

Jaarstukken 2020

Datum: 20-05-2021

Reg. nr: 21.201808

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Jaarverslag	4
1.1 Algemene inleiding	4
1.2 Jaarverslag - programmaverantwoording	9
Programma 1 Bestuur en Ondersteuning.....	9
Programma 2 Veiligheid	14
Programma 3 Verkeer, Vervoer en Waterstaat.....	18
Programma 4 Economie	22
Programma 5 Onderwijs.....	27
Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie.....	31
Programma 7 Sociaal Domein	35
Programma 8 Volksgezondheid en Milieu	41
Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing.....	47
Algemene Dekkingsmiddelen	52
1.3 Jaarverslag - Paragrafen.....	59
Paragraaf Lokale heffingen	60
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	64
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	86
Paragraaf Financiering.....	90
Paragraaf Bedrijfsvoering	95
Paragraaf Verbonden partijen	100
Paragraaf Grondbeleid	106
Paragraaf Corona	110
2. Jaarrekening	125
2.1 Balans	121
2.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	124
2.3 Toelichting op balans.....	128
2.4 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	139
2.5 Toelichting op de baten en lasten in de jaarrekening	140
2.6 Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid	154
2.7 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen	157
3. Jaarrekening - Bijlagen.....	159
3.1 Single information Single audit (SISA).....	160
3.2 Overzicht gewaarborgde geldleningen	163
3.3 Overzicht taakvelden	166

3.4 Mutaties in de reserves en voorzieningen.....	169
3.4.1 Mutaties in de reserves	169
3.4.2 Mutaties in de voorzieningen	176
3.5 Gehanteerde afschrijvingstermijnen	180

1. Jaarverslag

1.1 Algemene inleiding

Algemeen

Hierbij bieden wij u de jaarstukken 2020 van de gemeente Waadhoeke aan. We sluiten wederom af met een positief resultaat.

Begin 2020 hadden wij nog geen idee hoe Corona de hele wereld in zijn greep zou krijgen. Ook in Waadhoeke waren en zijn er zorgen bij onze inwoners om hun gezondheid, bij onze ondernemers over de toekomst van hun bedrijf, bij de ouders en kinderen die thuis voor uitdagingen kwamen te staan, bij onze culturele instellingen en onze dorpshuizen over de financiële situatie. Vanuit de landelijke overheid zijn naast beperkende maatregelen om de gezondheidscrisis te bestrijden ook financiële maatregelen getroffen die de verschillende 'sectoren' tegemoet komen. Ook de gemeente Waadhoeke heeft maatregelen getroffen waarvan we in deze jaarstukken verslag doen. De effecten op het financiële huishoudboekje van de gemeente over 2020 zijn in deze jaarstukken verwerkt, maar zullen ook na 2020 nog hun weerslag krijgen.

Ondanks de coronacrisis is er toch ook in 2020 weer veel werk verricht. Bestuur en medewerkers hebben veelal op een andere manier haar werk gedaan. Dat was even wennen, maar is toch uiteindelijk heel goed gegaan. Een aantal dossiers heeft hierdoor enige vertraging opgelopen. Toch kunnen we over het algemeen constateren dat ook via de digitale weg heel veel mogelijk is. Al kunnen ook wij niet wachten op meer verruiming en meer fysieke contacten met onze inwoners en ondernemers! We zien dat er licht is aan het einde van de tunnel.

Voor nu vertrouwen wij erop, dat we met het jaarverslag en de jaarrekening toereikend verslag hebben gedaan over het door ons in het verslagjaar 2020 gevoerde beleid en financiële beheer.

Resultaat

Het verslagjaar 2020 is afgesloten met een positief resultaat van € 1.177.613. De in de jaarrekening opgenomen analyse van het resultaat geeft inzicht in de belangrijkste oorzaken die hebben geleid tot dit resultaat. Het is niet altijd mogelijk de vinger op het exacte effect van de Corona-pandemie te leggen. We hebben in de voorliggende jaarstukken zoals altijd zoveel mogelijk getracht de reden voor afwijking van de begroting te duiden. In veel gevallen wijst de analyse achteraf in meer of mindere mate naar de Corona-pandemie. Naast de nadelen zijn er ook voordelen aan te wijzen. In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat deze effecten tegen elkaar wegvallen.

Op hoofdlijnen bekeken valt het resultaat in een aantal oorzaken uiteen. Er moest een aanvullende dotatie in de pensioenvoorziening wethouders plaatsvinden van € 250.000 vanwege de lage rekenrente die pas in december 2020 bekend is geworden. Het onderhoud binnen het fysieke domein is € 301.000 binnen budget gebleven, vanwege opgelopen achterstand in de uitvoering van werkzaamheden. Op het gebied van personeels- en bedrijfskosten is ruim € 500.000 overgebleven, o.a. door het thuiswerken en niet in kunnen vullen van vacatures. Via de decembercirculaire zijn nog middelen verdeeld, voornamelijk Corona-compensatie (€ 227.539). Aan het einde van 2020 was het restbedrag van de post onvoorzien van € 291.000 al zichtbaar als begroot resultaat.

Samengevat in tabelvorm:

Omschrijving	bedrag (x € 1.000)
Pensioenvoorziening wethouders	-250
Onderhoud fysiek domein	301
Personeels- en bedrijfskosten	584
Gemeentefonds	308
Begroot resultaat	291
Subtotaal	1.234
Overige	-56
Saldo jaarrekening	1.178

Voorstel resultaatbestemming

Wij stellen u voor bij de bestemming van het resultaat

- € 227.539 toe te voegen aan de Coronareserve;
- € 301.000 over te hevelen naar 2021 en toe te voegen aan de budgetten fysiek domein;
- € 649.074 toe te voegen aan de Algemene Reserve.

Structurele effecten

In deze jaarstukken zijn geen grote structurele effecten naar voren gekomen. Hierbij moet opgemerkt worden, dat er enkele kleinere posten zijn opgevallen, die mogelijk tot structurele effecten kunnen leiden. Hier moet nog een nadere analyse plaatsvinden. Het mogelijke effect zal meegenomen worden bij de Kadernota 2022-2025.

Algemene reserve

Met het vaststellen van de notitie reserves en voorzieningen heeft de raad aangegeven over een Algemene Reserve van € 15 miljoen te willen beschikken. Deze risiconorm is bevestigd met de analyse vanuit de methode Naris. Het saldo op 31 december 2020 van € 16,6 miljoen is hoger dan deze norm. Dit beeld is overeenkomstig de laatste stand over 2020 van € 16,6 miljoen die met de begrotingswijziging van december 2020 is gepresenteerd.

Na verwerking van de mutaties 2021 op de Algemene Reserve vanuit de primitieve begroting 2021 en begrotingswijziging 1 en 2 ontstaat een saldo van € 14,4 miljoen. Met de toevoeging van de nu voorgestelde € 0,6 miljoen komt de actuele stand van de Algemene Reserve uit op afgerond € 15,0 miljoen.

Rechtmatigheid

De rechtmatigheidscontrole brengt met zich mee dat de gemeente haar beheersorganisatie zo inricht dat het naleven van wet- en regelgeving achteraf door de accountant kan worden getoetst. Het werken aan rechtmatigheid is daarmee een dynamisch proces waarbij continu werkprocessen getoetst moeten worden aan relevante wet- en regelgeving. De extra aandacht voor rechtmatigheid is een uitdaging voor onze organisatie omdat zowel de eigen regels en voorschriften alsmede de feitelijke uitvoeringsorganisatie onder de loep worden genomen. De daarbij horende activiteiten en afwegingen bieden kansen om de organisatie doelmatiger en wellicht ook doeltreffender in te richten.

Sociaal Domein

De verantwoording omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid van het sociaal domein ligt primair bij de Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid Noardwest Fryslân (SoZaWe) en niet bij de gemeente Waadhoeke. Dit omdat de gemeente Waadhoeke deze taken volledig heeft gedelegeerd aan de Dienst. Eventuele fouten of onzekerheden met betrekking tot het sociaal domein komen tot uitdrukking in de jaarrekening van de Dienst, die een eigen verantwoordingsplicht heeft.

De basis voor de verantwoording van de Dienst aan de gemeente Waadhoeke is de gemeenschappelijke regeling die is afgesloten met de sociale dienst. In deze gemeenschappelijke regeling is bepaald dat de Dienst voor 15 juli verantwoording aflegt aan de gemeente. De gemeente heeft de voorlopige jaarrekeningcijfers 2020 van de Dienst verwerkt.

De definitieve verantwoording over 2020 van de Dienst Sociale Zaken zal later in 2021 plaatsvinden. Het is mogelijk dat hieruit eventuele afwijkingen blijken ten opzichte van de huidige ramingen. Eventuele voor- of nadelen ten opzichte van deze raming zullen verwerkt worden in de jaarrekening 2021 van de gemeente Waadhoeke.

Overige rechtmatigheidsaspecten

Ten aanzien van het begrotingscriterium heeft er bij vier programma's een begrotingsoverschrijding plaatsgevonden. Ook is een overschrijding bij een investeringskrediet geconstateerd.

In de tabel zijn tevens de hogere lasten bij de algemene dekkingsmiddelen zichtbaar gemaakt. Dit betreft feitelijk geen overschrijding, maar wordt veroorzaakt door de afwijking tussen de ramingsmethode en de boekingsmethode van de rentelasten.

Uitgaven die de begroting overschrijden of die gedaan zijn buiten de doelstelling van de vastgestelde programma's zijn formeel onrechtmatig. Op basis van het Besluit Accountantscontrole Decentrale overheden (BADO) behoeven dergelijke begrotingsoverschrijdingen door de accountant niet te worden meegenomen bij de oordeelsvorming inzake rechtmatigheid indien en voor zover de overschrijdingen passen binnen het beleid van de Raad.

Het college is van mening dat de overschrijdingen passen binnen het beleid van de Gemeente Waadhoeke, zoals vastgesteld door de Raad. Bij goedkeuring van de jaarstukken door de Raad worden deze overschrijdingen alsnog rechtmatig. Indien de begrotingsoverschrijdingen niet door de Raad worden geautoriseerd dan zou dit van invloed kunnen zijn op de afgegeven controleverklaring, omdat dan sprake zou kunnen zijn van onrechtmatige uitgaven. Indien u de jaarstukken niet ongewijzigd vaststelt, dan dient dit direct aan de accountant te worden gemeld.

Onderstaand de tabel met toelichting.

Programma	Bedrag x € 1.000	Toelichting
1 Bestuur en ondersteuning	324	De overschrijding wordt grotendeels veroorzaakt door de kosten voor de aanvulling van de voorziening pensioenen wethouders van afgerond € 250.000. Dit zijn verplichte uitgaven, want de voorziening dient op peil te zijn. De aanvullende storting is niet begroot, maar past binnen het gemeentelijke beleid en de voorschriften. Daarnaast speelt de afronding van het project ICT Waadhoeke van afgerond € 62.500, waar een onttrekking uit de reserve Herindeling van gelijke omvang tegenover staat, per saldo budgettair neutraal.
4 Economie	631	De overschrijding komt voor afgerond € 760.000 door de lasten grondexploitaties, die volgens de gebruikelijke werkwijze neutraal in de begroting staan (relatie Voorraden op de balans). Bij de overige posten is onderuitputting vanwege Corona.
6 Sport, cultuur en recreatie	58	De uitgaven op programma 6 worden veroorzaakt door hogere lasten onderhoud groen dan geraamd.
9 VHROSV	919	De overschrijding komt voor afgerond € 778.000 door de lasten grondexploitaties, die volgens de gebruikelijke werkwijze neutraal in de begroting staan (relatie Voorraden op de balans). De overige overschrijding wordt veroorzaakt door de hogere subsidies Dorpen & Wijkenregeling dan begroot. Deze hogere uitgave correspondeert met een hogere onttrekking aan de reserves van gelijke omvang, per saldo neutraal.

Investeringskrediet	Bedrag x € 1.000	Toelichting
Huisvesting Waadhoeke	57	Op het investeringskrediet Huisvesting Waadhoeke is de overschrijding van € 57.000 ontstaan op het onderdeel terreininrichting. Dit was het laatste onderdeel van het project Huisvesting Waadhoeke.

Besluit Begroting en Verantwoording

Het jaarverslag 2020 is de spiegel van de programmabegroting 2020. Dit betekent dat dezelfde programma's en paragrafen opgenomen zijn. Gezien de Corona crisis is er in dit jaar één paragraaf extra toegevoegd ten opzichte van de begroting, namelijk de Paragraaf Corona.

Bij ieder programma zijn de drie w-vragen van toepassing, echter nu terugkijkend op het afgelopen jaar:

- Wat wilden we bereiken?
- Wat hebben we daarvoor gedaan?
- Wat heeft het gekost?

Door de beantwoording van deze vragen wordt duidelijk wat de gemeente heeft gerealiseerd. Per programma staan de baten en lasten vermeld. Het is aan de Raad om per programma zowel de baten en lasten als het uitgevoerde beleid te autoriseren.

Leeswijzer

In het onderdeel jaarverslag zijn per programma de "hoofdkenmerken" en "wat wilden we bereiken" overgenomen uit de programmabegroting 2020. Onder "wat hebben we daarvoor gedaan" is de tekst uit de [programmabegroting](#) in een [blauw lettertype](#) weergegeven, waarna de verantwoording volgt.

In het onderdeel jaarverslag wordt per programma aangegeven wat de begrote bedragen voor 2020 waren en wat het verschil is tussen de begroting na wijziging en de realisatie over het verslagjaar. Naast het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten zijn ook de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves gepresenteerd.

In het onderdeel jaarrekening vindt u de cijfermatige verantwoording in de balans en het overzicht van baten en lasten, met bijbehorende toelichtingen.

1.2 Jaarverslag - programmaverantwoording

Programma 1 Bestuur en Ondersteuning

Hoofdkenmerken

Het doel van dit programma is er voor zorgen dat het bestuur haar taken zo goed mogelijk kan uitoefenen. Daarbij gaat het niet alleen om de wettelijke taken, maar ook om samenwerking met medeoverheden, kwaliteit van gemeentelijke dienstverlening en om het uitoefenen van een informatieve en interactieve bestuursstijl.

Het college van B&W is belast met de beleidsvoorbereiding en -uitvoering. Vanuit deze verantwoordelijkheid ontwikkelt zij samen met de gemeenteraad nieuw beleid. Dat gebeurt op een (pro)actieve manier: college (en raad) zoeken samenwerking met inwoners en andere belanghebbenden om tot gedragen resultaten te komen. Vanuit de plicht tot actieve informatievoorziening zorgt het college voor terugkoppeling van resultaten van beleid zodat de raad kan toetsen of doelen gehaald worden.

Naast deze meer bestuurlijke taken is het college van B&W verantwoordelijk voor wettelijke (dienstverlenende) taken op het gebied van onder meer burgerzaken, verkiezingen en de Wet Openbaarheid van Bestuur.

Wat wilden we bereiken?

De gemeentelijke inzet op bestuur en ondersteuning moet eraan bijdragen dat:

- Het gemeentebestuur zo goed mogelijk is toegerust op haar taken.
- Inwoners actief betrokken zijn bij voorbereiding en uitvoering van beleid.
- Initiatieven vanuit de samenleving ondersteund worden.
- Slimme coalities, met inwoners, bedrijven en medeoverheden, worden gemaakt om doelen te realiseren.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We werken aan het Ontwikkelperspectief Waadhoeke 2018-2028 in programma's met concrete projecten en doelen. We betrekken de programma's en projecten bij onze samenwerking met medeoverheden en andere stakeholders.

Per ontwikkellijn zijn de volgende doelen bereikt en stappen gemaakt:

Randvoorwaardelijke opgaven

- Het CBS en het FSP zijn gestart met een meerjarig en lerend onderzoeksprogramma, waarbij we de regionale monitor Brede Welvaart gebruiken en kennis creëren op de thema's die relevant zijn voor de regionale ontwikkeling.
- Waadhoeke heeft zich aangesloten bij de regiegroep Europa, waarbij gemeenten en provincie samenwerken aan het benutten van kansen die Europa ons biedt.
- Met verschillende ministeries is een netwerk opgebouwd waarbij de plannen voor ruimtelijke- en sociaaleconomische structuurversterking van de regio Noardwest Fryslân geagendeerd zijn.
- In 2020 zijn twee inspiratiesessies (lunchbijeenkomsten) georganiseerd rond nieuwe ontwikkelingen en maatschappelijke trends.

Ontwikkellijn A: Waadhoeke In positie en krachtig in de regio

- In samenwerking met stakeholders uit het bedrijfsleven en het onderwijs is een analyse gemaakt van de sterktes en zwaktes van de economie in Harlingen en Waadhoeke (SWOT).
- Op basis van de SWOT is een subsidie aangevraagd (MKB-deal) voor het versterken van de sociaaleconomische structuur (niet gehonoreerd).
- Op basis van de SWOT en de bouwstenen uit de MKB-deal aanvraag is in 2020 gestart met het opstellen van een sociaaleconomisch actieplan (afronding voorjaar 2021) langs vier programmalijnen:
  1. innovatie
  2. talenten behouden en aantrekken
  3. het vestigingsklimaat versterken
  4. slimmer samen werken
- Eerste verkenning gestart rond regiobranding Noordwest Fryslân.

Ontwikkellijn B: Beleven–Genieten tussen Wad en stad

- Het uitvoeringsprogramma op basis van de nota Recreatie & Toerisme is gereed. Daarin zijn de ambities vanuit het ontwikkelperspectief opgenomen.
- Het project Op Paad lâns it Waad (fietsroute langs de Waddenzee kust) is verder uitgewerkt. Daarbij is Waddenfondssubsidie toegekend van 1,3 miljoen euro.
- Er zijn stappen gezet met het verkrijgen van de status Planetarium als werelderfgoed. Daarbij is in juni een charter ondertekend, waarbij de samenwerkingspartijen officieel de steun voor de nominatie hebben vastgelegd.
- Er is gestart met het maken van een uitvoeringsprogramma cultuur op basis van de nota Cultuur. Daarin zijn de ambities vanuit het ontwikkelperspectief opgenomen.
- Er zijn verbindingen gelegd met strategische stakeholders rond LF2028, Sense of Place en de Landschapstriënnale 2023 die langs de Waddenzee kust zal plaatsvinden.

Ontwikkellijn C: Fijn leven – vitale en veerkrachtige dorpen en wijken

- Middels een dorpen en wijkenconferentie zijn verkennende gesprekken gevoerd over de belangstelling voor een dorpsontwikkelingsmaatschappij (DOM). Een DOM is een groep ondernemende dorpsbewoners die in nauwe samenwerking met de overheid en plaatselijke belangen plannen ontwikkelt en daarvoor instrumenten aangereikt krijgt.
- In samenwerking met de provincie Fryslân is een Erfgoed Deal K(I)eigoed ingediend bij het Rijk. Deze is gehonoreerd. Met de deal willen we langs de Friese Waddenkust erfgoed koppelen aan de opgaven rond bevolkingsdaling, in het bijzonder de aanpak van leegstand en verpaupering van panden. Een deel van de leegstaande of verwaarloosde panden in het noorden van de provincie zijn karakteristiek erfgoed. Daarnaast koppelt K(I)eigoed de kansen die er zijn op het gebied van cultuurtoerisme.

Ontwikkellijn D: Ons landschap – Duurzame oogst voor de toekomst

- We hebben deelgenomen aan de uitwerking van de provinciale Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw, waaronder aansluiting bij Greidhoeke plus.
- Er is gestart met het opstellen van een landschapsanalyse Waadhoeke waarin vanuit (cultuur)historisch, landschappelijk en wetenschappelijk perspectief het verhaal van het landschap van Waadhoeke wordt verteld en gevisualiseerd.
- Er zijn verbindingen gelegd met strategische stakeholders op het gebied van landbouw, landschap en natuur. Daarmee willen we de opgaven van deze ontwikkellijn hoger op de regionale en nationale agenda zetten.

- We verfijnen het (sturings-)instrumentarium voor nabij besturen. We investeren in kennis en kunde van medewerkers over nabij besturen.

In 2019 zijn werksessies georganiseerd voor de organisatie met betrekking tot Nabij besturen. In 2020 is ingezet op de toepassing van de werksessies in de dagelijkse werkzaamheden. Medewerkers van de gemeente zijn (individueel) gecoacht om de grondbeginselen van Nabij besturen als basisprincipe te hanteren.

- We zijn actief op zoek naar cofinanciering van projecten, zowel bij nationale als Europese fondsen als in publiek/private samenwerking.

We zijn aangehaakt bij de Uitvoeringsagenda Europa, samen met de provincie, en zijn actief door relatiebeheer en lobby bij het Ministerie van Binnenlandse zaken voor een vervolg op het programma bevolkingsdaling.

- We focussen in onze personele opleidings- en ontwikkelplannen op Nabij besturen, onze visie op dienstverlening en het Ontwikkelperspectief Waadhoeke.

Op concernniveau is in 2020 getraind op dienstverleningsvaardigheden (vaardighedencarroussel), scrum-methode, vaardigheden die nodig waren voor het (versneld) digitaal werken/thuiswerken, waaronder Teams. Ook is de digitale leeromgeving MIJ in het eerste kwartaal gelanceerd.

- We implementeren een zaaksysteem dat gekoppeld wordt aan een klantcontactsysteem.

Gedurende het jaar 2020 zijn er stappen gezet om te komen tot de implementatie van het zaaksysteem. Door onverwachte tegenslag in zowel de samenwerking als de techniek heeft de introductie van het zaaksysteem vertraging opgelopen. Hierdoor is het niet gelukt om dit te implementeren in 2020. Het zaaksysteem zal live gaan in 2021.

- We meten de klanttevredenheid van bezoekers aan website en gemeentehuis. We vergelijken de resultaten met collega-gemeenten via benchmarking.

In december zijn we gestart met het meten van de klanttevredenheid bij de balies. Klanten krijgen na hun bezoek 's avonds via de mail het verzoek om ons te beoordelen. Dit is een pilot welke wordt voortgezet in 2021. Na de pilot wordt bekeken hoe we dit structureel kunnen inzetten en kunnen uitbreiden naar andere producten/afdelingen.

- In 2020 wordt gestart met verdere verbetering van de dienstverlening.

Het afgelopen jaar hebben er veel ontwikkelingen/verbeteringen plaatsgevonden op het gebied van dienstverlening. We zijn doorlopend bezig met het verbeteren van de dienstverlening. Dit zit hem in grote maar ook in de kleine dingen. We willen hier graag inzicht in geven. Behaalde successen in 2020:

- Het uitvoeringsprogramma Dienstverlening 2020 is vastgesteld en in uitvoering.
- Het "Spoorboek Dienstverlening" is vastgesteld door het college en besproken op een informatiebijeenkomst met de gemeenteraad
- Themabijeenkomsten uitgevoerd
- Video overleggen met Microsoftteams is eind maart ingezet binnen de organisatie
- De eerste scrum opleidingen in de samenwerking hebben we uitgevoerd. Met deze werkwijze worden we leniger en behendiger in de vernieuwing van onze dienstverlening aan onze inwoners.

- Het eerste project in de regionale samenwerking met de gemeente Leeuwarden is om mogelijkheden van robotisering van het proces "aanvraag kwijtschelding" te inventariseren op haalbaarheid. De vraag hierbij is in hoeverre het mogelijk is om repeterende werkzaamheden over te laten nemen door een robot en daarmee dienstverlening in snelheid en betrouwbaarheid te verbeteren en qua inzet te extensiveren
- We zijn gestart met een aantal gemeenschappelijke projecten te verbetering van onze dienstverlening. Dit zijn onder andere klantwaardering aan de publieksbalie en videobellen met inwoners in het zorgdomein. De dienstverleningsprojecten voeren we gezamenlijk uit met een of meerdere samenwerkingspartners (Leeuwarden, Noardeast Fryslân, Dienst SoZaWe, Waddeneilanden en Waadhoeke)
- De pilot beeldbellen bij de gebiedsteams is gestart. Een selecte groep medewerkers van het gebiedsteam communiceert nu via beeldbellen met de klant. De pilot wordt geëvalueerd in 2021.
- De casus van het beeldbellen met de gebiedsteams hebben we als casus aangemeld voor de landelijke competitie gemeentedelers (www.gemeentedelers.nl). De nieuwe competitie voor gemeenten met als doel succesvolle casussen te delen en elkaar te helpen om de dienstverlening te verbeteren. Zo hoeven we nieuwe wielen niet 355 keer opnieuw uit te vinden en houden we samen tijd over voor nog meer geslaagde initiatieven en innovatieve projecten.
- Klanttevredenheid meten we nu aan de publieksbalie. De organisatie heeft geleerd om dit gezamenlijk snel en wendbaar uit te voeren. Met deze werkwijze van "speedbootjes" (compacte wendbare teams) leert de organisatie innovaties in onze dienstverlening sneller en beter vorm te geven.
- De eerste klantreis ligplaatsen is afgerond. De voorgestelde procesverbeteringen worden opgepakt in 2021 voor een beter proces en klantbeleving.
- We zijn gestart met de tweede klantreis onderzoek leerlingenvervoer om de aanvraag te optimaliseren op basis van de wensen van onze inwoners.
- SMS/emails-service documenten is gereed sinds november 2020. De inwoner krijgt bericht zodra het product/document beschikbaar is op het gemeentehuis.
- We zijn gestart met de re-design van onze website voor mobiele telefoons en andere devices. Er is aan inwoners gevraagd om hun voorkeur aan te geven en het besluit is hierop gebaseerd.
- We hebben ons proces van parkeervergunningen vernieuwd en ingevoerd.
- Het is belangrijk dat iedereen toegang heeft tot overheidsinformatie. We hebben de verplichte toegankelijkheidsverklaring van onze website(s) ondertekend. In deze verklaring staat in hoeverre we voldoen als Waadhoeke en welke maatregelen we nemen om de toegankelijkheid te verbeteren voor onze inwoners.
- We hebben voor een duidelijke strategie van informatie delen aan onze inwoners gezorgd op de verschillende kanalen (balie, telefoon, website en chat). Daarnaast formuleren we een visie op online dienstverlening.
- We hebben de opdracht voor ons plan van aanpak voor duidelijke taal naar onze inwoners vastgesteld.
- We hebben voor onze duidelijke taal ons aangesloten op de landelijke Direct Duidelijk Brigade van Binnenlandse Zaken (<https://www.directduidelijk.nl/brigade>).

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie 2020	Vershil
Lasten	-3.668	-4.085	-4.409	-324
Baten	777	549	551	1
Saldo	-2.891	-3.536	-3.859	-323
Dotatie/beschikking reserves	233	662	699	37
Saldo na bestemming	-2.659	-2.874	-3.160	-286

Taakvelden

In dit programma zijn de volgende taakvelden opgenomen:

- 0.1 Bestuur
- 0.2 Burgerzaken

Beleidsindicatoren

N.v.t.

Programma 2 Veiligheid

Hoofdkenmerken

Het doel van dit programma is er aan bij te dragen dat elke inwoner zich veilig voelt in zijn of haar leefomgeving. De gemeente heeft, als eerste overheid, een grote verantwoordelijkheid voor de veiligheid van haar inwoners. Dit programma omvat crisisbeheersing, brandweer, en openbare orde en veiligheid.

Veiligheid is een breed begrip. Veiligheid gaat over de aanpak van woninginbraken, overlast van rumoer op straat maar ook over brandveiligheid en veilig verloop van evenementen. Veiligheid is kwetsbaar omdat één woninginbraak het veiligheidsgevoel van de bewoners van een hele straat kan beïnvloeden.

Het begrip veiligheid is onder te verdelen in sociale en fysieke veiligheid. Sociale veiligheid heeft betrekking op criminaliteit, op ernstige vormen van overlast en op subjectieve gevoelens van onveiligheid. Fysieke veiligheid heeft betrekking op brandveiligheid, externe veiligheid (zoals risico's voor de omgeving bij bedrijven die omgaan met gevaarlijke stoffen) en beheersing van rampen en crises.

Voor alle veiligheidsitems geldt dat vraagstukken in samenhang worden opgepakt. De gemeente heeft daarbij vaak de regie en werkt intensief samen met veiligheidspartners, zoals de politie, het Openbaar Ministerie en de Veiligheidsregio Fryslân (VRF). Maar ook het jongerenwerk en het gebiedsteam Waadhoeke zijn vaste sparringpartners, bijvoorbeeld als het gaat om overlast gevende inwoners. Bij zeer extreme cases wordt de gemeentelijke regie overgedragen aan het Veiligheidshuis Fryslân (VHF).

De dagelijkse brandweezorg is ondergebracht bij de VRF. Brandveiligheid maakt daar deel van uit. De VRF geeft advies bij vergunningverlening, brandpreventie en brandveilig leven.

Wat wilden we bereiken?

De gemeentelijke inzet voor Veiligheid leidt ertoe dat:

- Iedereen zich zoveel als mogelijk veilig voelt in eigen leefomgeving.
- Slachtoffers en/of schade ten gevolge van branden, ongevallen en andere calamiteiten zoveel mogelijk voorkomen worden.
- Waadhoeke deelname aan het Veiligheidshuis Fryslân continueert.
- Waadhoeke in 2020 tijdens de jaarwisseling opnieuw aansluit bij de BOCK-campagne.
- De doelen en beoogde resultaten van het Integraal Veiligheidsplan 2019-2022 Waadhoeke worden bereikt.
- De gemeente in afstemming met de veiligheidspartners vergunningen verleent ter bevordering van een veilig verloop van evenementen.
- Het huidige dekkingsplan brandweer wordt gecontinueerd.
- De medewerkers die een rol hebben in het gemeentelijke draaiboek bij crisis, jaarlijks minimaal 1 keer betrokken worden bij een rampenoefening.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Structureel overleg met ketenpartners (driehoek gemeente, OM en politie)

In 2020 is de driehoek van het gebied Noord West Fryslân vijf maal bijeen gekomen voor bestuurlijke afstemming. Er heeft maandelijks een overleg plaatsgevonden tussen de teamchef van de politie, de burgemeester en het team OOV. Er heeft maandelijks een overleg plaatsgevonden tussen de wijkagenten van de politie en het team OOV. Daarnaast zijn er diverse regionale overlegstructuren waar het team OOV aan deelneemt.

- We voeren het integraal veiligheidsplan (IVP) Waadhoeke uit dat:
  - is afgestemd met politie en Openbaar Ministerie;
  - inzoomt op zowel zichtbare veiligheidsproblemen (zoals overlast) als onzichtbare (zoals ondermijning).

Er is uitvoering gegeven aan het IVP 2019-2022. In een separaat jaarverslag wordt aangegeven op welke wijze dit is gedaan.

- We brengen het ondermijningsrisico voor Waadhoeke in kaart, in samenwerking met het RIEC.

In 2020 heeft het RIEC het Integraal Ondernijningsbeeld (IOB) voor het gebied Noord West Fryslân opgeleverd aan de driehoek. Hierin staat beschreven welke thema's kenmerkend zijn voor het gebied en welke onderwerpen nog onvoldoende in beeld zijn. Met behulp van het IOB wordt in 2021 verder gewerkt aan ondermijning.

- We intensiveren integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur in het kader van BIBOB, in elk geval toetsing van aanvragers van een horeca vergunning en seksinrichtingen.

Het verloop in vergunninghouders Horeca is laag. Het komt weinig voor dat een nieuwe uitbater zich meldt met een vergunningaanvraag en er vervolgens ook een bibob procedure start. In een beperkt aantal gevallen wordt de BIBOB betrokken bij andere dossiers dan Horeca of seksinrichtingen. De gemeente besloot in najaar 2020 m.b.t. een specifiek dossier dat bij aanvragen subsidie het doorlopen van de bibob-procedure moet worden uitgevoerd.

- We harmoniseren het evenementenbeleid voor Waadhoeke, zodanig dat:
  - evenementen kunnen blijven bijdragen aan de levendigheid van dorpen en stad;
  - ze veilig verlopen, en verkeersstromen en parkeermogelijkheden afdoende geregeld zijn.
- We zetten mediation in voor conflictoplossing.

In 2020 is onder regie van V en VTH geen mediation ingezet. Inzet van mediation gebeurt in gevallen vanuit het gebiedsteam. Inwoners kunnen ook steeds vaker een beroep doen op hun rechtsbijstandsverzekering als het gaat om mediation. Het komt ook voor dat de rijdende rechter wordt benaderd om in een langlopend conflict te treden.

- Uitvoering geven aan Wet tijdelijk huisverbod (Wvvgz).

In 2020 heeft de politie zes maal een risico-inventarisatie huiselijk geweld opgesteld. Uiteindelijk zijn er drie huisverboden opgelegde doelen en beoogde resultaten van het Integraal Veiligheidsplan 2019-2022 Waadhoeke worden bereikt.

- Evenementen vergunningen verlenen waarbij Veiligheid een belangrijk wegingsaspect is.

Kort na de lock-down in maart werd duidelijk dat evenementen geen doorgang meer konden vinden waardoor de gemeente besloot de geïnde leges van vergunde evenementen terug te storten. Wat ook volgde was een stortvloed aan vragen over wat nog wel en wat niet meer kon binnen de gestelde kaders. En vaak was dat veel minder dan initiatiefnemers op gehoopt hadden. Hierdoor konden er na de lock-down in maart eigenlijk geen evenementen meer plaatsvinden. Standplaatshouders zoals foodtrucks die normaal exploitatie hebben bij evenementen zochten en masse naar vaste standplaatsen in de gemeente om inkomsten te genereren.

- Sluiting drugspanden.

Het aantal sluitingen drugspanden is in 2020 enorm toegenomen. Het gaat hier om uitvoering van 13B-beleid. Dit beleid biedt de burgemeester instrumenten om panden te sluiten wanneer er o.a. een handelshoeveelheid drugs is aangetroffen. Er zijn 8 besluiten genomen met betrekking tot sluiting waarvan 1 waarschuwing. Er werden 9 voorlopige voorzieningen aangevraagd, 5 maal bezwaar gemaakt en er werden 2 beroepsprocedures gestart. De sluitingen vinden publiekelijk plaats (de gemeente geeft er kenbaarheid aan) met als doel andere initiatiefnemers af te remmen. Het heeft echter in enkele leefomgevingen ook geleid tot commotie omdat men soms piëteit had met de overtreder. We zijn daarover naar vermogen in verbinding gebleven met de omgeving.

- Corona

Het is onmiskenbaar dat Corona, de effecten ervan, impact heeft gehad op de diensten van V en VTH. Regie op de RIVM maatregelen en de handhaving lag grotendeels bij V en VTH waardoor andere taken geen uitvoering kregen. De maatregelen en het, in de loop der tijd, op accenten wijzigen ervan, brachten een dagelijkse stroom aan vragen op gang bij ondernemers, initiatiefnemers, standplaatshouders en inwoners. In een beperkt aantal gevallen konden vragen worden ingewilligd. De gemeente zocht steeds wegen om ondernemers en initiatiefnemers te ondersteunen, ook financieel. Door bijvoorbeeld geen leges te innen voor verleende vergunningen die nodig waren om de bedrijfsvoering, binnen de coronaregels te optimaliseren. Het aantal vergunningen WABO was in 2020 opnieuw hoog, Corona zorgde daarin niet voor een kentering. In tegendeel, zeker tijdens de eerste lock-down was het aantal bouw of klus activiteiten zeer hoog.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie 2020	Vershil
Lasten	-3.457	-3.487	-3.443	43
Baten	25	6	12	6
Saldo	-3.432	-3.481	-3.431	50
Dotatie/beschikking reserves	0	-60	-51	9
Saldo na bestemming	-3.432	-3.540	-3.482	58

Taakvelden

In dit programma zijn de volgende taakvelden opgenomen:

- 1.1 Crisisbeheersing en brandweer
- 1.2 Openbare orde en veiligheid

Beleidsindicatoren

Programma 2 Openbare Orde en Veiligheid						
Indicator	Eenheid	Waadhoeke	Nederland	Bron	Periode	Beschrijving
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 inwoners van 12-18 jaar	106	132	Stichting Halt	2019	Het aantal verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf.
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	3,7	4,8	CBS - Diefstallen	2019	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	4,6	5,9	CBS - Criminaliteit	2019	Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2,5	2,3	CBS - Diefstallen	2019	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
Vernieling	Aantal per 1.000 inwoners	1	2,3	CBS - Criminaliteit	2019	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag.

Programma 3 Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Hoofdkenmerken

In dit programma zijn de twee belangrijkste taken: het waarborgen van de bereikbaarheid van de stad en de kernen in onze gemeente en het verbeteren van de verkeersveiligheid.

De bereikbaarheid van de stad en de kernen betreft niet alleen de bereikbaarheid over de weg (auto, fiets etc.), maar ook de bereikbaarheid over waterwegen en per openbaar vervoer (spoor en bus). Dit programma omvat de wegen, waterwegen, spoorwegen, fietspaden, openbaar vervoer en het parkeerbeleid. Het regulier onderhoudsplan is terug te vinden in de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen'.

Wat wilden we bereiken?

De gemeentelijke inzet bij verkeer, vervoer en waterstaat moet er toe leiden dat:

- Er een goede bereikbaarheid is;
- Verkeersveiligheid verbeterd wordt.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We stellen een actuele, eenduidige en samenhangend gemeentelijk verkeer- en vervoersplan (GVVP) c.q. mobiliteitsvisie op.
- We voorzien dit GVVP/de mobiliteitsvisie van een uitvoeringsprogramma waarin zowel projecten vanuit de gemeente, maar ook die vanuit de samenleving een plek krijgen.

In september 2020 is de startnotitie vastgesteld en is bureau Goudappel geselecteerd om het proces te begeleiden. Er zijn sindsdien de nodige onderzoeken uitgevoerd en er is een online enquête uitgezet. Het proces loopt door in 2021.

- Na vaststelling van de Parkeervisie Franeker in 2019 zullen de maatregelen en vervolgcacties voortvloeiend uit de visie worden uitgevoerd.

In 2020 zijn de volgende acties ondernomen

- Instellen parkeerschijfzone (blauwe zone) voor noordelijk- en zuidelijk deel van het parkeerterrein aan de Hertog van Saxenlaan;
- Er is medio september 2020 parkeeronderzoek uitgevoerd in de binnenstad en het gebied er omheen. Het is de bedoeling periodiek tellingen uit te voeren om de parkeerdruk te monitoren;
- Panden in Ockingahiem zijn aangekocht en worden gesloopt. Hier komen ca. 15 parkeerplaatsen voor in de plaats;
- De digitalisering van parkeervergunningen binnenstad is geïmplementeerd;
- De parkeerhandhaving vindt eveneens digitaal plaats;
- De Parkeerverordening is geactualiseerd, evenals het Aanwijsbesluit Parkeren;
- Er is een Europese Aanbesteding uitgeschreven voor het parkeertoezicht in de binnenstad van Franeker en de schil. Dit heeft geen inschrijvingen opgeleverd;
- Er is een tijdelijk noodverband gelegd door parkeercontroleurs in te huren van de St. Veiligheidszorg Drenthe;
- De nota Parkeernormen is vastgesteld.

- Via de lijn van het binnenstadmanagement werken we aan een aantrekkelijke binnenstad van Franeker voor bewoners, winkeliers, winkelend publiek en recreanten. We komen met uitgewerkte plannen voor bebording, bewegwijzering, straatmeubilair, fietsparkeervoorzieningen, openbare verlichting en afvalvoorzieningen.

Zie ook programma 4 Economie. Vanuit Verkeer en Vervoer kan specifiek het volgende worden genoemd:

- In december kon 's morgens tot 13.00 uur gratis geparkeerd worden, om de drukte van het winkelend publiek vanwege Corona wat over de dag wat te spreiden. Door de lock-down kwam deze actie niet geheel tot zijn recht.
- T.b.v. de nominatie van het Planetarium als 'UNESCO werelderfgoed' is onderzoek uitgevoerd naar de gevolgen van de verwachte groei van het aantal bezoekers op de omgeving.

- We richten, nadat dit jaar de plannen zijn gemaakt en de benodigde financiering is geregeld/ gevonden, de Stationsomgeving Franeker opnieuw in waarbij trein en bus een prominente(re) plaats krijgen.

Door aangescherpte veiligheidseisen rond het spoor is het project vertraagd. Via memo's wordt de raad periodiek geïnformeerd.

- Er zal onderzoek plaatsvinden in hoeverre het mogelijk is om de fietsroute Harlingen - Franeker - Leeuwarden in te richten als volwaardig fietssnelweg.

Het traject wordt als kansrijk gezien en er is onderzoek gedaan naar de knelpunten en noodzakelijke aanpassingen. De nadere uitwerking richt zich nu vooral op de financiering van een dergelijk tracé.

- In het kader van deze fietssnelweg zal door provincie Fryslân een fietstunnel worden aangelegd onderlangs de N383 ter hoogte van Marsum

In 2020 zijn de voorbereidingen afgerond. In 2021 zal aanbesteding plaatsvinden en realisatie starten.

- We voeren het plan Permanente Verkeerseducatie uit gericht op zowel jongere als oudere verkeersdeelnemers, met specifiek aandacht voor het (groot) landbouwverkeer.

Vanwege Corona hebben niet alle activiteiten doorgang kunnen vinden.

- We voeren overleg met alle betrokkenen over in stand houden en zo mogelijk versterken van het OV-netwerk binnen onze gemeente, waarbij vooral wordt ingezet op: behoud en versterking van treinverbinding Harlingen – Leeuwarden, inclusief de huidige stations en behoud en waar mogelijk verbreding van het openbaar busvervoer.

Door Corona zijn de ontwikkelingen voor een nieuwe busconcessie vertraagd. In de periode daaraan voorafgaand is mogelijkheid geboden om te reageren. Een groot aantal inwoners en dorpen heeft hier gebruik van gemaakt. Ook als gemeente is gereageerd.

- We ondersteunen initiatieven voor alternatief vervoer, zoals de bus Hin' & Wer, AutoMaatje en mogelijke combinaties van WMO-, leerlingen- en openbaar vervoer.

Dit is conform planning uitgevoerd.

- We werken actief mee aan de bochtverbreding van het Van Harinxmakanaal. Daarna geeft de provincie als eigenaar en beheerder van het kanaal uitvoering aan het project bochtverruiming (incl. Zuiderkade), met als doel het verbeteren van de vaarveiligheid.

De regie ligt bij de provincie Fryslân. In 2020 zijn provinciaal aanvullende financiële middelen beschikbaar gekomen. Ook is bestuurlijk een bezoek aan LEVO gebracht. De impact voor het bedrijf is groot. De gesprekken hierover tussen provincie en LEVO vragen de nodige tijd.

- We vervangen de brug ten zuiden van Ritsumasyl over het Van Harinxmakanaal door een innovatieve fietsbrug met een composiet constructiemateriaal. We versterken daarmee de (nieuwe) recreatieve fietsroute over de oude Middelseedijk.

Het project is afgerond.

- We maken een nieuw beheerplan voor openbare verlichting, rekening houdend met transitie naar ledverlichting en het tegengaan van lichtvervuiling.

Het beheerplan is 3 september vastgesteld door de gemeenteraad.

- We maken 'werk met werk' door bij beheer en onderhoud van de openbare ruimte te kijken naar mogelijkheden om verkeerssituaties te verbeteren.

In dit kader noemen we diverse projecten gericht op verbeteren bereikbaarheid en verkeersveiligheid.

De Hegesylsterwei en de Kade zijn in 2019-2020 heringericht en het vrijliggende fietspad is meer dorpinwaarts doorgetrokken. Dit is een gezamenlijk project van de provincie en de gemeente geweest met als doel het verbeteren van de verkeersveiligheid en de leefbaarheid.

In Dongjum zijn in 2020 plannen in samenwerking met de provincie, gemeente, Dorpsbelang en bewoners gemaakt voor de verbetering van de inrichting van de doorgaande provinciale weg. Ook hier staan de verkeersveiligheid en leefbaarheid centraal.

Naar aanleiding van een ongeval op de Leeuwarderweg hebben we de fietsoversteek aan de oostkant van Franeker voor fietsers afgesloten d.m.v. een tourniquette. Ook is de aansluiting, die nu alleen voor voetgangers is te gebruiken aangepast (kleinere uitmonding op de weg en rooien uitzichtbeperkende beplanting).

Waadhoeke is actief deelnemer aan Doortrappen. In dat kader zijn er in Waadhoeke vier Doortraproutes uitgezet, die ondanks Corona, door veel fietsers getest zijn.

Er is, in samenwerking met de politie en parkeercontroleurs, een succesvolle handhavingsactie om het stoeparkeren tegen te gaan uitgezet in Sexbierum.

- In het kader van het programma beveiliging onbewaakte spoorwegovergangen worden twee recreatieve fietsovergangen op de lijn Leeuwarden – Harlingen beveiligd, een maatregel in samenwerking met ProRail en provincie Fryslân.

2020 stond in het teken van de voorbereiding van deze plannen. Uitvoering is voor 2021 voorzien.

- Tussen Deinum en Dronryp zal aan de noordzijde van het Van Harinxmakanaal een recreatief fietspad worden aangelegd. Hiermee wordt een ontbrekende schakel in het recreatieve netwerk gerealiseerd.

De werkzaamheden maken onderdeel uit van een groter pakket aan maatregelen welke de provincie in 2021 wil aanbesteden en uitvoeren in het kader van groot onderhoud en het opwaarderen van het kanaal. Voor de realisatie van het fietspad is grond aangekocht van de aangrenzende grondeigenaren. Een van de eigenaren heeft aangegeven hier niet toe bereid te zijn wat tot extra kosten leidt. Op 28 januari 2021 is de raad gevraagd hiervoor aanvullend budget beschikbaar te stellen.

- **Uitvoering beheerplan wegen**

In 2020 hebben er op diverse plaatsen in de gemeente onderhoudswerkzaamheden plaatsgevonden aan de asfaltverhardingen zoals:

- Scheuren vullen.
- Bermkanten langs de weg: gaten en diepe sporen gedicht om randschade aan verharding en voertuigen zoveel mogelijk te voorkomen en verbeteren afwatering.
- Plaatselijk asfaltreparaties d.m.v. bakvriezen en nieuwe inlage.
- Aanbrengen oppervlakbehandelingen.
- Aanbrengen deklagen.
- Aanbrengen wegmarkeringen.
- Onderhoud veeroosterbakken.

Daarnaast zijn er enkele abri's vervangen en is op een aantal locaties de bewegwijzering vervangen.

Aan de weg Slappeterp-Menaam heeft een reconstructie plaatsgevonden en aan de Hoofdweg Zweins is groot onderhoud uitgevoerd. E.e.a. conform beheerplan wegen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie 2020	Vershil
Lasten	-8.787	-9.016	-8.543	473
Baten	133	365	610	245
Saldo voor bestemming	-8.654	-8.651	-7.933	718
Dotatie/beschikking reserves	683	434	146	-288
Saldo na bestemming	-7.971	-8.217	-7.787	430

Taakvelden

In dit programma zijn de volgende taakvelden opgenomen:

- 2.1 Verkeer en vervoer
- 2.2 Parkeren
- 2.3 Recreatieve havens
- 2.4 Economische havens en waterwegen

Beleidsindicatoren

N.v.t.

Programma 4 Economie

Hoofdkenmerken

Dit programma beschrijft de ambities ten aanzien van economie. Het omvat alle activiteiten die bijdragen aan een krachtige en toekomstbestendige economische structuur. De activiteiten van het programma zijn gericht op het aantrekken/behouden van bedrijven en toeristen. Dit bevordert de werkgelegenheid en daarmee het woon- en leefklimaat van Waadhoeke.

Provinciaal beleid en rijksbeleid hebben invloed op onze lokale economische mogelijkheden en omstandigheden.

Wat wilden we bereiken?

De gemeentelijke inzet met betrekking tot economie moet eraan bijdragen dat:

- Er een goed ondernemersklimaat is om werkgelegenheid en bedrijvigheid in alle sectoren te behouden c.q. te versterken.
- Er een ondernemersklimaat wordt ervaren waarin ruimte is voor ideeën en innovatie.
- Het toerisme wordt bevordert.
- De winkelgebieden in met name Franeker en St.-Annaparochie versterkt worden.
- De leefbaarheid in stad en dorpen op peil blijft.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We gaan verder met de uitwerking van de ontwikkellijnen 'Waadhoeke – In positie en krachtig in de regio' en 'Beleven – Genieten tussen wad en stad'. Hiervoor gebruiken we de verzamelde data van de (sociaal) economische SWOT-analyse en maken een economische agenda.

De SWOT-analyse is in juni 2020 opgeleverd en resulteerde in een vijftigtal acties om de economische groei aan te jagen. Met hulp van stakeholders uit het bedrijfsleven en onderwijs zijn er vier programmalijnen geformuleerd:

- Innovatie en ondernemerschap
- Onderwijs en arbeidsmarkt
- Versterken woon- en vestigingsklimaat
- Slimmer samenwerken

De vijftig acties zijn gegroepeerd en verfijnd tot 13 concrete businesscases. De programmalijnen en de businesscases zullen de kern vormen van het sociaal economisch actieplan, dat in 2021 aan de raad wordt aangeboden.

- We maken een accountplan voor het relatiebeheer met ondernemers, gericht op weten wat er speelt, tijdig inspringen op en betrekken bij ontwikkelingen en goede communicatie door en bereikbaarheid van de gemeente. In het plan werken we de daarvoor in te zetten instrumenten uit, zoals:
  - Bedrijfsbezoeken;
  - Structurele overleggen met belangenbehartigende ondernemers;
  - Organiseren van netwerkbijeenkomsten;
  - Inrichten van een (digitaal) ondernemersloket, inclusief klantenbeheerssysteem;
  - Inzetten van social media;
  - Organiseren van ondernemersprijs.

Door de Covid-19 pandemie konden veel activiteiten geen doorgang vinden. We hebben ondernemers bereikt en ondersteund door:

- Veel bedrijven te bellen om te vragen hoe het met ze gaat en of we als gemeente nog iets kunnen betekenen;
- We hebben pagina's ingekocht in de lokale kranten, waarvan de inkomsten ook weg vielen, en hebben deze besteed aan verhalen van ondernemers;
- We hebben campagnes ingezet op social media om vooral lokaal te kopen;
- We hebben inwoners van Waadhoeke opgeroepen om een ondernemer/bedrijf aan te dragen die het moeilijk hebben gekregen door Corona voor het ontvangen van een attentie;
- Ondernemers tegemoet te komen door het niet innen van de reclamebelasting en precariorechten en het uitstellen van afdracht voor de OZB;
- Voor de horeca-ondernemers ruimte gezocht voor het uitbreiden van de terrassen.

- We stimuleren vestiging van nieuwe bedrijven op bedrijventerreinen en waar nodig herstructurering van bedrijventerreinen. Uitbreiding van bedrijventerreinen bekijken we in overleg met provincie en regio.

In Franeker verloopt de verkoop van kavels op bedrijventerrein Kie voortvarend. Door aanpassing van de infrastructuur is de verkaveling aangepast om beter aan te sluiten op de wensen van ondernemers. Verder zijn de voorbereidingen gestart voor een uitbreiding van het terrein. In Dronryp is de ontwikkelaar gestart met de realisatie van het bedrijventerrein aan de westzijde van het dorp.

In Minnertsga is in 2020 de bestemmingsplanprocedure gestart voor de uitbreiding van het bedrijventerrein.

- We stimuleren duurzame ontwikkeling van bedrijven.

In 2020 is de gemeente samen met een aantal enthousiaste ondernemers met het Koplopersproject gestart. In dit traject staat een duurzame bedrijfsvoering centraal.

Een andere actie is: "Aan de slag met MKB". Dit is een vervolg op het project MKB verduurzamen, waarin scans werden aangeboden voor MKB-bedrijven. Samen met de FUMO, Freonen Fan Fossylfrij Fryslân, 'Energie voor MKB' en 'Synovem' is een structuur opgezet binnen de gemeente waarbij ondernemers worden geholpen met de verplichte Informatieplicht Energiebesparing. Daarnaast compenseert de gemeente 50% van de kosten adviesdiensten aan de bedrijven voor het verduurzamen van hun bedrijf. Het MKB wordt ondersteund om de adviezen ook daadwerkelijk uit te voeren.

In samenwerking met Stichting 'Winst uit je Woning' heeft de gemeente Waadhoeke een gezamenlijke inkoopactie georganiseerd. Door middel van verzending van brieven naar alle particuliere woningeigenaren in de gemeente konden inwoners zich aanmelden voor het collectief inkopen van bijvoorbeeld zonnepanelen of isolatiemaatregelen. Lokale ondernemers zijn benaderd om mee te doen aan deze inkoopactie. Elke particuliere woningeigenaar in de gemeente Waadhoeke ontving daarnaast een voucher van 70 euro. Dit vouchergeld kon besteed worden in lokale bouwmarkten aan kleinschalige besparingsmaatregelen, zoals tocht strips en radiatorfolie.

- We hanteren als gemeente een aanbestedingsbeleid met voldoende aandacht voor lokale ondernemers en social return of investment.

Hieraan is uitvoering gegeven.

- We geven uitvoering aan de nota toerisme, waarin we o.a. aandacht besteden aan samenwerking met stakeholders, promotie, bewegwijzering, accommodaties, infrastructuur en voorzieningen.

In januari 2020 is de nieuwe R&T nota 'Beleef Waadhoeke' vastgesteld. Aan de hand van deze nota zijn we aan de slag gegaan met de actielijnen uit het uitvoeringsprogramma. Zo is er nieuw beleid in ontwikkeling voor kleinschalige logies, hebben we de eerste stappen gezet voor beleid met betrekking tot recreatieve bewegwijzering en zijn we in Firdgum gestart met een pilot voor openstelling van bezienswaardigheden (vanuit de inclusieve agenda, zijn o.a. de Skûle en de Dienst SoZaWe aangehaakt). Dit laatste heeft alles te maken met een ander actiepunt, namelijk de ontwikkeling van clusters van voorzieningen op strategische plekken. Gezamenlijk met de Marrekrite zijn de voorbereidingen in volle gang voor het eerste cluster in Firdgum, met daarbij de realisatie van een TOP in 2020. De ontwikkeling van deze TOP is tevens onderdeel van het project 'Op paad lâns it Waad'.

Op paad lâns it Waad

Op 11 december 2020 hebben de samenwerkende overheden te horen gekregen dat het Waddenfonds subsidie beschikbaar stelt. Daarmee kan er nu worden gestart met de uitvoering en wordt er op dit moment een projectstructuur opgetuigd.

Met het project Op paad lâns it Waad willen de gemeenten Harlingen, Waadhoeke en Noardeast-Fryslân en Wetterskip Fryslân de Friese Waddenkust regio doorontwikkelen naar een belangrijke duurzaam-toeristische werelderfgoed bestemming. Dit met oog voor de natuur en het landschap en waarbij de economie zich op een gezonde manier ontwikkelt.

Het bestaat onder andere uit nieuwe Toeristische Overstap Punten (TOPS), een grotendeels buitendijkse fiets- en wandelroute, themaroutes vanuit de TOPS, dijktrappen en vernieuwde informatievoorziening. De zeedijk heeft hierin een verbindende rol en (ge)leidt de bezoeker langs unieke ervaringen en belevenissen. Hiermee ontstaat een nieuw icoon, een 'must see' of 'must do' tijdens een bezoek aan de Friese Waddenkust.

Sense of Place, Landschap triënnale en Westergo Kansenskaart

In 2020 is structureel overleg gestart met Sense of Place over ontwikkeling van een of meerdere projecten in onze kustregio. Vanuit deze ambitie is ook de samenwerking gezocht met o.a. de landschap triënnale en Westergo Kansenskaart. Er liggen verbindingen over en weer.

Onderzoek waterrecreatie

Er zijn voorbereidingen getroffen voor een inventarisatie van de huidige situatie op het gebied van waterrecreatie. Met als doel om in 2021 een prioriteitenplan te hebben waarin wordt aangegeven welke kansen er zijn voor het gebied.

Regiomarketing

De lijnen naar Bestemming-Noardwest, Merk Fryslan en de Marrekrite waren kort. We hebben veelvuldig overlegd met deze drie partijen over de huidige vermarkting van onze regio, de verbeterpunten en de kansen die er liggen. Hier hebben we gezamenlijk eerste stappen in gezet en kunnen we verder door ontwikkelen in 2021.

Verder...

Is er aandacht besteed aan het project van de Starbarn bij Zwarte Haan, aan het vermarkten van de 11 fountains en is er een nieuwe huurovereenkomst gemaakt met Sport Visserij Fryslan en zijn er met deze partij afspraken gemaakt over beheer van viswateren in onze gemeente. Tenslotte hebben we veel aanvragen van (startende) R&T ondernemers behandeld.

- We versterken de winkelfunctie in Franeker (via binnenstadmanagement) en in St.-Annaparochie (met ondernemers).

Door Covid-19 hebben de projecten die onder het speerpunt Franeker Verwent vallen, vertraging opgeleverd. O.a. omdat bijeenkomsten niet door konden gaan of zijn uitgesteld en andere vraagstukken voorrang krijgen. Wel zijn er de nodige stappen gezet in de planvorming. De projecten Bebording en Verlichting worden in 2021 uitgevoerd.

Onder speerpunt Franeker Verleidt, vallen de evenementen en de promotie. De evenementen konden dit jaar geen doorgang vinden, maar onder de noemer 11-avontuurtjes zijn er diverse kleinschalige activiteiten georganiseerd. Door het niet doorgaan van evenementen is in samenwerking met de ondernemersverenigingen besloten om geen reclamebelasting te innen.

- We nemen deel aan de provinciale retail-agenda.

Voor zowel Sint Annaparochie als Franeker is er een subsidieaanvraag gedaan bij de provincie. De aanvraag voor Sint Annaparochie betreft een investering in ledschermen bij de invalswegen en die van Franeker gaat over de versterking van Dijkstraat Oost.

- We verstevigen de arbeidsmarkt door onder meer:
  - Voortzetting van het project O3 (onderwijs, ondernemers & overheid), gericht op afstemming van opleidingen en kwalificaties op arbeidsmarktbehoefte in de regio, met name voor de sectoren techniek en zorg;
  - Stimuleren en faciliteren van maatschappelijk verantwoord ondernemen, gericht op samenwerking voor doelbereiking in het sociale domein (participatie);
  - Uitvoeren van een programma gericht op startende ondernemers.

Het programma voor startende ondernemers is niet georganiseerd. Het bleek niet mogelijk te zijn om dit goed digitaal aan te bieden. Belangstellende startende ondernemers hebben wel ondersteuning en advies gekregen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie 2020	Vershil
Lasten	-6.884	-865	-1.496	-631
Baten	6.139	338	1.069	732
Saldo	-745	-527	-427	100
Dotatie/beschikking reserves	63	-208	-213	-5
Saldo na bestemming	-681	-735	-640	95

Taakvelden

In dit programma zijn de volgende taakvelden opgenomen:

- 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
- 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
- 3.4 Economische promotie

Beleidsindicatoren

Programma 4 Economie						
Indicator	Eenheid	Waadhoeke	Nederland	Bron	Periode	Beschrijving
Funcziemenging	%	44,1	53,2	CBS BAG / LISA - bewerking ABF Research	2018	De funcziemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken).
Vestigingen (van bedrijven)	Per 1.000 inw.15-65jr	145,4	151,6	LISA	2019	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.
Banen	Aantal per 1.000 inwoners	562,9	792,1	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research	2019	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 65 jaar.

Programma 5 Onderwijs

Hoofdkenmerken

Het doel van dit programma is een bijdrage te leveren aan kwalitatief goed onderwijs. Dit moet een kansrijke ontwikkeling mogelijk te maken voor alle in de gemeente woonachtige kinderen en jongeren, en soms ook volwassenen.

De gemeente heeft de regiefunctie in het lokaal onderwijsbeleid. Dit betekent dat we ons richten op de huisvesting van scholen en op kinderen met (onderwijs-)achterstanden. Daarnaast zorgt de gemeente voor de gymnastiekaccommodaties en het vervoer daar naartoe, voor het leerlingenvervoer en voor het bestrijden van schooluitval. In regionaal verband biedt de gemeente basiseducatie, beroepsonderwijs en het NT2 onderwijs (Nederlands als tweede taal) aan statushouders.

Waadhoeke hecht aan goed en bereikbaar onderwijs. Het primair onderwijs moet evenwichtig verspreid zijn over de gemeente. Als dat voor instandhouding nodig is, stimuleren we totstandkoming van samenwerkingsscholen door bekostiging van (vervangende) nieuwbouw of uitbreiding van scholen. Samen met onderwijsbesturen ontwikkelt Waadhoeke in 2019 een toekomstvisie op goed bereikbaar onderwijs. Daling van leerlingenaantallen, de gevolgen daarvan voor schoolgebouwen en de verduurzamingsopgave zullen in deze visie een prominente plek hebben.

In 2019 hebben we ons beleid met betrekking tot aanvullende onderwijsvoorzieningen geharmoniseerd. Vanuit dit beleid worden scholen ondersteund in hun aanbod voor verkeerseducatie, cultuureducatie, natuur- en milieueducatie en meertaligheid.

Vanuit onze gemeentelijke regiefunctie bevorderen we verbinding tussen het onderwijsveld en het sociale domein. We richten ons o.a. op het voorkomen schoolverzuim, aanpak van onderwijsachterstanden en samenwerking met ons Gebiedsteam.

Verder zet Waadhoeke in op terugdringen van laaggeletterdheid. Het Friesland College verzorgt in opdracht van de gemeente opleidingen op het gebied van alfabetisering, Nederlands als 2e taal en training van de vrijwilligers en taalcoördinatoren van de zgn. DigiTaalHuizen. Volwassenen kunnen daar terecht om te leren beter te lezen, schrijven en rekenen. Ook leren omgaan met computer en internet behoort tot het aanbod. In Waadhoeke zijn er twee DigiTaalhuizen: in Franeker en in St.-Annaparochie.

Dit programma omvat basisonderwijs, gymnastiekonderwijs, onderwijshuisvestingsvoorzieningen, onderwijsbegeleiding, leerlingenvervoer, onderwijsachterstandenbeleid en onderwijs aan volwassenen.

Wat wilden we bereiken?

De gemeentelijke inzet met betrekking tot onderwijs moet eraan bijdragen dat:

- Er toekomstbestendige onderwijshuisvesting is die aansluit bij onderwijskundige en maatschappelijke behoeften.
- Het basisonderwijs verspreid is over de gemeente, waar nodig en mogelijk door samenwerkingsscholen.
- Er goede aansluiting is tussen het onderwijs en de regionale arbeidsmarkt.
- De Leerplichtwet zo wordt uitgevoerd dat voortijdige schooluitval wordt voorkomen.
- Efficiënt/effectief vervoer van leerlingen die op scholen voor speciaal onderwijs zijn aangewezen;

- Het onderwijs meertalig is.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We ontwikkelen, samen met onderwijspartners, een visie op goede bereikbaarheid van onderwijs en onderwijshuisvesting.

De onderwijsvisie is gezamenlijk met de schoolbesturen opgesteld en op 3 december 2020 vastgesteld door de gemeenteraad. De visie beoogt goed en bereikbaar onderwijs verspreid over de gemeente, behoud van voortgezet onderwijs, toekomstbestendige onderwijshuisvesting, meertalig onderwijs en afname van schooluitval.

- We stellen een nieuw integraal huisvestingsplan onderwijshuisvesting (IHP) op.

Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) is onderdeel geweest van het hiervoor bedoelde interactieve proces met de schoolbesturen over de onderwijsvisie. Het IHP is door de gemeenteraad vastgesteld op 3 december 2020. Het geeft een overzicht van de onderwijshuisvesting in Waadhoeke en een prioritering van projecten die aangepakt moeten worden. Deze geprioriteerde projecten zijn na besluitvorming gestart.

- In samenwerking met gemeenten uit de regio maken we gebruik van een integrale sluitende aanpak van de leerplicht / aanpak schoolverzuim en agendeerden het onderwerp in onze periodieke overleggen met de schoolbesturen.

Gemeente Waadhoeke neemt deel aan de regionale beleids- en stuurgroep-overleggen Leerplicht en RMC (Regionaal Meld en Coördinatiefunctie) regio Noord-Fryslân. Daarnaast is leerplicht geagendeerd in ons periodieke overleg met de schoolbesturen, met als doel een integrale en sluitende aanpak te realiseren. De functie leerplichtambtenaar werd, evenals voorgaande jaren, voor ons uitgevoerd door gemeente Leeuwarden.

- We zetten de Rijksmiddelen (VVE-gelden) in voor het tegengaan van onderwijsachterstanden en het verbeteren van de aansluiting van de peuteropvang op het basisonderwijs.

In 2019 is nieuw onderwijsachterstandenbeleid ontwikkeld voor Waadhoeke. Daarnaast is dit onderwerp ook belicht in de onderwijsvisie die in 2020 door de gemeenteraad is vastgesteld. De wetgeving op VVE terrein is gewijzigd en er zijn substantieel meer rijksmiddelen voor Waadhoeke beschikbaar. Dit geeft financiële ruimte voor nieuw beleid. De uitwerking en invulling van het onderwijsachterstandenbeleid is in 2020 door een werkgroep -bestaande uit het onderwijsveld, de GGD en kinderopvangorganisaties- ter hand genomen.

- We maken in overleg met het onderwijsveld nieuw beleid voor basisonderwijs gerelateerde voorzieningen (begeleidings- en ontwikkelingsactiviteiten) dat per schooljaar 2019-2020 in gaat.

In overleg met de schoolbesturen bepaalden we welke ambities er zijn voor wat betreft het aanvullend onderwijsaanbod. Deze zijn opgenomen in onze actuele onderwijsvisie. De gemeente geeft ondersteuning op het gebied van cultuur, sport, natuur- milieueducatie en meertaligheid. In schooljaar 2021-2022 wordt onderzocht hoe de ambities verder uitgewerkt gaan worden.

- We stimuleren ontwikkeling van materialen en methoden voor meertalig onderwijs.

Meertalig (basis-)onderwijs stimuleerden we door subsidie aan de Kemissy Meertaligheid en voor het cultuurprogramma 'Waadzinnig'. In dit cultuurprogramma wordt een verbinding gelegd tussen cultuureducatie en meertaligheid.

- We dragen bij aan de verbinding tussen voortgezet onderwijs en de regionale arbeidsmarkt door het project leerwerkplein. Dit project voeren we uit in het kader van de Streekagenda.

In de onderwijsvisie van Waadhoeke zijn ook onze ambities voor versterking van de aantrekkingskracht van ons regionaal voortgezet onderwijs opgenomen. Aan die ambities werken we o.a. door het concept 'leren en werken in je eigen regio' dat aansluiting tussen leerlijnen en kansen op de regionale arbeidsmarkt nastreeft.

- We bevorderen de aansluiting onderwijs en Jeugdwet via onderwijs – zorgarrangementen, zoals het project 'Einstein Class' bij AMS.

Voor de integrale aanpak van de zorg met het onderwijs is er een tweejarige pilot geweest voor de Einstein Class op de AMS te Franeker. Dit betreft onderwijs gecombineerd met jeugdhulp voor kinderen met een Autismespectrum-stoornis. In 2020 is op basis van de evaluatie besloten om deze samenwerking structureel voort te zetten.

- We ondersteunen het cultuureducatieprogramma voor het basisonderwijs door de benodigde coördinatie te bekostigen.

Met ingang van het schooljaar 2019/2020 werd voor alle leerlingen in het basisonderwijs in Waadhoeke het programma 'Waadzinnig' ingevoerd. Dit programma bestaat uit modules waarin meertaligheid en cultuur met elkaar verbonden zijn. Verschillende organisaties werken in het programma samen aan een aansprekend aanbod, onder meer Tryater, de Aerden Plaats, het Eise Eisinga Planetarium en Seewyn Kunsteducatie.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie 2020	Verschil
Lasten	-5.827	-6.306	-6.106	201
Baten	938	1.095	862	-232
Saldo	-4.889	-5.211	-5.243	-32
Dotatie/beschikking reserves	25	103	55	-48
Saldo na bestemming	-4.864	-5.108	-5.188	-80

Taakvelden

In dit programma zijn de volgende taakvelden opgenomen:

- 4.1 Openbaar basisonderwijs
- 4.2 Onderwijshuisvesting
- 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Beleidsindicatoren

Programma 5 Onderwijs						
Indicator	Eenheid	Waadhoeke	Nederland	Bron	Periode	Beschrijving
Absoluut verzuim	Per 1.000 leerlingen	2,3	2,4	DUO/Ingrado	2019	Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven. De periodeaanduiding '2019' staat voor schooljaar '2018/2019'.
Relatief verzuim	Per 1.000 leerlingen	21	26	DUO/Ingrado	2019	Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend. De periodeaanduiding '2019' staat voor schooljaar '2018/2019'.
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	%	1,6	2	DUO/Ingrado	2019	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De periodeaanduiding "2019" staat voor schooljaar "2018/2019".

Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie

Hoofdkenmerken

Het doel van dit programma is het initiëren en in stand houden van voorzieningen op het gebied van cultuur, sport en recreatie. Deze voorzieningen dragen bij aan levendigheid, maatschappelijke participatie, gezondheid en een aantrekkelijke woon- en leefomgeving.

Waadhoeke heeft veel voorzieningen op het vlak van sport, cultuur en recreatie. Deze zijn gericht op de eigen inwoners, zoals bibliotheken en sportvoorzieningen, maar ook op bezoekers van buiten de gemeente, zoals theater De Koornbeurs, Museum Martena en De Aerden Plaats.

Ook voor wat betreft amateuristische kunst- en cultuurbeoefening kent Waadhoeke een breed aanbod. Toneel- en muziekverenigingen zijn in de gehele gemeente te vinden. Dorpshuizen en wijkcentra bieden onderdak aan deze en andere verenigingsactiviteiten.

De identiteit van een gemeente wordt voor een belangrijk deel bepaald door cultuur, in al haar facetten. Historische sporen in het landschap en het culturele erfgoed maken ons verleden zicht- en tastbaar. De ontstaansgeschiedenis en ontwikkeling van Waadhoeke lezen we niet alleen af aan het landschap en de bebouwing, maar ook aan de taal. Naast de twee rijkstalen, het Nederlands en Fries, wordt het Bildts en het Franekers gesproken. Deze meertaligheid van onze gemeente beschouwen we als een groot goed waarin Waadhoeke zich onderscheidt van andere gemeenten.

Wat wilden we bereiken?

De gemeentelijke inzet op het gebied van sport, cultuur en recreatie moet eraan bijdragen dat Waadhoeke:

- Een aantrekkelijke gemeente is met een goed sport- en beweegklimaat.
- Een fijnmazig netwerk heeft van bereikbare sport- en beweegvoorzieningen.
- Sportbeoefening en bewegen stimuleert omwille van gezondheid en participatie.
- Meertaligheid behoudt en stimuleert, als belangrijk onderdeel van onze identiteit.
- Een samenhangend aanbod kent van musea en voorzieningen, amateur- en professionele cultuurbeoefening.
- Specifieke aandacht heeft voor het Bildts Aigene.
- Een goed dekkend fiets- en wandelnetwerk heeft.
- Behoud van cultuurhistorische wandelpaden en boerenpaden nastreeft.
- Een voor de bewoners aanvaardbaar onderhoudsniveau van openbaar groen heeft.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We hebben Buurtsportcoaches die zich richten op:
  - bevorderen van kwaliteit bewegingsonderwijs op basisscholen;
  - ondersteuning en versterking van sportverenigingen;
  - ontwikkelen en aanbieden van laagdrempelige beweegactiviteiten.

We breidden het team buurtsportcoaches uit met 2,5 FTE. Het team richt zich op het bevorderen van kwaliteit bewegingsonderwijs op basisscholen, ondersteuning en versterking van sportverenigingen en op het ontwikkelen en het aanbieden van laagdrempelige beweegactiviteiten. Vanwege de Corona pandemie zijn de fysieke activiteiten in 2020 relatief beperkt geweest. Online is een aanbod ontwikkeld om, ondanks deze beperking, op afstand het bewegen te kunnen stimuleren, onder meer via filmpjes op YouTube.

- We nemen deel aan de Provinciale aanpak gehandicaptensport en werken daarbij samen met Sport Fryslân.

In 2020 lag de focus op de inventarisatie i.v.m. de regeling voor aangepast sporten in Friesland. We zijn aangesloten bij de landelijke uitleenservice voor sporthulpmiddelen, waar inwoners gratis een sporthulpmiddel kunnen uitproberen, alvorens ze er één aanschaffen. Daarnaast wordt de buurtsportcoach ingezet om aanbod te realiseren voor deze doelgroep. Voorbeeld daarvan is ondersteuning in het heldenteam van SC Franeker.

- We voeren het nieuwe Sport- en bewegbeleid uit, en werken de doelen op gebied van sportaccommodatie en speeltuinen uit in een uitvoeringsnotitie.

Over de toekomst van zwemvoorzieningen in de gemeente lieten we onderzoek doen naar zwembehoefden. In een raadsvoorstel beschreven we mogelijke toekomstscenario's. De in 2020 geplande uitvoeringsnotitie voor sportaccommodatie en speeltuinen is vanwege de onvoorziene inzet i.v.m. Corona, verschoven naar 2021. Aan zwembad Bloemketerp is een eenmalige bijdrage verleend in verband met omzetverlies door de Coronamaatregelen (tijdelijke sluiting). Met zo'n 70 sportaanbieders en betrokkenen uit onderwijs en welzijn kwamen we een lokaal sportakkoord overeen. Daarmee willen we bereiken dat door brede sportbeoefening zoveel mogelijk inwoners in beweging komen en blijven. Het sportakkoord sluit aan bij speerpunten en acties uit ons gemeentelijk sport- en bewegbeleid, onder meer gericht op veranderende behoefte en aandacht voor gezondheid en een positieve sportcultuur.

- We maken een Cultuurnota, met in elk geval aandacht voor het stimuleren van cultuuruitingen waarin het Bildts aigene een plek heeft en houdt en voor stimulering van activiteiten die bijdragen aan sociale cohesie.

We hebben een cultuurnota gemaakt die in mei 2020 door de raad is vastgesteld. De ambities in de nota, met als titel '*Kultuer yn Waadhoeke, mei-inoar meitsje we it mei!*' zijn daarin samengevat met de termen

ûntdekke, meimeitsje en doarre & dwaan. Vervolgens zijn we aan de slag gegaan met het vertalen van de nota naar een uitvoeringsprogramma. Deze zal in het eerste kwartaal van 2021 klaar zijn.

- We bevorderden het in stand houden van Theater de Koornbeurs als knooppunt voor amateur- en professionele cultuurbeoefening.

De gemeentelijke ambitie dat de Koornbeurs als knooppunt dient te fungeren voor amateur- en professionele cultuurbeoefening is opgenomen in de cultuurnota. Deze ambitie is een belangrijk gesprekspunt in de periodieke overleggen met de Koornbeurs en zal de komende periode verder geconcretiseerd worden. Begin 2020 kwam de Koornbeurs in financieel zwaar weer. Deels door de corona-crisis, deels door missers en tegenvallers in de eigen bedrijfsvoering. Een intensief traject van gesprekken en overleggen heeft, in oktober 2020, geleid tot een extra bijdrage van de gemeente zodat het theater in 2020 aan haar financiële verplichtingen heeft kunnen voldoen.

- We subsidieerden musea en verbonden deze met toeristische projecten.

De musea, inclusief het Planetarium, hadden afgelopen jaar veel last van de corona-crisis en bijhorende beperkende maatregelen. We hebben contact onderhouden over de gevolgen die dit voor de musea heeft. Waar mogelijk zijn ze door ons geïnformeerd over (landelijke en regionale) compensatie-mogelijkheden.

Bij de behandeling van kadernota 2 heeft de raad ingestemd om in de begroting 2021 een bedrag van € 68.000 op te nemen voor de herinrichting van Museum Martena. Ook won het Museum in 2020 de RAAK Stimuleringsprijs van € 30.000. De herinrichting moet o.a. bijdragen aan een breder en diverser publiek en aan toegankelijkheid.

De provincie besloot in 2020 om in de komende vier jaar totaal € 600.000 beschikbaar te stellen aan Museum Martena en het Planetarium om samen het verhaal van de universiteit en de wetenschap in Fryslân uit te dragen.

- We profileren Franeker als academiestad.

We hebben ingestemd met de aanvraag van de Academie van Franeker om voor 2020 - 2023 een jaarlijkse bijdrage van € 30.000 voor uitvoering van haar beleidsplan. Met dat plan wil de Stichting Academie van Franeker op eigentijdse wijze gestalte geven aan het universitaire verleden van de stad. Daartoe biedt zij o.a. publiekscolleges aan en faciliteert en stimuleert onderzoek in Noordwest Fryslân, in samenwerking met de Campus Fryslân van de Rijksuniversiteit Groningen.

- We ondersteunen het Koninklijk Eise Eisinga Planetarium voor een plek op de UNESCO Wereld Erfgoedlijst.

Om de Planetarium-organisatie in staat te stellen het toekomstige werelderfgoed adequaat te kunnen uitdragen en beheren, is vanaf 2020 de subsidie verhoogd met € 50.000. In 2020 is verder gewerkt aan het compleet maken van het nominatiedossier dat begin 2022 zal worden aangeleverd bij UNESCO. De gemeente heeft hiervoor de nodige informatie aangeleverd en deelgenomen aan de overleggen van het nominatieteam. Ook de provincie ondersteunt de nominatie van het Planetarium. De samenwerking tussen provincie, gemeente en Planetarium is in 2020 beklonken met de ondertekening van een samenwerkings-charter.

- We maakten een taaluitvoeringsplan met o.a. aandacht voor initiatieven gericht op gebruik van het Fries en Bildts en aandacht voor het Franekers, stimulering van meertalig lesmateriaal voor de basisscholen en stimulering van het Frysk, Bildts en Franekers in woord en geschrift.

Verschillende taken en activiteiten uit het taaluitvoeringsprogramma zijn opgepakt. Zo is er, door studenten van de NHL, een 0-meting uitgevoerd over het taalgebruik in Waadhoeke. In samenwerking met deelnemers aan het Taalplatform Waadhoeke is een taalcampagne gevoerd in de periode oktober - december 2020. Uit de gemeentelijke organisatie hebben bijna 30 medewerkers de skriuwkursus Frysk van Afûk gevolgd. Er is € 10.000 beschikbaar gesteld om meertaligheid te verbinden met de activiteiten in het cultuureducatie-programma basisonderwijs Waadhoeke (Waadzinnig). Aan het Bildts Aigene werd subsidie verstrekt die o.a. benut is om te onderzoeken hoe de coördinatie-rol voor versterkt kan worden. Dit onderzoek heeft geresulteerd in de wens van taalpartners om de coördinatie-rol naar alle minderheidstalen te verbreden. Bij raadsbesluit (begroting 2020) is daarvoor € 10.000 extra subsidie beschikbaar gesteld. Tenslotte heeft het Genoatskap foar ut Behoud fan ut Franekers met financiële steun van de gemeente een drietal boeken kunnen uitbrengen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie 2020	Vershil
Lasten	-8.851	-9.192	-9.249	-58
Baten	805	901	945	43
Saldo	-8.046	-8.291	-8.305	-14
Dotatie/beschikking reserves	506	623	489	-134
Saldo na bestemming	-7.540	-7.668	-7.816	-148

Taakvelden

In dit programma zijn de volgende taakvelden opgenomen:

- 5.1 Sportbeleid en activering
- 5.2 Sportaccommodaties
- 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
- 5.4 Musea
- 5.5 Cultureel erfgoed
- 5.6 Media
- 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Beleidsindicatoren

Programma 6 Sport, cultuur en recreatie						
Indicator	Eenheid	Waadhoeke	Nederland	Bron	Periode	Beschrijving
Niet-sporters	%	55,6	48,7	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD' en, CBS en RIVM	2016	Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder.

Programma 7 Sociaal Domein

Hoofdkenmerken

Het doel van dit programma is er aan bij te dragen dat iedere inwoner kan deelnemen aan de samenleving. Het programma omvat de volgende beleidsterreinen: maatschappelijke ondersteuning, zorg voor jeugd, participatie, kinderopvang, peuteropvang, opvang asielzoekers en integratie statushouders.

In het sociale domein intensiveren we onze inzet op transformatie. We ontwikkelen nieuwe vormen en werkwijzen om hulp en ondersteuning op maat te maken. Dat is nodig om het aanbod goed te laten aansluiten bij de mogelijkheden van de inwoner, maar ook om de kostenstijging in het sociaal domein te beperken. We gaan regelarme projecten uitvoeren om daarmee ervaring op te doen. Op sommige terreinen werken we daarin samen met andere gemeenten. Dat geldt bijvoorbeeld voor beschermd wonen. Vanaf 2022 wordt dit een rechtstreekse gemeentelijke verantwoordelijkheid. Op weer andere terreinen werken we samen met het onderwijsveld. Dat doen we o.a. voor leerlingen die vanwege hun autismebeperking anders tussen wal en schip zouden vallen. En we investeren fors in programma's om taalachterstand bij jonge kinderen te voorkomen.

Waadhoeke kent een sterke sociale cohesie. Gemeenschappen zijn, vooral op dorpsniveau, hecht en goed georganiseerd. Er is een rijk verenigingsleven en veel initiatieven komen van 'onderop'. Het in stand houden van vitale gemeenschappen vinden wij van groot belang, ook omdat zij ondersteunend zijn bij de opgaven in het sociaal domein. Waadhoeke stimuleert dat inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven kunnen bijdragen aan het hoofddoel in het sociaal domein: iedereen kan zo goed mogelijk mee (blijven) doen in de samenleving.

Om dit hoofddoel te realiseren en het betaalbaar te houden is een samenhangende benadering nodig. Dat wil zeggen: allereerst is de vraag 'wat kunnen inwoners zelf' en pas daarna de vraag aan orde 'waarbij is ondersteuning nodig'. En als ondersteuning nodig is, dan wordt deze zoveel mogelijk geboden vanuit sterke basisvoorzieningen in de gemeente. Zo kan het gebruik van specialistische (en meestal duurder) ondersteuning verminderen. De gemeentelijke gebiedsteams hebben een cruciale rol in dit proces. Zij zorgen voor maatwerk en signaleren op welke onderdelen de basisvoorzieningen in de gemeente versterkt kunnen worden.

Wat wilden we bereiken?

De gemeentelijke inzet in het sociaal domein moet eraan bijdragen dat inwoners van Waadhoeke zoveel mogelijk:

- Meedoen aan de samenleving en daarbij ondersteuning krijgen waar dat nodig is.
- Elkaar ondersteunen en zich actief inzetten voor hun omgeving.
- Meedoen aan de gemeenschap en zich actief ontplooiën.
- Gelijke kansen hebben op een goede gezondheid.
- Kansen op de arbeidsmarkt hebben.

Meer specifiek voor zorg voor jeugd richt wat de gemeente wil bereiken zich op:

- Een integrale aanpak van de zorg met het onderwijs.
- Het inschakelen, herstellen en versterken van het probleemoplossend vermogen van kinderen en jongeren, hun ouders en sociale omgeving.
- Het bevorderen van de opvoedcapaciteiten van de ouders en de sociale omgeving.
- Preventie en vroeg-signalering.
- Het tijdig bieden van de juiste hulp op maat.

- Veilig en gezond kunnen opgroeien.

En voor de uitvoering in het sociaal domein willen we dat:

- De budgetten zoveel mogelijk ontschot worden ingezet.
- Toegang tot zorg eenvoudig geregeld wordt.
- Mantelzorgers en vrijwilligers ondersteuning en begeleiding kunnen krijgen.
- Armoede en sociale problemen proactief worden aangepakt.
- Nieuwkomers (statushouders) goede maatschappelijke begeleiding krijgen gericht op participatie en integratie zodat ze volwaardig mee kunnen doen in de maatschappij. Tevens is het belangrijk dat zij Nederlands leren spreken op het hoogst haalbare niveau.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We zorgen voor versterkte sturing vanuit het Gebiedsteam, gericht op de transformatieopgave. Dit houdt onder meer in:
  - Denken vanuit de klant, wat kunnen inwoners zelf.
  - Maatwerkoplossing bieden zo nodig buiten bestaande kaders (experimenteerruimte bij inzet middelen en producten).
  - Zorgen voor eenduidige informatievoorziening over toegang tot zorg voor hulpvragers en hun omgeving.
  - Benutting van basisvoorzieningen in de gemeente.
  - Monitoren van de klanttevredenheid.

Waadhoeke is in 2020 gestart met de uitrol van de Sociale Inclusie Agenda. Het doel van de sociale inclusie agenda is dat sociaal maatschappelijke initiatieven die een positieve bijdrage leveren aan de nulde- en eerstelijns zorg - gestimuleerd worden vanuit de dorpen om zo zelfredzaamheid van inwoners te versterken. Vanwege de Corona-pandemie hebben activiteiten rondom de Sociale Inclusie Agenda een periode stil gelegen.

Het aantal meldingen op de aanmeldlijst van het gebiedsteam was in het afgelopen jaar gemiddeld 105. In de eerste golf van de COVID-crisis zagen we een daling van het aantal directe aanmeldingen bij de Gebiedsteams. In de loop van het jaar is dat weer gestabiliseerd naar het oude niveau. Het streven is meldingen binnen 4 weken op te pakken. Dit lukt in het merendeel van de gevallen. Van het bovengenoemde aantal stonden gemiddeld genomen ongeveer 9 meldingen op de aanmeldlijst er langer dan 4 weken op. Hierbij moet worden aangetekend dat dringende zaken met spoed worden opgepakt.

- We voeren pilots uit (en evalueren deze) die bijdragen aan de transformatie, waaronder:
  - Het project 'Einstein' in samenwerking met AMS voor kinderen met autisme.
  - Het project 'Buitenshuis' (KOPP/KVO) voor kinderen van ouders met psychische problemen of verslaving.
  - Het project 'automaatje', gericht op vergroten van mobiliteit voor inwoners zonder vervoervoorziening.
  - De pilot Z-route die voorsorteert op de Veranderopgave Inburgering, met als doel inburgeraars met een zeer lage leerbaarheid en onderwijsachterstand, een passend aanbod te bieden.

Voor de integrale aanpak van de zorg met het onderwijs is er een tweejarige pilot geweest voor de Einstein Class op de AMS te Franeker. Dit betreft onderwijs gecombineerd met jeugdhulp voor kinderen met een Autismespectrum-stoornis. In 2020 is op basis van de evaluatie besloten om deze samenwerking structureel voort te zetten.

Ten aanzien van de pilot Buitenshuisproject is besloten om deze preventieve aanpak per 2021 structureel voort te zetten als werkwijze van het gebiedsteam. De Buitenshuisaanpak richt zich op de volgende doelen:

- het bevorderen van de opvoedcapaciteiten van de ouders en de sociale omgeving.
- preventie en vroeg-signalering.
- het tijdig bieden van de juiste hulp op maat.
- veilig en gezond kunnen opgroeien.

Automaatje is in 2020 deel gaan maken van het vaste, door de gemeente gesubsidieerde, activiteitsaanbod van De Skûle Welzijn. In 2020 is de 1000ste vervoersbeweging gerealiseerd. Daarnaast wordt Automaatje ingezet voor prik-service v.w.b. inentingen tegen het Corona-virus.

De pilot Z-route was onderdeel van een serie pilots georganiseerd door het ministerie van SZW. De route is bedoeld voor inburgeraars die naar verwachting veel moeite hebben met het leren van de Nederlandse taal. Waadhoeke heeft samen met de gemeenten Súdwest-Fryslân, De Fryske Marren, Heerenveen en Harlingen ingeschreven op deze pilot maar deze helaas niet gegund gekregen. De samenwerking tussen de gemeenten is echter in stand gebleven. Dit heeft geresulteerd in de (qua doel en werkwijze vergelijkbare) pilot “zelf aan zet”. De aanbesteding voor deze pilot heeft in 2020 plaatsgevonden. Voor Waadhoeke zijn in 2020 10 deelnemers geselecteerd. De pilot is in januari 2021 van start gegaan.

- We onderzoeken ondersteuningsbehoefte bij mantelzorgers en dragen zorg voor passende ondersteuning.

De beleidsnotitie “Mantelzorgwaardering- en ondersteuning in Noardwest Fryslân” is eind 2019 geëvalueerd. Conclusie hiervan was dat het beleid aan vernieuwing toe is. Er is opdracht gegeven voor herijking van het mantelzorgbeleid. In 2021 gaat het nieuwe beleid ter besluit naar college en gemeenteraad.

- We werken, samen met externe organisaties, aan een dementievriendelijke samenleving in Waadhoeke.

Gemeente Waadhoeke is in 2020 'dementievriendelijke gemeente' geworden. Dit is gerealiseerd doordat er o.a. een training voor de medewerkers is georganiseerd en een netwerk met verschillende organisaties is gevormd. Doel van dit netwerk is o.a. kennisuitwisseling en afstemming. Nadat medewerkers van de gemeente zijn getraind is in de nieuwsbrief van Dorpen & Wijken de mogelijkheid aan dorpsbelangen en wijkraden gegeven om dezelfde training te volgen. Hier hebben twee dorpsbelangen op gereageerd. I.v.m. de Corona-maatregelen is afgesproken dat deze trainingen worden gegeven zodra dit fysiek kan.

Deels samenhangend met dementieproblematiek, maar ook als eigenstandig thema, is er in 2020 aandacht geweest voor het onderwerp eenzaamheid. Vanuit het Ministerie van VWS is het programma “Eén tegen Eenzaamheid” opgesteld. Dit programma bestaat uit 5 pijlers en deze zijn de start van de lokale aanpak tegen eenzaamheid. Met deze pijlers richten lokale partijen een duurzame aanpak in waarin iedereen verantwoordelijkheid neemt. In het bijzijn van de werkgroep “Waadhoeke zegt NEE tegen eenzaamheid” is het convenant met de 5 pijlers ondertekend.

- We werken aan implementatie van de publieke organisatie die taken rond participatie gaat uitvoeren.

In 2020 is de nodige aandacht besteed aan de financiële problematiek rondom de GR-Fryslân West. Het onderzoek van KokxDeVoogd heeft geleid tot adviezen op de volgende onderdelen: (1) Governance, (2) Toezicht/Inzicht, (3) Planning&Control en Financiën.

In 2020 zijn twee informatiebijeenkomsten georganiseerd om de raad meer inzicht te geven omtrent de aard en omvang van de problematiek die speelt in de GR Fryslân-West. De gemeenteraad besloot in december 2020 om eenmalig € 1,1 miljoen beschikbaar te stellen voor versterking van het Eigen Vermogen van de GR.

Het Keuzedocument, dat de beleidsmatige basis legt voor de gezamenlijke uitvoering van de Participatiewet in Fryslân-West, is in 2020 (ambtelijk) opgeleverd en wordt in het eerste kwartaal van 2021 aan de colleges van B&W en de gemeenteraden van de in de GR deelnemende gemeenten aangeboden.

- We geven uitvoering aan de begeleiding van nieuwkomers via het project 'Bliuwe en Meitelle yn Waadhoeke' en bereiden ons voor op de nieuwe Wet inburgering.

De implementatiedatum van de nieuwe wet inburgering is wederom uitgesteld en staat nu op 1 januari 2022. In 2020 was de werkwijze nog steeds zoals omschreven in 'Bliuwe en meitelle'. Ondertussen wordt de nieuwe wet inburgering op onderdelen uitgewerkt. Op hoofdlijn doen we dit samen met de andere Friese gemeenten onder leiding van een regio-coördinator. Lokaal vindt breed overleg plaats op beleids- en uitvoeringsniveau.

- We stellen een anti-discriminatieprogramma op vanuit de ambitie om Regenbooggemeente te worden.

In 2020 heeft de gemeenteraad de Notitie antidiscriminatiebeleid gemeente Waadhoeke vastgesteld. Ambitie: streven naar een kleurrijke gemeente waar iedereen erbij hoort. In 2021 gaat dit uitgewerkt worden in een actieprogramma.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie 2020	Verschil
Lasten	-57.892	-70.745	-67.749	2.996
Baten	15.664	25.400	22.182	-3.218
Saldo	-42.228	-45.345	-45.567	-222
Dotatie/beschikking reserves	0	1.904	1.875	-30
Saldo na bestemming	-42.228	-43.441	-43.693	-252

Taakvelden

In dit programma zijn de volgende taakvelden opgenomen:

- 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
- 6.2 Wijkteams
- 6.3 Inkomensregelingen
- 6.4 Begeleide participatie
- 6.5 Arbeidsparticipatie
- 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
- 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+
- 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-
- 6.81 Geëscaleerde zorg 18+
- 6.82 Geëscaleerde zorg 18-

Beleidsindicatoren

Programma 7 Sociaal domein						
Indicator	Eenheid	Waadhoeke	Nederland	Bron	Periode	Beschrijving
Jongeren met delict voor rechter	%	1	1	CBS Jeugd	2019	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
Kinderen in uitkeringsgezin	%	6	6	CBS Jeugd	2019	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
Werkloze jongeren	%	2	2	CBS Jeugd	2019	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
Netto arbeidsparticipatie	%	67,5	68,8	CBS - Arbeidsdeelname	2019	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.

Programma 7 Sociaal domein						
Personen met een bijstandsuitkering	aantal per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder	44	46	CBS - Participatiewet	2020	Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.
Lopende reïntegratievoorzieningen	Per 1.000 inw. 15-65jr	28	20	CBS - Participatiewet	2020	Het aantal reïntegratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	9,4	12,3	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	2019	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014).
Jongeren met jeugdbescherming	%	1,4	1,2	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	2019	Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen.
Jongeren met jeugdreclassering	%	0,2	0,4	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	2019	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Per 1.000 inwoners	63	64	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	2020	Aantal per 1.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Programma 8 Volksgezondheid en Milieu

Hoofdkenmerken

Dit programma omvat Volksgezondheid, Riolering, Duurzaamheid, Milieubeheer, Afvalinzameling en –verwerking, Toezicht en handhaving en Begraafplaatsen.

Voor wat betreft *milieu en duurzaamheid* is het uitgangspunt, om samen op weg te gaan naar een gezonde, schone, veilige en duurzame leef- en woonomgeving en die voor de huidige en de komende generaties te behouden. Onder gezond wordt verstaan dat tenminste wordt voldaan aan de wettelijke omgevingseisen ten aanzien van bodem, water, geluid, licht, geur, luchtkwaliteit en veiligheid.

Het onderdeel *volksgezondheid* in dit programma raakt aan de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de beschikbaarheid van preventieve en curatieve voorzieningen op het terrein van geestelijke en lichamelijke gezondheid voor haar inwoners, op grond van de Wet Publieke Gezondheid.

Voor wat betreft rioleringen ligt het zwaartepunt van het beleid op adequate uitvoering van de wettelijke taken zoals genoemd in de Waterwet, Wet gemeentelijke watertaken, Wet Milieubeheer en de Europese Kaderrichtlijn Water.

Wat wilden we bereiken?

De gemeentelijke inzet voor milieu en volksgezondheid moet ertoe leiden dat:

- Er een schone en gezonde leefomgeving is waarin mensen graag willen verkeren.
- Waadhoeke een voorbeeldrol heeft voor duurzaam handelen, met de focus op een energie-neutrale gemeente in 2040.
- In 2020 minimaal 75% van het huishoudelijke restafval gescheiden wordt ingezameld voor nuttige toepassing.
- Inwoners gelijke kansen hebben op een goede gezondheid.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Duurzaamheid en milieu

- We voeren de regionale energiestrategie uit gericht op de duurzame opwek en warmtetransitie.
- We geven invulling aan duurzaamheid in de breedste zin van het woord door een gemeentelijke duurzaamheidsagenda met concrete actiepunten op te stellen, met aandacht voor biodiversiteit, afval, energietransitie, besparing en de eigen organisatie.

In het kader van leefbare, veilige en duurzame samenleving zijn energiebesparing, hergebruik en vermindering uitstoot van schadelijke stoffen belangrijke elementen. Om de betrokkenheid voor het gezamenlijk uitdragen van deze actuele duurzaamheidsthema's in relatie tot het gewenste toekomstbeeld te versterken, is aandacht voor communicatie en educatie onmisbaar.

Belangrijk thema is het tegengaan van klimaatverandering, voornamelijk door omslag naar een meer duurzame (decentrale) energievoorziening. Alle Friese gemeenten hebben, samen met de provincie en het waterschap, getekend voor het opstellen van een energiestrategie. Deze strategie heeft tot doel om samen met externe partners te komen tot een regionale aanpak voor duurzame opwek en de warmtetransitie. Op middellange termijn is het doel om in 2030 49% minder CO₂ uit te stoten dan in 1990. In 2050 moet dat 95% zijn en moeten we geen gebruik meer maken van fossiele brandstoffen.

Daarnaast staat in het coalitieakkoord dat Waadhoeke in 2040 energie-neutraal wil zijn. Daarmee nemen we verantwoordelijkheid om ook voor toekomstige generaties voor een veilige en gezonde leefomgeving te zorgen.

Naast het traject rondom de Energietransitie speelt ook de warmtetransitie. De transitie naar een duurzame warmtevoorziening voor huishoudens en bedrijven. De gemeente moet eind 2021 een Transitie Visie Warmte (TVW) vaststellen, waarin beschreven staat hoe de gemeente dit wil aanpakken en aangeven welke wijken/dorpen voor 2030 kansrijk zijn om die transitie te maken.

Daarnaast wordt er in de TVW een doorkijkje gegeven richting 2050, wanneer de gebouwde omgeving van het aardgas af moet zijn en een duurzame warmtevoorziening moet hebben.

Een ander belangrijk punt in de komende jaren is de transitie van afvalstof naar grondstof, de circulaire economie.

Gezondheid (in relatie tot milieuthema's zoals luchtkwaliteit) en veiligheid vormen belangrijke pijlers van het toekomstig milieubeleid. Om dit proces te vergemakkelijken is het Rijk van plan de wet- en regelgeving te vereenvoudigen en te vernieuwen (Omgevingswet) en door digitalisering de toegankelijkheid van milieu-informatie te vergroten. Dit heeft gevolgen voor de gemeentelijke (milieu)taken nu en in de toekomst.

We hebben de duurzaamheidsagenda Waadhoeke vastgesteld met daarin de ambitie om in 2040 energie-neutraal te zijn. Daarbij zijn op 4 verschillende thema's (Energie, Groen, Afval en zelf anders) projecten vastgesteld die bijdragen aan deze ambities. Diverse projecten uit de duurzaamheidsagenda zijn in 2020 al van start gegaan. Zoals 'Aan de slag met MKB', Energiecoach, collectieve inkoopactie en RRE.

Het proces om de TVW te maken is in 2020 gestart. De eerste fase is het maken van het Plan van Aanpak. Er is gekozen om dit samen met de gemeente Harlingen op te starten en hiervoor is een procesbegeleider aangetrokken die deze fase januari/februari 2021 afrondt.

Er is meer aandacht besteed aan onze zichtbaarheid rond dit thema. Verder zijn we begonnen met het schrijven van een communicatieplan Duurzaamheid. Het communicatieplan is inclusief een eigen huisstijl, om de herkenbaarheid van de duurzaamheidsthema's en onderwerpen te vergroten.

Waadhoeke is samen met verscheidene ondernemers uit de gemeente gestart in een Koploperproject. In de project werken alle deelnemers toe naar een actieplan om hun bedrijfsvoering te verduurzamen. Het actieplan voor Waadhoeke zal in 2021 gereed zijn.

- We ontwikkelen samen met ketenpartners een integrale visie op bodembeheer, met aandacht voor verzilting, bodemenergie, grondwater en het tegengaan van gas- en zoutwinning op land.

Aan de hand van een startnotitie is in 2020 het proces gestart voor het ontwikkelen van een integrale visie op bodembeheer, met aandacht voor thema's als verzilting, bodemenergie, grondwater en het tegengaan van gas- en zoutwinning op land. Een extern adviesbureau is in 2020 ingeschakeld bij het uitwerken van de visie voor Waadhoeke. Diverse ketenpartners zijn benaderd en betrokken bij de visievorming.

- We stimuleren duurzame energieopwekking door de aanleg van zonnepanelen op bedrijventerreinen en andere bebouwing te bevorderen, en door aanleg op productieve agrarische grond (zonneweiden) zoveel mogelijk te beperken.

Onderdeel Duurzaamheidsagenda en RES (grootschalige opwek).

- We werken eraan het unieke donkere gebied zoveel mogelijk te behouden, door lichtuitstraling in met name het buitengebied kritisch te beoordelen.

Eind 2020 is een startnotitie vastgesteld waarin kaders en proces zijn geschetst.

- We dragen bij aan bewustwording onder jongeren over het thema duurzaamheid, door natuur- en milieueducatie via het onderwijs te bevorderen.

Waadhoeke heeft actief aandacht besteed aan de SDG (Sustainable Development Goals) vlaggendag. Samen met de jongerenadviesraad is de SDG-vlag gehesen bij het gemeentehuis.

Inwoners zijn in het kader van deze dag opgeroepen om hun tips over duurzaamheid te delen.

We hebben deelgenomen aan De Dag van de Duurzaamheid in het Onderwijs.

In samenwerking met verschillende partners wordt er een programma voor Natuur en Milieueducatie (NME) opgezet. Het is de intentie om vanaf schooljaar 2022-2023 een structureel natuur- en milieueducatie programma aan het (cultuur)onderwijs toe te voegen.

- We beschermen, bevorderen of versterken de aanwezige diversiteit van flora en fauna middels een vast te stellen actieplan biodiversiteit.

In 2020 is een biodiversiteitsactieplan (BAP) vastgesteld. Er is onder meer gestart met de uitvoering van de tweejaarlijkse publieksacties en het vergroenen van schoolpleinen. Daarnaast is Waadhoeke aangesloten bij de provinciale biodiversiteitscampagne 'wat zullen wij nou beleven?' van de Friese Milieu Federatie.

- We geven samen met allerlei partijen invulling aan het predicaat Fairtrade-gemeente.

Dit aspect is meegenomen in de bedrijfsvoering.

- We zorgen voor meer laadpalen voor elektrisch rijden en andere voorzieningen die duurzaam rijden bevorderen.

2020 heeft in het teken gestaan van het gezamenlijk met provincie en gemeenten voorbereiden van een collectieve aanbesteding. De verwachting is dat de aanbestedingsprocedure in de loop van 2021 wordt gestart. Door mee te doen aan de provinciale aanbesteding zorgen we voor een dekkend netwerk in Fryslân en bevorderen we duurzaam rijden in de gemeente.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu

In het beleidsplan Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving 2019-2022 is gesteld dat Waadhoeke een veilige, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving wil zijn voor iedereen. Daarvoor is o.a. vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) nodig. De vergunningverlening, het toezicht en de handhaving voor milieu heeft de gemeente ondergebracht bij de Friese Uitvoeringsdienst Milieu en Omgeving (FUMO). De insteek van de Wet VTH is dat gemeenten alle basistaken milieu onderbrengen bij een regionale uitvoeringsdienst, voor Friesland is dit de FUMO. De gemeente

Waadhoeke heeft gekozen om alle milieutaken onder te brengen bij de FUMO, gelet op de kwaliteitscriteria die zijn gesteld door het rijk voor het uitvoeren van de VTH-taken.

In 2020 hebben de Friese gemeenten en provincie een VTH-beleid opgesteld, dit betreft uniform beleid voor vergunningverlening, toezicht en handhaving van de provinciale en gemeentelijke basistaken. Ook de komst van de Omgevingswet per 1 januari 2022 maakt dat de gemeenten, provincie en FUMO zich samen moeten voorbereiden op deze nieuwe wet.

Gas- en zoutwinning

Frisia Zout BV in Harlingen is eind 2020 gestart met de zoutwinning onder de Waddenzee. In 2020 zijn daartoe de benodigde voorbereidingen op het terrein van de zoutfabriek in Harlingen getroffen om dat te realiseren. De bestaande winning onder land wordt daarna afgebouwd en uiterlijk in 2021 stopgezet.

Gaswinner Vermillion heeft in het verleden tot 2008 gas gewonnen uit het gasveld Harlingen nabij Franeker. Gezien de onverwachte extra bodemdaling rondom deze winning heeft Vermillion aangegeven geen nieuwe plannen te hebben in dat gebied. De gaswinning uit het kleine gasveld Ried ten oosten van de stad Franeker is in een eindfase van de productie beland.

Aan de hand van het Gebiedsplan Franekeradeel-Harlingen wordt gewerkt aan het herstellen van de aanvullende schade. Aangezien het dalingsgebied groter is dan in het gebiedsplan staat omschreven, moeten er voor dit gebied nog aanvullende afspraken worden gemaakt. Hiervoor is door de provincie een bodemdalingscommissie opgericht waar de gemeente zich bij heeft aangesloten. In 2020 hebben er in dat kader geen vervolgstappen plaatsgevonden.

Begraafplaatsen

- We zorgen voor kwalitatief goed beheer van onze begraafplaatsen, tegen acceptabele kosten.

Volksgezondheid

- We werkten samen met partners het in 2018 vastgestelde gemeentelijk gezondheidsbeleid uit, in elk geval voor wat betreft:

activiteiten gericht op preventie (meer bewegen, vermindering van roken en alcoholgebruik) en bewustwording;

activiteiten gericht op veilig en gezond opgroeien;

het actieplan Gezond In De Stad (GIDS).

De speerpunten waren gericht op preventie en op het verbeteren van een gezonde leefstijl en omgeving. In 2020 zijn er inventarisaties gedaan met de GGD, Nuchtere Fries, Jongerenwerk en Onderwijs wat er nodig om te komen tot een preventieplan. Hierbij wordt aangesloten bij de Friese Preventie Aanpak.

Het actieplan Gezond in de Stad (GIDS) loopt tot 2021. Er is nog niks bekend over een eventueel vervolg na 2021, de wens ligt er landelijk wel om ook na 2021 hier budget voor vrij te maken.

- We voeren de pilot Positieve Gezondheid uit in 2 wijken in Franeker. Het doel van deze pilot is dat mensen zoveel mogelijk eigen regie voeren en leren wat zij zelf kunnen doen om hun gezondheid te bevorderen.

Door de Corona-crisis zijn niet alle acties die voorkwamen uit de pilot Positieve Gezondheid opgepakt. Er wordt geïnventariseerd welke openstaande vervolgacties nog worden opgepakt. Het doel van deze pilot is dat mensen zoveel mogelijk eigen regie voeren en leren wat zij zelf kunnen

doen om hun gezondheid te bevorderen. Daarnaast wordt met professionals gekeken op welke wijze Positieve Gezondheid nog meer kan worden ingezet.

- We nemen als GIDS-gemeente deel aan het Actieprogramma Kansrijke Start van het Ministerie van VWS. Dit programma speelt een belangrijke rol om pasgeboren baby's de 1e 10000 dagen een kansrijke start te geven.

We namen deel aan het Actieprogramma Kansrijke Start. In 2020 zijn de eerste gesprekken gestart in het kader van het actieprogramma Kansrijke Start. In 2021 krijgt dit een vervolg.

Riolering

- We zorgen voor een goed functionerende riolering. Bij meldingen zorgen we ervoor dat we binnen 2 werkdagen aangeven wat we met de melding doen.
- We maken een stap om Waadhoeke klimaatbesteding in te richten door de urgente knelpunten met wateroverlast voor 2028 aan te pakken.
- We zorgen in 2020 voor een "ludieke" actie voor de opvang van regenwater op particulier terrein.

Begin 2020 is het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) 2020-2024 vastgesteld met aandacht voor de klimaatverandering. Dit plan richt zich op een goede inzameling en verwerking van het stedelijk afvalwater, hoe we omgaan met overtollig hemelwater en hoe we omgaan met grondwater en wie welke verantwoording hierin heeft.

Watergangen

- We hebben de afspraak met het Wetterskip om uiterlijk 2025 de wateren in de stad en dorpen in de gemeente op diepte te brengen. Hiervoor maken we samen met het Waterschap een gezamenlijk beheer- en onderhoudsplan Stedelijk Water.
- Op basis van de toe te kennen kwalificaties in het GVVP van watergangen zal voor de resterende watergangen het onderhoud (baggerplan) worden opgezet.

In het kader van Overdracht Stedelijk Water (OSW) in 2016 zijn de hoofdwatergangen en secundaire watergangen in stedelijk gebied (stad en dorpen) door het Wetterskip in beheer en onderhoud overgedragen aan de gemeente(n). Jaarlijks ontvangt Waadhoeke van het Wetterskip een vergoeding voor dat beheer en onderhoud. Daarnaast zijn in deze overeenkomst afspraken gemaakt over het wegwerken van het achterstallig baggerwerk in stedelijk gebied van Waadhoeke voor 2025.

Op landelijk niveau is het Bestuursakkoord Water Keten (BWK) afgesloten tussen gemeenten, waterschappen, provincies en waterbedrijven. Aanleiding hiervoor was het beter kunnen anticiperen op klimaatveranderingen, nieuwe waterkwaliteitseisen en rioleringsopgaven. Uitgangspunt is om hierbij gezamenlijk op te trekken.

Op regionaal niveau heeft nadere concretisering plaatsgevonden in het Fries Bestuursakkoord Water Keten (FBWK) dat door alle Fryske gemeenten, de Provinsje, het Wetterskip en Vitens is ondertekend. Het huidige Friese Bestuursakkoord Water Keten (FBWK 2) geldt voor de periode 2016 tot en met 2020. Voor het vervolg is eind 2020 een nieuw FBWK 3 vastgesteld voor de periode 2021 - 2025. Centraal hierin staan de aan water gerelateerde thema's klimaatadaptatie en waterbewustzijn.

Afval

- We werken aan de landelijke doelstelling 'Van Afval Naar Grondstof' door deelname aan de gezamenlijke communicatiecampagne van Omrin met de Friese gemeenten.
- Oud papier inzameling

Bij de nieuwe aanbesteding van de verwerking van ingezameld oud papier zien we dat de prijs onder druk komt te staan. Daarnaast zien we dat van oudsher sprake is van verschillende wijzen van inzameling in onze gemeente. Met het oog op een toekomstbestendige oplossing is eind 2020 een enquête uitgezet onder alle deelnemende verenigingen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie 2020	Vershil
Lasten	-12.371	-13.413	-13.400	12
Baten	10.801	11.751	11.610	-142
Saldo	-1.570	-1.661	-1.791	-129
Dotatie/beschikking reserves	14	-190	-190	0
Saldo na bestemming	-1.557	-1.851	-1.980	-129

Taakvelden

In dit programma zijn de volgende taakvelden opgenomen:

- 7.1 Volksgezondheid
- 7.2 Riolering
- 7.3 Afval
- 7.4 Milieubeheer
- 7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Beleidsindicatoren

Programma 8 Volksgezondheid & Milieu						
Indicator	Eenheid	Waadhoeke	Nederland	Bron	Periode	Beschrijving
Omvang huishoudelijk restafval	Kg per inwoner	197	163	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	2019	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
Hernieuwbare elektriciteit	%	50,9	17,6	Rijkswaterstaat - Klimaatmonitor	2018	

Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Hoofdkenmerken

Dit programma richt zich op het wonen en de gewenste ruimtelijke kwaliteit van onze gemeente. Polders, dijken en akkers, werelderfgoed de Waddenzee, monumentaal Franeker en de karakteristieke (terp)dorpen: samen typeren ze ons gebied. Ze geven Waadhoeke de ruimtelijke kwaliteit die inwoners en bezoekers zo waarderen.

Er zijn ook ontwikkelingen die hierop van invloed zijn en om aandacht vragen. Denk daarbij aan ontwikkelingen in de landbouw (schaalvergroting, bodemdaling, verzilting, monocultuur), de groei van toerisme en recreatie, de demografische ontwikkelingen (minder inwoners, vergrijzing en ontgroening, voorspelde krimp van het aantal huishoudens), de energietransitie en de veranderende woningmarkt.

Het vinden van de juiste balans tussen de diverse belangen met het behoud van de gewenste ruimtelijke kwaliteit is een continue uitdaging.

Wat wilden we bereiken?

De gemeentelijke inzet met betrekking tot volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing moet eraan bijdragen dat:

- Er een goed woon- werk- en leefklimaat is en een vitale en duurzame woningvoorraad die aansluit bij de veranderende vraag en woningbehoefte;
- Er herstructurering en kwaliteitsverbetering van de bestaande voorraad woningen plaatsvindt;
- Dorpen en wijken actief betrokken zijn bij verbetering van hun woon- en leefomgeving;
- Versterking van het unieke karakter van Waadhoeke gewaarborgd is;
- Inwoners Waadhoeke een hoge waardering voor leefbaarheid geven;
- De Omgevingswet wordt ingevoerd conform het in 2019 opgestelde implementatieplan;
- Vergunningverlening, toezicht en handhaving recht doet aan zowel wettelijke kaders als aan maatwerk, voor zowel omgevingsvergunningen als vergunningverlening bijzondere wetten (APV - Drank en Horeca).

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We stellen een Woonvisie vast die een doorkijk geeft naar de gewenste woningvoorraad op de lange termijn, en die tegelijkertijd een antwoord geeft op actuele vraagstukken zoals:
  - Betaalbaarheid & Beschikbaarheid;
  - Kwaliteit van de woningvoorraad en een bijbehorend woningbouwprogramma;
  - Lokale woningbehoefte op maat en duurzaam.

Op 28 mei 2020 is de woonvisie Waadhoeke 2020-2030 Samen Sterk vastgesteld door de gemeenteraad. In de woonvisie wordt onder meer op bovenstaande onderwerpen ingegaan. Een omvangrijk vervolg van de Woonvisie zijn de maatwerkgesprekken met dorpen en wijken waarmee we eind 2020 zijn gestart.

- We zorgen voor adequate huisvesting van specifieke doelgroepen (o.a. mensen die voor sociale huisvesting in aanmerking komen, ouderen, arbeidsmigranten, statushouders, zorgbehoevenden).

In de woonvisie is aandacht besteed aan het huisvesten van specifieke doelgroepen. Voor de huisvesting van arbeidsmigranten is reeds beleid vastgesteld. Beleid met betrekking tot de huisvesting van statushouders in onze gemeente is momenteel in voorbereiding. Daarnaast zijn met de in onze gemeente actieve grotere woningcorporaties (Accolade en Wonen Noordwest Friesland) en de huurdersverenigingen (Huurders Vereniging Franeker en De Bewonersraad) prestatieafspraken voor 2021 gemaakt, waarin ook aandacht is voor de huisvesting van specifieke doelgroepen.

- We (blijven) investeren in ruimtelijke kwaliteit van dorpen en stad via herstructurering, en inbreiding en in een beperkt aantal gevallen uitbreiding van de huidige woningvoorraad. De gemeente investeert mee in het “groen” (de openbare ruimte), het “grijs” (de infrastructuur) en in bepaalde gevallen het aanpassen van de huidige particuliere woningvoorraad naar de toekomstige woningbehoefte.

Investeren in de ruimtelijke kwaliteit van dorpen en wijken blijft noodzakelijk. Vanuit onze gemeente maken we hierbij vaak gebruik van de reserve Stads- en Dorpsvernieuwing (S&D). De reserve S&D heeft een jaarlijkse financiële voeding nodig om dit te kunnen blijven doen. Op dit moment is de reserve S&D nagenoeg volledig belegd. Dit betekent dat voor 2021 op dit moment geen investeringsmogelijkheden voorhanden zijn vanuit de reserve S&D.

- We werken proactief aan beoogde invoering van de Omgevingswet. Dit doen we door:
  - ervaring op te doen in onze pilot Omgevingswet, door aan de hand van projectvoorstellen te oefenen met een werkwijze waarbij plannen bekeken worden in de geest van deze Wet;
  - aan de hand van het implementatieplan de gevolgen te duiden en tijdig te vertalen in concrete acties en maatregelen.

De pilot “Noordwest Friesland ontregelt” is in 2019 stopgezet nadat de initiatiefnemer van de Pilot, de Commerciële Club Noordwest Friesland, en de gemeente Harlingen hebben aangegeven dat ze niet verder wilden gaan met de Pilot.

In 2020 zijn er voorbereidingen getroffen om de invoering van de Omgevingswet de komende jaren nader vorm te gaan geven. Er is een Plan van Aanpak, om te komen tot de implementatie van de wet, opgesteld en vastgesteld. Daarnaast is er een raads werkgroep uit de raad samengesteld voor de invoering van de Omgevingswet.

Voor de uitvoering van het Plan van Aanpak is een projectgroep in het leven geroepen met daaronder vijf deelprojectgroepen, die allemaal bezig zijn om de invoering van de wet voor te bereiden. Er zijn inmiddels zes deelwerkgroepen, voor:

- De Ambitiebepaling
- De Impact op de organisatie
- Het Digitaal Stelsel Omgevingswet
- De Omgevingsvisie
- Het Omgevingsplan
- Participatie.

In 2020 is vastgesteld wat de werkwijze van Waadhoeke wordt bij de uitvoering van de Omgevingswet. Dit wordt ook wel de Ambitiebepaling genoemd. Waadhoeke gaat werken met de Omgevingswet op basis van de visies Nabij Besturen en Dienstverlening. Er is gekozen voor een groei-model met een pragmatische aanpak: eerst de basis op orde en de komende jaren groeien naar een situatie, waarin gemeente en samenleving samen optrekken en vormgeven aan de leefomgeving.

Daarnaast zijn de er drie plannen van aanpak vastgesteld, voor de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan en voor de aansluiting op het landelijke Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO). De plannen van aanpak voor de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan voorzien er in dat de gemeente Waadhoeke in 2024 over een vastgestelde Omgevingsvisie en in 2029 over een vastgesteld gemeentedeekkend Omgevingsplan beschikt. Het plan van aanpak voor het DSO voorziet er in dat de gemeente Waadhoeke voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet is aangesloten op het landelijke Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO).

De zogenoemde plansoftware om onder andere het Omgevingsplan te kunnen maken, is inmiddels aangeschaft. De aanschaf van de software voor vergunningverlening, toezicht en handhaving volgt in 2021. Ook is in 2020 gestart met geven van cursussen en trainingen.

Tenslotte is in 2020 een deelproject Participatie toegevoegd aan de projectstructuur. De Omgevingswet vraagt een andere blik op participatie. Deze werkgroep gaat onderzoeken hoe we met participatie, vanuit de basis die hiervoor is gelegd in de visie op Nabij besturen, om kunnen gaan.

- We actualiseren structuurvisies en bestemmingsplannen, rekening houdend met het proces rond implementatie Omgevingswet.

De bestaande lijn van actualisering structuurvisies en bestemmingsplannen is voortgezet in 2020, waarbij nauwlettend is gekeken naar het proces rondom de implementatie van de Omgevingswet. Er zijn geen actualisatieplannen voor de dorpen en Franeker vastgesteld. De planvoorraad voor de dorpen en Franeker is nu geheel actueel. Wel is er gewerkt aan ruimtelijke procedures in de vorm wijzigingsplannen en partiële herzieningen waarmee aan een groot aantal ontwikkelingen is meegewerkt. Variërend van de toevoeging van een enkele woning, de uitbreiding van bedrijventerrein tot het mogelijk maken van de bouw van appartementen.

Tegen één van deze plannen, het bestemmingsplan voor Stasjonstrjitte 10 en 12A in Minnertsga, is een beroepsprocedure opgestart. De verwachting is dat deze procedure in 2021 afgerond zal worden.

- We monitoren het gebruik van de subsidieregeling dorpen en wijken en evalueren de resultaten. Zo nodig passen we de regeling aan.

We evalueerden in 2020 toepassing en gebruiksgemak van de subsidieregeling door middel van een enquête onder de dorps- en wijkbesturen. Op basis van die evaluatie hebben we de regeling op onderdelen aangepast. We organiseerden twee (vanwege corona) digitale dorps- en wijkenconferenties en brachten specifiek voor dorpen en wijken maandelijkse Nieuwsbrieven uit. We investeerden in de relatie met de dorpshuizen en multifunctionele centra door een onderhoudsregeling vast te stellen en een digitale bijeenkomst te organiseren.

- We stimuleren dat dorpen en wijken hun eigen toekomstvisie maken.

We maakten in 2020 een werkproces voor dorps- en wijkvisies. Daarmee is voor zowel de gemeente als de dorpen en wijken duidelijk hoe een visie tot stand kan komen en hoe de gemeente zich tot zo'n visie verhoudt. Daarbij sluiten we aan bij de ambities van ons Ontwikkelprogramma en de Sociale Inclusieagenda.

- We bieden een platform aan Dorps- en wijkbesturen voor kennisuitwisseling onderling en tussen dorpen en wijken en de gemeente (dorps- en wijkenconferenties).

In 2020 brachten we 10 nieuwsbrieven voor dorps- en wijkbestuurders uit. We belegden drie - vanwege corona digitale- bijeenkomsten. Er was de dorpen en wijkenconferentie 'vanuit uw luie stoel' (met een workshop over 'bewegen en spelen' en een workshop over 'perspectief Wergea: een andere manier van besturen'). Specifiek voor bestuurders van dorps- en wijkgebouwen organiseerden we een meeting over de nieuwe subsidieregeling voor onderhoud van dorps- en wijkgebouwen. En voor de dorps- en wijkbestuurders was er een themabijeenkomst over Dorps Ontwikkel Maatschappijen en de 'erfgoeddeal', gericht op het bestrijden van leegstand van monumentaal vastgoed. We maakten samen met de dorpen en wijken de projectenkaart 'Wat, Waar, Waadhoeke' die inzichtelijk maakt welke projecten gaande of gerealiseerd zijn. De kaart moet helpen bij 'hergebruik' van kennis en ervaring bij projecten. Ook maakten we van alle dorpen en wijken zgn. factsheets met informatie over onder meer bevolkingsopbouw, publieke voorzieningen en meldingen. Deze factsheets benutten we onder meer bij de dorpsgesprekken over de woonvisie en sociale inclusie. Besturen van dorps- en wijkgebouwen ondersteunden we bij het hanteren van de opeenvolgende corona-maatregelen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie 2020	Verschil
Lasten	-4.298	-4.153	-5.072	-919
Baten	1.617	1.439	3.125	1.685
Saldo	-2.681	-2.714	-1.948	766
Dotatie/beschikking reserves	1.075	1.055	445	-610
Saldo na bestemming	-1.606	-1.659	-1.502	157

Taakvelden

In dit programma zijn de volgende taakvelden opgenomen:

- 8.1 Ruimtelijke ordening
- 8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)
- 8.3 Wonen en bouwen

Beleidsindicatoren

Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing						
Indicator	Eenheid	Waadhoeke	Nederland	Bron	Periode	Beschrijving
Gemiddelde WOZ waarde	x €1.000	173	270	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	2020	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	6,3	9,2	ABF - Systeem Woningvoorraad	2019	Het aantal nieuwbouwwoningen.
Demografische druk	%	79,3	70	CBS - Bevolkingsstatistiek	2020	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
Gemeentelijke woonlasten één-persoonshuishouden	€	672	700	COELO, Groningen	2020	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.
Gemeentelijke woonlasten meer-persoonshuishouden	€	777	773	COELO, Groningen	2020	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.

Algemene Dekkingsmiddelen

Inleiding

De belangrijkste onderdelen van de algemene dekkingsmiddelen zijn de uitkeringen uit het gemeentefonds en de lokale heffingen. Deze inkomsten zijn vrij besteedbaar en daarom niet rechtstreeks aan een programma toe te rekenen.

Uitkeringen Gemeentefonds

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie 2020	Vershil
Gemeentefonds 2020	79.908	83.158	83.407	249
Gemeentefonds 2019	-	213	223	11
Gemeentefonds 2018	-	-	48	48
Totaal	79.908	83.371	83.678	308

Ontwikkeling in de uitkering van het gemeentefonds

De prognose uit Berap II was voor 2020 afgerond € 83.158.000. In de jaarrekening komen we uit op afgerond € 83.407.000. Een voordeel van afgerond € 249.000. Dit wordt vooral veroorzaakt door de ontvangst van de extra middelen Corona van ruim € 227.500 via de decembercirculaire 2020. Deze vloeit dus in het saldo van de jaarrekening. Er wordt voorgesteld dit bedrag via resultaatbestemming aan de Corona-reserve toe te voegen.

In de Jaarrekening, paragraaf 2.5 toelichting op de baten en lasten, worden de mutaties nader toegelicht. In de paragraaf Corona is een toelichting opgenomen over de middelen Corona die nog onderweg zijn.

In Berap II was de prognose voor de nabetaling over 2019 afgerond € 213.000. Op basis van de meest recente betaalspecificatie komt dit uit op afgerond € 223.000. Dit extra voordeel van € 11.000 is ontstaan door actualisatie van de maatstaven.

Over 2018 ontvangen we nog afgerond € 48.000 extra vanwege de definitieve gegevens van de belastingcapaciteit en overige maatstaven. Het jaar 2017 is afgerond met de ontvangst van de definitieve beschikking over 2017.

Onderzoek verdeling van het gemeentefonds

De invoering van de nieuwe verdeling (herijking) van het gemeentefonds is eind 2020 uitgesteld naar 2023. Dit brengt herverdeeffecten met zich mee. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken heeft op 2 februari 2021 de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) gevraagd om advies te geven over het voorstel van de fondsbeheerders voor de nieuwe verdeling van het gemeentefonds per 2023. Met het indienen van deze adviesaanvraag, zijn ook de voorlopige uitkomsten van de verdeling voor individuele gemeenten bekend gemaakt. Deze eerste cijfers geven een herverdeeffect van € 0 voor Waadhoeke aan. Deze herverdeeffecten zijn gebaseerd op de cijfers en situatie van 2017, voor de herindeling van Waadhoeke. De herindelingeffecten zijn hier nog niet in meegenomen. Het is nog onduidelijk hoe dit in de cijfers doorwerkt. Echter, aangezien het vaste bedrag per gemeente stijgt in het nieuwe model verwachten we dat een nieuwe doorrekening voor Waadhoeke niet positief zal uitpakken. De buurgemeenten in Fryslân en Groningen krijgen te maken met grote negatieve uitkomsten. Er is een gezamenlijke brede lobby opgestart vanuit de Vereniging van Friese Gemeenten (VFG) en Vereniging van Groningen Gemeenten (VGG) die zich inzet voor een eerlijker verdeling.

Herindelingsbijdrage

In de jaarstukken 2019 is verantwoording afgelegd over de besteding van de herindelingsbijdrage. Het voordelig saldo is in de meerjarenraming toegevoegd aan de reserve herindelingsbijdrage. Bij Berap I is dit bedrag overgeheveld naar de Algemene Reserve. Er zijn nog twee aflopende projecten in 2020. Dat gaat om de investeringskredieten huisvesting Waadhoeke en project ICT Waadhoeke. De investerings-kredieten huisvesting Waadhoeke zijn terug te vinden onder de Toelichting op de balans. Het project ICT Waadhoeke is terug te vinden op de Toelichting op de baten en lasten van Programma 1.

Lokale heffingen

De lokale heffingen kunnen onderverdeeld worden in gebonden en ongebonden heffingen. Ongebonden heffingen zijn heffingen waarvan vooraf het bestedingsdoel niet is vastgelegd, dit in tegenstelling tot gebonden heffingen. Een voorbeeld van een ongebonden heffing is de onroerend zaakbelasting (OZB). Tot de gebonden heffingen worden de rioolheffing en de afvalstoffenheffing gerekend. De opbrengsten uit de OZB zijn in de begroting opgenomen onder de algemene dekkingsmiddelen. In de paragraaf Lokale Heffingen worden de belangrijkste ontwikkelingen in de gebonden en ongebonden heffingen beschreven.

Overige posten in de Algemene Dekkingsmiddelen Overhead

Het BBV schrijft voor dat de overhead apart inzichtelijk gemaakt moet worden. De definitie van overhead is: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De overhead is als gevolg hiervan geen onderdeel van de programmalasten. In een aantal gevallen is het nodig overhead extracomptabel toe te rekenen. Bijvoorbeeld bij de tarieven voor leges en heffingen. Gemeenten zijn vrij in de toe te passen systematiek. Waadhoeke berekent de overhead als een percentage van het begrotingstotaal. In 2020 is het overheadpercentage 11,44% (2019: 12,55%).

Het overheadpercentage op rekeningbasis is 10,32%.

In onderstaande tabel is de overhead uitgesplitst, baten en lasten gesaldeerd. De inhoudelijke analyse van de verschillen is in paragraaf 2.5 Toelichting op de baten en lasten opgenomen.

Bij de analyse van het resultaat is een voordeel van € 584.000 aangegeven. Hierbij is de post "overig" uit onderstaande tabel buiten beschouwing gelaten.

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie 2020	Verschil
Ambtelijke organisatie	9.668	9.740	8.979	760
Huisvesting	1.139	1.241	1.234	7
ICT	1.949	1.877	2.048	-170
Overig	384	650	507	143
Totaal	13.140	13.508	12.768	740

Vennootschapsbelasting

Op basis van de huidige informatie is de gemeente Waadhoeke geen VPB verschuldigd.

Overige financiële middelen

De gemeente is in het bezit van 132.834 aandelen Bank Nederlandse Gemeenten, 210 aandelen Afvalsturing Friesland N.V. en 21.265 aandelen N.V. Fryslân Milieu. Jaarlijks ontvangt de gemeente hierover dividenduitkeringen.

Het werkelijke dividend van de BNG ad € 170.585 is opgenomen onder de Algemene Dekkingsmiddelen. De BNG heeft in 2020 het dringende verzoek van de Europese Centrale Bank gekregen om (vanwege de Coronacrisis) de uitkering van het dividend over het jaar 2019, wat normaal gesproken in 2020 uitgekeerd zou worden, uit te stellen tot in elk geval na 2020. De BNG had al wel besloten om het dividend over het jaar 2019 uit te keren, maar heeft dit op verzoek van de ECB dus uitgesteld tot na 2020.

Volgens de commissie BBV moet het dividend verantwoord worden in het jaar waarin het dividend vastgesteld is. Dat betekent dus in dit geval dat het dividend over 2019 in 2020 is vastgesteld. Daarmee moet het dividend ook in de jaarrekening 2020 verantwoord worden. Omdat het dividend echter pas na 2020 wordt uitgekeerd is er per 31 december 2020 een vordering op de balans opgenomen ter grootte van de te verwachten en door de BNG toegezegde dividendumuitkering.

Het werkelijke dividend van de N.V. Afvalsturing ad € 80.808 is ook opgenomen onder de Algemene Dekkingsmiddelen. Het positieve resultaat op deze post wordt eveneens veroorzaakt door positieve afrekeningen dividendbelastingen.

Het dividend van de N.V. Fryslân Milieu is opgenomen in het programma Volksgezondheid, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing. In 2020 is hierover geen dividend ontvangen.

Saldo van de financieringsfunctie

De gemeente Waadhoeke heeft per 1 januari 2020 € 33.355.687 aan (langlopende) vaste geldleningen op de balans. De hiermee gepaarde externe rentelast bedraagt voor 2020 € 1.090.923. Het gehanteerde rentepercentage voor eigen financieringsmiddelen bedraagt 2%.

De werkelijke stand aan reserves en voorzieningen per 1 januari 2020 is € 64.801.095, de rentelast van de eigen financieringsmiddelen is € 1.251.335.

De werkelijke last over het financieringstekort in 2020 is € 5.250 (positief).

In totaliteit is er dus een rentelast van € 2.337.008 aan eigen en externe financieringsmiddelen.

Aan de programma's is op basis van de verwachte boekwaarden per 1-1-2020 een rentelast van € 2.537.550 toegerekend. Als voordelig saldo van de financieringsfunctie resteert € 200.542.

De afwijking baten/lasten tussen begroting en realisatie op de post Bespaarde rente heeft te maken met de technische verwerking van de doorbelasting. Per saldo is de (geringe) afwijking het gevolg van de hogere vermogenspositie dan begroot.

Onvoorzien

Het opgenomen bedrag voor Onvoorzien (overig) bestaat uit twee componenten. De eerste is de post onvoorzien éénmalig welke dient ter dekking van eenmalige lasten. De tweede betreft de post onvoorzien met bestemming waarin o.a. bedragen voor loon- en prijscompensatie zijn gereserveerd. De besteding van de posten binnen "onvoorzien" zijn in de volgende tabellen weergegeven. Voor de volledigheid is het verloop van onvoorzien structureel ook zichtbaar gemaakt.

Nr.	Begrotingswijziging	Datum besluit raadsvergadering	Bedrag
	<i>Bedragen in hele euro's</i>		
	6.080.001 Onvoorzien eenmalig	Beginstand	-
1	(1.5) Overheveling van onvoorzien structureel	23-1-2020	190.000
2	(2.9) Eigen bijdrage Regeling Reductie Energiegebruik	27-2-2020	-30.000
	(2.10) vervanging dug-outs	"	-35.000
5	(5.4) Vervanging brug Alde Loop Achlum	28-5-2020	18.200
	(5.5) Opstellen bodemvisie	"	-25.000
	(5.7) Externe ondersteuning huisvestingsprojecten onderwijs	"	-10.000
	(5.10) Sloop gymzaal Ried en afboeken van boekwaarde	"	-87.000
6	(6.1) Berap I	2-7-2020	839.498
7	(7.7) Kennis vanuit de jaarrekening 2019	2-7-2020	25.000
8	(8.5) Duurzaamheidsagenda Waadhoeke	24-9-2020	-12.000
	(8.12) Gemeentefonds	"	16.457
	(8.13) Incidentele vrijval begrotingsresultaat 2020	"	182.024
9	(9.1) Beheerplan gebouwen	8-10-2020	-900.000
	(9.3) Herinrichting Dijkstraat Oost	"	-105.500
10	(10.1) Berap II	19-11-2020	222.256
	(10.1) Berap II - onvoorzien structureel	"	34.000
	(10.1) Berap II - onvoorzien met bestemming	"	233.564
12	(12.4) Herstel vrijval raming inburgering (Berap II)	17-12-2020	-78.210
	(12.5) Belastingen en leges (saldo)	"	-22.230
	(12.5) Betreft voorziening belastingdebiteuren	"	-85.000
	(12.5) Betreft voorziening debiteuren	"	-80.000
	(12.12) Overheveling naar 6.011 (saldo rekening)	"	-291.059
	Stand raming begroting na wijziging per 31 december 2020		-
Nr.	Begrotingswijziging	Datum besluit raadsvergadering	Bedrag
	<i>Bedragen in hele euro's</i>		
	6.080.002 Onvoorzien structureel	Beginstand	46.000
1	(1.4) Gevolgen septembercirculaire 2019	23-1-2020	565.789
	(1.5) Financiering en Herfinanciering BNG	"	201.451
	(1.5) Overheveling naar onvoorzien eenmalig	"	-190.000
2	(2.6) Decemercirculaire 2019	27-2-2020	136.668
5	(5.1) Kinderburgermeester	28-5-2020	-5.000
	(5.4) Vervanging brug Alde Loop Achlum	"	-18.200
	(5.9) Structurele effecten jaarrekening 2019	"	-85.000
6	(6.1) Berap I	2-7-2020	-605.708
8	(8.1) Actieplan Biodiversiteit	24-9-2020	-12.000
11	(10.1) Berap II - toev onvoorzien eenmalig	19-11-2020	-34.000
	Stand raming begroting na wijziging per 31 december 2020		-

Nr.	Begrotingswijziging	Datum besluit raadsvergadering	Bedrag
	<i>Bedragen in hele euro's</i>		
	6.080.003 Onvoorzien met bestemming	Beginstand	1.940.932
1	(1.4) Gevolgen septembercirculaire 2019	23-1-2020	66.055
	(1.6) Reserve jaarovergang	"	78.210
	(1.8) Correctie / Verschuivingen	"	-560.000
	(1.8) Correctie / Verschuivingen	"	-385.000
2	(2.1) Wet verplichte ggz (Wvvggz)	27-2-2020	-40.647
	(2.4) Taakmutatie donorwet	"	-8.126
	(2.6) Decemercirculaire 2019	"	6.052
5	(5.2) Herziened begroting 2020 Dienst SoZaWe	28-5-2020	-25.000
	(5.3) Indexering subsidies	"	-107.713
6	(6.1) Berap I	2-7-2020	115.354
	(6.1) Berap I	"	-25.000
7	(7.2) Budget GIDS 2020	2-7-2020	-84.526
	(7.3) Kansrijke start	"	-5.716
	(7.4) Zelf aan Zet	"	-53.665
9	(9.5) Burap I Dienst SoZaWe	8-10-2020	-523.151
10	(10.1) Berap II	19-11-2020	17.628
	(10.1) Berap II - toev onvoorzien eenmalig	"	-233.564
12	(12.4) Herstel vrijval raming inburgering (Berap II)	17-12-2020	58.028
	(12.10) Reserve jaarovergang	"	-230.151
	Stand raming begroting na wijziging per 31 december 2020		-
	Totaal		-

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie 2020	Vershil
Lasten				
Onvoorzien structureel	-46	0	0	0
Onvoorzien overig	-1.942	-1	0	1
Overhead	-13.176	-13.482	-13.152	330
Saldo financieringsfunctie	0	0	-1.086	-1.086
Heffing VPB	0	0	-1	-1
Overige lasten	-1.124	-6.860	-6.862	-2
Totaal Lasten	-16.287	-20.343	-21.100	-757
Baten				
Overhead	36	-25	384	409
Gemeentefonds	79.908	83.371	83.678	308
OZB	7.330	7.442	7.442	-1
Overige financiële middelen	234	171	174	3
Bespaarde rente / saldo financieringsfunctie	1.106	1.433	2.538	1.105
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Overige baten	1.051	2.583	2.588	5
Totaal Baten	89.664	94.973	96.803	1.830
Saldo voor bestemming	73.377	74.630	75.703	1.073
Dotatie/beschikking reserve	-658	754	723	-32
Saldo na bestemming	72.719	75.385	76.426	1.041

Taakvelden

In dit programma zijn de volgende taakvelden opgenomen:

- 0.10 Mutaties reserves
- 0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten
- 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden
- 0.4 Overhead
- 0.5 Treasury
- 0.61 OZB woningen
- 0.62 OZB niet-woningen
- 0.63 Parkeerbelasting
- 0.64 Belastingen overig
- 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
- 0.8 Overige baten en lasten
- 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)

Beleidsindicatoren

Taakveld: 0. Bestuur en ondersteuning						
Indicator	Eenheid	Waadhoeke	Nederland	Bron	Periode	Beschrijving
Formatie	fte per 1.000 inwoners	6,16		Eigen gegevens	2020	De formatieve bezetting in fte per 1000 inwoners in 2020.
Bezetting	fte per 1.000 inwoners	5,65		Eigen gegevens	2020	De daadwerkelijke bezetting in fte per 1000 inwoners in 2020.
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	606,16		Eigen jaarrekening	2020	De apparaatskosten per inwoner. De apparaatskosten bestaan o.a. uit kosten voor: personeelslasten, huisvesting, inhuur en automatisering
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2,33%		Eigen jaarrekening	2020	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen.
Overhead	% van totale lasten	10,32		Eigen jaarrekening	2020	Overhead berekend als percentage van de totale lasten van de gemeente.

1.3 Jaarverslag - Paragrafen

Inleiding

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten maken de paragrafen verplicht onderdeel uit van de programmaverantwoording. Ze bevatten de verantwoording van wat in de overeenkomstige paragrafen van de programmabegroting is opgenomen. In de paragrafen dienen de beleidslijnen te worden vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten die een groot beslag op de financiële middelen (kunnen) leggen.

Het betreft de volgende (door het Rijk voorgeschreven) paragrafen:

- Lokale heffingen;
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering;
- Verbonden partijen;
- Grondbeleid.

In 2020 heeft Corona effect gehad op de gemeentelijke begroting. Daarom is de keuze gemaakt om een facultatieve paragraaf toe te voegen aan de jaarstukken, zodat het effect van Corona op de gemeentelijke begroting en de genomen beheersmaatregelen in 2020 inzichtelijk worden gemaakt.

Paragraaf Lokale heffingen

Onder de lokale heffingen in de Gemeente Waadhoeke vallen de rioolheffing, afvalstoffenheffing, leges, e.d. Voor heffingen waarbij kosten worden verhaald (de rioolheffing, afvalstoffenheffing, leges en lijkbezorgingsrechten) geldt dat de gemeente er geen winst op mag maken en alleen de daadwerkelijke kosten in rekening mag brengen. Om inzicht te geven in de lokale lastendruk nemen wij de onroerende zaakbelasting (OZB) mee in deze paragraaf. Ook de opbrengsten uit parkeerbelasting en reclamebelasting worden geschetst.

Beleid

In de nota Harmonisatie gemeentelijke belastingen/nota Lokale heffingen is het tariefbeleid van de gemeente Waadhoeke vastgelegd. Enkele uitgangspunten zijn:

- Juridisch: de heffing is conform de wet, regelgeving en beleidsregels en is toetsbaar door de belastingplichtige.
- Eenvoud: Voor de belastingplichtige is de aard van de heffing en de hoogte van de tarieven op herkenbare wijze vastgelegd. De communicatie op de website en in de bijsluiters dient ter ondersteuning en draagt bij aan een voor de burger begrijpelijke uitleg van de in rekening gebrachte heffingen.
- Rechtvaardig: de heffing en de hoogte van het tarief moet voldoen aan de norm van redelijkheid en billijkheid.
- Beheersbaar: de belastingheffing en -inning wordt binnen een compacte organisatie doelmatig en efficiënt ingericht. Het streven is de perceptiekosten zo veel mogelijk te beperken.
- Verordeningen zijn gebaseerd op de modelbepalingen zoals die door de VNG worden bekendgemaakt.
- De hoogte van de te bepalen tarieven is gekoppeld aan de geraamde opbrengsten van de verschillende belastingsoorten in de begroting.
- Het streven bij de leges en rechten is kostendekkendheid van de tarieven.
- Het beperken van de (negatieve) financiële gevolgen voor een individuele belastingplichtige.

Inflatiecorrectie

Er is in 2018 en 2019 geen inflatiecorrectie toegepast. Als dit niet jaarlijks gebeurt, ontstaat er een steeds groter gat tussen de kosten en opbrengsten wat op termijn niet wenselijk of houdbaar is. Om dit te voorkomen is met ingang van 2020 een inflatiecorrectie van 1,72% toegepast. Het percentage dat we hiervoor gebruiken is het inflatiepercentage van het CBS t-2. Dit wil zeggen dat we in 2020 het inflatiepercentage van 2018 hanteren. Reden hiervoor is dat dit percentage reeds vastgesteld is en dus niet meer aan verandering onderhevig is (zie Kadernota 2020-2023).

Basistarief riool

In 2020 is het dit verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan vastgesteld. Vervolgens heeft besluitvorming plaatsgevonden hoe om te gaan met het basistarief riool met ingang van het belastingjaar 2021. Op 17 december 2020 heeft de Raad besloten om met ingang van het belastingjaar 2021 het basistarief riool in te stellen, ook voor bebouwde percelen in het buitengebied.

Voorstel t.a.v. kostendekkendheid

In de kadernota 2020-2023 heeft het College voorgesteld om toe te werken naar het principe van kostendekkendheid in de planperiode. Kostendekkendheid brengt juridische risico's met zich mee en stelt hoge eisen aan de kostenonderbouwing van heffingen. Het is daarom verstandig om een zekere marge aan te houden. Om balans te houden tussen de criteria van kostendekkendheid en de lastendruk is in de begroting gekozen om de stijging richting kostendekkendheid na 2021 af te

vlakken. Oftewel, vooralsnog is het gat naar volledige kostendekkendheid voor de helft ingevuld gefaseerd over 2020 en 2021. Dit heeft mede te maken met de hogere kostenontwikkeling.

Overzicht opbrengsten OZB en lokale heffingen

De opbrengsten zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Bedragen x € 1.000	2020 primitief	2020 na wijziging	Rekening 2020
OZB	7.327	7.477	7.442
Rioolheffing	4.966	5.182	5.164
Afvalstoffenheffing	4.882	4.957	4.949
Leges	1.472	1.204	1.470
Marktgeden	8	16	16
Begraafplaatsrechten	234	234	148
Liggelden	47	47	59
Parkeerbelasting	533	383	397
Reclamebelasting	100	0	-1
Totaal	19.569	19.499	19.644

OZB

De OZB kan worden onderscheiden in OZB voor gebruikers van niet-woningen en OZB voor eigenaren van een pand of een perceel grond. De belasting wordt opgelegd als betrokkene op 1 januari 2019 gebruiker is van een niet-woning respectievelijk bij het kadaster staat ingeschreven als eigenaar van een pand of perceel grond. De tarieven 2020 zijn gebaseerd op de taxatiewaarde met als peildatum 01-01-2019.

In hierna opgenomen tabel zijn de tarieven 2019 en 2020 verwerkt.

Tabel: Tarieven OZB. Het tarief is een percentage van de WOZ-waarde.

Woningen	2019	2020
Eigenaarsdeel	0,1593	0,1437
Totaal	0,1593	0,1437
Niet woningen	2019	2020
Eigenaarsdeel	0,2107	0,2136
Gebruikersdeel	0,1585	0,1494
Totaal	0,3692	0,3630

Rioolheffing

Bij tariefsbepaling zijn de opbrengsten van 2019 verhoogd met inflatie (CBS t-2) en met 25% van het verschil t.o.v. volledige kostendekkendheid. Dit heeft geresulteerd in de gewenste/noodzakelijke opbrengsten in de begroting en jaarrekening 2020. De tariefberekening over categorieën is als volgt bepaald:

Categorie	Tarief
Tarief meerpersoonshuishoudens (MPH)	MPH
1 persoonshuishouden	80% MPH
Bedrijfsafvalwater of overige niet woning	140% MPH
Garagebox of opslagruimte met > 10 m3 waterverbruik	140% MPH
Garagebox of opslagruimte met < 10 m3 waterverbruik	30% MPH
Recreatieterrein	50% MPH

In onderstaande tabel zijn de tarieven rioolheffing 2019 en 2020 opgenomen van een eenpersoons- en meerpersoonshuishouden.

Tabel: Tarief rioolheffing 2019-2020 Waadhoeke (Bedragen in €)

Bedragen x € 1.000	2019	2020
Eenpersoonshuishoudens (1)	188,65	195,60
Meerpersoonshuishoudens	237,30	244,50

Effect van de stijging van rioolheffing als gevolg van het nieuwe vGRP is hierin niet opgenomen. Dit is verwerkt in het tarief rioolheffing vanaf 2021.

Afvalstoffenheffing

Bij tariefsbepaling zijn de opbrengsten van 2019 zijn verhoogd met inflatie (CBS t-2) en met 25% van het verschil t.o.v. volledige kostendekkendheid. Dit heeft geresulteerd in de gewenste/noodzakelijke opbrengsten in de begroting en jaarrekening 2020.

In onderstaande tabel zijn de tarieven opgenomen van de afvalstoffenheffing 2019 en 2020 van een eenpersoons- en meerpersoonshuishouden.

Tabel: Tarieven afvalstoffenheffing 2019-2020 (Bedragen in Euro's)

Bedragen x € 1.000	2019	2020
Eenpersoonshuishoudens (1)	190,00	208,00
Meerpersoonshuishoudens	237,50	260,00

[1] De tarieven voor eenpersoonshuishoudens zijn genormeerd op 80% van de meerpersoonshuishoudens.

Kostendekkenheid heffingen

De riool- en afvalstoffenheffing mogen ten hoogste kostendekkend zijn. Aan de hand van onderstaande tabel wordt de kostendekking inzichtelijk gemaakt.

Kostendekking	Rioolheffing 2020	Afvalstoffenheffing 2020
<i>Bedragen x €1.000</i>		
Lasten taakveld inclusief toerekeningen	4.383	5.154
Baten taakveld exclusief heffingen	30	834
Kwijtscheldingen	217	266
Netto lasten taakveld	4.570	4.585
Toe te rekenen kosten		
Overhead 10,32%*	472	473
BTW	960	963
Totale kosten	6.001	6.022
Opbrengst heffing	5.164	4.949
Dekkingspercentage	86,05%	82,19%

* Het overheadpercentage wordt berekend op basis van de verhouding overhead / begrotingstotaal.

Lokale lastendruk

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) brengt jaarlijks de Atlas van de lokale lasten uit. De Atlas van de lokale lasten presenteert de bruto woonlasten in vergelijking tot omliggende gemeenten. Voor een vergelijking met andere gemeenten verwijzen we naar www.coelo.nl.

Leges

Tot de rechten worden de leges gerekend, zoals leges voor een paspoort, rijbewijs, omgevingsvergunning, enzovoort. Uitgangspunt bij deze rechten is, voor zover de tarieven niet door het Rijk worden voorgeschreven, dat ze zo mogelijk kostendekkend dienen te zijn.

De hogere leges die zijn ontvangen in het kalenderjaar 2020 worden voornamelijk veroorzaakt door niet geraamde degeneratievergoedingen en hogere leges omgevingsvergunningen.

Kwijtscheldingsbeleid

Voor inwoners met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van kwijtschelding van de geheven belasting. Het gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid maakt onderdeel uit van het gemeentelijk minimabeleid. Het percentage van de bijstandsnorm dat ten behoeve van de beoordeling of een verzoek wel of niet kan worden gehonoreerd is gesteld op 100%. Gelet op dit gegeven kan worden gesteld dat maximaal gebruik wordt gemaakt van de wettelijke vrijheden op dit gebied.

Kwijtschelding is alleen mogelijk voor de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

De bedragen aan kwijtscholden afvalstoffenheffing en rioolheffing worden verdisconteerd in de desbetreffende heffingen. In de begroting 2020 is een raming (na wijziging) van € 500.000 opgenomen, de realisatie in 2020 is € 483.000.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

A. Gekwantificeerde risico's (Financiële risico's die bekend zijn met een eenmalig karakter)

Incidentele risico's die de gemeente Waadhoeke loopt betreffen met name risico's in de grondexploitatie en kapitaalgoederen.

Het totaal aan incidentele risico's bepaalt de benodigde incidentele weerstandscapaciteit. Echter door de maximale gevolgen van de individuele risico's bij elkaar op te tellen ontstaat een te negatief oordeel over de risico's. Want niet alle risico's doen zich in één jaar voor in hun maximale omvang. Daarom wordt een inschatting gemaakt van de kans dat een risico zich voordoet en de financiële impact hiervan.

Klasse kans

Klasse	Kans	Financiële impact
1	Zeer klein (1-20%)	5%
2	Klein (21-40%)	25%
3	Gemiddeld (41-60%)	50%
4	Groot (61-80%)	75%
5	Zeer groot (81-100%)	95%

Voorbeeld:

Stel een project van € 5 miljoen. Het financiële risico wordt bepaald op € 1 miljoen. De kans dat dit risico zich voordoet wordt geschat op klein (klasse 2). De bijbehorende financiële impact bedraagt 25%. De benodigde incidentele weerstandscapaciteit voor dit project wordt berekend op € 250.000.

Wanneer een complex in de berekening een positief resultaat laat zien, kan er wel een risico zijn dat door onvoorziene omstandigheden een financieel risico ontstaat.

Voor een aantal complexen in de grondexploitatie wordt een negatief resultaat verwacht en is voor de grootste hiervan een voorziening opgenomen. Het is niet uitgesloten dat ook het deel wat niet afgedekt wordt door een voorziening een risico vormt.

Voor de volledige systematiek hoe risico's te kwantificeren wordt verwezen naar de nota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing. Hierin wordt een ratio weerstandsvermogen aanbevolen tussen 1,0 en 1,4. Op basis van de beoordelingstabel weerstandsvermogen wordt dit gekwalificeerd als 'voldoende'. Wanneer uit berekeningen in de programmabegroting blijkt dat de ratio lager is dan 1,0 moeten maatregelen genomen worden om het weerstandsvermogen binnen de meerjarenplanperiode op peil te brengen.

De ratio weerstandsvermogen bedraagt:
$$\frac{\text{Beschikbare incidentele weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde incidentele weerstandscapaciteit}} = > 1,0 \text{ en } < 1,4$$

Daarnaast is de ondergrens van de algemene reserve bepaald op € 15,0 miljoen (nota Reserves en Voorzieningen, HIC 7 februari 2017) om, bij een rekenrente eigen financieringsmiddelen van 2%, jaarlijks € 300.000 als structurele bijdrage aan de exploitatie te kunnen garanderen. De hoogte van de vrij besteedbare reserve is daarom een combinatie van alles boven de ratio weerstandsvermogen van 1,0 met in achtneming van deze ondergrens. Alle bedragen in de volgende tabellen zijn x € 1, tenzij anders vermeld.

Voor de hierna geïnventariseerde en gekwantificeerde risico's is een rapporteringsondergrens voor het maximale financiële risico gehanteerd van € 250.000 of lager indien er bijzondere

omstandigheden zijn. Oftewel maximale financiële risico's onder de € 250.000 worden in principe niet gepresenteerd.

Nieuwe berekeningsmethode omvang weerstandscapaciteit

Op 14 november 2019 heeft de Raad de Notitie Berekening omvang Weerstandscapaciteit (als aanvulling op de Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing) vastgesteld. Daarbij is afgesproken dat implementatie van de voorgestelde werkwijze plaats vindt in de kadernota 2020. Het besluit was als volgt:

1. De weerstandscapaciteit berekenen binnen Naris;
2. Risico's met een structureel gevolg vermenigvuldigen met de factor 2;
3. Als zekerheid 90% hanteren;
4. De uitkomst vermenigvuldigen met de factor 1,2.

Hieronder volgt een samenvatting van de toelichting uit de vastgestelde notitie.

Ad 1. De weerstandscapaciteit berekenen binnen Naris

Op grond van het risicoprofiel dat is ingevoerd in Naris, wordt een risicosimulatie uitgevoerd van de risico's met een financieel gevolg. Dat is een simulatie waarbij ervan uit wordt gegaan dat de risico's zich nooit op één moment én allemaal tegelijk én allemaal in hun maximale omvang voordoen. Op basis van de risicosimulatie wordt door steekproeven berekend welk bedrag er nodig is aan benodigde weerstands-capaciteit. Simulatie wordt op basis van de Monte Carlo-methode berekend. Door middel van een simulatie worden 100.000 trekkingen gedaan, waarbij op basis van de kansen en gevolgen van alle risico's verschillende scenario's worden nagebootst. Tevens kan de omvang van het risico verschillen per scenario. Elke berekening (binnen een bepaalde bandbreedte) levert nieuwe uitkomsten op. Om die reden worden de berekende uitkomsten hierna afgerond op € 100.000.

Ad 2. Risico's met een structureel gevolg vermenigvuldigen met de factor 2

Er zijn risico's met een eenmalig negatief financieel gevolg, maar er zijn ook risico's die een permanent (structureel) negatief financieel gevolg kunnen hebben. Deze laatste categorie kan met een factor van 1 (= 1 jaar) of hoger worden meegenomen in de berekening. Het gaat hier om de afweging tussen voldoende tijd voor beheersing versus onnodig geld reserveren. Een voorbeeld is het risico dat de Uitkering Gemeentefonds of de kosten voor het Sociaal Domein negatief uitpakken. Met factor 1 is er één jaar de tijd om dit gevolg te beheersen, met factor 2 is er twee jaar de tijd, etc. etc.

Vanuit het oogpunt van meer zekerheid zijn er gemeenten die voor een factor 3 kiezen, oftewel drie jaar de tijd nemen om het risico te beheersen of te vertalen in de begroting. Volgens de nieuwe werkwijze worden de structurele risico's welke zich in het eerste jaar (2021) voor kunnen doen vermenigvuldigd met de factor 2. Structurele risico's welke zich eerst in het tweede begrotingsjaar (2022) voor kunnen doen vermenigvuldigd met de factor 1 en structurele risico's welke zich eerst in het derde of vierde begrotingsjaar (2023 of 2024) voor kunnen doen vermenigvuldigd met de factor 0.

Ad 3. Als zekerheid 90% hanteren

Redenen om met een zekerheidspercentage te rekenen zijn:

- Afhankelijk van de risicobereidheid wordt een zekerheidspercentage gekozen. Hoe groter de bereidheid hoe lager het percentage/hoe lager de bereidheid hoe hoger het percentage.
- Naarmate het zekerheidspercentage toeneemt, neemt het te reserveren bedrag toe.
- Naarmate het zekerheidspercentage toeneemt, is het waarschijnlijker dat het daardoor gereserveerde bedrag voldoende is om de risico's op te vangen.

De keuze van de hoogte van het zekerheidspercentage voor het opvangen van de risico's is vrij. De keuze ligt tussen de 5% en 95%. Het gaat om de inschatting van de beste verhouding tussen (voldoende) geld voor risico's enerzijds en geen onnodig geld reserveren anderzijds. Gemeente Waadhoeke stelt dat het bedrag dat uit de simulatie komt met een zekerheidspercentage van 90% voldoende is om de risico's daadwerkelijk af te dekken.

Ad 4. De uitkomst vermenigvuldigen met de factor 1,2

Tenslotte kiest de gemeente ervoor om de uitkomst van de simulatie te vermenigvuldigen met factor 1,2. Redenen om met een factor te rekenen, zijn:

- Er kunnen niet van te voren ingeschatte risico's optreden ('de zogenaamde zwarte zwanen' = Corona!);
- De werkwijze van de gemeente Waadhoeke om risico's voorzichtig (financieel laag) in te schatten. Wanneer er te veel onduidelijkheid is over het mogelijke financiële gevolg, dan wordt het risico met gevolg op € 0 geschat;
- Achtervang voor de dekking van de structurele risico's van meer dan twee jaar (zie ook onder structurele risico's).

Het streven kan zijn op termijn toe te werken naar een factor 1,0. Dit betekent dat de organisatie dan goed in staat moet zijn (bijna) alle risico's in te schatten en een risico op een indicatief financieel bedrag te bepalen zodat er (gedeeltelijke) dekking is via het weerstandsvermogen. Anderzijds kan het verlagen van de structurele weerstandscapaciteit (onvoorzien verlagen, begrotingsruimte inperken, opbrengsten maximaliseren) aanleiding zijn de factor te verhogen van 1,2 naar bijvoorbeeld 1,4.

Risico: Waddenglas

Waddenglas is een tuinbouwgebied ten zuiden van Sexbierum. Het betreft een gebied dat in samenwerking met de provincie Fryslân en de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (R.V.O.) wordt ontwikkeld. Mede vanwege de tegenvallende verkopen is de ontwikkeling van Waddenglas beperkt tot alleen de 1e fase. Daartoe hebben partijen medio 2015 een addendum bij de Samenwerkingsovereenkomst getekend.

De boekwaarde wordt per 31-12-2020 op € 14,6 geraamd met een eindresultaat van € 6,5 mln. negatief. Voor het aandeel (1/3) van de gemeente Waadhoeke in het eindresultaat is een voorziening getroffen. Het grootste risico is het uitblijven/uitstel van grondverkopen. Het maximale risico voor de 3 partijen gezamenlijk kan in dat geval oplopen tot de boekwaarde. Deze kan oplopen tot ruim € 12 miljoen. De gemeente Waadhoeke loopt voor 1/3 deel risico (ca. €4 miljoen). Het verschil tussen het maximale risico en de voorziening bedraagt afgerond € 2,0 miljoen. De kans kan als gemiddeld worden beoordeeld.

Risicobeheersing

De risico's worden zoveel mogelijk beperkt door beheersmaatregelen. Dat betekent zoveel mogelijk de kosten beperken en grote investeringen uitstellen. Tegelijkertijd ligt de focus op verkoop van bouwrijpe grond in Waddenglas.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 2.000.000	Gemiddeld (50%)	I	1

Risico: Kie-1

Kie is een bedrijventerrein aan de zuidwestkant van Franeker. De belangstelling voor de kavels is goed te noemen. De boekwaarde wordt per 31-12-2020 op € 2,5 miljoen geraamd. De grex heeft een verwacht tekort van ca. € 1,3 miljoen. Hiervoor is een voorziening getroffen. Het verschil tussen de boekwaarde en de voorziening bedraagt € 1,2 miljoen. Deze kans kan als klein beoordeeld worden.

Risicobeheersing

Naast het beheersen van de kosten wordt middels contacten met ondernemer de verkoop van kavels gestimuleerd.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 1.200.000	Zeer klein (5%)	I	1

Risico: franeker Zuid (Alvestedenwijk)

De Alvestêdewyk is de uitbreidingslocatie voor woningbouw van Franeker. De eerste fase is in ontwikkeling en wordt inmiddels woonrijp gemaakt. Ongeveer 150 woningen zijn gerealiseerd. Voor de tweede fase zal eerst nog een uitwerkingsplan opgesteld moeten worden, voordat dit deel bouwrijp kan worden gemaakt. Voor beide fasen geldt overigens wel dat de gronden door de gecontracteerde marktpartij zijn afgenomen en afgerekend. De woonwijk wordt door deze marktpartij, o.b.v. een exploitatieovereenkomst ontwikkeld. De gemeente heeft de gronden (fase 3 en 4) in eigendom. De zogenaamde grondbank. In 2007 heeft de eerste uitname (fase 1 en 2) van gronden door de marktpartij plaatsgevonden voor een bedrag van bijna € 5 miljoen. Contractueel diende in 2013 de grondbank volledig te zijn afgenomen. Deze afname heeft echter niet plaats gevonden. Er is een juridische procedure gestart om alsnog nakoming van het contract te vorderen. Medio 2016 heeft de Rechtbank uitgesproken dat de marktpartij de gronden moet afnemen. Deze overdracht heeft op 25 augustus 2016 plaatsgevonden. Door de marktpartij is vervolgens een gerechtelijke procedure bij het Gerechtshof aangespannen. Op 27 november 2018 heeft het Gerechtshof vonnis uitgesproken, waarbij de uitspraak van de Rechtbank is vernietigd en de gemeente medewerking heeft verleend aan terug levering en betaling. Feitelijk betekent dit dat de gemeente eind december 2018 het eigendom heeft gekregen van de gronden gelegen in de 3e en 4e fase. Er zijn nu diverse scenario's denkbaar, waarbij het woningbouwperspectief voor de gemeente in het algemeen en specifiek voor de stad Franeker van belang is. Dit onderwerp maakt inmiddels dan ook deel uit van de overlegagenda tussen gemeente en de ontwikkelende partij.

Risicobeheersing

Zorgvuldig handelen zowel aangaande de juridische procedure als ook richting de marktpartij

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 11.300.000	Klein/gemiddeld (35%)	I	1

Risico: Ontbreken beheerplan baggeren

Er is geen beheerplan baggeren vastgesteld aangezien de financiële middelen voor dekking ontbreken. Er worden wel baggerwerken uitgevoerd op ad hoc basis en gefinancierd met eenmalige middelen. Op basis van de Waterwet 2009 kunnen de waterwegen worden overgedragen aan vaarwegbeheerders (de Provinsje of het Wetterskip). Voor overdracht moet het onderhoud op orde zijn gebracht. Dit betekent dat er gebaggerd moet worden of dat het onderhoud wordt afgekocht. Recent heeft geen taxatie plaatsgevonden. Op basis van eerdere gegevens kan uitgegaan worden van ongeveer € 2,0 miljoen. Om er rekening mee te houden dat voor een dekking niet tijdig gespaard kan worden, wordt de kans beoordeeld op gemiddeld.

Risicobeheersing

Door werk met werk te maken wordt het onderhoud bijgehouden en worden de kosten laag gehouden. Daarnaast worden waar mogelijk vaarwegen overgedragen naar het Wetterskip Fryslân of de Provincie.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 2.000.000	Gemiddeld (50%)	I	1

Risico: Alternatieven in beheerplannen

In de vastgestelde beheerplannen (voor wegen, kunstwerken openbaar groen, gebouwen en openbare verlichting) zijn ten aanzien van het groot onderhoud alternatieven doorgevoerd die gericht zijn op kostenbesparing. Het onderhoudsniveau is bepaald op veilig, sober doch doelmatig. Keerzijde hiervan is dat op termijn het aan te pakken onderhoud behoorlijk groter wordt. De kans is aanwezig dat het onderhoud toch eerder uitgevoerd moet worden. Dit brengt een risico met zich mee. Stel het financieel risico op € 1.000.000 en een gemiddelde kans.

Risicobeheersing

Door werk met werk te maken wordt het onderhoud bijgehouden en worden de kosten laag gehouden.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 1.000.000	Gemiddeld (50%)	I	1

Risico: Seizoenschade gemeentelijke kapitaalgoederen

Extremere weersomstandigheden zorgen voor een grotere belasting van de kapitaalgoederen. Dit brengt het risico van ongepland onderhoud met zich mee. Stel het financieel risico op € 1.000.000 en de kans op klein.

Risicobeheersing

Door inspecties wordt het onderhoud bijgehouden en worden de kosten beperkt gehouden.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 1.000.000	Klein (25%)	I	1

Risico: Misschatting in beheerplannen

De kosten voor vervanging en groot onderhoud in beheerplannen is gebaseerd op inspecties en reële schattingen. In totaal bedraagt de omvang van de beheerplannen in de planperiode afgerond € 10.000.000. Er is een kans op misschatting, voordelig en nadelig. Dit kan leiden tot extra kosten, stel 5%. Door de economische situatie wordt door partijen hoger ingeschreven dan in de afgelopen jaren. Daardoor is er amper meer sprake van aanbestedingsvoordelen.

Risicobeheersing

Regelmatig actualiseren van kostenramingen.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 500.000	Klein (25%)	I	1

Risico: Vervuilde bodemlocaties

Niet alle vervuilde bodemlocaties binnen de gemeente zijn in beeld gebracht. Financieel risico laat zich moeilijk in geld uitdrukken.

Risicobeheersing

Afwijkingen melden via reguliere P&C-cyclus.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 500.000	Klein (25%)	I	1

Risico: Vangnetuitkering WWB (Dienst SoZaWe)

Gemeenten dienen tekorten op de budgetten van taakveld 6.63 Inkomensregelingen (programma 7 Sociaal Domein) zelf aan te vullen. Als het tekort oploopt bestaat de mogelijkheid voor compensatie, oftewel een vangnetuitkering. Om voor compensatie in aanmerking te komen moet aan een groot aantal voorwaarden voldaan worden. Waadhoeke komt over 2020 niet in aanmerking voor een vangnetuitkering, omdat er geen sprake is van een tekort, op basis van het uitgangspunt dat alle Corona-effecten worden gecompenseerd.

Risicobeheersing

Initiatieven nemen en alert zijn om te voldoen aan de regels voor toekenning.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 0	Klein (25%)	I	1

Risico: Kosten Sociaal Domein

De belangrijkste financiële risico's zijn het open eind karakter van Zorg voor jeugd en Wmo en de uitvoering van de Participatiewet. Daarbij zijn de demografische ontwikkelingen een belangrijke factor. De bevolking van Waadhoeke wordt ouder en de middelen volgen deze groei niet exact 1 op 1. Ook is de informatiestroom nog niet zodanig dat we een exact beeld hebben van de jaarlijks te verwachten uitgaven. Dit geldt met name voor het onderdeel Jeugd. De gemeente kan elk jaar een nieuwe groep jongeren krijgen die een geheel andere zorgbehoefte/zorgzwaarte heeft dan de groep die het jaar ervoor hulp nodig had. Bij de uitvoering van de Participatiewet speelt, dat teruglopende rijksinkomsten en wijzigingen in rijksbeleid zorgen voor een exploitatie onder druk bij de Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West/Empatec. Het is van belang mee te wegen dat er nog keuzes gemaakt moeten worden over de toekomstige uitvoering van de Participatiewet. Besluitvorming hierover is voorzien in het eerste kwartaal van 2021 op basis van het zgn. Keuzedocument.

Voor de risicoberekening is de realisatie van programma 7 Sociaal Domein als basis genomen, met een risico van 10%.

Risicobeheersing

Nauwkeurig monitoren van de inkomsten en uitgaven binnen de P&C cyclus.

Implementatie beheersmaatregelen m.b.t. GR Fryslân-West (rapport KoxkdeVoogd)

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 4.557.000	Gemiddeld (50%)	S	2

Risico: Gewaarborgde leningen

Naast gewaarborgde leningen via de WSW (waarborgfonds sociale woningbouw) staat de gemeente ook rechtstreeks garant voor leningen aan o.a. diverse woningstichtingen (Stichting Accolade en Stichting Wonen Noordwest Friesland). Bruto bedraagt het gewaarborgde bedrag aan leningen en garanties ongeveer € 139,9 miljoen. Hiervan is € 111,3 miljoen voor 50% gewaarborgd (€ 55,6 miljoen). Dit risico wordt als nihil beschouwd. Voor het resterende bedrag van € 28,6 miljoen (€ 139,9 miljoen – € 111,3 miljoen) staat de gemeente voor 100% garant. De kans dat een beroep gedaan wordt op de garantstelling van de gemeente is zeer klein, maar wel aanwezig.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 28.600.000	Zeer klein (5%)	I	1

Risico: Verstrekte langlopende leningen

De gemeente heeft in het verleden een aantal langlopende leningen verstrekt aan o.a. De Bildtse Slag (gymlokaal) waarvan de restantsom nog € 977.000 is. Daarnaast is er een lening toegezegd aan de MFC Menaam van € 472.000. De kans dat een lening niet wordt afgelost aan de gemeente is zeer klein maar wel aanwezig. Voor verstrekte langlopende geldleningen is een bestemmingsreserve gevormd. Stand per 31 december 2020: € 106.609.

Risicobeheersing

De mogelijkheden van risicobeheersing zijn beperkt.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 1.449.000	Zeer klein (5%)	I	1

Risico: Inrichtingsplan Franekeradeel-Harlingen

Door jarenlange gas- en zoutwinning in Waadhoeke is schade ontstaan door bodemdaling. Deze bodemdaling is vooral voor de landbouw en de waterhuishouding een groot probleem. Om de schade te herstellen/compenseren is het Gebiedsproject Franekeradeel-Harlingen opgestart. In het inrichtingsplan zijn maatregelen opgenomen gericht op verbetering van de waterhuishouding, infrastructuur, recreatie, landschap en cultuurhistorie. Ook zit een ruilverkaveling in het plan. Bij dit project is een groot aantal partijen betrokken: Provincie Fryslân (projectleiding), Wetterskip Fryslân, Frisia Zout BV, Vermillion Gas&Oil, gemeente Harlingen, gemeente Waadhoeke (de betalende partijen), Agrarische sector, Federatie van Dorpsbelangen Franekeradeel en de Friese Milieufederatie.

Het totale plan bevat ongeveer € 50 miljoen aan maatregelen. De gemeente Waadhoeke draagt ongeveer € 3,7 miljoen bij aan het plan. Hierin is inbegrepen € 1,8 miljoen voor de Maatschappelijke Plus. De Maatschappelijke Plus heeft met name betrekking op de herinrichting van de dorpen Sexbierum, Oosterbierum en Tzummarum. Gezien de omvang en duur van het project zijn er aanbestedings- en uitvoeringsrisico's aanwezig. De verbetering van de Ottemaleane en de Kapellewei hebben geleid tot het beschikbaar stellen van extra krediet van € 250.000 vanuit het onderhoudsbudget wegen en de algemene reserve. Door een zeer gunstige aanbesteding is echter geen beroep gedaan op dit extra krediet. De uitvoering van werken is zo goed als afgerond en de aanbestedings- en uitvoeringsrisico's worden als zeer klein geschat en worden gerelateerd aan de bijdrage van de gemeente. De grondaankopen voor met name de ruilverkaveling worden door de betalende partijen voor gefinancierd: totaal voor plm. € 15 miljoen. De financiering door Waadhoeke bedraagt plm. € 750.000. Bij de afronding van de ruilverkaveling (gepland in 2024) worden de betalingen terug gestort.

Risicobeheersing

Voor het gehele plan is een risicoanalyse gemaakt. Deze analyse wordt gebruikt bij de uitvoering en monitoring van het inrichtingsplan.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 3.700.000	Zeer klein (5%)	I	1
€ 750.000	Zeer klein (5%)	I	1

Risico: Verzelfstandigd Openbaar Onderwijs

Financiële verantwoordelijkheid bij verzelfstandigd openbaar onderwijs. Als er tekorten ontstaan bij het openbaar onderwijs blijven de gemeenten eindverantwoordelijk.

Risicobeheersing

Een commissie van toezicht bestaande uit bestuurders. Periodieke (kwartaal) rapportages en periodiek overleg.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 1.000.000	Klein (25%)	I	1

Risico: Project herstel dorpen en Bildtdijken

De gemeentelijke bijdrage in het project is geraamd op € 400.000 (risico's garantstellingen hypotheek, dragen risico's van aangekochte woningen etc.). Hiervoor is de reserve 'risico's Dorpsherstel Bildtdijken' ingesteld.

De Stichting herstel dorpen en Bildtdijken (die in opdracht van de gemeente Waadhoeke belast was met de aanpak van de verkrotting aan de Oude- en Nieuwebildtdijk) heeft het project tijdig en succesvol afgerond. De provincie heeft op 10 november 2020 haar subsidie vastgesteld op € 907.534. De gemeente heeft, na vaststelling van de subsidie, de stichting en haar bestuursleden decharge verleend en dat schriftelijk bevestigd. De eerste fase van het project is met de renovatie van de 10 woningen feitelijk afgerond en de in eerdere jaren verstrekte bedragen uit de reserve zijn voor € 307.534 weer teruggestort.

Risicobeheersing

Er is geen risico meer.

Risico: Geluidswal Menaam

In 2008 is een aanlegvergunning door de gemeente Menameradiel afgegeven. Er zijn nadien vele juridische procedures gevoerd over deze vergunning en over de omvang, vormgeving en samenstelling van deze geluidswal. Er ligt er nog een claim van de vergunninghouder i.c. de voormalige grondeigenaar i.v.m. onrechtmatig genomen, althans door de rechter vernietigde besluiten. Deze zijn in handen gesteld van onze bestuursaansprakelijkheidsverzekeraar. Dit is nog niet afgewikkeld.

Risicobeheersing

Er is een kans dat de verzekeraar de ingediende claims niet honoreert en dat de gemeente alsdan in een civielrechtelijk geschil of in minnelijk overleg tot een financiële tegemoetkoming zal besluiten.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 300.000	Gemiddeld (50%)	I	1

Risico: Plafond BTW Compensatiefonds (BCF)

Het is onzeker wat de ruimte onder het Plafond van het BTW Compensatiefonds gaat doen in de komende jaren en of er ruimte blijft onder het plafond. De ruimte kan ook negatief worden. In dat geval komt de negatieve ruimte ten laste van het gemeentefonds. De provincie Fryslân schrijft voor dat gemeenten in de begroting 2021-2024 voor de ruimte onder het plafond maximaal rekening mogen houden met de laatst gerealiseerde ruimte. Voor 2021 is dit de ruimte van 2019 (€ 276.000). Met de septembercirculaire 2020 is een voorschot op de ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds van 2020 toegevoegd aan het gemeentefonds. Voor de gemeente Waadhoeke is

dit afgerond € 252.000. Dit ligt onder het maximum dat door de provincie wordt voorgeschreven. De definitieve afrekening vindt plaats in de meicirculaire 2021. Daarmee is het voorschot nog onzeker.

Risicobeheersing

We volgen de berichtgeving.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 252.000	Zeer Klein/klein (10%)	S	2

Risico: Stelpost Jeugd

Het kabinet heeft met ingang van 2019 extra middelen beschikbaar gesteld voor Jeugdzorg voor de jaren 2019-2021. Het kabinet heeft de beslissing over het eventueel structureel beschikbaar stellen van extra middelen voor zich uit geschoven naar de volgende kabinetsperiode. Voor de programmabegroting 2021 heeft de provincie Fryslân de volgende richtlijn meegegeven. De gemeente mag de extra middelen in 2021 structureel meenemen in de meerjarenraming. Voor 2022, 2023 en 2024 mag een stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' geraamd worden. In de ruimteberekening van programmabegroting 2021 is rekening gehouden met een structurele stelpost met ingang van 2022. Met de septembercirculaire 2020 heeft het kabinet alsnog eenmalig geld beschikbaar gesteld voor 2022. Hierdoor vervalt de stelpost in 2022 en resteert een structurele stelpost van € 850.000 met ingang van 2023. Het blijft onzeker of het budget structureel wordt toegevoegd.

Risicobeheersing

We volgen de berichtgeving.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 850.000	Klein (25%)	S	0

Risico: Nieuw verdeelstelsel Gemeentefonds

De invoering van het nieuwe verdeelstelsel van het gemeentefonds is eind 2020 uitgesteld naar 2023. De invoer brengt herverdeeeffecten met zich mee. Begin februari 2021 het voorstel voor de herijking naar de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) gegaan. Tegelijkertijd is een voorlopig herverdeeeffect per gemeente bekend gemaakt. De gebruikte cijfers in het voorstel zijn van 2017 en daarmee van voor de herindeling van Waadhoeke. De herverdeeeffecten zijn daarom ook alleen bekend gemaakt voor de voormalige gemeenten. Het huidige beeld is positiever dan geschetst bij programmabegroting 2021. De verwachting was een ingroeieregeling van maximaal € 25 per inwoner per jaar. Dit is door het Rijk verlaagd naar maximaal € 15 per inwoner per jaar.

Risicobeheersing

We volgen de berichtgeving. We zijn aangehaakt bij de Friese lobby.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 690.000	Gemiddeld (50%)	S	0

Verzameltabel risicobeheersing

Risico Bedragen x € 1	Toelichting risico	Maximaal financieel risico	Kans	S/I	Factor
Grondexploitatie					
Waddenglas	Belangrijkste risico is een stagnerende ontwikkeling van de glastuinbouwsector.	2.000.000	50%	I	1
Kie-1	Belangrijkste risico is de stagnerende verkoop. Er is een voorziening gevormd, deze is al in mindering gebracht op het financieel risico.	1.200.000	5%	I	1
Alvestedenwyk	Grond weer in eigendom bij gemeente, diverse scenario's denkbaar, onzekerheid over nog te nemen besluit.	11.300.000	35%	I	1
Totaal risico grondexploitatie		14.500.000			
Kapitaalgoederen					
Beheerplannen, ontbreken baggerplan	Er is geen baggerplan vastgesteld aangezien de financiële middelen voor dekking ontbreken.	2.000.000	50%	I	1
Beheerplannen, alternatieven	In de beheerplannen zijn ten aanzien van het groot onderhoud alternatieven doorgevoerd gericht op kostenbesparing.	1.000.000	50%	I	1
Beheerplannen, seizoenschade	Het onderhoudsniveau is gesteld op sober doch doelmatig. Keerzijde hiervan is dat de kans op acuut op te pakken achterstallig onderhoud	1.000.000	25%	I	1
Beheerplannen, misschatting	De kans is aanwezig dat extra onderhoud moet worden uitgevoerd. Dit brengt een risico met zich mee.	500.000	25%	I	1
Beheerplannen, vervuilde bodemlocaties	Niet alle vervuilde bodemlocaties binnen de gemeente zijn in beeld gebracht.	500.000	25%	I	1
Totaal risico kapitaalgoederen		5.000.000			
Overige financiële risico's met een incidenteel karakter					
Vangnetuitkering WWB	Risico op (gedeeltelijk) niet honoreren aanvraag	0	25%	I	1
Sociaal Domein	Variabelen m.b.t. inkoop en het aanbieden van zorg zijn nog onzeker.	4.557.000	50%	S	2
Gewaarborgde leningen	De gemeente staat borg voor leningen aan diverse organisaties en stichtingen	28.600.000	5%	I	1
Langlopende leningen	Risico dat de leningen niet worden terugbetaald door de desbetreffende organisatie	1.449.000	5%	I	1
Inrichtingsplan Franekeradeel-Harlingen	Aanbestedings- en uitvoeringsrisico's. Inclusief de maatschappelijke plus.	3.700.000	5%	I	1

Risico Bedragen x € 1	Toelichting risico	Maximaal financieel risico	Kans	S/I	Factor
	Voorfinanciering grondaankopen	750.000	5%	I	1
Openbaar Onderwijs	Verzelfstandigd openbaar onderwijs, gemeenten eindverantwoordelijk	1.000.000	25%	I	1
Herstel dorpen/Bilddijken	Risico's garantstelling hypotheek, aangekochte woningen, e.d.	0	50%	I	1
Geluidwal Menaam	Sanering	300.000	50%	I	1
Plafond BCF	Ruimte onder plafond BCF	252.000	10%	S	2
Stelpost Jeugd	Extra structurele middelen jeugd	850.000	25%	S	0
Nieuw verdeelstelsel gemeentefonds	Effect herijking van het gemeentefonds	690.000	50%	S	0
Totaal overige financiële risico's met een incidenteel karakter		42.148.000			
Totaal benoemd risico		61.648.000			

De ratio weerstandsvermogen bedraagt:
$$\frac{\text{€ 14.429.667}}{\text{€ 15.500.000}} = 0,93 \text{ (matig)}$$

De stand van de algemene reserve is tot en met begrotingswijziging 12 van 2020, aangevuld met claims en andere verplichtingen tot en met de 3e begrotingswijziging van 2021.

De kwantificering van de gelopen risico's is met behulp van Naris berekend op € 16,5 miljoen. Hierbij dient er rekening worden gehouden dat er een reserve grondexploitatie is gevormd ter dekking van de risico's binnen de grondexploitatie. De stand van de reserve grondexploitatie is per 31-12-2020 € 1.419.870 (afgerond € 1,4 miljoen). De nog besteedbare reserve grondexploitatie is € 1,0 miljoen, omdat er een claim van € 400.000 ligt op de reserve grondexploitatie voor het woonrijp maken van Nije Kamers IV en V in St.-Annaparochie.

Hierdoor wordt er ingeschat dat de gemeente € 15,5 miljoen aan risico's loopt (€ 16,5 miljoen - € 1,0 miljoen).

B. Niet gekwantificeerde risico's, ontwikkelingen en onzekerheden

De niet-gekwantificeerde risico's hebben ook een (negatief) effect op de bedrijfsvoering en/of de financiële positie. Het effect is echter niet meetbaar gemaakt in euro's. Hieronder is een groot aantal risico's en onzekerheden benoemd, zowel eenmalig, structureel, groot, klein, etc. De volgorde van presentatie geeft geen indicatie van prioriteit of rangorde.

Materieel begrotingsevenwicht

De (meerjaren) begroting moet materieel in evenwicht zijn, dat wil zeggen, dat structurele lasten gedekt moeten worden door structurele baten.

Omdat een gemeente per definitie meer wensen dan mogelijkheden heeft zal er altijd spanning op de beschikbare middelen en dus ook op het begrotingsevenwicht staan. Daarnaast zullen zich onmiskenbaar autonome ontwikkelingen voordoen waarmee geen rekening kon worden gehouden.

Risicobeheersing

Om te voorkomen dat er teveel middelen worden ingezet wordt in de meerjaren begroting altijd het jaar met de minst gunstige begrotingspositie als uitgangspunt genomen. Hierbij wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met toekomstige (autonome) ontwikkelingen in zowel de baten als de lasten.

Kapitaallasten

Conform de nota Reserves en Voorzieningen wordt alle bespaarde rente ten gunste van de exploitatie gebracht, met uitzondering van de bespaarde rente over het saldo van de Algemene Reserve boven de € 15,0 miljoen. Gevolg van dit besluit is dat de omvang van de reserves en/of voorzieningen direct van invloed zijn op de (rentelasten/baten in de) exploitatie en dat hierdoor de verschillen tussen begroting en rekening per jaar kunnen wisselen, zowel positief als negatief.

Risicobeheersing

Door mutaties in de overige reserves en voorzieningen is de verwachte rente-bate aangepast. In het meerjarenbeeld is rekening gehouden met een afname van de reserves en voorzieningen o.a. in verband met de uitvoering van het onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Rijksbeleid (o.a. gemeentefonds, decentralisaties)

Het rijksbeleid is van grote invloed op de gemeentelijke organisatie. Bezuinigingen, decentralisatie van taken, herijking van het gemeentefonds zijn actuele onderwerpen die tot onzekerheden in het (financieel) beleid leiden. Actueel is de herziening van het gemeentefonds.

Risicobeheersing

De ontwikkelingen in het rijksbeleid worden op de voet gevolgd en waar mogelijk vertaald in maatregelen. Ten aanzien van de decentralisatie van taken is het uitgangspunt dat taken uitgevoerd worden op basis van beschikbaar budget. Risico's in uitvoering en bedrijfsvoering worden beheerst door de samenwerking met omliggende gemeenten te zoeken.

Kosten juridische bijstand bij gegrond verklaarde bezwaren

Burgers hebben de mogelijkheid om bij de indiening van bezwaarschriften tegelijk te verzoeken de kosten van juridische bijstand te vergoeden. De gemeente is verplicht deze kosten te vergoeden als een bezwaarschrift gegrond wordt verklaard en vaststaat dat het besluit waartegen de bezwaren zich richtten, onrechtmatig is genomen.

Risicobeheersing

De gemeente heeft een beperkte capaciteit in huis als het gaat om juridische ondersteuning. Bij specifieke casussen wordt er ingehuurd.

Verzekeringen

De gemeente is in de meeste gevallen voor risico's betreffende brand en storm verzekerd. Als basis daarvoor geldt de verzekerde waarde zoals die ten tijde van het afsluiten van de verzekering bekend was. De verzekerde waarden worden geïndexeerd en zijn per definitie op niveau.

Eisen door ICT- en beveiligingsontwikkelingen naast extra aanschaf en vernieuwing van inventaris, computers e.d. leiden tot verandering. Wijzigingen wat betreft de verzekerde waarden moeten geregistreerd worden.

Risicobeheersing

Preventiebeleid draagt bij tot beperking van risico's.

WA-verzekeringen en fraude risico's

Op het terrein van de wettelijke aansprakelijkheid is in de jurisprudentie een verschuiving waarneembaar, waardoor de positie van de 'benadeelde' ten opzichte van de bestuursorganen sterker wordt. Ook is de aansprakelijkheid van werkgevers verruimd. Er is een toenemende claimbereidheid te bespeuren. De risico's van besturen worden hierdoor vergroot.

Risicobeheersing

Preventiemaatregelen ter voorkoming van fraude in relatie tot integriteit.

Automatisering/ICT

Automatisering en ICT zijn essentieel voor de werkprocessen in de organisatie. Dit betekent dat systemen up to date moeten zijn en blijven, en dat uitval opgevangen moet kunnen worden. Wij hebben het beheer van onze ICT omgeving ondergebracht bij het shared service centrum Leeuwarden (SSC). De kwaliteitsafspraken en -eisen over onze ICT omgeving zijn opgenomen in een servicelevel agreement (SLA) en dossier afspraken procedures (DAP).

Risicobeheersing

Voor het geval dat uitval van ICT zich voordoet, zorgen maatregelen die gericht zijn op de oorzaak ervoor, dat (de kans op) een gebeurtenis wordt voorkomen dan wel verminderd. Maatregelen gericht op de gevolgen zorgen ervoor, dat de gevolgen minder zijn als de gebeurtenis zich voordoet. Jaarlijks simuleren en testen wij gezamenlijk een situatie waarbij ICT systemen uitvallen en er een back up en recovery situatie wordt nagebootst. Dit is ook onderdeel van informatiebeveiligingsplan.

Informatie veiligheid

Privacy

In veel opzichten was 2020 een bewogen jaar. Zo ook wat betreft privacy. Vanaf maart 2020 moest een groot deel van de medewerkers van Waadhoeke thuiswerken. Dit bracht veel uitdagingen met zich mee. Daarom is er ook vanaf toen veel aandacht besteed aan veilig thuiswerken. We hebben daarom bewust veelvuldig hierover gecommuniceerd. Niet alleen tips voor hoe men dit veilig kon doen, maar ook een intensievere communicatie over wat men moet doen wanneer er iets fout gaat. Zo is het proces omtrent het melden van een data lek vereenvoudigd en onder de aandacht gebracht.

Thuiswerken betekent ook dat de digitale dienstverlening een belangrijkere positie binnen de gemeente kreeg. Afspraken moesten zoveel mogelijk digitaal, wat de uitrol van Microsoft Teams versneld heeft. Daarnaast is er een pilot beeldbellen gestart, waar vooraf in goede samenwerking een DPIA op is uitgevoerd. Ook bij het verder implementeren van de mogelijkheden van Teams wordt nadrukkelijk naar de privacyrisico's gekeken.

De invoer van het nieuwe zaakstelsel en aanverwante applicaties is ook een intensief project waarbij continue de privacyrisico's gemonitord moeten worden. Door gevraagd en ongevraagd te adviseren proberen we privacy vooraan in het traject te krijgen. Op die manier is privacy niet de spreekwoordelijke rem in een traject, maar is het juist een integraal onderdeel van een groeiende organisatie die belang hecht aan het op een veilige en rechtmatige manier verwerken van de persoonsgegevens van haar inwoners.

Ook binnen de dagelijkse werkzaamheden van de medewerkers is men zich meer en meer bewust van het belang van privacy. Wel blijft het een uitdaging om overall vanaf het begin betrokken te zijn. Wel kunnen we stellen dat de implementatie van maatregelen op de openstaande punten uit de AVG gestaag vordert. De implementatie van het ISMS/PMS is gestart en zal hier in 2021 ook zeker aan bijdragen.

Informatieveiligheid

De gemeente Waadhoeke is zich bewust van de toename en impact van cybercriminaliteit. We zorgen er voor dat we door samenwerking met regiopartners en signalen van onder meer het Nationaal Cybersecurity Center (NCSC) en de Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten (IBD) op de hoogte zijn van de dreigingen waarmee we als organisatie te maken hebben.

Deze doorlopende dreiging van kwaadwillenden zorgt er voor dat de noodzaak van het uitvoeren van ons beleid en het nemen van maatregelen evident blijft.

In 2020 hebben we wederom een aantal stappen gezet om de robuustheid van onze organisatie te borgen. De belangrijkste resultaten daarbij waren:

- Het weerbaarder maken van ons personeel. Hiervoor is een uitgebreide bewustzijns campagne gevoerd. De nadruk lag hierbij op hoe gedrag van invloed is op veiligheid. Daarbij is expliciet aandacht geweest voor veilig thuiswerken, wat door de landelijke COVID maatregelen de norm is gebleken in het afgelopen jaar. Tevens is aandacht geweest voor het bewust omgaan met privacyrisico's.
- Het vaststellen van een nieuw informatiebeveiligingsbeleid, dat gebaseerd is op de nieuwe Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).
- De tijdige afronding van de ENSIA zelfevaluaties en de audit voor Suwinet. Deze laten een beeld van beheersing van deze processen zien. De stand van zaken rond Suwinet wordt in een separate collegeverklaring verantwoord.

BTW vraagstukken

Voor projecten met derden die met steun van de gemeente worden gefinancierd, of projecten waarvan de gemeente de projectleider is met steun van derden, is het erg belangrijk dat de btw component niet vergeten wordt. Deze vorm heeft vaak te maken met mengpercentages.

Voorafgaand aan de uitvoering van het project is toestemming van de belastingdienst wenselijk.

De gemeente Waadhoeke heeft sinds 2019 te maken met de specifieke uitkering sport. Er was voor deze specifieke uitkering € 188 miljoen beschikbaar in 2020. De aanvragen van iedere gemeente overstegen het macrobudget wat er beschikbaar is gesteld. Hierdoor heeft de gemeente een voorschot uitgekeerd gekregen wat 80% was van de originele aanvraag. De gemeente Waadhoeke loopt een risico voor het verschil tussen de originele aanvraag en het uitgekeerde bedrag.

Risicobeheersing

Periodiek en ad hoc overleg tussen afdeling Financiën en vakafdelingen. Daarnaast worden kredietaanvragen en boekingen gescreend op btw-vraagstukken.

Horizontaal toezicht

De gemeente Waadhoeke valt onder het zogenaamde Horizontaal Toezicht (HT). Op deze manier vervalt, op termijn zodra er sprake is van aangepast toezicht, de 5-jaarlijkse controle en worden (nadelige) verrassingen achteraf voorkomen. Bij Horizontaal Toezicht gaat het om het proces dat de Belastingdienst bij alle fiscale facetten wordt betrokken. Vooraf en open overleg met de Belastingdienst is hierbij belangrijk.

Een van de onderdelen die de gemeente moet ontwikkelen is het zgn. Tax Control Framework (TCF). Hierin worden alle processen die te maken hebben met fiscaliteit beschreven. De voortgang van de ontwikkeling van dit TCF is mede bepalend voor het in stand blijven van het convenant en voor het bereiken van aangepast toezicht.

Risicobeheersing

Borging in processen en toepassen van interne controles.

VPB

Op 1 januari 2015 is het wetsvoorstel “modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen” in werking getreden.

Op 1 januari 2016 is de belastingplicht gestart. De gevolgen van het wetsvoorstel zijn:

- vennootschapsbelasting op belaste activiteiten
- meerjarenbegroting/ dividendpolitiek
- gevolgen grondexploitatie
- inrichten fiscale administratie, waaronder de fiscale openingsbalans financieel systeem

De gemeente Waadhoeke heeft Caraad Belastingadviseurs gevraagd om te helpen met de inventarisatie en implementatie van de VPB plicht. De gemeente Waadhoeke heeft op dit moment geen (reguliere) fiscale ondernemingsactiviteit. Een aantal grexen komen door de winsttoets en zijn daarmee Vpb-plichtig

Leerlingenvervoer

Gemeenten zijn verplicht een regeling vast te stellen op basis waarvan ouders van leerlingen - onder bepaalde voorwaarden - aanspraak kunnen maken op bekostiging van vervoer van en naar school. Het vervoer omvat leerlingen van basisscholen, speciale scholen voor basisonderwijs en scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs. Leerlingen van het regulier voortgezet onderwijs die gehandicapt zijn kunnen in principe ook in aanmerking komen voor bekostiging van het vervoer.

Uitgangspunt van de regeling is een bekostiging op basis van het openbaar vervoer. Als dat niet mogelijk is kan aangepast vervoer bekostigd worden.

Risicobeheersing

Het leerlingenvervoer is een zogenaamde “open-eind-regeling”. Dit betekent dat het aantal aanvragen en de daarmee gepaard gaande kosten moeilijk in te schatten zijn.

Peuterspeelzalen

De bekostigingssystematiek is zo dat ouders een inkomensafhankelijke bijdrage betalen voor deelname aan het peuterspeelzaalwerk. Afhankelijk van het inkomen krijgen ouders een toeslag van de Belastingdienst. Bij kostwinnersgezinnen wordt deze toeslag (een vast bedrag per kind) door de gemeente betaald. Het aantal kinderen dat van deze voorziening gebruik maakt fluctueert elk jaar.

Risicobeheersing

De bijdrageregeling is een zogenaamde “open-eind-regeling”. Dit betekent dat het aantal aanvragen en de daarmee gepaard gaande kosten moeilijk in te schatten zijn.

Algemene risico's verbonden aan het subsidiëren van instellingen

De gemeente Waadhoeke verstrekt jaarlijks vele subsidies, van kleine bedragen tot vele tonnen. Risico's liggen er vooral op het gebied van de gesubsidieerde instellingen die grotendeels gefinancierd worden door de gemeente en die een bestuurlijke relatie met de gemeente hebben. Als er iets mis gaat dan is het veelal de gemeente die problemen moet oplossen en opdraait voor de financiële gevolgen.

Risicobeheersing

Tussentijds voortgangsgesprek met instellingen die substantieel subsidie ontvangen (groter dan € 50.000), in gesprek gaan als er problemen gesignaleerd worden, controle- of beoordelingsverklaring bij de jaarstukken. De impact van de Coronapandemie is in 2020 een specifiek gesprekspunt met gesubsidieerde instellingen geweest

Beschermd wonen

Tot op heden worden de taken uitgevoerd via Centrumgemeenten, in ons geval Leeuwarden. Met ingang van 2018 ligt het financieel risico al bij de gemeente. In jaarrekening 2020 was het aandeel van Waadhoeke in het overschot van gemeente Leeuwarden afgerond € 72.000. Hieruit blijkt dat de genomen maatregelen door SDF voldoende effect hebben gehad in het terugdringen van het tekort. Voor Waadhoeke hebben we in 2021 rekening gehouden met € 110.000 aan lasten.

Op dit moment is SDF bezig met de aanbesteding van Beschermd Wonen vanaf 2022. De financiële effecten hiervan laten zich op dit moment nog moeilijk duiden. Hiernaast is de herijking van het budget van Beschermd Wonen nog steeds actueel, omdat de nieuwe verdeling is uitgesteld tot 2023.

Risicobeheersing

Regelmatig overleg en afstemming met SDF.

Ziekteverzuim

Op 1 januari 2004 is de Wet verlenging loondoorbetalingverplichting bij ziekte (WVLBZ) in werking getreden. Als gevolg van deze wet is de loondoorbetalingperiode verlengd van één naar twee jaar. Het totale loon over deze periode mag niet meer bedragen dan 170% van het laatstverdiende loon. In de CAO gemeenten is bepaald dat een zieke medewerker gedurende de eerste zes maanden recht heeft op 100% doorbetaling. In de zevende tot en met de twaalfde maand 90% en in het tweede ziektejaar 75%. Na deze 24 maanden moet bij voortdurende arbeidsongeschiktheid tot aan het einde van het dienstverband 70% van het loon worden doorbetaald. De wachttijd voor een uitkering op grond van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) – voorheen WAO – is voor volledig arbeidsongeschikten verlengd naar twee jaar. Voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten, die op of na 1 juli 2007 ziek zijn geworden, geldt sinds 1 juli 2008 nog een “derde ziektejaar”.

Risicobeheersing

Maatregelen gericht op preventie zoals coaching, stimuleren van een gezonde leefstijl, aanbieden van een preventief medisch onderzoek (PMO).

Wet WIA

Wet WIA

Per 1 januari 2006 is de WIA (Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen) in de plaats gekomen van de WAO. De nadruk komt voortaan te liggen op de geschiktheid om te werken. Tenzij een medewerker volledig arbeidsongeschikt is, is hij altijd in de eerste plaats voor een deel arbeidsgeschikt. Voor het deel dat niet gewerkt kan worden, ontvangt men een uitkering. Men heeft de keus om voor het overige deel te gaan werken. Dat wordt door de overheid ook gestimuleerd, want doe je dit niet, dan holt de aanvullende uitkering achteruit. Deze wijziging betekent het één en ander voor de organisatie. Het vraagt een nog actievere en zorgvuldiger hantering van het

ziekteverzuimbeleid. Regelmatige toetsing in hoeverre het huidige beleid voldoet aan nieuwe wetgeving moet zeker plaatsvinden.

Risicobeheersing

Maatregelen gericht op begeleiding en ondersteuning bij re-integratie. We laten ons daarbij ondersteunen door Qare.

Keuzepensioen

Door de invoering van keuzepensioen zijn de individuele mogelijkheden toegenomen en wordt meer verantwoordelijkheid bij de individuele werknemer gelegd. Een evenwichtige verdeling van de lasten en de lasten voor de oudere- en de jongere generatie is een belangrijk uitgangspunt voor de inhoud van de maatregelen geweest.

De mogelijkheid bestaat om tussen 60 en 70 jaar uit te treden. Ook is er de mogelijkheid om deeltijdpensioen op te nemen. Dit onvoorspelbare vraagt een grote mate van flexibiliteit van de organisatie.

Risicobeheersing

De mogelijkheden van risicobeheersing zijn beperkt.

WW en bovenwettelijke WW

Sinds 1 januari 2001 is de Werkloosheidswet (WW) ook van toepassing op overheidspersoneel. Dit betekende een achteruitgang in vergelijking met de oude wachtgeld- en uitkeringsregeling. Ter compensatie is toen voor het overheidspersoneel een bovenwettelijke WW-regeling getroffen, die de laatste jaren geleidelijk verslechtert.

De wettelijke en bovenwettelijke werkloosheidsuitkeringen aan voormalig personeel worden maandelijks door de uitkeringsinstanties UWV en Raet bij onze gemeente in rekening gebracht.

Risicobeheersing

Er is een extra uitkering in de Cao Gemeenten opgenomen om de versoberingen in de WW te repareren. Werknemers betalen voor deze reparatie uitkering een kostendekkende werknemerspremie. Daarmee moeten gemeenten zelf een derde jaar WW financieren. De ingehouden werknemerspremies worden centraal gereserveerd.

Verbonden partijen

De gemeente Waadhoeke neemt deel in een aantal verbonden partijen. Dit zijn partijen die gemeentelijke taken in opdracht van de gemeente uitvoeren.

Gemeenten lopen een aantal risico's ten aanzien van verbonden partijen. Het gaat hierbij o.a. om:

- Financiële tekorten bij verbonden partijen;
- Taken, doelstellingen en prestaties worden niet gerealiseerd;
- Onvoldoende sturingsmogelijkheden door de organisatievorm (bijvoorbeeld door verschillende inzichten bij de deelnemers in een Gemeenschappelijke Regeling)

De verbonden partijen worden afzonderlijk toegelicht in de paragraaf Verbonden Partijen in deze jaarrekening. In deze paragraaf worden bovengenoemde zaken vermeld zodra deze van toepassing zijn bij één van de verbonden partijen.

Risicobeheersing

Door duidelijke afspraken met verbonden partijen, een frequente rapportage/verantwoording door verbonden partijen aan de gemeente en periodieke ambtelijke overleggen wordt het inzicht in het functioneren van de verbonden partijen vergroot. Hiermee wordt getracht de gelopen risico's te minimaliseren.

Overdracht oevers en vaarwegen

Waadhoeke neemt deel in een provinciaal onderzoek naar oevers en eigendom. Inmiddels zijn vijf varianten voor het beheer en onderhoud van oevers langs vaarwegen uitgewerkt en is gevraagd een voorkeursvariant te onderschrijven. Uitgaande van variant 5 krijgt de gemeente 27 km in beheer en onderhoud.

Risicobeheersing

De Stuurgroep Oevers (waarin gemeente Waadhoeke deelneemt) en het Provinciaal Bestuurlijk Overleg Water (PBOW) willen proberen om tot een eenduidig gezamenlijk advies te komen aan provinciale staten en gedeputeerde staten. Insteek is dat de Friese gemeenten een unaniem gezamenlijk advies uitbrengen aan de Provincie.

Overigens is ligt de uiteindelijke keuze voor toewijzing bij de provincie. Ook zonder consensus over een toewijzingsmethode kan de provincie eigenhandig op basis van de Waterwet het beheer en onderhoud toewijzen.

Als alle partijen besluiten om mee te gaan met de voorkeursvariant wordt in 2021 nader uitgewerkt wat dit technisch en financieel voor individuele partijen op detailniveau gaat betekenen. Hetzelfde geldt voor de benodigde bijdrage aan het gezamenlijk in te stellen oeverfonds.

Gevolgen Covid-19 virus

De economische en financiële gevolgen van het Coronavirus kunnen op korte en middellange termijn groot zijn voor de gemeente, ondanks de compensatie door het rijk (met noodpakketten en een omvangrijk, breder steun- en herstellpakket). Hierdoor is het voor een kwantitatieve weergave van risico's of effecten nu nog te vroeg.

In de gemeente werken we intensief om de financiële effecten van de corona crisis zoveel mogelijk te beperken. We delen hierbij de crisis in 3 fasen in.

Fase 1 richt zich voornamelijk op het bestrijden van de ontstane problemen. Hierbij gaat het voornamelijk om ondersteunen van zowel inwoners, bedrijven als diverse sport- en cultuurverenigingen. Dit is bij uitstek een fase waarbij het Rijk aan zet is. Het noodpakket van het Rijk sluit hierbij aan. De gemeente leverde en levert in deze fase maatwerk en ondersteuning in lokale situaties.

Fase 2 richt zich op herpakken, in deze fase komt naar voren welke bedrijven en instellingen wel of niet meer levensvatbaar zijn en wat er nodig is om levensvatbare bedrijven verder te helpen. Naar verwachting zal hier een mix van hulp (gemeenten, rijk, provincies, EU) nodig zijn.

Fase 3 focust zich op de opbouw. Dit is vooral de fase waar we als gemeente op willen focussen en willen investeren in opbouw en aanbrengen van nieuw verdienvermogen.

Risicobeheersing

Binnen de reguliere P&C cyclus zal worden gecommuniceerd over de financiële gevolgen van de corona crisis en de compensatie die vanuit het Rijk zal worden ontvangen. Daarnaast is er in de gemeentelijke organisatie een centraal crisisteam ingericht en een team dat zich richt op vragen vanuit inwoners en ondernemers voor de diverse maatregelen die de gemeente neemt.

C. Financiële kengetallen

1a. Netto schuldquote

Een kengetal om de hoogte van de schulden van gemeenten te beoordelen en te vergelijken is de netto schuld als aandeel van de inkomsten, uitgedrukt in procenten. Dit kengetal is de netto schuldquote. De hoogte van de inkomsten bepaalt in belangrijke mate hoeveel schuld een gemeente kan dragen. Hoe hoger de inkomsten des te meer rente en aflossing een gemeente kan dragen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

1A Netto schuldquote <i>Bedragen x € 1.000</i>	2020 Begroting	2020 Rekening
A Langlopende schulden en vlottende passiva	39.848	52.820
B Uitzettingen looptijd < 1 jaar en liquide middelen	5.000	9.771
Netto schuld (A-B)	34.848	43.049
C Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	120.046	137.868
Netto schuldquote (A-B)/C x 100%	29%	31%

Analyse

De gemiddelde netto schuldquote van de Nederlandse gemeenten bedraagt ongeveer 79%. Een normale netto schuldquote bevindt zich tussen 0% en 100%. Dit varieert door investeringen die gedaan zijn. De netto schuldquote van de gemeente Waadhoeke bedraagt gemiddeld 31%. Dit is lager dan gemiddeld en geeft aan dat rente en aflossing geen onevenredig deel uitmaken van de exploitatie.

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

In veel gevallen lenen gemeenten gelden aan derden of verbonden partijen. Hierover wordt rente in rekening gebracht en worden aflossingen ontvangen. Voor het bedrag aan verstrekte leningen hebben de schulden per saldo geen lasten op de exploitatie. Deze verstrekte leningen zijn niet meegenomen in de definitie van de netto schuldquote bij 1A.

Wanneer sprake is van een grote portefeuille verstrekte leningen kan dit de netto schuldquote negatief beïnvloeden. Daarom wordt ook de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen berekend (verstrekte leningen worden in mindering gebracht op de schulden). De gemeente Waadhoeke heeft beperkt leningen verstrekt. Gemiddeld over de afgelopen jaren gaat het om een bedrag van afgerond € 2.000.000.

1B Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen <i>Bedragen x € 1.000</i>	2020 Begroting	2020 Rekening
A Langlopende schulden en vlottende passiva	39.848	52.820
B Verstrekte leningen	2.095	1.857
C Uitzettingen looptijd < 1 jaar en liquide middelen	5.000	9.771
Netto schuld gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (A-B-C)	32.753	41.192
D Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	120.046	137.868
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (A-B-C)/D x 100%	27%	30%

Analyse

De gemiddelde netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen bedraagt voor alle Nederlandse gemeenten ongeveer 57%. Het verschil tussen de kengetallen 1A en 1B laat zien dat Nederlandse gemeenten gemiddeld meer leningen verstrekken dan Waadhoeke.

2. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft de verhouding weer tussen het eigen vermogen en het balanstotaal. Hiermee wordt inzichtelijk in welke mate de bezittingen op de balans (linkerzijde) gefinancierd zijn met eigen vermogen. De tegenhanger van de solvabiliteitsratio is de schuldratio. De schuldratio geeft aan welk deel van de bezittingen gefinancierd is met vreemd vermogen. In het bedrijfsleven wordt de solvabiliteitsratio gebruikt om inzichtelijk te maken in welke mate aan de financiële verplichtingen (aflossing van schulden) kan worden voldaan. Met name bij een liquidatie. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves.

Solvabiliteitsratio <i>Bedragen x € 1.000</i>	2020 Begroting	2020 Rekening
A Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	38.062	38.365
B Balanstotaal	97.648	118.627
Solvabiliteit (A/B) x 100%	39%	32%

Analyse

De solvabiliteit van de gemeente Waadhoeke bedraagt in 2020 32%. Dit is nagenoeg identiek aan het gemiddelde van de Nederlandse gemeenten (33%) en kan derhalve worden gezien als een gezonde solvabiliteit. Opgemerkt moet worden dat voorzieningen worden gezien als vreemd vermogen aangezien hier verplichtingen tegenover staan. Waadhoeke heeft een behoorlijke voorziening op de balans om de uitgaven in de beheerplannen te dekken.

3. Kengetal grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De boekwaarde van de grondexploitatie heeft daarmee een relatie met de netto schuldquote aangezien rente toegerekend en geactiveerd wordt en daarmee niet op de exploitatie drukt. En in een normale situatie zullen bij verkoop de schulden die aangegaan zijn voor de aankoop van bouwgrond afgelost kunnen worden. Daarom wordt het kengetal grondexploitatie ook uitgedrukt als de boekwaarde ten opzichte van de totale baten exclusief mutaties in de reserves.

Grondexploitatie <i>Bedragen x € 1.000</i>	2020 Begroting	2020 Rekening
A Niet in exploitatie genomen bouwgronden (cf. art. 38 lid a punt 1 BBV)	0	0
B Bouwgronden in exploitatie (cf. art. 38 lid b BBV)	5.000	23.244
C Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves))	120.046	137.868
Grondexploitatie (A+B) / C x 100%	4%	17%

Analyse

De grondexploitatie vormt een groot aandeel in de bezittingen van de gemeente (Met name fase 3 en 4 van Franeker Zuid en Waddenglas vormen samen een groot deel van de bouwgrondexploitatie).

4. Structurele exploitatieruimte

Op basis van de Gemeentewet moet de begroting structureel en reëel in evenwicht zijn. Structureel evenwicht betekent dat structurele lasten gedekt moeten worden door structurele baten. Een aantal uitgaven in de begroting zijn incidenteel. Op basis van artikel 19 BBV worden incidentele baten en lasten en structurele mutaties in de reserves al inzichtelijk gemaakt. Om de structurele exploitatieruimte inzichtelijk en vergelijkbaar te maken wordt deze uitgedrukt in een percentage. Het kengetal wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten exclusief mutaties in reserves.

Structurele exploitatieruimte <i>Bedragen x € 1.000</i>	2020 Begroting	2020 Rekening
A Totale structurele lasten	119.605	116.028
B Totale structurele baten	120.046	117.199
C Totale structurele toevoegingen aan de reserves	174	0
D Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	839	674
E Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves))	120.046	137.868
Structurele exploitatieruimte $((B-A)+(D-C))/(E) \times 100\%$	1%	1%

Analyse

Het blijkt dat de structurele exploitatieruimte beperkt is. Het grootste deel van de baten en lasten in de exploitatie is structureel. De rekening/begroting is minder flexibel wat betekent dat bijsturen lastig is.

5. Belastingcapaciteit

Belastingen zijn een belangrijke inkomstenbron voor gemeenten. Verhoging van belastingen geeft structurele ruimte in de begroting. Belastingen zijn echter ook een politiek gevoelig punt, wat het belang van vergelijking vergroot. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met de gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijke gemiddelde in jaar t-1 uitgedrukt in een percentage.

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden <i>Bedragen x € 1.000</i>	2020 Begroting	2020 Rekening
A OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	287	272
B Rioolheffing voor gezin	237	260
C Afvalstoffenheffing voor een gezin	238	245
D Eventuele heffingskorting	0	0
E Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	762	777
F Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	721	773
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er voor (E/F) x 100%	106%	101%

Analyse

Uit de vergelijking blijkt dat de woonlasten van de gemeente Waadhoeke, bij een WOZ-waarde van € 173.000, iets hoger dan het landelijk gemiddelde liggen. Dit zegt echter maar beperkt iets over de mogelijkheid om de lasten wel of niet te verhogen. De rioolheffing en afvalstoffenheffing mogen maximaal kostendekkend zijn, de OZB wordt door gemeenten zelf bepaald. Ter indicatie: van alle gemeenten is de laagste gemiddelde woonlast ongeveer € 573 en de hoogste ongeveer € 1.440.

Verloop kengetallen

Totaal kengetallen Jaarstukken 2020 <i>Netto schuldquote</i>	2020 Begroting	2020 Rekening
Netto schuldquote	29%	31%
Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	27%	30%
Solvabiliteitsratio	39%	32%
Grondexploitatie	4%	17%
Structurele exploitatieruimte	1%	1%
Belastingcapaciteit	106%	101%

Totaal analyse

De huidige schuldpositie van de gemeente Waadhoeke brengt op basis van de kengetallen geen grote risico's met zich mee. De wendbaarheid van de begroting is echter beperkt. De woonlasten zijn op dit moment iets hoger dan het landelijk gemiddelde. Doordat de balanstotalen toenemen en de reservepositie nagenoeg identiek is, daalt de solvabiliteitsratio. De grondexploitatie heeft een groter aandeel in het balanstotaal.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf dient m.b.t. de kapitaalgoederen wegen, riolering, bruggen, water, kademuren, sportvelden, openbare verlichting, gebouwen en speelvoorzieningen te worden aangegeven:

1. Het beleidskader;
2. De uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties;
3. De vertaling van de financiële consequenties binnen de begroting.

In 2020 zijn het vGRP, beheerplan gebouwen en openbare verlichting vastgesteld. In 2019 zijn voor het beheer van diverse kapitaalgoederen (de wegen, het groen en de kunstwerken) de beheerplannen al vastgesteld. De resterende beheerplannen zullen in de komende tijd worden geactualiseerd, dan wel opnieuw worden aangeboden aan de raad ter vaststelling. Uitvoering van het beheer wordt op deze vlakken conform de vastgestelde plannen opgepakt.

Voor de resterende beheergebieden is voor 2020 is vanuit praktisch oogpunt gekozen om het beheer van de openbare ruimte voort te zetten op de manier van voorgaande jaren. Deze komt overeen met de beheerwijze die in de voormalige gemeenten gehanteerd werd.

In een beheerplan worden de kwantiteit en kwaliteit van de kapitaalgoederen beschreven. Beschreven wordt het geheel van activiteiten om de veiligheid, het comfort en de kwaliteit van de kapitaalgoederen op basisniveau in stand te houden c.q. te brengen tegen zo laag mogelijke kosten. Voor de vastgestelde beheerplannen is een voorziening per kapitaalgoed getroffen.

In de beheerplannen wordt onderscheid gemaakt tussen:

1. Regulier onderhoud (terugkerende niet te grote bewerkingen in een vastgestelde termijn) en
2. Groot onderhoud, reconstructies en vervangingen (deze bewerkingen zijn aan een (vaak langere) vastgestelde termijn gebonden).

De bedragen zoals genoemd komen uit de huidige beheersystemen. Jaarlijks worden inspecties uitgevoerd waarna daadwerkelijk de onderhoudsmaatregel bepaald wordt. Afhankelijk van de staat van onderhoud op dat moment kunnen maatregelen naar voren worden gehaald of uitgesteld worden.

Samengevat zijn de ontwikkelingen van de komende jaren, op basis van de vastgestelde beheerplannen als volgt:

- Er is voldoende budget voor het regulier onderhoud voor alle kapitaalgoederen.
- De voorzieningen zijn op peil.
- Het onderhoudsniveau is sober doch doelmatig. De basiskwaliteit.
- Jaarlijkse inspectie bepaalt welke maatregelen uit de beheerplannen naar voren worden gehaald of kunnen worden doorgeschoven (technisch mogelijk).

Beheerplan wegen (2019-2022)

Het beheerplan probeert een antwoord te geven op de vraag welke kosten voor inspectie, onderhoud en eventuele vervanging / reconstructie gewenst is.

Het aanwezige oppervlak verhardingen bedraagt 4.014.103 m². Dit is te verdelen in 2.015.727 m² asfaltbetonverhardingen, 209.647 m² cementbetonverhardingen en 1.788.792 m² elementenverhardingen. Voorts is nog 105.197 m² aan onverharde en half verharde wegen aanwezig.

De onkruidbestrijding op verhardingen werd altijd op eenvoudige wijze onopgemerkt uitgevoerd. Met ingang van 2016 is toepassen van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen verboden. We kunnen het resultaat van het tot nu toe toegepaste chemische onkruidbestrijdingsmiddel maar op 1 manier proberen te evenaren. Dat is met de methode die bestaat uit een combinatie heet-water-techniek en onkruid-borstelen. Wij zullen het onkruid op elementenverhardingen nu moeten beheren. Dat vraagt capaciteit. Er zal in het vervolg scherp gemonitord moeten worden om niet in een situatie met enorme achterstanden verzeild te raken. Voor het onkruidbeheer is jaarlijks ongeveer 4x zoveel budget nodig. Dit is meegenomen in de begroting. Ook voor het onkruidbeheer streven wij naar basiskwaliteit.

Er wordt gewerkt conform het beheerplan Wegen.

In 2020 is onderstaande weg gereconstrueerd:

De weg tussen bebouwde kom Slappeterp en bebouwde kom Menaam, kosten: € 631.847,01

Op onderstaande weg is groot onderhoud uitgevoerd:

Hoofdweg Zweins, kosten: € 251.620,44

De weg 't Noord Tzum is uitgesteld naar 2021.

Beheerplan openbaar groen (2019-2022)

Het plan is beperkt tot het openbaar groen (bomen, bosplantsoen, heesters, gazon enzovoort) en het groen in het buitengebied, in beheer bij de gemeente. De sportvelden en de begraafplaatsen vallen niet binnen dit beheerplan.

Het betreft aan openbaar groen ca. 36.000 st. bomen, 7.500 m¹ hagen, 95 ha aan beplantingen, 514 ha. culturele beplanting en 478 ha. aan gazon.

In het beheerplan groen zijn de kwantiteit en de kwaliteit van het openbaar groen beschreven met daarop aansluitend een beschrijving van het geheel van activiteiten om de kwaliteit van het openbaar groen in stand te houden, dan wel op gezette tijden op niveau te brengen tegen zo laag mogelijke kosten. Dit impliceert een efficiënte planning en uitvoering van onderhoud

Er wordt gewerkt conform het Beheerplan Openbaar Groen.

Beheerplan civiele kunstwerken (2019-2022)

De gemeente Waadhoeke heeft 135 verkeersbruggen, 156 fiets-/voetgangersbruggen, 3 sluisen, 2 natuurlijke oevers, 45 beschoeiinggedeeltes, 93 damwandgedeeltes, 23 kademuurgedeeltes, 6 duikers (voorlopige inventarisatie niet compleet) en 43 vaar-recreatieve objecten. Deze zijn gemaakt van hout, kunststof, beton/metselwerk of van staal. In het beheerplan staan de bewerkingen en de termijn van uitvoering vermeld, waarbij het huidige kwaliteitsniveau als uitgangspunt is genomen. De termen sober, doch doelmatig kunnen hierbij gehanteerd worden. De gehanteerde levensduur is gebaseerd op door de raad vastgestelde notitie Nota waarden, activeren en afschrijven. De onderhoudskosten zoals genoemd in het beheerplan dienen als minimaal benodigd te worden beschouwd.

Voor het bepalen van het onderhoudsniveau wordt met een aantal factoren rekening gehouden. Veiligheid is het eerste criterium voor vervanging. Daarnaast wordt rekening gehouden met de functionaliteit van de brug (verkeersbrug, fietsvoetgangersbrug, loopbrug), de ligging van de brug (doorgaande route, sluiptwegen, doodlopende weg) en de situatie van het gebied (openbaar gebied, bedrijventerrein, particulier terrein).

Jaarlijks wordt 20% van alle bruggen aan een gedegen inspectie onderworpen. Een aantal betonbruggen in hoofdverkeerswegen hebben gedetailleerd onderzoek nodig. Dit om te bepalen of ze nog aan de huidige verkeersklassen voldoen. Groot en regulier onderhoud is benoemd in het beheerplan Bruggen.

Er wordt gewerkt conform het Beheerplan civiele kunstwerken.

Gebouwen 2020-2030

In het beheerplan worden de kwaliteit en kwantiteit van de in gemeentelijk eigendom zijnde kapitaalgoederen beschreven. Het gaat om het geheel van activiteiten die de veiligheid, het comfort en de kwaliteit van de kapitaalgoederen in stand houden c.q. brengen tegen zo laag mogelijke kosten. Beheerplannen zijn belangrijk omdat het hier gaat om beheer van kapitaalgoederen en het voorkomen van kapitaalvernietiging.

Kapitaalgoederen dienen zo lang mogelijk een bijdrage te leveren aan het doel waarvoor zij zijn aangeschaft of vervaardigd. Er moet dus beleid gemaakt worden voor het beheer van deze kapitaalgoederen. Beheer gaat hierbij om behouden wat je hebt. Een kapitaalgoed kan daartoe op verschillende manieren worden beheerd. Hoe mooi moet het er uit zien, hoe veilig moet het zijn, welk kwaliteitsniveau wordt nagestreefd en wat mag het kosten? Allerlei vragen waarvan de antwoorden van invloed zijn op de keuzes die per kapitaalgoed kunnen worden gemaakt en de financiële consequenties die daaruit voortvloeien. Het beheerplan Gebouwen probeert een antwoord te geven op de vraag welke kosten voor inspectie, onderhoud en eventuele vervanging gewenst is in de periode 2020 - 2030. De gemeente heeft 43 grote en minder grote gebouwde objecten in eigendom.

In het beheerplan gebouwen wordt uitgegaan van

- Het huidige kwaliteitsniveau, te weten voldoen aan veiligheid conform de Arbo-normen en het voorkomen van achterstallig onderhoud, is uitgangspunt voor het beheer.
- De gehanteerde levensduur is gebaseerd op de door de raad vastgestelde Nota waarden, activeren en afschrijven.
- De gebouwen waarover is besloten of wordt besloten dat deze op de nominatie staan voor verkoop/sloop zijn hier niet in meegenomen.
- Aan het beheer van Rijksmonumenten liggen inspectieverslagen van Monumentenwacht Fryslân ten grondslag. Op basis van de gebruikte Periodieke Instandhoudings Plannen (PIP's) van Monumentenwacht Fryslân is een doorberekening gemaakt op basis van dezelfde systematiek en rekening houdend met de gebruikelijke onderhoudscycli.
- De ontwikkeling binnen het gebouwenbestand (bv afstoten gebouwen) bepaalt ook of de uitvoering van groot onderhoud wel of niet uitgevoerd wordt.
- Om het beheer optimaal te kunnen uitvoeren is een voorziening voor Gebouwen getroffen.

Er wordt gewerkt conform het beheerplan gebouwen 2020-2030.

Openbare verlichting 2019-2029

Het beheerplan openbare verlichting heeft als doel om het beheer te harmoniseren en op een aantal vlakken ook te standaardiseren. Daarbij geeft dit beheerplan inzicht in de vervangingsopgave die er ligt voor de komende jaren (periode 2020-2039) inclusief de financiële onderbouwing.

De scope van dit beheerplan betreft de openbare verlichting. Daaronder vallen de lichtmasten en armaturen, gevel- en overspanningsarmaturen en grondspots. Verlichte reclame borden,abri's etcetera maken geen onderdeel uit van dit beheerplan.

Er wordt gewerkt conform het beheerplan openbare verlichting.

Riolering (2020-2023)

In 2020 is een Waadhoeks Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2020 -2023 vastgesteld. Met de verbreding van de gemeentelijke watertaken neemt het gemeentelijk rioleringsplan (hierna te noemen als vGRP) een prominente plaats in. Het vGRP is het beleidskader voor de uitvoering van de zorgplichten.

In het nieuwe vGRP is een uitvoeringsprogramma voor de komende jaren (2020-2023) opgenomen. Dit uitvoeringsprogramma geeft sturing aan de opgave voor exploitatie, onderhoud, inspectie, onderzoek en eventuele vervanging/reconstructie om te voldoen aan de beleidsuitgangspunten voor de zorgplichten.

Er wordt gewerkt conform het vGRP.

Overige

Voor de kapitaalgoederen waar nog geen geactualiseerde beheerplannen voor zijn, gelden de volgende beheerplannen:

- Beheerplan Sportvelden (2014-2021) Franekeradeel;
- Beheerplan Speelvoorzieningen (2016-2025) Franekeradeel
- Water Franekeradeel;
- Begraafplaatsen het Bildt.

Overzicht van onderhoudsuitgaven 2020

Regulier onderhoud (t.l.v. exploitatie)	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie 2020	Verschil
Bedragen x € 1.000				
Civiel Technische werken	501	501	226	275
Kademuren	27	27	-	27
Wegen	3.181	3.369	3.565	-196
Gebouwen	517	4.380	4.437	-57
Openbaar Groen	1.381	1.381	1.464	-83
Sportvelden	287	442	391	51
Openbare verlichting	447	380	367	13
Speeltuinen	61	61	64	-3
Riolering	2.513	2.481	2.430	51
Water	7	7	-	7
Totaal	8.922	13.029	12.944	78

NB: deze tabel geeft een indruk weer van onderhoudsuitgaven maar het beheer omvat meer dan het regulier onderhoud.

Groot onderhoud (t.l.v. de voorziening)	Realisatie 2020
Civiel Technische werken	41
Wegen	892
Gebouwen	249
Riolering	575
Totaal	1.757

Paragraaf Financiering

Inleiding

Op grond van de wet Financiering decentrale overheden (Fido) is door de gemeenteraad het Treasurystatuut voor onze gemeente vastgesteld in de raadsvergadering van 2 januari 2018. Daarin is opgenomen het uitvoeringsbesluit Treasury, zoals deze is vastgesteld in de vergadering van B&W.

Uitgangspunten begroting

In de Jaarstukken 2020 is het financieringstekort geheel of gedeeltelijk via de geldmarkt afgedekt, i.c. een aantal kasgeldleningen. Het geraamde percentage van het financieringstekort is 1%, het werkelijke percentage van de kasgeldleningen varieerde van - 0,20% tot - 0,30%.

Conform het vastgelegde beleid wordt de bespaarde rente van 2% (over de reserves en voorzieningen) ten gunste van de exploitatie gebracht, met uitzondering van de bespaarde rente over het saldo boven de algemene reserve € 15.000.000. De rente over het meerdere (i.c. de vrij besteedbare algemene reserve) wordt niet ten gunste van de exploitatie gebracht. Stand van de algemene reserve per 1 januari 2020 is: € 16.842.492.

Treasurybeheer

Algemeen

De financiële administratie is primair ingericht op budgetbeheer en minder op het volgen van kasstromen. Dit heeft tot gevolg, dat investeringen budgettair snel worden verwerkt, maar dat er minder zicht is op (meerjaren) gevolgen voor de treasury.

Renterisicobeheer

In de wet Fido is een norm gegeven voor de omvang van het renterisico. Onder renterisico wordt verstaan de gevoeligheid van de financiële positie van de organisatie voor renteschommelingen. De beheersing bestaat eruit, dat de herfinanciering gelijkmatig gespreid moet worden.

Renterisiconorm

De basis van de norm is de omvang van de begroting. Het percentage is 20%. De gemeentelijke aflossingsverplichtingen bevinden zich ruim binnen deze norm.

Renterisiconorm

Omschrijving	Bedragen x € 1.000
Begroting 2020 (afgerond)	130.300
Renterisiconorm	26.060
Aflossingen	1.634
Ruimte onder de risiconorm	24.426

Beschrijving renterisiconorm

De renterisiconorm stelt in de kern dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en renteherzieningen niet meer dan 20% van de begroting mogen bedragen. Het maximum percentage van 20% moet voor de komende vier jaar worden berekend op basis van de begroting voor het komende jaar.

De norm is bedoeld om het budgettaire risico van rentestijgingen te maximeren. Het gaat erom dat openbare lichamen bewust omgaan met de risico's van langlopende financiering, vooral het renterisico bij herfinanciering. Hoe meer de looptijd van schuld gespreid wordt, hoe minder gevoelig de begroting wordt voor renteschokken bij herfinanciering. Als de jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen worden begrensd tot 20% van de begroting, leidt een rentestijging van 1 procentpunt tot 0,2 procentpunt hogere rentelasten op de begroting. Als de rente met 5 procentpunt stijgt, stijgen de rentelasten op de begroting met 1 procentpunt.

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2020
Renterisico op vaste schuld	
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g	-
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g	-
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	
3a. Nieuw aangetrokken vaste schuld o/g	-
3b. Nieuw verstrekte leningen u/g	-
4. Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a-3b)	-
5. Betaalde aflossingen	1.634
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	1.634
7. Renterisico op vaste schuld (2+6)	1.634
Renterisiconorm	
8. Stand van de vaste schuld per 1 januari 2020	37.379
9. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	
10. Renterisiconorm	7.476
Toets Renterisiconorm	
7. Renterisico op vaste schuld	1.634
10. Renterisiconorm	7.476
11. Ruimte/overschrijding (10-7)	5.842

Kasgeldlimiet

Bij een begrotingsomvang van ± € 130 miljoen bedraagt de toegestane kasgeldlimiet 8,5% van dit bedrag ofwel € 11 miljoen. Gedurende 2020 heeft de vlottende schuld de kasgeldlimiet niet overschreden.

KASGELDLIMIET PER 31-12-2020	REALISATIE				
	1: jan-mrt	2: apr-jun	3: jul-sep	4: okt-dec	Jaar
Vlottende schuld					
Opgenomen gelden < 1 jaar	6.000	6.000			3.000
Schuld in rekening-courant	775		321	3.315	1.103
Gestorte gelden door derden < 1 jaar					0
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld					0
Totaal vlottende schuld	6.775	6.000	321	3.315	4.103
Vlottende middelen					
Uitgeleende gelden < 1 jaar					
Contante gelden in kas					
Tegoeden in rekening-courant		120			30
Overige uitstaande gelden < 1 jaar					
Totaal vlottende middelen	-	120	-	-	30
Toets kasgeldlimiet					
Totaal netto vlottende schuld	6.775	6.000	321	3.315	4.103
Toegestane kasgeldlimiet	11.000	11.000	11.000	11.000	11.000
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	4.225	5.000	10.679	7.685	6.897

Intern liquiditeitenbeheer

Aan de interne liquiditeitsplanning wordt de nodige aandacht besteed. Dit geldt in het bijzonder voor de liquiditeitsplanning van investeringen. Bij de huidige renteontwikkeling is het risico van mischattingen minimaal.

Gemeentefinanciering

Bij de financiering van de gemeentelijke activiteiten en investeringen wordt uitgegaan van integrale financiering. Dat wil zeggen, dat steeds gekeken wordt naar de totale financieringsbehoefte van de gemeente. Financiering met kort geld is financieel aantrekkelijker dan een negatief saldo RC (rekening courant). Dit is de reden geweest dat er in 2020 met kort geld is gefinancierd. De behoefte aan vaste financiering is er niet geweest in 2020.

Wet HOF

De inwerkingtreding van de wet Houdbare Overheidsfinanciën zal gaandeweg leiden tot een EMU-macronorm voor de decentrale overheid als geheel. De praktijk op dit moment wijst uit, dat het weinig effect heeft voor de gemeentelijke financiering.

Schatkistbankieren

Voor zover de gemeente overtollige middelen heeft worden die afgeroomd ten gunste van de schatkist vanaf een drempelbedrag.

Het drempelbedrag wordt als volgt bepaald:

Voor gemeenten met een begrotingstotaal kleiner of gelijk aan € 500 miljoen is het drempelbedrag gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal, waarbij het drempelbedrag minimaal € 250.000 bedraagt. Voor gemeenten met een begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is het drempelbedrag gelijk aan € 3,75 miljoen (0,75% x 500 miljoen) plus 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat boven de € 500 miljoen komt. Voor Waadhoeke is het drempelbedrag ± € 975.000 op realisatiebasis.

..					
		Verlagjaar			
(1)	Drempelbedrag	977,582			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	202	906	1.010	720
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	775	72	-	257
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	33	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verlagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	130.344			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	130.344			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	977,582			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	18.391	82.442	92.963	65.542
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	91
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	202	906	1.010	720

Rentetoerekening

Hieronder wordt inzicht gegeven in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

Belangrijke punten bij de rentetoerekening zijn:

- De rente die aan de grondexploitatie doorberekend mag worden, bedraagt het gewogen gemiddelde rentepercentage van de leningenportefeuille maal de verhouding VV / TV (Vreemd Vermogen/Totaal Vermogen).

Het percentage mag afgerond worden op maximaal 0,5% naar boven of beneden.

(notitie grondexploitaties 2016 van de commissie BBV).

In de begroting 2020 en de toekomstige grexen bedraagt deze rente 2,5%.

- Er mag bespaarde rente berekend worden over reserves en voorzieningen. Het rentepercentage wat gehanteerd wordt in de begroting 2020 bedraagt 2%.

- De rente moet over alle investeringen omgeslagen worden op basis van een omslagpercentage waarbij het renteresultaat maximaal 0,5% af mag wijken van de door te berekenen rente.

In de 2020 wordt gerekend met 2,5%.

Op basis van de rentetoerekening ontstaat een renteresultaat van afgerond € 200.542 positief.

Dit bedrag is doorbelast aan de taakvelden.

Rentetoerekening (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2020	Begroting 2020 Na wijziging	Begroting 2020	Vershil
a. Externe rentelasten korte en lange financiering	1.086	1.117	1.444	-32
b. Externe rentebaten	-	-	-	-
Saldo rentelasten en rentebaten	1.086	1.117	1.444	-32
c. Rente die aan grondexploitatie moet worden doorberekend	-438	-422	-422	-16
d. Bespaarde rente (reserves en voorzieningen)	1.251	1.177	1.177	75
Aan taakvelden door te berekenen rente	1.899	1.872	2.199	27
Vaste rente (o.a. annuïteit)	-	-	-	-
Omslagrente	2.100	2.128	2.128	-28
e. Totaal doorberekende rente	2.100	2.128	2.128	-28
Renteresultaat (negatief is meer doorbelast)	201	256	-71	-55

Omschrijving	2020
Gewogen gemiddelde leningen portefeuille	4,46%
Investeringen	4,00%
Financieringstekort	1,00%
Bespaard	2,00%
Grondexploitatie	2,50%
Omslag	3,00%

Administratieve organisatie

De administratieve organisatie heeft onze doorlopende aandacht. In het Treasurystatuut 2018 is het door het College van Burgemeester en wethouders vastgestelde uitvoeringsbesluit als bijlage opgenomen.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

Deze paragraaf is gewijd aan de bedrijfsvoering van de gemeente, dat wil zeggen de manier waarop de processen in ons bedrijf zijn georganiseerd, worden aangestuurd en de manier waarop de bedrijfsmiddelen worden ingezet. Doel van de bedrijfsvoering is om zo effectief en efficiënt mogelijk de afgesproken prestaties te leveren.

Managementfilosofie

In het document Managementfilosofie en hoofdstructuur van de gemeente Waadhoeke is vastgelegd hoe wij de organisatie willen besturen, managen, ontwerpen en inrichten. De managementfilosofie en hoofdstructuur is de basis voor de verdere uitwerking van de organisatie.

Hierin is de roloppvatting voor de normen en waarden die medewerkers in de organisatie met elkaar delen en met anderen samenwerken vertaald in een aantal kernwaarden:

1. Vertrouwen;
2. Integer en betrouwbaar;
3. Klantgericht;
4. Doel- en resultaatgericht;
5. Omgevingsbewust.

Onze kernwaarden zijn de basis van waaruit we handelen, bepalen wie we zijn als organisatie en als medewerkers ("is ons DNA"). Op de kernwaarden zijn we intern en extern aanspreekbaar.

Bij het verder ontwikkelen van de organisatie worden ook andere rollen van management en medewerkers gevraagd waarin we in staat zijn bij te dragen aan de (complexe) vraagstukken die zich voordoen in de veranderende samenleving. Voor het management betekent dit coachend leidinggeven, leren, faciliteren, antennefunctie, innoveren en strategisch denken. Voor medewerkers naar meer "mogelijk maken dat", van buiten naar binnen denken, integraal denken en verantwoordelijkheid nemen. Om dit te realiseren werken we aan een duurzame inzet van medewerkers, zodat kennis, houding en gedrag passen bij de gevraagde dienstverlening.

In 2020 is een organisatieontwikkelplan gemaakt. Hierin zijn de bouwstenen voor de organisatieontwikkeling en de ontwikkelacties beschreven voor de periode 2020-2023.

Het ontwikkelplan voor de gemeente Waadhoeke bestaat uit vier bouwstenen:

- MO als collectief
- Investeren in duidelijke taal
- Van buiten naar binnen
- Professionele ontwikkeling

Per bouwsteen zijn verschillende ontwikkelacties benoemd waar de gemeente Waadhoeke de komende drie jaar aan gaat werken.

Het ontwikkelplan zorgt ervoor dat ontwikkelacties in verbinding staan met elkaar. In plaats van losstaande (instrumentele) acties. Zo moeten bijvoorbeeld het opleidingsbeleid, het professionaliseren van sturingsinformatie, het vertalen van kernwaarden en het inrichten van een overlegstructuur allemaal aan hetzelfde doel werken. Een regieteam bewaakt via het ontwikkelplan de samenhang.

Human Resource Management

Formatie

De vastgestelde personeelsformatie (incl. Bestuur en Griffie maar excl. voormalig personeel) omvat per 1 januari 2020 317,17 fte.

Op 1 januari 2021 omvat de vastgestelde personeelsformatie 333,33 fte. De formatie is toegenomen door inzet vanuit de personele schouw, verschuivingen vanuit de flexibele schil naar de vaste formatie en diverse kleine mutaties die budgetneutraal hebben plaatsgevonden. Door inzet van de personele schouw is er geen sprake meer van overformatie.

Opleidingen

Voor wat betreft opleiding en ontwikkeling worden, naast individuele trainingen/opleidingen, waar nodig ook organisatiebrede trainingen/opleidingen aangeboden. Conform de landelijke richtlijnen is hiervoor 2% van de loonsom beschikbaar. Deze middelen worden voornamelijk ingezet voor reguliere opleidingen en cursussen.

De middelen voor opleidingen zijn niet volledig ingezet. Corona heeft hier een grote rol in gespeeld. Diverse trainingen en opleidingen zijn uitgesteld of hebben niet plaatsgevonden.

Arbeidsomstandigheden

De RI&E 2019-2022 binnendienst en buitendienst is afgerond en vertaald in een plan van aanpak.

Arbeidsvoorwaardenbeleid

In 2020 is de Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren (WNRA) in werking getreden. De Car-Uwo is vervangen door de CAO Gemeenten. Alle lokale rechtspositieregelingen zijn samengevoegd in het Personeelshandboek voor de gemeente Waadhoeke. Alle medewerkers hebben een nieuwe arbeidsovereenkomst ontvangen en ondertekend.

Informatievoorziening

Behoeftemanagement

We hebben een start gemaakt met de invoering van behoeftemanagement. Dit is ervoor bedoeld om zowel extern (burgers en ondernemers in de gemeente) als intern bij de afdelingen binnen de gemeente de (informatie en ICT) behoeften op te halen, uit te werken, te budgetteren en in te vervullen. Hierbij is ook regionaal de samenwerking opgezocht. Dit heeft geleid tot een 5-tal regionale business cases.

Voorbeeld van behoeften die met succes zijn vervuld zijn (en ook deel uitmaken van het uitvoeringsplan Dienstverlening) :

- CityPermit: het digitaal aanvragen en verstrekken van parkeervergunningen
- Klantreis ligplaatsen: om de dienstverlening richting pleziervaart te optimaliseren en vergroten
- Samenwerking DataLab Fryslân: om beschikbare gegevens en processen optimaal te benutten voor informatie gestuurd werken

Versnelde invoering digitaal samenwerken

Medio maart hebben we veel werk verzet om onze gemeente in staat te stellen om digitaal en plaats onafhankelijk te gaan samenwerken. Hiervoor is in het kader van het Programma Digitaal Werken de applicatie MS Teams versneld ingevoerd voor onze hele gemeente. Hiermee hebben wij onze collega's optimaal gefaciliteerd om vanuit huis te kunnen werken. In dit kader zijn ook de nodige ICT middelen verstrekt aan onze collega's.

Regionaal samenwerken

We hebben veel ervaring opgedaan met regionaal samenwerken en het bijbehorende governance-model. Hierbij wordt gebruik gemaakt van verschillende tafels om informatievraagstukken zowel strategisch, tactisch en operationeel op te pakken. Het vervolg is om dit model verder te verfijnen om de samenwerking naar een hoger plan te tillen.

Projecten die we regionaal hebben opgepakt zijn:

- Invoering zaaksysteem (REX van leverancier Roxit)
- Digitale werkomgeving (diverse Office 365 producten)

Daarnaast hebben we regionaal een start gemaakt met de aanbesteding van een nieuw eHRM systeem en de realisatie van een sociaal intranet in combinatie met een werkplek startportaal.

Van reactief naar pro-actief

We hebben een eerste stap gezet in de richting van portfoliomanagement. Weten wat speelt en gaat spelen binnen informatiemanagement en ICT. Als we weten wat moet gebeuren, kunnen we op basis hiervan samen met de betreffende afdelingen budgetteren en prioriteren. Dit gaat er uiteindelijk voor zorgen dat we als informatiemanagement meer aan het stuur komen te zitten. Hierdoor weten we wat er op ons afkomt en kunnen we vroegtijdig onze (interne en externe) klanten pro-actief (en deels ongevraagd) gaan bedienen.

Planning en Control

De opzet van de P&C cyclus is vastgelegd in de nota Planning & Control. De instrumenten die ten dienste staan van de gemeenteraad om invulling te kunnen geven aan zijn rol zijn de kadernota, de programmabegroting, de tussentijdse rapportages en de jaarstukken.

Het afgelopen jaar is er gewerkt aan de implementatie van de P&C cyclus in de softwaretool LIAS. De verschillende instrumenten die ten dienste staan aan de gemeenteraad zijn voor het eerste jaar allemaal in LIAS gemaakt. Daarnaast is de bestuursrapportage in 2020 doorontwikkeld. In eerdere bestuursrapportages van voor 2020 lag de aandacht grotendeels op de financiële verantwoording. In 2020 is de bestuursrapportage een instrument geworden wat zich richt op financiële verantwoording en beleidsmatige verantwoording.

Rechtmatigheid/Doelmatigheid en doeltreffendheid/ Interne controle

Rechtmatigheid t/m boekjaar 2020

Elk jaar wordt door de gemeenteraad een controleprotocol vastgesteld, waarin de kaders voor de rechtmatigheidstoets zijn vastgelegd. Controle op rechtmatigheid heeft alleen maar zin als dit in samenhang gebeurt met een goede administratieve organisatie, een waarneembare interne controle, beschreven actuele processen en een goede dossiervorming.

Rechtmatigheidsverantwoording naar college met ingang van boekjaar 2021

Met ingang van 2021 moet het college van burgemeester en wethouders in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording afgeven. Op die wijze legt het college expliciet verantwoording af over het rechtmatig handelen in de organisatie. Het college moet de rechtmatigheidsverantwoording opnemen in de jaarrekening, waarbij de eventueel geconstateerde afwijkingen, voor zover deze boven de door de Raad vast te stellen grens uitkomen, moeten worden vermeld. Omdat deze rechtmatigheidsverantwoording onderdeel is van de jaarrekening, wordt deze automatisch onderdeel van de accountantscontrole op de jaarrekening en valt de rechtmatigheidsverantwoording onder het door de accountant af te geven oordeel bij de jaarrekening.

Het is de bedoeling dat in de paragraaf Bedrijfsvoering, onderdeel van het jaarverslag, het college uiteenzet hoe de rechtmatigheidsverantwoording tot stand is gekomen. Daartoe heeft het college een controle- en rapportagesysteem nodig, om zicht te hebben op de relevante rechtmatigheidsaspecten in de organisatie, de risico's op afwijkingen en de daarop genomen beheersmaatregelen, alsmede (een toetsing op) de werking van deze beheersmaatregelen en de uitkomsten daarvan. De huidige interne controlestructuur biedt daartoe de nodige handvatten.

Net als de huidige situatie, waarin de Raad bevoegd is om de materialiteitsgrenzen en het normenkader vast te stellen, blijft dat ook gelden na de overgang van accountant naar college. In de Auditcommissie gaan Raad en college met elkaar in gesprek om invulling te geven aan deze rechtmatigheidsverantwoording.

Rechtmatigheidsverantwoording BVO Sociaal Domein NWF 2021

Met ingang van 2021 bestaat de begroting en jaarrekening van de Dienst SoZaWe alleen uit de bedrijfsvoeringslasten. Hierover verantwoordt de Dienst zich naar haar bestuur. De verantwoording over de programmalasten verschuift naar de gemeenten. Dat betekent dat ook de rechtmatigheidsverantwoording over de programmalasten bij de gemeenten komt te liggen. Dit is van majeure impact op de inrichting van de interne controle.

Doelmatigheid en doeltreffendheid

Met het instellen van de externe rekenkamerfunctie heeft de gemeenteraad het instrument om de doelmatigheid en doeltreffendheid van gemeentelijke beheershandelingen nader te laten onderzoeken. De Rekenkamer heeft in 2019 de eerste onderzoeksrapporten (P&C producties en Dienstverlening) opgeleverd. In 2020 is het Tax Control Framework (systeem van fiscale beheersing) onderwerp van onderzoek.

Het opstellen van een plan van aanpak interne onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid en het daadwerkelijk uitvoeren hiervan is vastgelegd in de verordening 213a. Dit is een verantwoordelijkheid van het college. De "eigen" onderzoeksthema's worden met de rekenkamer afgestemd. Voor 2020 is het onderwerp "onderzoek naar de Kwaliteit van de juridische functie van Waadhoeke", voor 2021 staat een onderzoek gepland naar de doelmatigheid van inkoop en aanbesteding.

Interne controle

Gemeente Waadhoeke heeft een intern controleplan dat jaarlijks wordt vastgesteld. De rechtmatigheidscontroles en de interne controles vinden in samenhang plaats.

Frauderisicoanalyse

Er is een Frauderisicoanalyse, waarin de frauderisico's in beeld zijn gebracht en waarbij is aangegeven in hoeverre deze worden afgedekt door de getroffen interne beheersmaatregelen. Het document wordt jaarlijks aangepast en aangevuld.

Risicomanagement

Risicobewustheid/risicomanagement wordt binnen de organisatie verder onder de aandacht gebracht. Om dit te ondersteunen is de digitale tool NARIS aangeschaft voor nadere analyses en presentaties. Risicomanagement voor de beoordeling van verbonden partijen wordt op provinciale schaal in samenwerking met collega's van andere gemeenten opgepakt.

Communicatie

In 2020 hebben we vanwege de coronacrisis veel inzet besteed aan crisiscommunicatie. Dan gaat het om een component interne en een component externe communicatie. Voor beide aandachtsgebieden geldt dat informatievoorziening, gericht op gedragsinstructies en duiding van de crisis en beïnvloeden van stemming aandacht vroegen.

Corona zorgde enerzijds voor vertraging van plannen, anderzijds noopte het tot versneld ontwikkelen van deels nieuwe communicatie-instrumenten zoals interne en externe webinars, nieuwe werkwijzen, zoals online overleggen en intensievere productie van content voor offline en online (social) media. Ondanks corona zorgde communicatie ook voor informatievoorziening of ondersteuning van communicatie en participatie op een breed scala van aandachtsgebieden, los van de crisis. Daarnaast leverde communicatie een bijdrage aan het stimuleren van een constructieve werk- en samenwerkingscultuur, die het gedachtegoed zoals verwoord in de dienstverleningsvisie, het ontwikkelperspectief en de omgevingswet ondersteunt.

Huisvesting

Na de realisatie van de centrale huisvesting in Franeker is in 2020 ook de landschappelijke inpassing en de aanleg van de parkeergelegenheid voltooid.

De buitendienst en twee gebiedsteams zijn nog decentraal gehuisvest. Bij de huisvesting van de buitendienst is in 2020 gestart met een intern onderzoek naar de capaciteitsproblematiek. Deze zal in 2021 in beeld worden gebracht.

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn, volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), samenwerkingsverbanden (rechtspersonen) waarin de gemeente een direct bestuurlijk én financieel belang heeft.

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen beschikbaar heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen komt altijd voort uit het publiek belang. Deze verbindingen zijn een manier om een publieke taak uit te voeren. De rechtsvorm die daarvoor wordt gekozen is afhankelijk van de activiteiten die een verbonden partij uitvoert. Zo kan er bijvoorbeeld sprake zijn van een verbonden partij met een publiekrechtelijke grondslag (gemeenschappelijke regeling), maar ook met een privaatrechtelijke grondslag (vennootschap). In de financiële verordening ex artikel 212 is aangegeven dat met betrekking tot verbonden partijen is gekozen voor een paragraaf en niet voor een vierjaarlijkse beleidsnotitie.

Kader/beleid gemeenteraad

Wettelijke kaders

Er is een aantal wettelijke kaders en verplichtingen inzake verbonden partijen. In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn algemene voorschriften omtrent verbonden partijen opgenomen. De gemeentelijke financiële verordening ex artikel 212 bevat minimumvereisten omtrent informatievoorziening in de gemeentelijke planning & control producten. Daarnaast bepaalt de rechtsvorm van de verbonden partij welke wettelijke kaders en verplichtingen meer specifiek van toepassing zijn, bijvoorbeeld de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr).

Beleid

Gemeente Waadhoeke kan niet alle taken zelf uitvoeren. Soms omdat wettelijke bepalingen samenwerking voorschrijven (zoals bij de Veiligheidsregio), soms om taken adequaat en efficiënt uit te kunnen voeren (zoals bij ICT). Met betrekking tot de Dienst SoZaWe Noordwest-Fryslân wil Waadhoeke beleid en uitvoering onder eigen regie en sturing brengen.

Grip op samenwerkingsverbanden

Als taken op afstand worden georganiseerd/uitgevoerd moet de gemeente invloed kunnen uitoefenen en de voortgang en financiële kaders kunnen controleren en bewaken. Dit vraagt van de gemeente professioneel opdrachtgeverschap en een gedegen inhoudelijke en procesmatige sturing.

Aangaan nieuwe participaties

Bij het eventueel aangaan van nieuwe participaties zijn er drie invalshoeken van waaruit de afweging over deelname wordt gemaakt: het publiek belang, de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en de financiële voorwaarden.

Publiek belang

Het doel van de verbonden partij moet passen in de doelstellingen van de gemeente zoals geformuleerd in de programmabegroting en daaraan ondersteunend zijn. Door het aangaan van de participatie kunnen gemeentelijke doelstellingen meer doelmatig en doeltreffend worden gerealiseerd.

Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden

Bij het aangaan van een nieuwe participatie is het helder hoe de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen gemeente en verbonden partij zijn geregeld. Met de verbonden partij worden afspraken gemaakt over het aanleveren van verantwoordingsgegevens die passen in de cyclus van planning en control van de gemeente.

Financiële voorwaarden

De (financiële) risico's die de gemeente loopt dienen onderkend en inzichtelijk te zijn. Rapportage hierover vindt plaats in de planning & control documenten (paragraaf verbonden partijen en risicoparagraaf). Voorafgaand aan de daadwerkelijke participatie moet inzichtelijk zijn welke (financiële) consequenties uittreding met zich mee zal brengen (beëindiging participatie).

Wijzigen / beëindigen van participaties

Het staat de gemeente vrij om terug te komen op afspraken die gemaakt zijn bij het aangaan van een verbonden partij. Wel zijn daaraan altijd regels, voorschriften en (financiële) consequenties verbonden.

Informatievoorziening

Voor wat betreft betrokkenheid van gemeenteraden bij gemeenschappelijke regelingen hanteert de gemeente de volgende uitgangspunten:

1. Het zwaartepunt van democratische gemeenteraadscontrole wordt verlegd naar "sturing vooraf": doelen en indicatoren zijn helder geformuleerd;
2. Beleidsplannen in conceptstadium en politiek gevoelige informatie worden voor wensen en bedenkingen voorgelegd aan de gemeenteraad;
3. Verantwoordingsinformatie en controle vindt plaats via de reguliere gemeentelijke planning- en control cyclus;
4. De gemeenschappelijke regeling stelt éénmaal per raadsperiode een evaluatierapport op en de gemeenteraad bespreekt dit evaluatierapport.

Stukken waarover de raad een zienswijze kan geven (begrotingen etc.) worden voor wensen en bedenkingen op de agenda geplaatst, overige stukken (jaarverslagen etc.) ter kennisneming.

1. Gemeenschappelijke regelingen Dienst Sociale Zaken en werkgelegenheid Noardwest-Fryslân

Wijze van belang/doelstelling: Begin zomer 2019 hebben de gemeenteraden ingestemd met de omvorming tot een bedrijfsvoeringsorganisatie, waarbij een aantal taken naar de individuele gemeenten wordt overgedragen o.a. vaststellen begroting, vaststellen en evalueren beleid, de uitvoering toegang tot Jeugd en Wmo). De nieuwe bedrijfsvoeringsorganisatie monitort de beleidsuitvoering, is de toegang tot inkomensvoorzieningen, verstrekt de beschikkingen, is verantwoordelijk voor de uitvoering van bezwaar & beroep, doet de uitvoering van inkoop en contractmanagement, de administratie en het betalen. In 2020 is het proces gestart om de omslag te maken naar bedrijfsvoeringsorganisatie. Per 1 januari 2021 zal de huidige gemeenschappelijke regeling en zelfstandig bestuursorgaan worden opgeheven, waarna direct de nieuw te vormen bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO) De Dienst Noardwest Fryslân wordt opgericht.

Financieel belang: Elke deelnemende gemeente draagt bij op basis van aantal inwoners en cliënten dat gebruik maakt van de voorzieningen.

Eigen vermogen: 1 januari 2020: € 654.806;
1 januari 2021: € 654.806.

Vreemd vermogen: 1 januari 2020: € 5.120.859;
1 januari 2021: € 5.071,989.

Omvang resultaat begrotingsjaar: Nihil.

Risico's: De gemeente is verantwoordelijk voor tekorten.

Opmerkingen: De cijfers van het financieel belang zijn op basis van de herziene begroting 2020 van de Dienst SoZaWe, omdat de definitieve jaarstukken van 2020 ontvangen zal worden na vaststelling van deze jaarstukken. De andere documenten bevatten geen recentere informatie over de balanspositie.

FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing)

Wijze van belang/doelstelling: Inzetten voor een betere en veilige leefomgeving in Fryslân door vergunningen te verstrekken, toezicht te houden, te handhaven daar waar nodig en advisering op het gebied van op het gebied van licht, geluid, trillingen, bodem, energie, externe veiligheid en juridische zaken.

Financieel belang: Elke deelnemende gemeente draagt bij op basis van het aantal inrichtingen per deelnemer (basistaken) en het al/niet afnemen van plustaken. De plustaken kunnen een andere verdeelsleutel hanteren dan de basistaken.

Eigen vermogen: 1 januari 2020: € 527.000;
1 januari 2021: € 854.000.
Vreemd vermogen: 1 januari 2020: € 3.100.000;
1 januari 2021: € 3.100.000.

Omvang resultaat begrotingsjaar: Nihil.

Risico's: De gemeente is verantwoordelijk voor tekorten die ontstaan binnen de FUMO.

Opmerkingen: De cijfers zijn gebaseerd op de ontwerpbegroting 2020 van de FUMO. Er wordt geen substantiële wijziging in het vermogen verwacht.

Hûs en Hiem

Wijze van belang/doelstelling: Welstands- en monumentenadviesing voor de deelnemende gemeenten.

Financieel belang: Elke deelnemende gemeente draagt bij in de kosten van Hûs en Hiem naar rato van de dienstverlening op basis van tarieven die door het Algemeen Bestuur worden vastgesteld en meegedeeld aan de gemeenten.

Eigen vermogen: 1 januari 2019: € 369.353;
1 januari 2020: € 333.895.
Vreemd vermogen: 1 januari 2019: € 120.418;
1 januari 2020: € 82.454.

Omvang resultaat begrotingsjaar: - € 35.458 voor bestemming.

Risico's: De gemeente is verantwoordelijk voor tekorten.

Opmerkingen: De ontwerpbegroting 2020 van Hûs en Hiem bevatte geen informatie over de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen. Daarom zijn de meest recente cijfers (jaarrekening 2019) hiervoor opgenomen. Er wordt geen substantiële wijziging in het vermogen verwacht.

Fryslân-West

Wijze van belang/doelstelling: Samen met nv Empatec vormt deze gemeenschappelijke regeling het sociale werkbedrijf dat onder de naam van Empatec en Pastiel mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een werkplek biedt (Empatec) of deze begeleidt/re-integreert naar een zinvolle werkplek (Pastiel).

Financieel belang: Doorberekening aan de gemeente vindt plaats op basis van het daadwerkelijk aantal werknemers met een Wsw-status dat werkzaam is bij Fryslân-West, andere schappen of in Begeleid Werken. De bijdrage per Wsw'er is op € 2.000 per jaar geraamd.

Eigen vermogen: 1 januari 2019: € 4.538.000;
1 januari 2020: € 4.253.000.
Vreemd vermogen: 1 januari 2019: € 1.081.000;
1 januari 2020: € 5.212.000.

Omvang resultaat begrotingsjaar: € 285.026 negatief.

Risico's: De gemeente is verantwoordelijk voor tekorten (worden nu door nv Empatec opgevangen).

Opmerkingen: De cijfers zijn gebaseerd op de herziene begroting 2020 van Fryslân-West aangezien de definitieve jaarrekening 2020 nog niet ontvangen is.

De Marrekrite

Wijze van belang/doelstelling: De Marrekrite onderhoudt en beheert meer dan 3.500 vrije ligplaatsen midden in de natuur, zorgt voor afvoer van recreatieafval en onderhoudt boeien en bakens in recreatievaarten. Daarnaast beheert en onderhoudt De Marrekrite het fietsknooppuntennetwerk en andere routestructuren op het land.

Financieel belang: De vastgestelde bijdrage in het nadelig saldo voor het onderdeel waterrecreatie wordt verdeeld op basis van het aantal inwoners (40%), het aantal watersportovernachtingen (40%) en het aantal meters aanlegvoorziening (20%).

De vastgestelde bijdrage in het nadelig saldo voor het onderdeel landrecreatie wordt verdeeld op basis van het aantal inwoners (50%) en het aantal landovernachtingen (50%).

Eigen vermogen: 1 januari 2020: € 4.136.522;

1 januari 2021: € 4.749.836.

Vreemd vermogen: 1 januari 2020: € 1.380.307;

1 januari 2021: € 479.613.

Omvang resultaat begrotingsjaar: Nihil.

Risico's: De gemeente is verantwoordelijk voor tekorten.

Opmerking: De ontwerpbegroting 2020 van de Marrekrite bevatte geen informatie over de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen. Daarom zijn de meest recente cijfers (jaarrekening 2019) hiervoor opgenomen. Er wordt geen substantiële wijziging in het vermogen verwacht.

Veiligheidsregio Fryslân

Wijze van belang/doelstelling: Binnen de Veiligheidsregio Fryslân werken de Friese gemeenten, Brandweer Fryslân, GGD Fryslân en andere partners samen aan brandweertzorg, publieke gezondheidszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Financieel belang: De vastgestelde bijdrage in het nadelig saldo voor de programma's gezondheid en crisisbeheersing wordt verdeeld op basis van het inwonertal. In afwijking hiervan heeft het algemeen bestuur besloten de bijdrage voor het programma Brandweer te verdelen op basis van de verdeling van het cluster openbare orde en veiligheid (OOV) binnen de algemene uitkering uit het Gemeentefonds die de gemeenten jaarlijks ontvangen.

Voor 2019 was de bijdrage van onze gemeente € 4.436.730.

Eigen vermogen: 1 januari 2020: € 4.093.000;

1 januari 2021: € 3.558.000.

Vreemd vermogen: 1 januari 2020: € 74.302.000;

1 januari 2021: € 76.409.000.

Omvang resultaat begrotingsjaar: Nihil.

Risico's: De gemeente is verantwoordelijk voor tekorten.

Opmerkingen: De cijfers zijn gebaseerd op de programmabegroting 2020 van de Veiligheidsregio Fryslân aangezien de definitieve jaarrekening 2020 nog niet ontvangen is.

2. Vennootschappen en coöperaties

Afvalsturing Friesland (Omrin)

Wijze van belang/doelstelling: Transitie van afval naar grondstof en het sluiten van de kringlopen.

Financieel belang: Deelname in het aandelenkapitaal ter waarde van € 95.294 (210 aandelen à € 453).

Eigen vermogen: 1 januari 2019: € 50.585.000;
1 januari 2020: € 57.000.000.
Vreemd vermogen: 1 januari 2019: € 152.203.000;
1 januari 2020: € 142.008.000.

Omvang resultaat begrotingsjaar: Resultaat over 2019 was € 6.536.000.

Risico's: Geen bijzonderheden.

Opmerkingen: De cijfers zijn op basis van het jaarverslag van 2019 aangezien er geen recentere gegevens zijn over het boekjaar 2020.

nv Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Wijze van belang/doelstelling: Duurzaam bijdragen aan het laag houden van de kosten van de maatschappelijke voorzieningen voor de burgers.

Financieel belang: Deelname in het aandelenkapitaal ter waarde van € 335.798 (134.319 aandelen à € 2,50).

Eigen vermogen: 1 januari 2019: € 4.877 miljoen;
1 januari 2020: € 5.097 miljoen.
Vreemd vermogen: 1 januari 2019: € 144.802 miljoen;
1 januari 2020: € 155.262 miljoen.

Omvang resultaat begrotingsjaar: Resultaat over 2020 was € 221 miljoen.

Risico's: Resultaten blijven, in navolging van 2019, onder druk staan door lage rentepercentages.

Opmerkingen: De cijfers zijn op basis van het jaarverslag van 2020.

NV Fryslân-Milieu (concern)

Wijze van belang/doelstelling: Verschillende Friese gemeenten (zestien) zijn aandeelhouder van Fryslân Milieu (Omrin). Gemeente Waadhoeke is naast aandeelhouder ook klant van Afvalsturing Friesland N.V. De kerntaak is inzameling, reiniging en beheer van de openbare ruimte.

Financieel belang: Deelname in het aandelenkapitaal ter waarde van € 96.390 (21.265 aandelen à € 4,53).

Eigen vermogen: 1 januari 2019: € 8.414.000;
1 januari 2020: € 8.286.000.
Vreemd vermogen: 1 januari 2019: € 16.388.000;
1 januari 2020: € 17.289.000.

Omvang resultaat begrotingsjaar: Resultaat over 2019 was € 507.000.

Risico's: Geen bijzonderheden.

Opmerkingen: De cijfers zijn op basis van het jaarverslag van 2019 aangezien er geen recentere gegevens zijn over het boekjaar 2020.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV

Wijze van belang/doelstelling: Het behartigen van het 50%-belang in de Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland. EPZ is de eigenaar van de kerncentrale in Borsele.

Financieel belang: € 19.041 aandelenkapitaal.

Eigen vermogen: 1 januari 2019: € 1.604.945.
1 januari 2020: € 1.589.543.
Vreemd vermogen: 1 januari 2019: € 23.506.
1 januari 2020: € 455.015.

Omvang resultaat begrotingsjaar: - € 15.402.

Risico's: Gering: Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (€ 1.496.822). Het aandeel van Waadhoeke is € 19.041.

Opmerkingen: De cijfers zijn op basis van het jaarverslag van 2019 aangezien er geen recentere gegevens zijn over het boekjaar 2020.

Ontwikkelingen: Naar verwachting zal in 2021 de organisatie worden ontbonden. De liquide middelen zullen naar rato van het aandelenbelang worden uitgekeerd aan alle deelnemers.

Verkoop Vennootschap BV

De organisatie is per april 2020 opgeheven.

CBL Vennootschap BV

De organisatie is per april 2020 opgeheven.

CSV Amsterdam B.V.

De organisatie is per april 2020 opgeheven.

3. Stichtingen en verenigingen

Vereniging van Waddenzeegemeenten

Wijze van belang/doelstelling: De vereniging is een platform voor overleg en informatie- en kennisuitwisseling van die aangelegenheden die het Waddengebied in bestuurlijk zin raken. De vereniging behartigt de belangen van de leden bij de betrokken instanties en doet de uitvoering van gezamenlijke projecten.

Financieel belang: Door de leden wordt contributie betaald.

Eigen vermogen: 1 januari 2019: € 27.876;

1 januari 2020: € 52.970.

Vreemd vermogen: 1 januari 2019: € 153.656;

1 januari 2020: € 128.733.

Omvang resultaat begrotingsjaar: 9.068.

Risico: Gering.

Opmerkingen: De cijfers zijn op basis van het jaarverslag van 2019 aangezien er geen recentere gegevens zijn over het boekjaar 2020. Er wordt geen substantiële wijziging in het vermogen verwacht.

Stichting tot behoud van Monumenten in Waadhoeke

Wijze van belang/doelstelling: De stichting verstrekt budgetsubsidie en ambtelijke ondersteuning.

Financieel belang: Gemeentelijke budgetsubsidie.

Eigen vermogen: 1 januari 2019: € 280.002;

1 januari 2020: € 278.660.

Vreemd vermogen: 1 januari 2019: € 54.808;

1 januari 2020: € 34.935.

Omvang resultaat begrotingsjaar: € 1.342 negatief.

Risico: Gering.

Opmerkingen: De ontwerpbegroting 2020 van de Stichting tot behoud van Monumenten in Waadhoeke bevatte geen informatie over de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen. Daarom zijn de meest recente cijfers (jaarrekening 2019) hiervoor opgenomen. Er wordt geen substantiële wijziging in het vermogen verwacht.

4. Overige verbonden partijen

Streekagenda Noordwest Fryslân 2014-2018 - Franeker

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Het grondbeleid is een middel om de ruimtelijke doelstellingen te realiseren, bijvoorbeeld voor het maken van een nieuw woongebied of bedrijventerrein of herstructurering van bestaand bebouwd gebied. Eén vorm van grondbeleid is dat de gemeente zelf de gronden koopt, bouw- en woonrijp maakt en gronden verkoopt voor het laten bebouwen (actief grondbeleid). Een andere vorm is door afspraken met marktpartijen te maken (faciliterend grondbeleid).

Kaders

Het wettelijk kader waarbinnen het grondbeleid zich afspeelt is omvangrijk. Er zijn diverse wetten van toepassing waaronder de Wet ruimtelijke ordening. Voor de financiële verslaggeving is het Besluit begroten en verantwoorden (BBV) leidend, onder andere voor het actief en faciliterend grondbeleid en de toerekening van rente. Afgezien van de wettelijke kaders zijn er aanvullende keuzes mogelijk.

Het huidige grondbeleid van Waadhoeke is divers want dat komt voort uit de vier voormalige gemeenten. Zo wordt het grootste nieuwe woongebied, Franeker Zuid, op basis van faciliterend grondbeleid gerealiseerd, terwijl het woongebied Groot Hermana 2e fase in Minnertsgra op basis van actief grondbeleid wordt ontwikkeld.

Welk vorm van grondbeleid (actief/faciliterend) het beste toegepast kan worden is sterk afhankelijk van de doelstellingen die de gemeente met haar ruimtelijke ontwikkeling nastreeft. Belangrijke criteria bij de keuze voor actief of faciliterend grondbeleid zijn de gewenste mate van regie en invloed en de financiële risico's.

Grondbeleid

In de raadsvergadering van 28 november 2019 heeft de Raad de nota "Grondbeleid 2020-2024" vastgesteld. Kern van dit beleid is om situationeel grondbeleid toe te passen. Het toe te passen grondbeleid (actief, faciliterend) wordt per situatie bepaald, afhankelijk van de gewenste invloed en risico's.

Complexen in gemeente Waadhoeke

De gemeente Waadhoeke heeft in 2020 in totaal 11 grondexploitaties, ook wel complexen genoemd. Deze complexen worden met een actief grondbeleid ontwikkeld. De gronden zijn door de gemeente aangekocht en bouwrijp gemaakt. Hieronder worden deze kort beschreven.

Complexen bedrijventerreinen

Kie

De vraag naar kavels is goed te noemen. Om de uitgifte verder te stimuleren worden twee nieuwe wegen aangelegd om de vraag naar kleinere kavels te kunnen bedienen.

Waddenglas

De gronden voor de eerste fase zijn bouwrijp. De inzet is om de gronden zo spoedig mogelijk te verkopen. Eind 2020 is de koopovereenkomst getekend met een aantal ontbindende voorwaarden. Wanneer geen gebruik wordt gemaakt van deze ontbindende voorwaarden zijn uiterlijk 31 mei 2021 de gronden verkocht.

Waddenglas (uitgestelde kosten)

In dit complex wordt het verschil tussen de jaarrente en de dagrente voor Waddenglas geboekt. In de overeenkomst over Waddenglas is een dagrente vastgelegd. BBV-technisch moet de rente per boekwaarde 1 januari worden toegepast, dus jaarrente.

Oudebildtzijl

Er is nog 3.663 m² beschikbaar voor verkoop. De gronden zijn bouwrijp.

Winsum - St. Michaelsberg

De laatste kavels zijn verkocht en in 2021 wordt het bedrijventerrein afgerond.

Complexen woningbouw Nij Altoenae - uitbreiding 2e fase

Het terrein is woonrijp en de laatste 2 kavels zijn in optie uitgegeven.

Minnertsga - Hermana 2e fase

Er zijn weer bouwactiviteiten in dit plan en de inzet is ook de resterende kavels te verkopen.

Deinum – Oost

De verkoop van kavels verloopt voorspoedig. Er rest dan nog een invulling met projectmatige bouw. Deze wordt naar alle waarschijnlijkheid in 2021 verkocht.

Dronryp - Fugellan (fase 3) Puoldyk

De kavels in deze fase zijn verkocht en het complex kan worden afgesloten. De ontwikkeling van de volgende fase zal door een projectontwikkelaar gebeuren.

Menaam - de Boech Zuid

Er zijn nog 5 kavels beschikbaar voor vrijstaande woningen. Deze zijn aan een ontwikkelaar in optie gegeven.

Winsum - Trije Keningen

Er is op dit moment 1 kavel in optie. Voor de overige kavels is een gesprek met een ontwikkelaar opgestart.

Winsum – Molepaed/Driehoek

Er is in 2017 een plan bij de voormalige gemeente Littenseradiel ingediend door Bouwgroep Noord en bouwbedrijf Van Der Sloot. De ontwikkeling van dit plan is uitgewerkt in actuele contracten en de grondexploitatie is daarop bijgesteld. De uitvoering is momenteel gaande.

Tabel

De hierna opgenomen tabel geeft een overzicht van de complexen in het grondbedrijf. Voor de complexen die in exploitatie zijn is een berekening gemaakt van het verwachte eindresultaat en is de voorziening per 31-12-2020 daarop afgestemd.

COMPLEXEN (bedragen x € 1)	Boekwaarde 01-01-2020	Boekwaarde 31-12-2020	Voorziening 31-12-2020	Balanswaarde 31-12-2020	Verwacht eindresultaat
Bouwgronden in exploitatie: bedrijventerreinen	16.313.687	16.782.238	3.560.364	13.221.874	3.388.554
Kie	2.407.373	2.347.554	1.288.565	1.058.989	1.288.565
Waddenglas	14.139.933	14.595.711	2.191.105	12.404.606	2.191.105
Waddenglas (uitgestelde kosten)	-208.728	-135.514	-	-135.514	-135.514
Oudebildtzijl	57.408	58.843	-	58.843	-36.296
Winsum - St. Michaelsberg	-82.299	-84.356	80.694	-165.050	80.694
Bouwgronden in exploitatie: woningbouwlocaties	1.013.753	1.011.197	1.144.263	-133.066	967.194
Nij Altoenae	-181.706	-116.248	-	-116.248	-57.057
Minnertsga 2e fase	43.616	-125.758	365.560	-491.318	365.560
Deinum - Oost	283.533	223.353	288.011	-64.658	288.011
Dronryp - Fugellan (fase III) Puoldyk	239.560	-	-	-	-
Menaam - de Boech Zuid	112.257	123.120	-	123.120	-104.253
Winsum - Trije Keningen	419.532	440.960	-	440.960	-15.759
Winsum - Molepaed	96.961	465.770	490.692	-24.922	490.692
Overige gronden	10.061.639	10.155.221	-	10.155.221	-18.917
Grondbank Franeker-Zuid	10.709.122	11.298.123	-	11.298.123	-
Grondbank Franeker-Zuid (xx)	-647.483	-1.236.485	-	-1.236.485	-
Woonkavels Berltsum	-	93.583	-	93.583	-18.917
Totaal	27.389.079	27.948.656	4.704.627	23.244.029	4.336.831

Overige gronden

Grondbank Franeker - Zuid

Al is dit geen gemeentelijke grondexploitatie, conform de BBV is deze wel opgenomen in de paragraaf grondbeleid omdat hier sprake is van een grondbank. In deze grondbank “zitten” de gronden die bedoeld zijn voor de ontwikkeling van de Alvestêdewyk (Franeker Zuid). De ontwikkeling de Alvestêdewyk en daarmee ook de “uitname” van grond uit de grondbank is onderwerp van gesprek met de ontwikkelaar Franeker – Zuid CV/BV.

Voorziening

Uit de grondexploitatieberekening kan een negatief eindresultaat volgen. Dan is het noodzakelijk om een financiële voorziening voor dit verwachte verlies te treffen. Voor de verliesgevende complexen zijn deze voorzieningen getroffen.

Reserve grondexploitatie

De grondexploitaties brengen risico's met zich mee. Zo kunnen de kosten voor het bouw- en woonrijp maken tegenvallen. Ook het niet of later verkopen van de gronden is een risico. Tegenover deze risico's moet een “passende” reserve staan; de reserve grondexploitatie. De gewenste omvang van de reserve grondexploitatie is gerelateerd aan de boekwaarde van alle complexen.

Per 31-12-2020 is de boekwaarde berekend op € 17,8 miljoen (excl. de Overige gronden) en de reserve grondexploitatie op € 1,4 miljoen. De verhouding komt daarmee uit op 8% . In het door de

gemeenteraad gegeven beleidskader (Nota Reserves en voorzieningen) is het 20%-criterium opgenomen: de reserve grondexploitatie wordt afgeroomd op 20% van de gezamenlijke boekwaarden.

Overigens ligt er een "claim" ter grote van € 400.000 op de reserve grondexploitatie voor het woonrijp maken van Nije Kamers IV en V in St.-Annaparochie in 2021 (raadsbesluit van 27-06-2019). De nog besteedbare reserve grondexploitatie is dus € 1,0 miljoen.

COMPLEXEN (bedragen x € 1)	Boekwaarde 01-01-2020	Mutaties 2020	Boekwaarde 31-12-2020
Reserve grondexploitatie	1.489.422	-69.552	1.419.870
Voorziening grondexploitatie	4.929.147	-224.520	4.704.627

Grondprijzen

Het college heeft de bevoegdheid om de grondprijzen voor bouwkavels naar eigen inzicht vast te stellen.

Paragraaf Corona

Inleiding

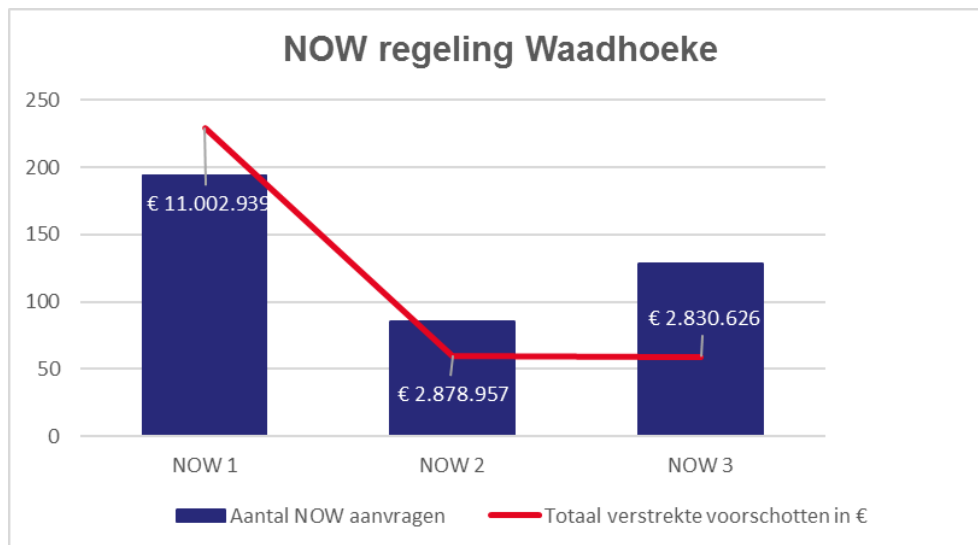
Op rijksniveau is er nationale regelgeving geformuleerd (Nederlandse aanpak en maatregelen) omtrent het coronavirus. Daarnaast is er op gemeentelijk niveau beleid geformuleerd in het Handhavingskader noodverordening Covid-19.

Het rijk heeft reële compensatie toegezegd. Er zijn in 2020 diverse Kamerbrieven gepubliceerd over de compensatiepakketten medeoverheden. Dit betreft de gemeenten, provincies en Veiligheidsregio's.

Wat betreft de gemeenten zijn er drie uitkeringsmomenten geweest, nl. voor de zomer, de septembercirculaire en de decembercirculaire. De brief van voor de zomer is verwerkt in begrotingswijziging 8.12. De septembercirculaire is met Berap II verwerkt. De decembercirculaire is niet in de begroting verwerkt. Deze ontvangsten vloeien in het rekeningsaldo.

Landelijke compensatie

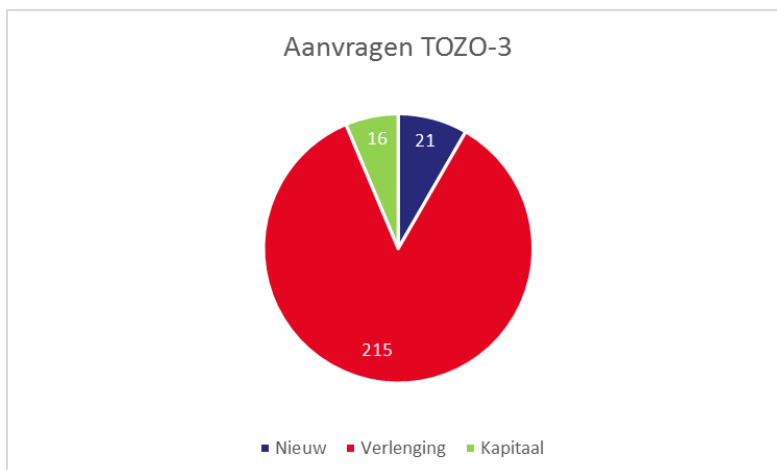
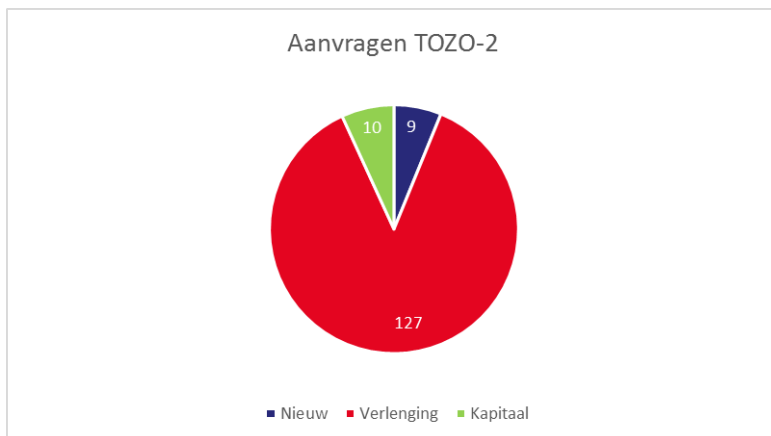
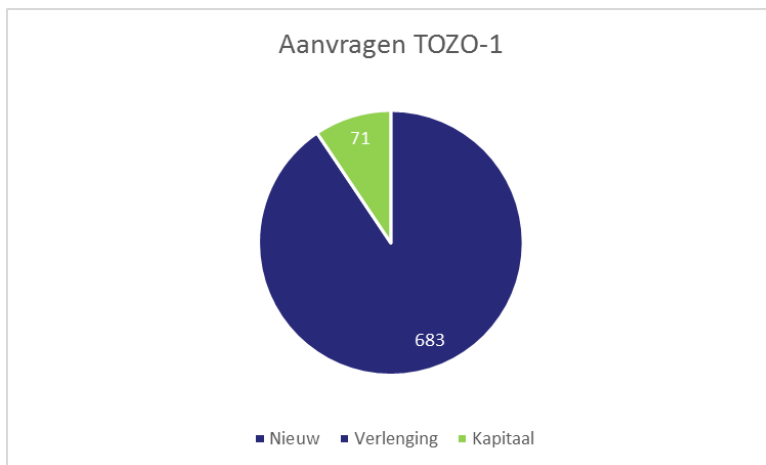
Het voert te ver hier alle landelijke steunmaatregelen te benoemen. Er zijn maatregelen die specifiek voor ondernemers zijn, zoals bijvoorbeeld de NOW, die worden in deze paragraaf niet toegelicht. Deze regeling is bijvoorbeeld ook beschikbaar voor grotere culturele organisaties. In die zin raakt het de gemeente. Er zijn wel gegevens beschikbaar per gemeente over het beroep op de NOW regeling.

Er zijn regelingen opengesteld waar, naast andere organisaties, ook de gemeente een beroep op kan doen. Als voorbeeld kan de regeling Tegemoetkoming Verhuur Sportaccommodaties worden genoemd.

Er zijn regelingen waar uitsluitend gemeenten een aanvraag voor in kunnen dienen, via een specifieke uitkering. Daarbij hoort een verantwoording via de SISA-bijlage. We ontvangen ook specifieke uitkeringen (met SISA-verantwoording) zonder aanvraag. Het meest aansprekende voorbeeld hierbij is de TOZO regeling (Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers). (Bureau Zelfstandigen Fryslân)

De TOZO is in 3 tranches via voorschotten beschikbaar gesteld door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. In totaal is €

En als laatste is er de verdeling van compensatie via het gemeentefonds via een taakmutatie of een decentralisatie-uitkering. Het middelen die via het gemeentefonds verstrekt met de algemene uitkering of een decentralisatie-uitkering zijn ongeoormerkt. De gemeente bepaalt zelf waar de compensatie nodig is. Er hoeft niets terugbetaald te worden.

Gemeentelijke compensatie

De gemeentelijke compensatie aan de inwoners, ondernemers en verenigingen van Waadhoeke is in diverse extra maatregelen opgepakt en vastgelegd. Soms met directe financiële consequenties, soms ook niet. De gemeente heeft gekeken wat te kunnen doen (maatwerk).

Regelingen voor ondernemers:

- Reclamebelasting: Het opleggen van de aanslag van de reclamebelasting is verschoven naar september 2020. De hoogte van de reclamebelasting is in overleg met de uitvoerende ondernemersverenigingen bepaald.
- Belastingen: Voor de aanslagen van de gemeentelijke belastingen 2020 (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) is voor getroffen ondernemers uitstel van betaling verleend.
- Betalingsachterstanden: Alle invorderingsmaatregelen op betalingsachterstanden van ondernemers zijn in het kalenderjaar opgeschort tot 31 juli 2020.
- Vergunningsaanvragen: De gemeente heeft zich maximaal ingespannen om de dienstverlening op het huidige niveau te houden.
- Bedrijfskavels: Opties op bedrijfskavels zijn in overleg met de gemeente verlengd.
- Liggeld: Het wintertarief voor ondernemers die charterschepen hebben aangemeerd in Franeker zijn in het kalenderjaar verlengd.
- Marktgelden/standplaatsen: Standplaatshouders die een vergunning hebben op reguliere markten of bij een evenement (en tijdelijk geen gebruik konden maken van deze vergunning) kwamen in aanmerking voor kwijtschelding.
- Leges terrassen: In 2020 zijn geen leges in rekening gebracht voor horeca ondernemers die tijdelijk een uitbreiding van hun terras hadden door Corona, zodat ze beter de 1,5 meter regel konden blijven hanteren.
- Omzetzerving leerlingenvervoer: Tijdens de lockdown is er besloten om de taxibedrijven door te betalen die het leerlingenvervoer verzorgen.

Regelingen voor stichtingen en verenigingen:

- Leges evenementen: Reeds betaalde leges voor evenementen die door het coronavirus zijn geannuleerd zijn terugbetaald.
- Verleende subsidies: Initiatiefnemers van activiteiten en/of evenementen waarvoor al subsidie is verleend, maar die zijn geannuleerd vanwege het coronavirus, zijn door de gemeente benaderd.
- De huur voor sportvelden is niet in rekening gebracht.

Verzameltabel Corona risico's

In de beide bestuursrapportages van 2020 is getracht de Corona-risico's gerubriceerd per programma in beeld te brengen. Waar mogelijk zijn de financiële effecten al in begrotingswijzigingen verwerkt. Zie hiervoor het overzicht van de Corona-reserve. De overige risico's zijn in onderstaande tabel herhaald en waar mogelijk geactualiseerd.

Programma	Gebeurtenis	Toelichting
Programma 1	Programma Ontwikkelperspectief	Er zijn nadelige effecten op het tempo van uitvoering van alle vier ontwikkelijnen omdat de coronamaatregelen een zorgvuldig participatief proces met de samenleving en strategische stakeholders bemoeilijkt. Geen enkele ontwikkelijn heeft grote vertraging opgelopen. In overleg met ondernemers en onderwijs is stevig doorgezet met een actieplan economie, mede omdat structuurversterking van de economie de weerbaarheid verbetert in tijden van recessie. De structurele schade vanwege de corona maatregelen zal naar verwachting beperkt blijven; de economie zal na de crisis nog steeds in staat zijn om de potentie die er is te bereiken, zij het met vertraging.
	Programma Dienstverlening	Nadelig effect op tempo van uitvoering projecten zaakgericht werken en de experimenten in het programma dienstverlening en de vaststelling, de uitvoering van het organisatieontwikkelings-plan (OOP) en tot slot het tempo in de bestuurlijke route voor de programmabegroting. Risico hierbij is mogelijke hogere uitvoeringskosten door o.a. langere inzet bij implementatie en invoering. Tevens risico voor het lagere vermogen in het leren in de vernieuwing en innovatief werken.
Programma 2	Veiligheidsregio Fryslân	De gemeente verleent een bijdrage aan de VRF voor brandweer en veiligheid. Vanwege de coronacrisis wordt de VRF geconfronteerd met extra kosten. Deze wordt naar verwachting volledig (en rechtstreeks) gecompenseerd door het rijk.
Programma 5	Leerlingenvervoer, noodopvang	Op dit moment is het (basis-)onderwijs weer toegankelijk voor leerlingen, zij het deels digitaal. Het leerlingenvervoer is zoals gebruikelijk.
Programma 6	De Koornbeurs	Compensatie lagere inkomsten door derving entreegelden, horeca-inkomsten en verhuuropbrengsten (incl. effect op nieuwe seizoenen). Ter zake is een voorstel voorgelegd aan de gemeenteraad.
	Cultuur - algemeen	Compensatie verdaagde en afgelaste producties is (nog) niet aan de orde geweest. We blijven in gesprek.
	Museum Martena	Lagere huur door gemeente is niet nodig gebleken.
	Muziekschool	Eventuele compensatie lagere inkomsten door minder lessen en schoolprojecten is niet nodig gebleken.
	Sportaccommodaties	Er is deels gebruik gemaakt van de regeling Tegemoetkoming Verhuur Sportaccommodaties.
	Sportverenigingen	De huur 2020 sportvelden is niet in rekening gebracht aan de verenigingen en sportorganisaties.

Programma	Gebeurtenis	Toelichting
Programma 6	Bibliotheek	Eventuele compensatie lagere inkomsten door derving contributie / leengelden is (nog) niet nodig gebleken.
Programma 7	Dienst SoZaWe Noardwest Fryslân	Uit de voorlopige cijfers 2020 zijn de Corona-effecten gebleken. O.a. uitbetaalde Corona-omzeetderving en meerkosten. Het effect op de aantallen uitkeringen van de Corona-pandemie is nog moeilijk concreet in beeld te brengen.
	Fryslân-West/Empatec	De coronacrisis zorgt voor minder omzet bij Empatec. De bijdragen van het Rijk via de circulaire gemeentefonds zijn doorbetaald.
	Stichting Urgente Noden en Voedselbank	Wij verlenen een subsidie aan deze twee instellingen. Als gevolg van de coronacrisis doen burgers waarschijnlijk vaker een beroep op deze organisaties. Dit heeft in 2020 nog niet tot een aanvullende subsidieaanvraag geleid.
	Financiële steun dorpshuizen en multifunctionele centra	Risico op discontinuïteit, met name bij centra met betaalde beheerder / exploitant. Er is veel omzet weggevallen, maar er zijn ook minder kosten gemaakt. We zijn in gesprek.
Programma 8	Veiligheidsregio Fryslân	De gemeente verleent een bijdrage aan de VRF voor volksgezondheid. Vanwege de coronacrisis wordt de VRF geconfronteerd met extra kosten. Deze wordt naar verwachting volledig (en rechtstreeks) gecompenseerd door het rijk.
Algemene Dekkingsmiddelen	Verhoogde oninbaarheid lokale heffingen en overige vordering	Er was een verhoogd risico dat ondernemers en inwoners lokale heffingen niet konden betalen. Daarom is op verzoek In 2020 uitstel van betaling verleend aan ondernemers en inwoners. Het effect van dit risico vertaalt zich in een hogere bedrag aan verleende kwijtschelding lokale heffingen.
	Hogere kwijtscheldingen	Op basis van de trend 2019 inclusief indexering is deze post in Berap II bijgesteld. In de laatste begrotingswijziging is deze post conform realisatie bijgeraamd.
	Vergoeding thuiswerkplek valt buiten de vrije ruimte van de WKR	De vergoeding voor de thuiswerkplek komt ten laste van de vrije ruimte van de WKR. De gemeente Waadhoeke is niet buiten de vrije ruimte gekomen en hoeft derhalve hierover geen extra belasting te betalen.

Bestemmingsreserve Corona

Om de stand van de algemene reserve zuiver te kunnen houden is met de tweede bestuursrapportage de bestemmingsreserve Corona ingesteld. De compensatie van het Rijk wordt ten gunste van de bestemmingsreserve Corona gebracht. Door het instellen van een aparte bestemmingsreserve kunnen we de inkomsten en de extra uitgaven door Corona beter inzichtelijk houden.

De extra uitgaven door Corona zijn in de financiële administratie gemarkeerd. Over eventuele mindere/meer inkomsten en minder/meer uitgaven is gerapporteerd in de eerste en tweede bestuursrapportage. In december is met begrotingswijziging 12.11 nog een laatste update geweest.

In totaal heeft Waadhoeke afgerond € 1,5 miljoen ontvangen aan Corona-compensatie, dat aan de Corona-reserve is toegevoegd. De betreffende doelen waar deze compensatie aan gekoppeld is zijn in onderstaande tabel weergegeven. Zoals eerder opgemerkt is het ongeoormerkt geld.

De begrote onttrekkingen aan de Corona-reserve zijn gespiegeld aan de gerealiseerde onttrekkingen, en de mutatie is hierop aangepast. Daarmee komt het saldo van de Corona-reserve per 31-12-2020 uit op afgerond € 466.000.

Bestemmingsreserve Corona	Ontvangsten rijk	Begrote onttrekking	Gerealiseerde onttrekking	Saldo
Lokale culturele voorzieningen	274.770			
- De Koornbeurs		96.842	97.052	177.718
Inhaalzorg en meerkosten Jeugdzorg	101.469	0	0	101.469
Inhaalzorg en meerkosten Wmo 2015	36.576	0	0	36.576
Compensatie toeristen- en parkeerbelasting	66.000	150.000	135.950	-69.950
Voorschoolse voorziening Peuters	29.157	0	0	29.157
Wet sociale werkvoorziening (Doorbetaling GR Fryslân-West)	437.948	437.948	437.948	0
Algemeen/Opschalingskorting	181.920	514.791	387.630	-205.710
- Huis aan huis kranten		39.000		
- Extra kostencommunicatie kosten		61.500	100.314	
- Subsidie Heel Friesland belt		2.500	2.500	
- Extra kosten inhuur Publiekscentrum		29.000	31.790	
- Extra kosten inhuur communicatie		42.750	32.006	
- Extra kosten Centrale huisvesting		9.200	9.145	
- Extra kosten huisvesting (kantoor en overige mater)		92.250	90.909	
- Gymzaal Sexbierum		4.650	1.174	
- Gymzaal het Bildt		13.550	3.750	
- Gymzaal Bitgummole		8.050	7.006	
- Gymzaal Deinum		8.950	1.379	
- Gymzaal Dronryp		14.700	7.305	
- Gymzaal Marsum		3.150	150	
- Gymzaal Menaam		8.600	3.791	
- Gymzaal Berltsum		10.500	3.420	
- Gymzaal Winsum		6.400	2.347	
- Sporthal de Trije		85.205	0	
- Schatzenburg Menaam		9.250	4.856	
- Bijdrage Bloemketerp tekort door Corona		52.961	52.961	
- Overige diverse kleine posten < € 1.500		2.625	8.425	
- Overige personele kosten		-5.000	-5.000	
- Tractie		7.000	14.973	
- ICT gerelateerde kosten		8.000	14.431	
Buurt- en dorpshuizen	35.081	0	0	35.081
Vrijwilligersorganisaties	19.732	0	0	19.732
Toezicht en handhaving	114.934	-40.500	-31.842	146.776
Markt- en evenementenleges	9.620	19.700	19.693	-10.073
Noodopvang kinderen van ouders met cruciaal beroep	60.437	2.200	11.201	49.236
Eigen bijdrage Wmo (abonnementstarief)	36.142	0	0	36.142
Extra kosten verkiezingen 2020 en 2021	120.227	0	0	120.227
Subtotaal	1.524.013	1.180.981	1.057.631	466.369

Toelichting mutaties in de bestemmingsreserve Corona

- Lokale culturele voorzieningen: In de raadsvergadering van 22 oktober heeft de gemeenteraad besloten om de Koornbeurs een bijdrage toe te kennen van € 95.562 als Corona compensatie voor gedeerde inkomsten (begrotingswijziging 12.11).
- Compensatie toeristen-en parkeerbelasting: De opbrengsten uit parkeerbelasting vallen door Corona lager uit omdat er minder parkeerders naar het centrum zijn gekomen. In de tweede bestuursrapportage is het effect voor geheel 2020 geschat op € 150.000 (tweede bestuursrapportage).
- Wet sociale werkvoorziening: Ter compensatie van de loonkosten WSW heeft de gemeente Waadhoeke de volgende bedragen ontvangen:
  - Voor de periode 1 maart tot 1 juni 2020 is € 90 miljoen beschikbaar gesteld (€ 281.538).
  - Voor de periode van 1 juni tot en met 31 december is aanvullend pakket van € 50 miljoen beschikbaar gesteld (€ 156.410).
- Toezicht en handhaving: In 2020 zijn er minder evenementen georganiseerd door Corona. Hierdoor was de noodzaak voor toezicht & handhaving bij deze evenementen niet noodzakelijk. Dit leverde in 2020 een voordeel op van € 40.500.
- Markt- en evenementenleges: In 2020 zijn de legesinkomsten teruggelopen, doordat er minder evenementen door konden gaan door Corona. Dit leverde in 2020 € 19.700 aan lagere inkomsten op.

NB. Er is een subtelling in de tabel opgenomen, wat betreft de onttrekkingen die onder "algemeen" gerubriceerd zijn.

Overige Corona effecten in het saldo

Niet alle Corona-effecten hebben zijn weerslag in onderstaande verloopstaat gekregen. Immers na de laatste begrotingswijziging in december, bij de analyse van de uiteindelijke jaarcijfers over 2020, werden de uiteindelijke financiële effecten zichtbaar. Bij deze analyse is gebleken, dat er naast de begrote financiële mutaties, nog overige Corona-afwijkingen zichtbaar zijn, zowel voordelige als nadelige financiële afwijkingen. De belangrijkste mutaties zijn:

1. de ontvangst gemeentefonds via de decembercirculaire
2. de voor- en nadelen binnen het Sociaal Domein
3. de overige voor- en nadelen.

Ad 1.

Deze post is meegenomen in het voorstel tot resultaatbestemming.

Ad 2.

Het sociale domein kent zoals altijd grote uitschieters, echter per saldo vielen die tegen elkaar weg. Het betreft in zowel nadelen van betaalde omzetsderving aan zorgaanbieders als voordelen door minder zorgconsumptie. Het financieel effect is berekend op € 49.000 negatief. In relatie tot het saldo van 2020 geeft dit geen aanleiding tot verdere mutaties.

Het betreft de volgende posten (op taakveld):

6.4	Participatie/reïntegratie	163.000
6.4	begeleide participatie	59.000
6.4	dagbesteding (gemeentelijk budget)	50.000
6.5	Arbeidsparticipatie	140.000
6.71	collectief vervoer	257.000
6.71	betaalde Coronacompensatie omzetzerving	-408.000
6.71	Corona meerkosten	-10.000
6.72	betaalde Coronacompensatie omzetzerving	-269.000
6.72	Corona meerkosten	-31.000
Totaal		-49.000

Ad 3.

Per saldo is het financieel effect berekend op € 21.000 positief. In relatie tot het saldo van 2020 geeft dit geen aanleiding tot verdere mutaties.

Het betreft de volgende posten (op taakveld):

4.3	peuterspeelzalen	46.000
4.3	leerlingenvervoer	14.000
5.2	huur sportvelden	-54.000
5.3	subs Lokale Podiumkunsten	25.000
7.1	aanvullend pakket JGZ	32.000
7.2	riolering inhuur	90.000
7.3	meer huisvuil	-89.000
7.3	meer grofvuil	-55.000
7.3	kringloopstation meer gestort	-126.000
0.4	kantoorkosten	100.000
0.61	invorderingskosten gem. belastingen	38.000
Totaal		21.000

Vergoedingen onderweg

De volgende Corona-vergoedingen zijn al door het Rijk toegezegd, maar nog niet verdeeld. De bedragen die volgens de beschrijvingen nog betrekking hebben op 2020 zijn hieronder toegelicht. De compensatie wordt feitelijk pas in 2021 ontvangen. We kunnen nog geen calculatie maken van de verwachte ontvangsten. Volgens de ingestelde werkwijze zullen de feitelijke ontvangsten in 2021 toegevoegd worden aan de Coronareserve.

Compensatie inkomstenderving

In de septembercirculaire 2020 is € 100 miljoen gereserveerd voor nadere compensatie van gemeenten in 2020. De verwachting is dat de inkomstenderving van gemeenten verder zal oplopen dan de gereserveerde € 100 miljoen. Daarom is deze reservering in de decembercirculaire met € 150 miljoen verhoogd tot € 250 miljoen. De verdeling vindt achteraf plaats op basis van de vastgestelde jaarrekeningcijfers 2020.

Afvalverzameling

Door Corona hebben gemeenten zowel extra kosten gemaakt als inkomsten gemist met betrekking tot afvalinzameling. Voor 2020 is € 32 miljoen (€ 28 miljoen gemeentefonds, € 4 miljoen BCF) beschikbaar gesteld. Door het thuiswerken is er sprake van aanzienlijk meer restafval. Dit wordt met de meicirculaire 2021 verdeeld over de gemeenten.

Perspectief jeugd en jongeren (Jeugdpakket en Jeugd aan Zet)

Voor jongeren is het essentieel om elkaar fysiek te kunnen ontmoeten. Met een jeugdpakket van € 58,5 miljoen (decembercirculaire) wil het kabinet een gerichte (financiële) impuls aan gemeenten geven om samen met jongeren, lokale organisaties en evenementensector volledig coronaproof kleinschalige activiteiten te programmeren op het gebied van cultuur, sport en andere zinvolle vrijetijdsbesteding. Ook is met gemeenten afgesproken om met het geld extra inzet van jongerenwerkers in achterstandswijken met kwetsbare jongeren te organiseren.

De middelen zullen deels (€ 40 miljoen) via het gemeentefonds verdeeld worden: € 21 miljoen voor 2020 en € 19 miljoen voor 2021. Het bedrag van 21 miljoen voor 2020 moet nog verdeeld worden, en is dus niet opgenomen in de cijfers van deze jaarrekening.

IJsbanen en zwembaden

Het kabinet heeft voor de exploitatie van zwembaden en ijsbanen via een specifieke uitkering aan gemeenten € 100 miljoen beschikbaar. Deze kan in de loop van 2021 aangevraagd worden.

Compensatie 2021

Het (demissionair) kabinet heeft al diverse compensatiepakketten voor 2021 toegezegd. Deze bevinden zich in verschillende fases van voortgang. De verdeling van de middelen is niet altijd uitgewerkt.

2. Jaarrekening

2.1 Balans

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>		
ACTIVA	31-12-2020	31-12-2019
Vaste activa		
<i>Immateriële vaste activa</i>	0	0
<i>Materiële vaste activa</i>	78.084	80.487
- Investerings met een economisch nut	50.333	53.626
- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	12.500	12.862
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	15.251	13.999
<i>Financiële vaste activa</i>	1.857	1.940
- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	880	880
- Leningen aan deelnemingen	0	0
- Overige langlopende leningen u/g	977	1.060
Totaal vaste activa	79.941	82.427
Vlottende activa		
<i>Voorraden</i>	23.244	22.460
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	23.244	22.460
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	9.766	7.790
- Vorderingen op openbare lichamen	6.780	6.038
- Uitzettingen in schatkist	0	0
- Rekening courant verhouding met het Rijk	1.390	0
- Overige vorderingen	1.596	1.752
<i>Liquide middelen</i>	5	78
- Kassaldi	3	4
- Banksaldi	2	74
<i>Overlopende activa</i>	5.671	1.483
- Van overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel	0	115
- Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	5.671	1.368
Totaal vlottende activa	38.686	31.811
TOTAAL GENERAAL	118.627	114.238

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>		
PASSIVA	31-12-2020	31-12-2019
Vaste passiva		
<i>Eigen vermogen</i>	38.365	41.164
- Algemene reserve	16.641	16.842
- Bestemmingsreserves	20.546	22.088
- Gerealiseerd resultaat	1.178	2.234
- Nog te bestemmen resultaat voorgaand jaar	0	0
<i>Voorzieningen</i>	27.442	23.632
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.346	5.190
- Voorzieningen ter egalisatie van kosten	21.379	17.735
- Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	717	707
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>	35.847	37.381
- Onderhandse leningen van binnenlandse banken	31.721	33.356
- Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren	4.124	4.024
- Waarborgsommen	2	2
Totaal vaste passiva	101.654	102.177
Vlottende passiva		
<i>Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	8.796	7.745
- Overige kasgeldleningen	0	0
- Banksaldi	3.315	2.070
- Overige schulden	5.481	5.674
<i>Overlopende passiva</i>	8.177	4.317
- Nog te betalen bedragen	40	2.969
- Vooruit ontvangen bedragen specifieke uitkeringen	6.263	631
- Overige vooruit ontvangen bedragen	1.874	717
Totaal vlottende passiva	16.973	12.062
TOTAAL GENERAAL	118.627	114.238
Gewaarborgde geldleningen	84.287	78.587

2.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op d.d. 2 januari 2018 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva én de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld worden de activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarde.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

De algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt opgenomen conform de laatst gepubliceerde accresmededeling van het boekjaar. Deze wordt gepubliceerd in de septembercirculaire.

Personeelslasten worden (in principe) toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Hierbij kan gedacht worden aan componenten als ziektekostenpremies t.b.v. gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. Een uitzondering wordt gemaakt indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisatie). In een dergelijk geval dient er wel een verplichting gevormd te worden.

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de organisatie zich over verschillende zaken een oordeel vormt en dat de organisatie schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Inherent aan het maken van schattingen is dat de werkelijke uitkomst kan afwijken.

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

BalansImmateriële vaste activa*Algemeen*

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag (artikel 62 lid 2 BBV). Hierbij wordt de verkregen bijdrage als bate verantwoord.

Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo agio en disagio

Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven gedurende de restant looptijd van de betrokken geldlening.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden volgens artikel 64 afgeschreven in 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële actief.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Voor bijdragen aan de activa in eigendom van derden, bedoeld in artikel 34, onderdeel c, is de afschrijvingsduur maximaal gelijk aan die van de activa waarvoor de bijdrage aan derden wordt verstrekt.

Materiële vaste activa*Algemeen*

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak die aan de vervaardiging van het actief worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze kosten worden geactiveerd.

Investerings met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in bijlage 3.5.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investerings die grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere alsook voor rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, worden op de balans opgenomen in een aparte categorie: de Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

In erfpacht uitgegeven gronden

Voor in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Eventuele

afkoopsommen voor voortdurende contracten zijn verwerkt onder de langlopende schulden en vervallen naar rato van de afkoopperiode ten gunste van het resultaat.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn – tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van N.V.'s en B.V.'s (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Flottende activa

Grond- en hulpstoffen

Grond- en hulpstoffen zijn opgenomen tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer de marktwaarde lager is dan de verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs wordt afgewaardeerd naar deze lagere marktwaarde.

Onderhanden werk, gronden in exploitatie

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken) alsmede de rentekosten berekend zoals voorgeschreven in het BBV en de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt de 'percentage of completion methode': voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat, Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie genomen).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gereed product

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich voor indien voorraden incurant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar*Vorderingen*

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid terzake uiteengezet.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

2.3 Toelichting op balans

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Er zijn geen immateriële vaste activa in de gemeente Waadhoeke.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2020
Investerings met economische nut	53.626	50.333
Investerings met economisch nut , waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	12.862	12.500
Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	13.999	15.251
In erfpacht uitgegeven gronden	-	-
Totaal	80.487	78.084

De investerings met een economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2020
Gronden en terreinen	5.852	5.177
Bedrijfsgebouwen	48.631	45.883
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	1.789-	1.554-
Vervoermiddelen	140	93
Machines, apparaten en installaties	619	593
Overige materiële vaste activa	173	141
Totaal	53.626	50.333

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut weer:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Boekwaarde 31-12-2019	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2020
Gronden en terreinen	5.852	-	425	250	-	-	5.177
Bedrijfsgebouwen	48.631	150	777	2.121	-	-	45.883
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	1.789-	218	36	1	53-	-	1.554-
Vervoermiddelen	140	-	-	47	-	-	93
Machines, apparaten en installaties	619	113	-	139	-	-	593
Overige materiële vaste activa	173	-	-	32	-	-	141
Totaal	53.626	481	1.238	2.590	53-	-	50.333

Onder bijdragen van derden zijn de bijdragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering.

In het verleden zijn eigen bijdragen en provinciale subsidies voor deelprojecten uit de Gebiedsontwikkeling Franeker-Harlingen (de zogenaamde Maatschappelijke Plus-projecten) vooruitlopend op de investeringsuitgaven al geboekt, waardoor de boekwaarden negatief zijn. Als deze projecten afgerond zijn is hiervan geen sprake meer.

De investeringen groter dan € 100.000 in 2020 staan in het hierna opgenomen overzicht vermeld:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Beschikbaar gesteld krediet	Bijdragen van derden 2020	Werkelijk besteed in 2020	Cumulatief besteed t/m 2020
Huisvesting Waadhoeke	6.700	-	150	6.757
MP: Tzummarum	2.624	-	110	1.694
Totaal	9.324	-	260	8.451

Op het investeringskrediet Huisvesting Waadhoeke is de overschrijding van € 57.000 veroorzaakt op het onderdeel terreininrichting. Dit was het laatste onderdeel van het project Huisvesting Waadhoeke. De meerkosten zijn o.a. veroorzaakt door de vertraging in de uitvoering vanwege de inwonersparticipatie. Dit heeft tot een groter draagvlak geleid, maar helaas ook tot meer kosten.

De investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden gegeven kunnen als volgt worden onderverdeeld:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2020
Gronden en terreinen	-	-
Bedrijfsgebouwen	-	-
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	12.807	12.456
Vervoermiddelen	-	-
Machines, apparaten en installaties	46	40
Overige materiële vaste activa	8	4
Totaal	12.861	12.500

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden gegeven weer:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Boekwaarde 31-12-2019	Investeren	Desinves-tingen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boekwaarde 31-12-2020
Gronden en terreinen	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	-	-	-	-	-	-	-
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	12.807	-	-	352	-	-	12.456
Vervoermiddelen	-	-	-	-	-	-	-
Machines, apparaten en installaties	46	-	-	5	-	-	40
Overige materiële vaste activa	8	-	-	5	-	-	4
Totaal	12.861	-	-	362	-	-	12.500

Er zijn in 2020 geen investeringen in deze sfeer geweest. Dit komt mede omdat uitgaven voor vervanging riolering e.d. vanaf 2020 direct ten laste van de voorziening Riolen komen.

De investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2020
Gronden en terreinen	545	538
Bedrijfsgebouwen	4	3
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	13.379	14.643
Vervoermiddelen	-	-
Machines, apparaten en installaties	71	67
Overige materiële vaste activa	-	-
Totaal	13.999	15.251

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut weer:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Boekwaarde 31-12-2019	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2020
Maatschappelijk nut vóór 2017							
Gronden en terreinen	545	-	-	7	-	#WAARDE!	538
Bedrijfsgebouwen	4	-	-	1	-	-	3
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	11.022	462	-	734	4	-	10.745
Machines, apparaten en installaties	57	-	-	3	-	-	54
Subtotaal	11.628	462	-	745	4	#WAARDE!	11.340
Maatschappelijk nut vanaf 2017							
Gronden en terreinen	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	-	-	-	-	-	-	-
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	2.357	1.657	-	71	46	-	3.898
Machines, apparaten en installaties	14	-	-	1	-	-	13
Subtotaal	2.371	1.657	-	72	46	-	3.911
Totaal	13.999	2.119	-	817	50	#WAARDE!	15.251

Onder bijdragen van derden zijn de bijdragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering.

De investeringen groter dan € 100.000 in 2020 staan in het hierna opgenomen overzicht vermeld:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Beschikbaar gesteld krediet	Bijdragen van derden 2020	Werkelijk besteed in 2020	Cumulatief besteed t/m 2020
Maatschappelijk nut vóór 2017				
Cofinanciering gebiedsontw. De Haak	950	4	222	940
<i>Subtotaal</i>	<i>950</i>	<i>4</i>	<i>222</i>	<i>940</i>
Maatschappelijk nut vanaf 2017				
Aanleg vrijliggend fietspad Hegesylsterwei Tzummarum	1.200	-	189	189
Vernieuwen brug Alde Loop Achlum	280	-	189	1.208
Kademuren Het Vliet Franeker	3.000	-	990	2.294
<i>Subtotaal</i>	<i>4.480</i>	<i>-</i>	<i>1.368</i>	<i>3.691</i>
Totaal	5.430	4	1.590	4.631

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2020 wordt in het hierna opgenomen overzicht opgenomen:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Boekwaarde 31-12-2019	Investeringen	Desinvesteringen	Aflossingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2020
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen						
- deelnemingen	475	-	-	-	#WAARDE!	475
- overige verbonden partijen	405	-	-	-	-	405
Leningen aan:						
- deelnemingen	-	-	#WAARDE!	#WAARDE!	-	-
Overige langlopende leningen	1.060	-	-	83	-	977
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met rentetypische looptijd > 1 jaar	-	-	-	-	-	-
Uitzettingen in vorm van Nederlandse schuldpapier met een looptijd > 1 jaar	-	-	-	-	-	-
Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	-	-	-	-	-	-
Totaal	1.940	-	#WAARDE!	#WAARDE!	#WAARDE!	1.857

Vlottende activa

Vorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Boekwaarde 1-1-2020	Boekwaarde 31-12-2020
Grond- en hulpstoffen	-	-
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	27.389	27.948
Gereed product en handelsgoederen	-	-
Vooruitbetalingen	-	-
Totaal	27.389	27.948

Van het onderhanden werk kan van het verloop in 2020 het volgende overzicht worden weergegeven:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Boek- waarde 1-1-2020	Investe- ringen	Opbreng- sten	Winst- uitname	Af- sluiting Grex	Boek- waarde 31-12-2020	Voorziening verlieslatend complex	Balans- waarde 31-12-2020
BIE: bedrijventerreinen	16.314	845	376	-	-	16.782	3.560	13.222
BIE: woningbouwlocaties	1.014	636	458	70-	250	1.011	1.144	133-
Grondbank	10.062	187	113	19-	-	10.155	-	10.155
Totaal	27.390	1.668	947	89-	250	27.948	4.704	23.244

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Boekwaarde 31-12-2020	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde opbrengsten	Geraamd eindresultaat (nominale waarde)	Geraamd eindresultaat (contantewaarde)
BIE: bedrijventerreinen	16.782	4.195	13.067	3.524	-
BIE: woningbouwlocaties	1.011	1.954	1.998	967	-
Grondbank	10.155	1.236	11.411	19-	-
Totaal	27.948	7.385	26.476	4.472	0

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

<i>Bedragen x € 1000</i>	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2020
Vorderingen op openbare lichamen	6.038	6.780
Rekening-courantverhoudingen met het Rijk	-	1.390
Overige vorderingen	1.752	1.596
Totaal	7.790	9.765

Voor het drempelbedrag schatkistbankieren verwijzen we naar de paragraaf Financiering.

Overige vorderingen

Het saldo van de overige vorderingen bestaat uit de volgende componenten:

<i>Bedragen x € 1000</i>	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2020
Belastingdebiteuren	693	871
Voorziening oninbaarheid belastingdebiteuren	186-	186-
Debiteuren	1.350	1.096
Voorziening oninbaarheid debiteuren	107-	186-
Overige vorderingen	1	0
Totaal	1.752	1.596

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

<i>Bedragen x € 1</i>	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2020
Kas		
algemeen, liggelden, burgerzaken	4.340	3.087
Bank		
bankrekeningen vm. Franekeradeel	20.169	0-
bankrekeningen vm. Het Bildt	17	-
bankrekeningen vm. Menameradiel	19.881	-
bankrekeningen Waadhoeke	33.608	1.697
Totaal	78.014	4.783

Overlopende activa

De overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen zijn van 31-12-2019 naar 31-12-2020 gestegen van € 1,368 naar € 5,556 miljoen door met name de terug te storten voorschotten Tijdelijke Overbruggingsmaatregel Zelfstandige Ondernemers (TOZO) 2020 (ter grootte van € 4,511 miljoen).

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies nog te ontvangen voorschotbedragen die zijn ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecificeerd:

<i>Bedragen x € 1000</i>	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2020
Provincie ISV-III Campus Middelsee St. Annaparochie	35	0	35	0
Provincie ISV-III woonomgeving M.Beckstraat Vrouwenparochie	80	0	80	0
Totaal	115	0	115	-

Vaste passiva Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

<i>Bedragen x € 1000</i>	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2020
Algemene reserve	16.842	16.641
Bestemmingsreserves	22.088	20.546
Gerealiseerde resultaat	2.234	1.178
Totaal	41.164	38.365

Het verloop in 2020 wordt in het hierna opgenomen overzicht per reserve weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoe- ging	Ont- trekking	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2020
Algemene reserve	16.842	7.749	8.242	292	-	16.641
Verbouw Martenahuis tot museum"	268	-	-	-	38	230
Reserve sportvelden H. v. Saxenlaan	650	-	-	-	72	578
Reserve kunstgrasvelden Sexbierum	255	-	-	-	34	221
Reserve wegen	152	-	-	-	-	152
Reserve Obs-groepsafhankelijk Winsum	38	-	-	25	-	63
Reserve huisvesting Waadhoeke	1.947	-	-	-	50	1.897
Reserve dekking kap.lasten nieuwbouw gymlokaal SJP	432	-	-	-	16	416
Reserve dekking kap.lasten huisvesting onderwijs	48	-	-	-	2	46
Reserve dekking afschr. Regeling binnenklimaat bao	14	-	-	-	7	7
Bestemmingsreserve sporthal	294	-	-	-	19	275
Reserve dekking kapitaallasten aanleg/renovatie sportvelden sc Berlikum	336	-	-	-	27	309
Reserve Bochtverbreding	1.951	-	-	-	-	1.951
Reserve Dorpen en Wijken	922	-	429	-	-	493
Bestemmingsreserve beheerplannen	-	222	1.598	1.598	-	222
Reserve eenmalige wensen	-	-	-	-	-	-
Egalisatie vervangingskosten OV	-	559	-	-	-	559
Bestemmingsreserve Corona	-	1.235	769	-	-	466
Grondexploitatie	1.489	266	335	-	-	1.420
SDV/ISV eigen middelen	2.931	-	46	-	-	2.885
Bildts Investeringsfonds	11	-	-	-	-	11
Reserve jaarovergang	2.890	6.488	3.210	-	-	6.168
Reserve dorpenvisie	978	-	100	-	-	878
Reserve herindelingsbijdrage	68	-	62	-	-	6
Reserve sociaal domein	1.037	1.695	2.127	-	-	605
Reserve herindelingsbijdrage	1.337	-	1.200	-	-	137
Sportreserve	42	-	21	-	-	21
Reserve breedtesport	95	-	-	-	-	95
Reserve Commissie Meertaligheid	11	-	-	-	-	11
Reserve project Campus	3.775	250	4.025	-	-	-
Reserve risico's dorpsherstel Bildtdijken	-	308	-	-	-	308
Reserve gemeentelijke garantstellingen (algemeen)	107	-	-	-	-	107
Bestemmingsreserve opschonen vaarten	9	-	-	-	-	9
Totaal	38.929	18.772	22.164	1.914	265	37.187

De mutaties van de reserves zijn toegelicht in de bijlage 3.4.1.

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2020 wordt in het hierna opgenomen overzicht weergegeven:

<i>Bedragen x € 1000</i>	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2020
<i>Voor verplichtingen, verliezen en risico's</i>					
Voorz. voorm. bestuurders en pers.	90	-	-	88	2
Voorziening pensioenverplichting	5.079	402	-	170	5.311
3 WW jaar ambtenaren	21	12	-	-	33
<i>Ter egalisering van kosten</i>	-	-	-	-	-
Spaarvoorziening riolering	13.723	1.312	-	575	14.460
Egalisatie afvalstoffenheffing	60	-	-	-	60
Onderhoud begraafplaatsen	528	45	-	73	500
Voorziening wegen	1.920	534	-	890	1.564
Voorziening gebouwen	-	3.936	-	249	3.687
Voorziening bruggen	522	13	-	41	494
Voorziening kademuren	267	7	-	-	274
Voorziening Sportvelden	237	231	-	280	188
Voorziening Speeltuinen	222	-	222	-	-
Voorziening overdracht stedelijk water	141	-	-	-	141
Voorziening onderhoud gemeentekantoor (nieuw)	56	-	-	56	-
Voorziening onderhoud gemeentekantoor (oud)	46	-	-	46	-
Voorziening CHWgelden Fuormanderij Bitgummole	13	-	-	2	11
<i>Voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven</i>					
<i>Voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is</i>					
Sangers van den Biezenbosfonds	49	-	-	-	49
Rente Sangers van den Biezenbosfonds	-	-	-	-	-
Voorziening afkoopsommen onderhoud grafstenen(K)	19	-	-	1	18
Voorziening afkoopsommen onderhoud begraafplaatsen(K)	639	78	-	67	650
Totaal	23.632	6.570	222	2.538	27.442

De mutaties van de voorzieningen zijn toegelicht in de bijlage 3.4.2.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar is als volgt:

<i>Bedragen x € 1000</i>	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2020
Obligatieleningen	-	-
Onderhandse leningen		
binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	-	-
binnenlandse banken en overige financiële instellingen	33.356	31.722
binnenlandse bedrijven	-	-
openbare lichamen	4.024	4.124
overige binnenlandse sectoren	-	-
buitenlandse instellingen	-	-
Door derden belegde gelden	-	-
Waarborgsommen	2	2
Overige leningen	-	-
Totaal	37.382	35.847

Over de langlopende leningen is in 2020 een bedrag van € 1.090.923 aan rente verantwoord.

In het hierna opgenomen overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar over het jaar 2020:

<i>Bedragen x € 1000</i>	Boekwaarde 31-12-2019	Vermeer- deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2020
Obligatieleningen	-	-	-	-
Onderhandse leningen				
binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	-	-	-	-
binnenlandse banken en overige financiële instellingen	33.356	-	1.635	31.721
binnenlandse bedrijven	-	-	-	-
openbare lichamen	4.024	100	-	4.125
overige binnenlandse sectoren	-	-	-	-
buitenlandse instellingen	-	-	-	-
Door derden belegde gelden	-	-	-	-
Waarborgsommen	2	-	-	2
Overige leningen	-	-	-	-
Totaal	37.382	102	1.634	35.847

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

<i>Bedragen x € 1000</i>	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2020
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	7.744	8.796
Overlopende passiva	4.317	8.177
Totaal	12.061	16.973

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

<i>Bedragen x € 1000</i>	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2020
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	-	-
Overige kasgeldleningen	-	-
Banksaldi	2.070	3.315
Overige schulden	5.674	5.481
Totaal	7.744	8.796

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

<i>Bedragen x € 1000</i>	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2020
Verplichtingen die in de loop van het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	2.977	1.261
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	630	6.263
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	710	653
Totaal	4.317	8.177

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren kunnen als volgt worden gespecificeerd:

<i>Bedragen x € 1000</i>	Boekwaarde 31-12-2019	Ontvangen bedrag	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Saldo 31-12- 2020
Provincie Subsidie Open Hof N393	4	-	4	-
Vooruitontvangen SPUK 2019	110	-	-	110
Vooruitontvangen SPUK 2020	-	261	-	261
Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018	76	-	-	76
Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022	432	283	-	715
Vooruitontvangen Gedup.Toeslagenaffaire	-	13	-	13
Vooruitontvangen BDU-subsidie	-	62	-	62
Vooruitontvangen regeling Energiereductie	-	426	-	426
Vooruitontvangen Sportakkoord 2020	-	38	-	38
Vooruitontvangen TOZO 2020	-	4.512	-	4.512
Vooruitontvangen BBZ	9	41	-	50
Totaal	631	5.636	4	6.263

Waarborgen en garanties

Het onder de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen en garanties aan natuurlijke en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Bedragen x € 1.000

Organisatie	Aard/om-schrijving	Oorspronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Boekwaarde 31-12-2020	Garantiebedrag 31-12-2020
Stichting Accolade	Woningbouw	66.734	64,9%	45.531	29.531
Stichting Zorgpartners Friesland	Verbouw	818	100%	344	344
Stichting Wonen Noordwest Friesland	Woningbouw	91.361	54,9%	76.660	42.075
Stichting GGZ Friesland	Bouw/verbouw GGZ	983	100%	348	348
Stichting Woonzorg Nederland	Woningbouw	3.108	50%	2.604	1.302
Stichting HABION	Woningbouw	7.500	50%	7.500	3.750
Stichting overdekte Sportacc HB	Huisvesting divers	1.015	100%	701	701
Stichting Campus Middelsee	Realisatie Campus	5.905	100%	5.905	5.905
Stichting Dorpscentrum Ried	Financiering	100	100%	85	85
Stichting Hotzumer Manege	Bouw rijhal	100	100%	28	28
St. de Koornbeurs	Verbouw theater	200	100%	96	96
St.tot beheer van "Ons Huis"	Onderhoud pand	136	100%	81	81
Stichting Wintertennis	Financiering	110	100%	40	40
	Totaal	178.071	86,1%	139.923	84.287

Langlopende financiële verplichtingen

In de gemeente Waadhoeke zijn de volgende 'niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen' groter dan € 50.000.

Langlopende financiële verplichtingen	Bedrag x € 1.000
Leaseverplichtingen < 1 jaar	€ 3.467
Leaseverplichtingen 1-5 jaar	€ 1.179
Subsidieverplichting > 5 jaar	€ 10.416
Totaal	€ 15.062

2.4 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Bedragen x € 1.000	raming begroting 2020 vóór wijziging			raming begroting 2020 ná wijziging			realisatie 2020		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
Omschrijving programma									
Bestuur en Ondersteuning	777	-3.668	-2.891	549	-4.085	-3.536	551	-4.409	-3.859
Veiligheid	25	-3.457	-3.432	6	-3.487	-3.481	12	-3.443	-3.431
Verkeer, Vervoer en Waterstaat	133	-8.787	-8.654	365	-9.016	-8.651	610	-8.543	-7.933
Economie	6.139	-6.884	-745	338	-865	-527	1.069	-1.496	-427
Onderwijs	938	-5.827	-4.889	1.095	-6.306	-5.211	862	-6.106	-5.243
Sport, Cultuur en Recreatie	805	-8.851	-8.046	901	-9.192	-8.291	945	-9.249	-8.305
Sociaal Domein	15.664	-57.892	-42.228	25.400	-70.745	-45.345	22.182	-67.749	-45.567
Volksgezondheid en Milieu	10.801	-12.371	-1.570	11.751	-13.413	-1.661	11.610	-13.400	-1.791
Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	1.617	-4.298	-2.681	1.439	-4.153	-2.714	3.125	-5.072	-1.948
Subtotaal programma's	36.900	-112.036	-75.136	41.844	-121.262	-79.418	40.965	-119.468	-78.503
<i>Algemene Dekkingsmiddelen</i>									
Lokale heffingen	8.004	-526	7.478	7.866	-563	7.303	7.895	-596	7.298
Gemeentefonds	79.908	0	79.908	83.371	0	83.371	83.678	0	83.678
Dividend	284	0	284	234	0	234	301	0	301
Saldo financieringsfunctie	-71	0	-71	256	0	256	0	0	0
Gerealiseerde kosten overhead	36	-13.176	-13.140	-25	-13.482	-13.508	384	-13.152	-12.768
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	-1	-1
Overige algemene dekkingsmiddelen	1.504	-2.586	-1.082	3.272	-6.297	-3.026	4.546	-7.351	-2.805
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	89.664	-16.287	73.377	94.973	-20.343	74.630	96.803	-21.100	75.703
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	126.564	-128.323	-1.759	136.817	-141.604	-4.787	137.768	-140.568	-2.800
<i>Toevoeging/onttrekking aan reserves:</i>									
Programma 1 Bestuur en Ondersteuning	233	0	233	798	-136	662	835	-136	699
Programma 2 Veiligheid	0	0	0	21	-81	-60	30	-81	-51
Programma 3 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	683	0	683	1.726	-1.292	434	1.726	-1.581	146
Programma 4 Economie	72	-9	63	231	-439	-208	231	-444	-213
Programma 5 Onderwijs	25	0	25	103	0	103	55	0	55
Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie	506	0	506	1.479	-856	623	1.345	-856	489
Programma 7 Sociaal domein	0	0	0	5.771	-3.867	1.904	5.741	-3.867	1.875
Programma 8 Volksgezondheid en Milieu	14	0	14	398	-588	-190	398	-588	-190
Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	1.075	0	1.075	2.167	-1.112	1.055	1.596	-1.150	445
Algemene Dekkingsmiddelen	1.173	-1.831	-658	12.595	-11.840	754	12.584	-11.861	723
Subtotaal mutaties reserves	3.780	-1.839	1.941	25.290	-20.211	5.079	24.541	-20.563	3.978
Gerealiseerd resultaat	130.344	-130.162	182	162.107	-161.816	291	162.309	-161.131	1.178

2.5 Toelichting op de baten en lasten in de jaarrekening

Programma 1 Bestuur en Ondersteuning

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie 2020	Verschil - incidenteel	Verschil - structureel
Lasten	-3.668	-4.085	-4.409	-324	0
Baten	777	549	551	1	0
Saldo	-2.891	-3.536	-3.859	-323	0
Dotatie/beschikking reserves	233	662	699	37	0
Saldo na bestemming	-2.659	-2.874	-3.160	-286	0

Bij programma 1 is een overschrijding van € 323.000 geconstateerd. Dit wordt veroorzaakt door de volgende zaken. Er is een extra storting van afgerond € 250.000 in de Pensioenvoorziening wethouders uitgevoerd op basis van de huidige rekenregels, die niet was begroot.

In programma 1 staat het budget van per saldo € 170.000 voor het project Omvorming Dienst naar BVO verantwoord. Dit betreft o.a. de kosten van de projectleiding. Er is nog een resterend saldo van € 65.310, dat in het resultaat van 2020 vloeit. Het project is nog niet is afgerond, er lopen nog een aantal juridische en controletechnische vraagstukken. Er wordt voorgesteld € 65.310 via resultaatbestemming mee te nemen naar 2021.

Vanuit de herindeling spelen de laatste zaken van het project ICT Waadhoeke, met een financieel effect van afgerond € 62.500. Op dit programma is dat een nadeel. Hiertegenover staat een onttrekking uit de reserve Herindeling van gelijke omvang (Algemene Dekkingsmiddelen). Per saldo budgettair neutraal.

Het budget voor de viering 75 jaar vrijheid van € 25.000 is niet besteed. De vrijval van het budget vloeit terug naar de Algemene Reserve.

De afwijkingen werken niet structureel door.

De afwijking op de mutatie reserves die gekoppeld is aan programma 1 betreft de bovengenoemde onttrekking aan de reserve Herindeling ivm ICT (een bate in de exploitatie t.o.v. de begroting) en de dotatie aan de Algemene Reserve ivm budget viering 75 jaar vrijheid (een last t.o.v. de begroting).

Programma 2 Veiligheid

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie 2020	Verschil - incidenteel	Verschil - structureel
Lasten	-3.457	-3.487	-3.443	43	0
Baten	25	6	12	6	0
Saldo	-3.432	-3.481	-3.431	50	0
Dotatie/beschikking reserves	0	-60	-51	9	0
Saldo na bestemming	-3.432	-3.540	-3.482	58	0

Geen bijzonderheden.

Programma 3 Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie 2020	Verschil - incidenteel	Verschil - structureel
Lasten	-8.787	-9.016	-8.543	473	0
Baten	133	365	610	245	0
Saldo	-8.654	-8.651	-7.933	718	0
Dotatie/beschikking reserves	683	434	146	-288	0
Saldo na bestemming	-7.971	-8.217	-7.787	430	0

Op programma 3 is een voordeel van € 718.000 zichtbaar in het saldo voor bestemming. Er zijn diverse oorzaken die dit verschil verklaren.

In de begroting is bij de post Wegen een eenmalig budget opgenomen voor verbreding Ottemaleane en Kappelawei van € 150.000. De verbreding maakt deel uit van de Gebiedsontwikkeling Franekeradeel-Harlingen en is als zodanig door de provincie Fryslân vanuit het projectbudget betaald. De verwachting was dat de verbreding van deze wegen tot een extra bijdrage van Waadhoeke zou leiden (zie raadsbesluit 23 mei 2019). De werkzaamheden zijn afgerond en de landbouwwegen zijn weer in gebruik genomen. De verwachte extra bijdrage is niet nodig gebleken. Het budget van € 150.000 valt daarmee vrij in de exploitatie. Hiertegenover staat dat de werkzaamheden aan de Hitzumerweg tegenvielen (aanpassing ontwerp). Het uitgavenbudget bedroeg € 170.000 (zie Berap I) en correspondeerde met een inkomst van € 100.000, zijnde de bijdrage uit het dorpenvisiefonds. De uitgaven zijn uitgekomen op afgerond € 316.000, een overschrijding van € 146.000. De inkomst is conform raming.

Aan de batenkant is een voordeel ontstaan door de ontvangen degeneratiekosten (€ 78.000) die niet geraamd waren. In de jaarrekening 2019 en 2018 is hetzelfde geconstateerd. Degeneratiekosten betreft compensatie herstraatwerkzaamheden i.v.m. graafwerk.

Bij de gladheidbestrijding doet zich een voordeel voor t.o.v. de begroting van in totaal € 160.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat geplande vervangingen niet zijn uitgevoerd. De reguliere uitbestede werkzaamheden vallen € 51.000 voordeliger uit. Deze uitgaven fluctueren jaarlijks vanwege de weersomstandigheden.

De begroting voor de post Bruggen is gebaseerd op het beheerplan. In verband met ziekte is er achterstand ontstaan met als gevolg lagere uitgaven van per saldo afgerond € 350.000. Bij Openbare verlichting is de geplande vervanging over 2020 niet uitgevoerd met als gevolg lagere uitgaven van per saldo € 320.000. Dit voordeel correspondeert met een toevoeging van € 288.000 aan de egalisatiereserve Openbare Verlichting.

De post Afwatering kanalen, vaarten en sloten toont een stevige overschrijding. Dit wordt veroorzaakt door de hogere kosten van het hekkelen. Dit houdt deels verband met de aanpassing van de uitvoering, omdat boeren weigeren de sloten bij de ecologische bermen te hekkelen. Tevens hebben we steeds beter zicht op waar en waarom we hekkelen. Het gevolg is echter wel een overschrijding van de uitgaven met € 258.000. Hier tegenover staat een hogere bijdrage van het Wetterskip van in totaal € 50.000 hoger dan begroot.

Resumé afwijkingen:

- budget verbreding Kapellewei/Ottemaleane + € 150.000
- project Hitzum - € 146.000
- bijdrage degeneratiekosten + € 98.000
- gladheidsbestrijding + € 160.000
- bruggen + € 350.000
- openbare verlichting + € 320.000
- afwatering - € 208.000.

Aangaande de structurele doorwerking lijkt de afwijking aan de batenkant wat betreft de degeneratiekosten hiervoor in aanmerking te komen. Omdat de bedragen de afgelopen jaren fluctueren zal hier een nadere analyse plaatsvinden. De afwijking op hekkelen aan de lastenkant lijkt ook een structureel karakter te hebben. Ook hier is sprake van fluctuerende bedragen. Het resultaat van de analyses zal verwerkt worden in de Kadernota 2022-2026.

De afwijking op de mutatie reserves betreft de toevoeging aan de egalisatiereserve Openbare Verlichting.

Programma 4 Economie

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie 2020	Verschil - incidenteel	Verschil - structureel
Lasten	-6.884	-865	-1.496	-631	0
Baten	6.139	338	1.069	732	0
Saldo	-745	-527	-427	100	0
Dotatie/beschikking reserves	63	-208	-213	-5	0
Saldo na bestemming	-681	-735	-640	95	0

De grootste afwijking baten en lasten wordt veroorzaakt door de mutaties grondexploitaties/ bedrijventerreinen. Op de valreep van het jaar is er grond verkocht. Omdat het resultaat van de grondexploitatie/bedrijfsterreinen wordt verrekend met het Onderhanden werk op de balans heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat 2020.

Per saldo is de afwijking bij programma 4 een voordeel van € 100.000. De verklaring is gelegen in het feit, dat door de Corona-maatregelen er in 2020 weinig activiteiten en evenementen georganiseerd zijn, waardoor onder meer de bijdragen aan de ondernemersverenigingen en Merk Fryslân zijn achtergebleven. Dit heeft een eenmalig positief effect op het resultaat 2020.

De afwijking bij de mutaties reserves betreft een aanvullende storting in de voorziening grondexploitatie t.o.v. de laatste bijstelling in december 2020. Het betreft de definitieve boeking als gevolg van de laatste mutaties in 2020.

Programma 5 Onderwijs

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie 2020	Vershil - incidenteel	Vershil - structureel
Lasten	-5.827	-6.306	-6.106	201	0
Baten	938	1.095	862	-232	0
Saldo	-4.889	-5.211	-5.243	-32	0
Dotatie/beschikking reserves	25	103	55	-48	0
Saldo na bestemming	-4.864	-5.108	-5.188	-80	0

De grote afwijkingen bij de lasten van programma 5 worden grotendeels veroorzaakt door de onderbesteding van de middelen voor het onderwijsachterstandenbeleid van ruim € 280.000. De regeling geldt voor een bepaalde periode en wordt met de SISA-bijlage verantwoord richting het rijk. De niet-bestede middelen blijven binnen deze periode beschikbaar tot het moment van afrekening, hier zichtbaar door lagere baten dan begroot.

Wat betreft de baten: de ramingen inkomsten gymnastieklokalen zijn bij Berap I met de helft naar beneden bijgesteld met het oog op Corona (ten laste van de Coronareserve). In de praktijk zijn alleen die huren in rekening gebracht op basis van werkelijk gebruik. De baten komen gunstiger uit dan bij Berap I is voorzien.

Er is bij dit programma geen sprake van structurele doorwerking van afwijkingen.

De afwijking bij de mutaties reserves betreft de verrekening op realisatiebasis van de huur gymnastieklokalen met de Coronareserve.

Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie 2020	Vershil - incidenteel	Vershil - structureel
Lasten	-8.851	-9.192	-9.249	-58	0
Baten	805	901	945	43	0
Saldo	-8.046	-8.291	-8.305	-14	0
Dotatie/beschikking reserves	506	623	489	-134	0
Saldo na bestemming	-7.540	-7.668	-7.816	-148	0

In totaal doet zich een nadeel van € 14.000 voor op dit programma. Dit valt uiteen in diverse voor- en nadelen. De belangrijkste afwijkingen zijn benoemd.

Het incidentele uitvoeringsbudget voor het Sport&beweeg-beleid (raadsbesluit december 2019) is deels besteed, een voordeel van € 50.000. Alleen dát deel wat besteed is wordt onttrokken aan de reserve Breedtesport.

De kosten voor het parkeerterrein en wandelpad sportcomplex Ouwe Syl zijn op deze programma verantwoord. Per saldo geeft dit een overschrijding van afgerond € 40.000. Dit heeft een relatie met de gereserveerde bijdrage van € 350.000 voor het sportcomplex Oudebildtziel. De raming voor deze bijdrage is al via de reserve jaarovergang op de balans opgenomen. Deze uitgaven moeten hier (in 2021) nog mee verrekend worden.

De opbrengst verhuur van sporthal de Trije is bij Berap I voor de helft afgeraamd. Deze inschatting bleek niet juist. De huur is volledig in rekening gebracht. Hierdoor ontstaat een voordeel bij de baten van € 91.000. Dit correspondeert met een lagere onttrekking uit de Coronareserve. In januari 2021 is besloten de huur sportvelden niet in rekening te brengen i.v.m. Corona (deels sluiting en deels beperkende maatregelen). Dit levert een nadeel op van ruim € 54.000.

Resumé:

- Sport- en beweegbeleid + € 50.000
- Sportcomplex Ouwe Syl - € 40.000
- Baten sporthal € 91.000
- Baten sportvelden - € 54.000

Er is bij dit programma geen sprake van structurele doorwerking van afwijkingen.

De afwijking bij de mutatie reserves wordt veroorzaakt door de lagere onttrekking aan de reserve Breedtesport en de lagere mutaties op de Coronareserve, op basis van de realisatie.

Programma 7 Sociaal Domein

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie 2020	Vershil - incidenteel	Vershil - structureel
Lasten	-57.892	-70.745	-67.749	2.996	0
Baten	15.664	25.400	22.182	-3.218	0
Saldo	-42.228	-45.345	-45.567	-222	0
Dotatie/beschikking reserves	0	1.904	1.875	-30	0
Saldo na bestemming	-42.228	-43.441	-43.693	-252	0

De afwijkingen t.o.v. de begrote baten en lasten op programma 7 zijn groot, en per saldo komt dit programma uit op een nadeel van € 222.000. De grootste afwijking komt door de lagere lasten Tijdelijke Overbruggingsmaatregel Zelfstandige Ondernemers (TOZO).

Er is begroot € 8,26 miljoen. De voorlopige realisatie komt uit op € 4,91 miljoen, een verschil op dit taakveld van 3,35 miljoen. Dit is inclusief de uitvoeringslasten. Er is een terugbetaling opgenomen, middels een correctie op de inkomsten. Het taakveld is per saldo budgettair neutraal. De regeling wordt centraal in Fryslân uitgevoerd door het Bureau Zelfstandigen Fryslân.

De kosten voor de kinderopvang zijn in totaal met € 99.000 overschreden. Er is bewust voor gekozen om het instrument Buitenhuisaanpak in te blijven zetten ondanks de beperking in het budget. In veel gevallen hadden anders namelijk dure maatwerktrajecten bij zorgaanbieders in het kader van de Jeugdwet moeten worden ingezet. De Buitenhuisaanpak betreft enerzijds het zogenaamde Hoofdspoor, de landelijke pilot waarbij de deelnemers aan bepaalde voorwaarden moesten voldoen. De pilot is breder getrokken met het zogenaamde Zijspoor, waardoor dit traject vaker kon worden ingezet. Het Zijspoor is ten laste van het innovatiebudget gebracht. Hiermee is duurdere jeugdzorg voorkomen.

Op het budget Sociale inclusie blijft afgerond € 29.000 over. Het budget voor de ondersteuning van het traject om te komen tot het Keuzedocument Participatie levert een voordeel van per saldo € 16.500. Beide voordelen corresponderen met een lagere onttrekking aan de reserve Sociaal Domein.

Op het gemeentelijke budget Dagbesteding is een voordeel van € 50.000 ontstaan. Er is geen gebruik meer gemaakt van de gemeentelijke subsidie voor dagbesteding en er is een verrekening over een voorgaand boekjaar geweest.

Dan de budgetten die bij de Dienst SoZaWe zijn belegd. In de jaarrekening 2020 van Waadhoeke is zoals gebruikelijk de "voorlopige afrekening" verwerkt. De definitieve cijfers van de Dienst, inclusief accountantsverklaring, komen halverwege 2021.

De bedrijfsvoeringslasten (apparaatslasten) vallen € 335.000 voordeliger uit dan begroot. Dit wordt in grote lijnen verklaard doordat vacatures niet op tijd konden worden ingevuld, en door de ontvangst van de zogenaamde WAZO gelden in het laatste kwartaal, die niet waren begroot. Ook speelt mee, dat de coronacrisis impact heeft gehad op activiteiten die niet, minder of pas in 2021 uitgevoerd zullen worden.

Inkomen

De inkomensregelingen vallen € 227.000 lager uit dan de begroting. De begroting was bijgesteld aan de hand van de prognoses van de Dienst. De prognose bleek aan de voorzichtige kant.

De post bijzondere bijstand komt per saldo afgerond € 92.000 lager uit dan begroot, grotendeels doordat de zorgconsumptie in 2020 van de AV-Frioso (afgerond € 64.000 minder) lager lag dan was begroot.

Participatie

Bij Participatie/reïntegratie én Participatie/arbeidsparticipatie zien we een voordeel van afgerond € 300.000. In 2020 is het budget lokale participatie-initiatieven niet ingezet (voordeel € 100.000). In verband met de coronamaatregelen zijn er minder trajecten ingezet dan gebruikelijk, waardoor een voordeel van ruim € 200.000 is ontstaan.

De verwachte lasten Dagactiviteiten zijn € 59.000 lager door de lagere zorgconsumptie. Dit wordt veroorzaakt door Corona. Zo zijn een aantal dagactiviteiten dicht geweest in de eerste lockdown en durfden cliënten in een aantal gevallen niet deel te nemen aan dagactiviteiten op locatie. Overigens hebben aanbieders voor de gemiste omzet een continuïteitsbijdrage kunnen aanvragen.

WMO

De toename van de verwachte lasten voor Rolstoel-, Vervoer- en Woonvoorzieningen van € 425.000 is het gevolg van de hogere huurprijzen voor hulpmiddelen vanaf mei 2020. Verder zijn ook in de laatste 3 maanden een groot aantal woningaanpassingen gedaan. De verwachte lasten voor woningaanpassingen laten zich lastig voorspellen. Het betreft veelal eenmalige lasten. Wel valt op dat deze aanpassingen vaker voorkomen en dat het in een aantal gevallen om grote bedragen gaat.

Op de post WMO immaterieel is een overschrijding ontstaan. Deze valt in twee oorzaken uiteen. Allereerst de hogere zorgconsumptie, hoger aantal indicaties en toename volume op het gebied van de lasten Huishoudelijke Hulp (€ 115.000 hoger) en Individuele begeleiding (€ 62.000 hoger). Als tweede de Corona-effecten. Het Collectief Vervoer valt afgerond € 257.000 lager uit, doordat het werkelijk aantal gereden ritten lager is. Dit wordt veroorzaakt door Corona. Echter vervoerders hebben voor de niet gereden ritten compensatie gekregen.

De Coronacompensatie aan zorgaanbieders voor omzetzerving en de meerkosten Collectief Vervoer en Huishoudelijke Hulp en Begeleiding zijn onderstaand weergegeven (voorlopige cijfers, afgerond):

- Collectief Vervoer € 204.000
- Dagactiviteiten: € 105.000
- Huishoudelijke Hulp: € 70.000
- Individuele Begeleiding: € 29.000

- Meerkosten € 10.000.

Jeugd

De definitieve lasten PGB Jeugd zijn afhankelijk van de rechtmatigheidsverklaring van de SVB, welke wij in april 2021 verwachten te ontvangen. Voor nu zijn de bestedingen opgenomen, mede op basis van afgegeven prognoses door de SVB, die leiden tot een voordeel van € 50.000. De afgelopen jaren zijn de lasten PGB Jeugd aan het dalen. Dit zien we terug in een stijging bij ZIN.

De afwijking bij de individuele voorzieningen in natura voor de jeugd van afgerond € 841.000 negatief verklaren we in een aantal grote clusters.

Als eerste: een nadeel op de specialistische jeugdzorg van € 56.000.

De lasten Specialistische Jeugdzorg zijn afhankelijk van de opgaves van de zorgaanbieders. Deze komen in de periode maart t/m mei 2021 bij de Dienst binnen. Het nadeel zoals berekend in de voorlopige cijfers 2020 is gering t.o.v. het (deel)budget van 6,1 mln.

Als tweede: een nadeel op de hoogspecialistische jeugdzorg van € 16.000.

De geprognoseerde lasten van Hoogspecialistische Jeugdzorg zijn gebaseerd op de (voorschot) lumpsum-afspraken die SDF voor de Friese gemeenten heeft gemaakt.

Als derde: een nadeel op de lasten pleegzorg van € 140.000.

Het aantal kinderen in Pleegzorg neemt gedurende het jaar bij de gemeente Waadhoeke gestaag toe. Ook in het vierde kwartaal constateren wij wederom een stijging van het aantal cliënten, terwijl wij bij de prognoses t/m september eerder een stabilisatie hadden verwacht. De doorzettende stijging resulteert in een hogere jaarprognose.

Als vierde: een nadeel op de lasten verblijf- en thuis plus van € 218.000

De verwachte lasten Verblijf hebben vanaf het 4e kwartaal 2020 een vlucht genomen. Vanaf oktober zijn er tot nu toe 26 verblijfsvoorzieningen toegekend met een startdatum in 2020. Hiervan zijn er 6 op intensiteit 'Middel' en 1 op intensiteit 'Zwaar' toegekend. Al deze voorzieningen (middel en zwaar) zijn afgegeven voor 7 etmalen per week op basis van de aanvraag van het gebiedsteam of via externe verwijzing. De navenante lasten zijn doorberekend en opgenomen in de prognose 2020.

Verblijfsvoorzieningen worden vaak met terugwerkende kracht toegekend. Dit betekent dat het lastig is een goede prognose op te stellen.

Als vijfde: de uitbetaalde Coronacompensatie van in totaal € 300.000.

De coronacompensatie voor omzetsderving (€ 269.000) en meerkosten (€ 31.000) is opgenomen o.b.v. de tot half februari toegekende aanvragen. Dit betreffen voorschotten welke gedurende het eerste halfjaar 2021 zullen worden afgerekend. De compensatie heeft met name betrekking op Herstel en Duurzame trajecten. De meerkosten zijn opgenomen o.b.v. een opgaaf van SDF.

Als zesde: baten conversiedossier jeugdzorg.

Als bate zijn de ontvangsten vanuit het taskforce-project 'Conversiedossiers' opgenomen. In Berap II 2020 hebben wij u hierover nader geïnformeerd. Toen was de inschatting dat de bate € 168.000 zou zijn. Dit blijkt ruim € 21.000 hoger uit te vallen.

Opvang

Op de post Beschermd Wonen staat de financiële afwikkeling van de kosten voor Beschermd Wonen door het Sociaal Domein Fryslân (SDF). Op de lasten is een voordeel t.o.v. de begroting zichtbaar van € 135.000. Dit betreft een aanvullend voordeel van € 41.000 t.o.v. de inschatting die ten tijde van de jaarrekening 2019 is gemaakt, en een voordeel over 2020 van € 72.000. Aan de batenkant staat de (voordelige) afrekening voor Maatschappelijke Ondersteuning/Vrouwenopvang (MOVVO), waarvan

een eindafrekening 2019 van € 49.700 en een hoger voorschot MOVO 2020 dan geraamd. Dit levert in totaal een hogere bate van € 93.000 dan geraamd.

Resumé grootste financiële afwijkingen:

- Buitenhuisaanpak (kinderopvang) - € 100.000
- Inkomensregelingen + € 227.000
- Apparaatslasten Dienst + € 335.000
- Participatietrajecten (reïntegratie) + € 272.000
- Arbeidsparticipatie + € 140.000
- Maatwerkvoorzieningen WMO - € 425.000
- Huishoudelijke hulp - € 115.000
- Collectief vervoer + € 257.000
- Coronacompensatie omzetsderving en meerkosten - € 418.000
- Pleegzorg - € 140.000
- Verblijf en Thuisplus - € 218.000
- Coronacompensatie omzetsderving en meerkosten - € 300.000
- Beschermd Wonen + € 113.000
- MOVO + € 221.300.

Er zijn bij dit programma geen structureel doorwerkende afwijkingen. Wat betreft de ramingen Sociaal Domein houden we nauwlettend de vinger aan de pols en sturen we bij via de bestuursrapportages.

De mutatie reserves betreft de lagere onttrekking aan de reserve Sociaal Domein i.v.m. de lagere besteding op de het budget Sociale inclusie (€ 29.000) én het budget voor de ondersteuning Keuzedocument Participatie (€ 16.500).

Programma 8 Volksgezondheid en Milieu

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie 2020	Verschil - incidenteel	Verschil - structureel
Lasten	-12.371	-13.413	-13.400	12	0
Baten	10.801	11.751	11.610	-142	0
Saldo	-1.570	-1.661	-1.791	-129	0
Dotatie/beschikking reserves	14	-190	-190	0	0
Saldo na bestemming	-1.557	-1.851	-1.980	-129	0

De afwijkingen bij programma 8 zijn in de volgende clusters verklaard.

Riolen

Om het vastgestelde vGRP 2020-2024 uit te kunnen voeren is er met ingang van 2020 extra budget beschikbaar gesteld voor de tijdelijke inhuur van 2 extra fte's. Het is echter pas in de loop van 2020 gelukt om geschikt personeel in te huren waardoor er € 90.000 aan budget niet benut is. Daarnaast is het budget van € 50.000 voor programmakosten zoals het actualiseren vGRP en BRP's niet benut in 2020 omdat het vGRP begin 2020 definitief vastgesteld is en er dus nog geen actualisatie nodig was.

Afvalinzameling

Er zijn meer tonnages restafval en gft huisvuil ingezameld (effect € 89.000). De afwikkeling Omrin-Nedvang over 2017 en 2018 (€ 103.000) heeft in dit jaar plaats gevonden. Bij de beide

kringloopstations wordt de overschrijding hoofdzakelijk veroorzaakt doordat budgetten te laag waren begroot. In combinatie met grotere hoeveelheden geeft dit per saldo een nadeel € 126.000. Aan de batenkant is een hogere opbrengst van € 180.000 doordat de afrekening met Afvalfonds over de afgelopen jaren (2015 t/m 2019) in 2020 heeft plaats gevonden.

Milieu

De uitvoeringstermijn voor de Regeling Reductie Energie (RRE) is mede door Corona verlengd. Gevolg is dat de uitgaven en inkomsten voor € 425.000 doorschuiven naar 2021. Dit heeft geen invloed op het saldo van de jaarrekening.

De FUMO is in 2019 gestart met de afhandeling van asbest en bodemmeldingen. In 2020 heeft de Fumo meer asbest- en bodemmeldingen afgehandeld dan begroot. Met betrekking tot asbest was het aantal begrote meldingen scherp geformuleerd (wellicht op basis van beperkte ervaring) waardoor zich een overschrijding heeft voorgedaan. De verklaring voor het grotere aantal bodemmeldingen ligt bij de P-fas crisis (stikstof). In 2019 zijn er door deze situatie minder bodemmeldingen afgehandeld. Deze meldingen zijn alsnog in 2020 afgehandeld waardoor dit er in 2020 fors meer waren dan begroot.

Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie 2020	Verschil - incidenteel	Verschil - structureel
Lasten	-4.298	-4.153	-5.072	-919	0
Baten	1.617	1.439	3.125	1.685	0
Saldo	-2.681	-2.714	-1.948	766	0
Dotatie/beschikking reserves	1.075	1.055	445	-610	0
Saldo na bestemming	-1.606	-1.659	-1.502	157	0

Voor de stads- en dorpsvernieuwingsgebieden is de raming van de uitgaven en inkomsten aangepast aan door de raad beschikbaar gestelde kredieten (zie Berap II). De grootste afwijking is ontstaan op het project Invullingslocaties Noorderbleek Oostwoudstraat. In de begroting is (in lijn met het raadsvoorstel) de netto-bijdrage van de gemeente in het project (ad. € 143.300) als uitgave geraamd in plaats van alle uitgaven en inkomsten. In december 2020 is grond overgedragen aan de woningstichting waardoor er € 542.000 aan niet geraamde inkomsten kwamen. De meeste kosten voor dit project zullen in 2021 gemaakt worden. Daarnaast zijn de uitgaven € 260.000 lager dan geraamd (m.n. voor Linthorst Homanstraat). Al met al heeft dit geleid tot een veel lagere onttrekking aan de reserve S&D dan geraamd (namelijk € 46.000 ipv € 846.000).

De leges van de omgevingsvergunningen komen € 128.000 hoger uit dan begroot. In de laatste maanden van 2020 zijn er nog een aantal grote projecten afgehandeld.

De overschrijding bij Dorpenvisies van € 213.000 betreft de uitbetaalde subsidies op basis van de Dorpen&Wijkenregeling. De overschrijding wordt gecompenseerd door een hogere onttrekking aan de Reserve Dorpen en Wijken en de Reserve Dorpen&Wijken.

Er zijn geen structurele afwijkingen in de baten en lasten geconstateerd.

De afwijking bij de mutaties reserves betreft de lagere onttrekking reserve S&D en de hogere onttrekking reserve Dorpen&Wijken.

Algemene Dekkingsmiddelen

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie 2020	Vershil - incidenteel	Vershil - structureel
Lasten					
Onvoorzien structureel	-46	0	0	0	0
Onvoorzien overig	-1.942	-1	0	1	0
Overhead	-13.176	-13.482	-13.152	330	0
Saldo financieringsfunctie	0	0	-1.086	-1.086	0
Heffing VPB	0	0	-1	-1	0
Overige lasten	-1.124	-6.860	-6.862	-2	0
Totaal Lasten	-16.287	-20.343	-21.100	-757	0
Baten					
Overhead	36	-25	384	409	0
Gemeentefonds	79.908	83.371	83.678	308	0
OZB	7.330	7.442	7.442	-1	0
Overige financiële middelen	234	171	174	3	0
Bespaarde rente / saldo financieringsfunctie	1.106	1.433	2.538	1.105	0
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0
Overige baten	1.051	2.583	2.588	5	0
Totaal Baten	89.664	94.973	96.803	1.830	0
Saldo voor bestemming	73.377	74.630	75.703	1.073	0
Dotatie/beschikking reserve	-658	754	723	-32	0
Saldo na bestemming	72.719	75.385	76.426	1.041	0

Aanwending onvoorzien

De ramingen op de posten Onvoorzien zijn met de laatste begrotingswijziging in december 2020 vrijgevallen ten gunste van het geraamde begrotingsresultaat.

Kosten overhead (lasten & baten)

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie 2020	Vershil - Incidenteel	Vershil - Structureel
Ambtelijke organisatie	9.668	9.740	8.979	760	0
Huisvesting	1.139	1.241	1.234	7	0
ICT	1.949	1.877	2.048	-170	0
Overig	384	650	507	143	0
Totaal	13.140	13.508	12.768	740	0

Het saldo op de post overhead bestaat uit lagere lasten van € 330.000 en hogere baten van € 409.000; in totaal dus een voordeel t.o.v. de begroting van afgerond € 740.000. Dit bestaat uit diverse onderdelen die hieronder zijn toegelicht.

De regel "ambtelijke organisatie" bestaat uit de personeelsbudgetten, de overige personele kosten en de kantoorkosten. Per saldo is hier een voordeel ontstaan van € 760.000 t.o.v. de begroting.

In 2020 is er een voordeel van € 485.000 op de personeelsbudgetten van Waadhoeke. De uitgaven en inkomsten hebben betrekking op salaris-, opleidings- en representatiekosten, in- en uitleen van personeel en uitkeringen UWV en dergelijke. Overigens wordt het voordeel op de personeelsbudgetten vooral veroorzaakt door het (tijdelijk) niet in (kunnen) vullen van vacatures.

Het voordeel is op verschillende plekken zichtbaar. Op de afdelingskostenplaatsen is een positief resultaat van € 861.000 ontstaan. Hierbij moet tevens het nadeel op het inhuurbudget gebiedsteam van € 385.000 (taakveld 6.2/programma 7) en het voordeel van € 9.000 op het inhuurbudget burgerzaken (taakveld 0.3/programma 1) meegenomen worden in de analyse. De werkelijke uitgaven en inkomsten zijn obv procentuele verdeling uit de begroting doorbelast naar de taakvelden (waaronder de overhead) en laat daar dus afwijkingen t.o.v. de begroting zien.

De "overige personele kosten" tonen eveneens een voordeel. De voorziening voor voormalig personeel is eind 2020 grotendeels vrijgevallen waardoor er afgerond € 43.000 aan incidentele niet geraamde inkomsten zijn. De voorziening was gebaseerd op een hogere AOW-leeftijd dan nu van toepassing. Aan de uitgavenkant wordt het positieve verschil van ruim € 141.000 grotendeels veroorzaakt door een combinatie van het niet helemaal invullen van de vrijkomende middelen bij gebruikmaking van het Generatiepact, vacatures personele schouw e.d.

Bij de kantoor- en overige materiële kosten is per saldo een voordeel van € 100.000 zichtbaar. Dit komt grotendeels door minder bestedingen vanwege Corona.

Bij de huisvestingskosten zijn geen bijzonderheden te noemen.

De ICT kosten vallen afgerond € 175.000 hoger uit. Dit wordt veroorzaakt door de eenmalige bijdrage voor het Programma Digitaal Werken. Deze bijdrage is op dezelfde wijze verwerkt als voorgaande jaren, nl ten laste van het structurele budget PDW. Echter de eenmalige bijdrage bleek in 2020 aanzienlijk hoger uit te vallen, vanwege o.a. enerzijds projectvertraging i.v.m. Corona en anderzijds doordat bij de leverancier vertraging is opgetreden. Het zaakstelsel is daarom nog steeds niet geïmplementeerd. De verwachting is dat het Programma in 2021 zal worden afgerond en alle facetten structureel zijn ingebed in de organisatie en in de budgetten.

De laatste regel "Overig" betreft het voordelig saldo van de kostenplaatsen waar de kosten Tractie zijn begroot. De financiële afwijking is veroorzaakt doordat bepaalde aanschaffingen zijn geactiveerd op basis van de ondergrens van € 50.000 en niet eenmalig zijn afgedekt ten laste van het daarvoor beschikbare budget zoals bij Berap II was aangegeven. De aanschafwaarde van de betreffende machines is afgerond € 113.000 en drukt nu niet meer op de exploitatie. Tevens heeft zich nog een voordeel van afgerond € 20.000 schadeuitkering voorgedaan.

Heffing VPB

De niet geraamde uitgave VPB betreft de betaling van de aanslag VPB over 2018.

Overige lasten

Uit bovenstaande cijfers blijkt een geringe overschrijding van € 2.000. Dit bestaat uit verschillende afwijkingen, die op zichzelf van belang zijn om hier te noemen.

Er zijn hogere uitgaven voor Gronden en landerijen grotendeels als gevolg van saneringskosten Tzummerweg 14D-16. De sanering is veel duurder uitgevallen dan op voorhand geraamd. De verontreinigingsvlek bleek tijdens de uitvoering van de bodemsanering veel groter dan op voorhand verwacht. Ook kwamen er tijdens de uitvoering steeds weer nieuwe zaken aan het licht, zoals een slootdemping met afvalmateriaal. Daar is aanvullend onderzoek (proefsleuven) naar gedaan en aanvullend onderzoek moet onder milieukundige begeleiding dus met dientengevolge extra uren inzet tijdens de uitvoering en in afstemming in procedures met het bevoegd gezag (provincie).

Er zijn lagere lasten van € 190.000 en baten van € 209.000 bij Overige gebouwen, die hoofdzakelijk wordt veroorzaakt doordat er met een begrotingswijziging de verkoop van perceel Tzummerweg is

geraamd en de afboeking van de boekwaarde hiervan, echter de overdracht heeft nog niet plaats gevonden.

De onderhoudsvoorzieningen voor het gemeentehuis Menaam en het oude gemeentehuis van Menameradiel zijn vrijgevallen als gevolg van de verkoop van de panden.

Bij de uitvoeringskosten voor de WOZ is een overschrijding van afgerond € 25.000. Dit komt o.a. door de niet geraamde proceskosten: afgerond € 17.000 proceskostenvergoeding. Daarnaast liepen er nog twee hoger beroepszaken 2017 uit gemeente het Bildt. Dit ging over de toepassing van de vrijstelling voor waterverdedigingswerken. Deze zijn verloren, waardoor er afgerond € 4.500 proceskosten aan de Stichting bok die leit moest worden uitgekeerd.

De invorderingskosten komen € 38.000 lager uit dan geraamd. Dit heeft te maken met een vertraging van de invordering als gevolg van Corona.

Gemeentefonds

De prognose uit Berap II was voor 2020 € 83.158.097. In de jaarrekening komen we uit op € 83.406.947. Een voordeel van € 248.850. Dit wordt vooral veroorzaakt door:

1. Algemene ruimte exploitatie	21.311
2. Nagekomen middelen Corona	227.539
Totaal	248.850

Ad 1. De plus op de algemene ruimte exploitatie bestaat uit een aantal aspecten:

- Ontwikkeling uitkeringsfactor: in totaal € 93.479 positief.

In het gemeentefonds zit voor 2020 een verdeelreserve (€ 17 miljoen). Deze valt vrij. De uitkeringsfactor stijgt met 1 punt (€ 46.740). De ontwikkeling in de uitkeringsbasis zorgt per saldo ook voor een stijging van 1 punt (€ 46.740). Dit komt onder andere door de actualisatie van de maatstaf bijstandsontvangers (2 punten) en de maatstaf eenouderhuishoudens (-/- 1 punt).

- Diverse overige ontwikkelingen: in totaal een afname van -/- € 72.168.

Er zijn diverse bedragen (taakmutaties) via een uitname uit het gemeentefonds gehaald. Het gaat hier om onderwerpen waar op deze wijze iedere gemeente aan meebetaalt. De grootste betreft de uitname voor mobiliteitshulpmiddelen (-/- € 52.696). Per 1 januari 2020 is de hulpmiddelenzorg aan cliënten die in een Wlz-instelling wonen vereenvoudigd. De mobiliteitshulpmiddelen (zoals een rolstoel en een scootmobiel) worden nu voor alle cliënten in een Wlz-instelling verstrekt vanuit de Wlz. Dit is met de septembercirculaire 2019 al overgeheveld. Uit nacalculatie blijkt dat er € 16,9 miljoen te weinig is overgeheveld.

Ad 2. Nagekomen middelen Corona

In de decembercirculaire 2020 zijn extra middelen in verband met Corona beschikbaar gesteld. Via resultaatbestemming wordt voorgesteld dit bedrag toe te voegen aan de Corona-reserve.

1. Flankerend beleid: Aanvullend pakket re-integratie	113.691
2. Flankerend beleid: Gemeentelijk schuldenbeleid	31.445
3. Flankerend beleid: Bijzondere bijstand	10.696
4. Continuïteit van zorg	63.690
5. Compensatie quarantainekosten	8.017
Totaal	227.539

In Berap II was de prognose voor de nabetaling over 2019 € 215.565. Op basis van de meest recente betaalspecificatie komt dit uit op € 223.500. Dit extra voordeel van € 10.935 is ontstaan door actualisatie van de maatstaven.

Over 2018 ontvangen we nog € 47.815 extra vanwege de definitieve gegevens van de belastingcapaciteit en overige maatstaven. De definitieve beschikking over 2017 is ontvangen.

Lokale heffingen

De raming is in december 2020 nog bijgesteld naar de laatste inzichten. De afwijking van de raming is gering.

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie 2020	Verschil - Incidenteel	Verschil structureel
OZB	7.327	7.477	7.442	-35	0
Parkeerbelasting	533	383	397	14	0
Reclamebelasting	100	0	-1	-1	0
Totaal	7.960	7.860	7.838	-22	0

Saldo financieringsfunctie / bespaarde rente

De gemeente Waadhoeke heeft per 1 januari 2020 € 33.355.687 aan (langlopende) vaste geldleningen aangetrokken (BNG). De hiermee gepaarde externe rentelast bedraagt voor 2020 € 1.090.923.

Het gehanteerde rentepercentage voor eigen financieringsmiddelen bedraagt 2%.

De werkelijke stand aan reserves en voorzieningen per 1 januari 2020 is € 62.566.796, de rentelast van de eigen financieringsmiddelen is € 1.251.335.

De werkelijke last over het financieringstekort in 2020 is € 5.250 (positief).

In totaliteit is er dus een rentelast van € 2.337.008 aan eigen en externe financieringsmiddelen.

Aan de programma's is op basis van de verwachte boekwaarden per 1-1-2020 een rentelast van € 2.537.550 toegerekend. Als voordelig saldo van de financieringsfunctie resteert € 200.542.

De afwijking baten/lasten tussen begroting en realisatie op de post Bespaarde rente heeft te maken met de technische verwerking van de doorbelasting. Per saldo is de (geringe) afwijking het gevolg van de hogere vermogenspositie dan begroot.

Overige baten (dividend)

Het (nog te ontvangen) dividend van de BNG is € 170.585. Het werkelijke dividend van de N.V.

Afvalsturing is € 80.808. De hogere ontvangst Deelneming Afval betreft o.a. vergoedingen dividendbelasting over de jaren 2018, 2019 en 2020 (afgerond € 46.100) en een hoger aandeel dividend deelneming afval dan geraamd i.c. € 15.000.

Mutaties in de reserves

De afwijking in de reserves t.o.v. de begrote mutaties wordt veroorzaakt door grotendeels de mutatie rente Algemene reserve als gevolg van een andere stand per 1 januari 2020 dan begroot. Daarnaast is er een afwijking bij de mutatie Coronareserve op basis van realisatie.

De structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zijn in onderstaande tabellen opgenomen.

Programma	Structurele toevoegingen aan de reserves	Raming	Waarvan	Realisatie	Waarvan
	Bedragen x € 1.000	Begrotingsjaar	structureel	Begrotingsjaar	structureel
4	Toevoeging reserve grondexploitatie	9	9	9	9
AD	Toevoeging rente Algemene Reserve groter dan €15 miljoen		16	37	16
	Totaal	9	25	45	25

Programma	Structurele onttrekkingen aan de reserves Bedragen x € 1.000	Raming Begrotingsjaar	Waarvan structureel	Realisatie Begrotingsjaar	Waarvan structureel
5	Reserve dekking kap.lasten nieuwbouw gymlokaal SJP	16	16	16	16
5	Reserve dekking kap.lasten huisvesting onderwijs	2	2	2	2
5	Reserve dekking afschr. Regeling binnenklimaat bao	7	7	7	7
6	Bestemmingsreserve Martenahuis tot museum	38	38	38	38
6	Bestemmingsreserve sportvelden H. van Saxenlaan	72	72	72	72
6	Bestemmingsreserve kunstgrasvelden Sexbierum	34	34	34	34
6	Bestemmingsreserve sporthal	19	19	19	19
6	Reserve dekking kapitaallasten aanleg/renovatie sportvelden sc Berlikum	27	27	27	27
AD	Vrijval reserve herindelingsbijdrage	408	408	408	408
AD	Reserve huisvesting Waadhoeke	50	50	50	50
	Totaal	674	674	674	674

2.6 Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

Voor afwijkingen per programma boven de € 100.000 geven we hieronder een nadere onderbouwing van “het waarom” van de afwijking.

Een “+” is een voordeel, een “-” is een nadeel. Alle bedragen in deze tabel zijn x € 1.

Samenvatting analyse saldo	Bedrag
Pensioenvoorziening wethouders hoger dan geraamd	-250.000
Projectbudget Omvorming Dienst naar BVO lagere lasten	65.310
Afronding project ICT Waadhoeke	-62.500
Vrijval budget verbreding Kappellewei/Ottemaleane	150.000
Overschrijding project Hitzum	-146.000
Diverse lagere lasten wegen	137.000
Diverse hogere baten wegen (o.a. degeneratiekosten)	98.000
Onderschrijding door achterstand onderhoud bruggen	350.000
Niet uitgevoerde vervanging openbare verlichting	320.000
Hogere lasten hekkelen i.c.m. bijdrage Wetterskip	-208.000
Voordeel op economische promotie	132.000
Hogere lasten onderhoud school Winsum	-13.990
Lagere uitkeringen dan geraamd	227.000
Lagere apparaatslasten Dienst	335.000
Participatie/re-integratie minder trajecten	163.000
Arbeidsparticipatie minder trajecten	140.000
Hogere lasten maatwerkvoorzieningen WMO	-425.000
Hogere lasten huishoudelijke hulp	-115.000
Lagere lasten collectief vervoer	257.000
Betaalde Coronacompensatie omzetsderving WMO	-309.000
Corona meerkosten WMO	-99.000
Hogere lasten pleegzorg	-140.000
Hogere lasten verblijf en thuisplus	-218.000
Betaalde Coronacompensatie omzetsderving jeugdzorg	-269.000
Corona meerkosten jeugdzorg	-31.000
Lagere lasten Beschermd Wonen	113.000
Hogere bate MOVO	221.300
Extra lasten i.v.m. afwikkeling Omrin-Nedvang	-103.000
Hogere bate Afvalfonds	180.000
Hogere lasten kringloopstation door grotere hoeveelheden	-126.000
Verkoop grond niet geraamd wel gerealiseerd	542.000
Lagere ontwikkelkosten stads&dorpsvernieuwing	260.000
Hogere leges omgevingsvergunningen	128.000
Meer subsidies i.v.m. dorpen&wijkenregeling	-213.000

Samenvatting analyse saldo	Bedrag
Wel geraamde verkoopopbrengst niet gerealiseerd	-209.000
Wel geraamde afboeking boekwaarde niet gerealiseerd	190.000
Voordelig saldo personeelsbegroting	471.000
Lagere overige personele kosten	140.000
Lagere kantoorkosten	100.000
Hogere ICT kosten	-175.000
Vrijval vervangingsbudget i.v.m. activering tractie	130.000
Algemene uitkering gemeentefonds	308.000
Mutaties reserves	-1.100.661
Begroot resultaat	291.000
Overige posten niet verklaard	-57.846
Totaal saldo jaarrekening	1.177.613

Bij vier programma's en één investeringskrediet is een begrotingsoverschrijding geconstateerd, een overschrijding van de begrote lasten, die op rechtmatigheid getoetst moet worden.

Uitgaven die de begroting overschrijden of die gedaan zijn buiten de doelstelling van de vastgestelde programma's zijn formeel onrechtmatig. Op basis van het Besluit Accountantscontrole Decentrale overheden (BADO) behoeven dergelijke begrotingsoverschrijdingen door de accountant niet te worden meegenomen bij de oordeelsvorming inzake rechtmatigheid indien en voor zover de overschrijdingen passen binnen het beleid van de Raad.

De toelichting in de tabel geeft aan waar de overschrijding door wordt veroorzaakt. Het college is van mening dat de overschrijdingen passen binnen het beleid van de Gemeente Waadhoeke, zoals vastgesteld door de Raad.

Bij goedkeuring van de jaarstukken door de Raad worden deze overschrijdingen alsnog rechtmatig.

Programma	Bedrag x € 1.000	Toelichting
1 Bestuur en ondersteuning	324	De overschrijding wordt grotendeels veroorzaakt door de kosten voor de aanvulling van de voorziening pensioenen wethouders van afgerond € 250.000. Dit zijn verplichte uitgaven, want de voorziening dient op peil te zijn. De aanvullende storting is niet begroot, maar past binnen het gemeentelijke beleid en de voorschriften. Daarnaast speelt de afronding van het project ICT Waadhoeke van afgerond € 62.500, waar een onttrekking uit de reserve Herindeling van gelijke omvang tegenover staat, per saldo budgettair neutraal.
4 Economie	631	De overschrijding komt voor afgerond € 760.000 door de lasten grondexploitaties, die volgens de gebruikelijke werkwijze neutraal in de begroting staan (relatie Voorraden op de balans). Bij de overige posten is onderuitputting vanwege Corona.
6 Sport, cultuur en recreatie	58	De uitgaven op programma 6 worden veroorzaakt door hogere lasten onderhoud groen dan geraamd.
9 VHROSV	919	De overschrijding komt voor afgerond € 778.000 door de lasten grondexploitaties, die volgens de gebruikelijke werkwijze neutraal in de begroting staan (relatie Voorraden op de balans). De overige overschrijding wordt veroorzaakt door de hogere subsidies Dorpen & Wijkenregeling dan begroot. Deze hogere uitgave correspondeert met een hogere onttrekking aan de reserves van gelijke omvang, per saldo neutraal.

Investeringskrediet	Bedrag x € 1.000	Toelichting
Huisvesting Waadhoeke	57	Op het investeringskrediet Huisvesting Waadhoeke is de overschrijding van € 57.000 ontstaan op het onderdeel terreininrichting. Dit was het laatste onderdeel van het project Huisvesting Waadhoeke.

2.7 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen

De WNT (Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector) stelt een maximum aan de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. De WNT is op 6 december 2011 door de Tweede Kamer aangenomen en is met ingang van 1 januari 2013 in werking getreden. De WNT kent een openbaarmakingsregime en een maximale bezoldigingsnorm. De maximale bezoldigingsnorm is van toepassing op topfunctionarissen die in dienstbetrekking werkzaam zijn en topfunctionarissen die niet in dienstbetrekking werkzaam zijn (maar worden ingehuurd op basis van een overeenkomst van opdracht), indien zij binnen een periode van 18 maanden meer dan 6 maanden werkzaam zijn voor de (semi-) publieke instelling.

WNT-verantwoording 2020 Waadhoeke

Het van toepassing zijnde bezoldigingsmaximum is in 2020 € 201.000, het algemeen bezoldigingsmaximum. Bij gemeenten gelden op grond van de WNT de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionarissen.

Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

2020

bedragen x € 1	Doesburg, A.	Lijklema, T.
Functiegegevens	Gemeente secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	106.713	87.573
Beloningen betaalbaar op termijn	19.230	15.333
Subtotaal	125.943	102.906
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201.000	201.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	125.943	102.906
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

2019

Bedragen x € 1	Doesburg, A.	Ijkema, J.K.	Lijklema, T.
Functiegegevens	Gemeente secretaris	Directeur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	103.607	94.319	82.671
Beloningen betaalbaar op termijn	18.034	16.212	13.917
Subtotaal	121.641	110.531	96.588
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000	194.000	194.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	121.641	110.531	96.588
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Overige rapportverplichtingen op grond van WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2020 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

3. Jaarrekening - Bijlagen

3.1 Single information Single audit (SISA)

Definitief SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking SISA - d.d. 28 januari 2021								
FIN	B1	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal gedupeerden (met overlegbare bevestigingsbrief van Belastingdienst/Toeslagen)	Besteding (jaar T) van onderdelen a, b en d. (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdelen a, b en d (artikel 3)	Besteding (jaar T) van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdeel c (artikel 3)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: B1/01	Aard controle R Indicator: B1/02	Aard controle n.v.t. Indicator: B1/03	Aard controle R Indicator: B1/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B1/05	Aard controle n.v.t. Indicator: B1/06
			0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
BZK	C1	Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik	Totaal ontvangen bedrag beschikking	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: C1/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C1/02				
			€ 684.766	Nee				
			Projectnaam/nummer per project	Besteding (jaar T) per project	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) aan afwijkingen.		
			Aard controle n.v.t. Indicator: C1/03	Aard controle R Indicator: C1/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C1/05	Aard controle R Indicator: C1/06		
			1 2019-620436	€ 258.800	Nee			
			Kopie projectnaam/nummer	Cumulatieve totale bestedingen (t/m jaar T)	Toelichting	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: C1/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C1/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C1/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C1/10		
			1 2019-620436	€ 258.800				
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, ouders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04		
			€ 0	€ 0	€ 575.523	€ 431.765		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emaaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emaaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/05	Aard controle R Indicator: D8/06	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07	Aard controle R Indicator: D8/08		
			1 051949 Gemeente Waasdoeka	€ 0	051949 Gemeente Waasdoeka	€ 0		
lenW	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SISA tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikkingnummer en in de kolommen emaaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde overige bestedingen	
		Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/01	Aard controle R Indicator: E27B/02	Aard controle R Indicator: E27B/03	Aard controle R Indicator: E27B/04	Aard controle R Indicator: E27B/05	
			1 BDU subsidie spoorwiel (Beschikkingnr 0970229)	€ 0	€ 0			
			2 BDU subsidie spoorwiel (Beschikkingnr 01043683)	€ 0	€ 0			
			3 Subsidie Verkeersmanifest 2020 (Beschikkingnr PF2018/191466)	€ 3.218	€ 3.218			
			4 Halteplan station Franeker (Beschikkingnr 1267087)	€ 0	€ 0			
			Kopie beschikkingnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/10	
			1 BDU subsidie spoorwiel (Beschikkingnr 0970229)	€ 0	€ 0		Nee	
			2 BDU subsidie spoorwiel (Beschikkingnr 01043683)	€ 1.546.727	€ 2.320.090		Nee	
			3 Subsidie Verkeersmanifest 2020 (Beschikkingnr PF2018/191466)	€ 18.284	€ 18.284		Ja	
			4 Halteplan station Franeker (Beschikkingnr 1267087)	€ 0	€ 0		Nee	

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2020 Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	
			Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
			Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03	Aard controle R Indicator: G2/04	Aard controle R Indicator: G2/05	Aard controle R Indicator: G2/06	
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2019 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord voor hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen naast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAW	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAZ	
			Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/01	Aard controle R Indicator: G2A/02	Aard controle R Indicator: G2A/03	Aard controle R Indicator: G2A/04	Aard controle R Indicator: G2A/05	Aard controle R Indicator: G2A/06	
1	061949 Gemeente Waadhoeke	€ 13.689.453	€ 208.783	€ 1.265.597	€ 5.345	€ 207.985	€ 207.985		
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen_gemeentedeel 2020) Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) uitvoerings- en onderzoekskosten artikel 56, eerste en tweede lid, Bbz 2004 (exclusief Bob)	
			Aard controle R Indicator: G3/01	Aard controle R Indicator: G3/02	Aard controle R Indicator: G3/03	Aard controle R Indicator: G3/04	Aard controle R Indicator: G3/05	Aard controle R Indicator: G3/06	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
1	061949 Gemeente Waadhoeke	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2019 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord voor hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen naast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	
			Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		
			Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/01	Aard controle R Indicator: G3A/02	Aard controle R Indicator: G3A/03	Aard controle R Indicator: G3A/04	Aard controle R Indicator: G3A/05	Aard controle R Indicator: G3A/06	
1	061949 Gemeente Waadhoeke	€ 87.158	€ 0	€ 28.225	€ 126.275	€ 17.780	€ 17.780		
SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2019 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord voor hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Hieronder per regel één gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
			Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/13	Aard controle R Indicator: G2A/14	Aard controle R Indicator: G2A/09	Aard controle R Indicator: G2A/10	Aard controle R Indicator: G2A/11	Aard controle R Indicator: G2A/12	
			1	061949 Gemeente Waadhoeke	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2020 Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverzekering	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverzekering (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverzekering (overig)
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Aard controle R Indicator: G4/02	Aard controle R Indicator: G4/03	Aard controle R Indicator: G4/04	Aard controle R Indicator: G4/05	Aard controle R Indicator: G4/06
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3 Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)					
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverzekering (jaar T)	Totaal bedrag vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Aard controle R Indicator: G4/08	Aard controle R Indicator: G4/09	Aard controle R Indicator: G4/10	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				Nee	
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				Nee	
			3 Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)				Nee	
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverzekering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverzekering Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverzekering Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14	Aard controle R Indicator: G4/15	Aard controle R Indicator: G4/16	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3 Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)					
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Overig (jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld				
			Aard controle R Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02				
			€ 348.152	€ 280.053				
			Projectnaam/nummer	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen	Toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle R Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08
			1 803110	€ 376.686	€ 86.493	€ 1.606	€ 0	
			Kopie projectnaam/nummer	Totale besteding (jaar T) per project ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Percentage besteed (jaar T) per project ten opzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/09	Aard controle R Indicator: H4/10	Aard controle R Indicator: H4/11			
			1 803110	€ 88.099	108,20%			
VWS	H8	Regeling Sportakkoord	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd		
			Aard controle R Indicator: H8/01	Aard controle R Indicator: H8/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05	
			€ 7.125	€ 0	€ 7.125	€ 0		

3.2 Overzicht gewaarborgde geldleningen

Alle bedragen in het onderstaande overzicht zijn x € 1.

Nr	Organisatie	Aard/omschrijving	Oorspronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Boekwaarde 31-12-2020	Garantiebedrag 31-12-2020
1	Stichting Accolade	Herfinanc leningen	€ 1.517.645	100%	€ 975.996	€ 975.996
2	Stichting Accolade	Aankoop Hellemaflat	€ 2.875.000	100%	€ 231.657	€ 231.657
3	Stichting Accolade	Herfinanc leningen	€ 1.361.547	100%	€ 852.920	€ 852.920
4	Stichting Accolade	Herfinanc leningen	€ 4.600.000	100%	€ 2.087.389	€ 2.087.389
5	Stichting Accolade	Herfinanc leningen	€ 5.000.000	100%	€ 982.789	€ 982.789
6	Stichting Accolade	Herfinanciering	€ 2.087.947	100%	€ 436.906	€ 436.906
7	Stichting Accolade	Financiering BV 1957	€ 6.643.878	100%	€ 1.413.853	€ 1.413.853
8	Stichting Accolade	Herfinanciering	€ 3.032.586	100%	€ 2.035.633	€ 2.035.633
9	Stichting Accolade	Bouw 16 woningen	€ 1.326.146	100%	€ 428.280	€ 428.280
10	Stichting Accolade	Financiering	€ 800.000	100%	€ 320.000	€ 320.000
11	Stichting Accolade	Financiering	€ 1.131.010	100%	€ 849.255	€ 849.255
12	Stichting Accolade	Financiering	€ 3.000.000	50%	€ 3.000.000	€ 1.500.000
13	Stichting Accolade	Financiering	€ 3.000.000	50%	€ 3.000.000	€ 1.500.000
14	Stichting Accolade	Financiering	€ 7.000.000	50%	€ 7.000.000	€ 3.500.000
15	Stichting Accolade	Financiering	€ 4.000.000	50%	€ 4.000.000	€ 2.000.000
16	Stichting Accolade	Financiering	€ 15.000.000	50%	€ 15.000.000	€ 7.500.000
17	Stichting Zorgpartners Friesland	Verbouw/verbetering	€ 817.798	100%	€ 344.427	€ 344.427
18	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Woningbouw	€ 1.991.006	100%	€ 785.818	€ 785.818
19	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Verb. Complex Nije Fenne	€ 1.588.231	100%	€ 387.620	€ 387.620
20	Stichting GGZ Friesland	Herfinanciering	€ 756.300	100%	€ 302.520	€ 302.520
21	Stichting GGZ Friesland	Financiering	€ 226.890	100%	€ 45.378	€ 45.378
22	Stichting Accolade	Financiering	€ 600.000	100%	€ 600.000	€ 600.000
23	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Overname 104 woningen van Woonpalet	€ 3.350.000	100%	€ 1.942.602	€ 1.942.602
24	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Herfinanciering	€ 650.000	100%	€ 400.386	€ 400.386
25	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Herfin.+nieuwb. 4 won./gez.v.teh.	€ 2.500.000	100%	€ 1.539.946	€ 1.539.946
26	Stichting Accolade	Financiering	€ 2.371.885	100%	€ 1.401.806	€ 1.401.806
27	Stichting Accolade	Financiering	€ 698.854	100%	€ 226.801	€ 226.801
28	Stichting Accolade	Financiering	€ 687.931	100%	€ 687.931	€ 687.931
29	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Herfinanciering & aankoop bejaarde woningen	€ 2.756.777	100%	€ 1.088.056	€ 1.088.056

Nr	Organisatie	Aard/omschrijving	Oorspronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Boekwaarde 31-12-2020	Garantiebedrag 31-12-2020
30	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Nieuwbouw 27 aanl.won.Beuck.	€ 1.815.121	100%	€ 268.369	€ 268.369
31	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 3.060.000	50%	€ 1.938.571	€ 969.286
32	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 5.000.000	50%	€ 1.000.000	€ 500.000
33	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 7.350.000	50%	€ 7.350.000	€ 3.675.000
34	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 5.000.000	50%	€ 5.000.000	€ 2.500.000
35	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 5.000.000	50%	€ 5.000.000	€ 2.500.000
36	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 1.900.000	50%	€ 1.230.433	€ 615.216
37	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 2.750.000	50%	€ 2.750.000	€ 1.375.000
38	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 5.000.000	50%	€ 5.000.000	€ 2.500.000
39	Stichting Woonzorg Nederland	Financiering	€ 1.343.000	50%	€ 1.055.718	€ 527.859
40	Stichting Woonzorg Nederland	Financiering	€ 542.000	50%	€ 325.437	€ 162.719
41	Stichting HABION	Financiering	€ 2.300.000	50%	€ 2.300.000	€ 1.150.000
42	Stichting HABION	Financiering	€ 5.200.000	50%	€ 5.200.000	€ 2.600.000
43	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 5.000.000	50%	€ 5.000.000	€ 2.500.000
44	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 5.000.000	50%	€ 5.000.000	€ 2.500.000
45	Stichting overdekte Sportacc HB	Herfin.vervroegd afgeloste lening	€ 1.015.311	100%	€ 700.922	€ 700.922
46	Stichting Campus Middelsee	Realisatie Campus voortgezet onderwijs	€ 5.905.281	100%	€ 5.905.281	€ 5.905.281
47	Stichting Dorpscentrum Ried	Financiering	€ 100.000	100%	€ 85.000	€ 85.000
48	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 5.000.000	50%	€ 5.000.000	€ 2.500.000
49	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 5.000.000	50%	€ 5.000.000	€ 2.500.000
50	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 1.360.000	50%	€ 1.360.000	€ 680.000
51	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 4.640.000	50%	€ 4.640.000	€ 2.320.000
52	Stichting Woonzorg Nederland	Financiering	€ 1.223.000	50%	€ 1.223.000	€ 611.500
53	Stichting Hotzumer Manege	Bouw rijhal en kantine	€ 100.000	100%	€ 28.000	€ 28.000

Nr	Organisatie	Aard/omschrijving	Oorspronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Boekwaarde 31-12-2020	Garantiebedrag 31-12-2020
54	St. de Koornbeurs	Verbouw theater	€ 200.000	100%	€ 95.667	€ 95.667
55	St.tot beheer van "Ons Huis"	Herfinanciering	€ 136.134	100%	€ 80.785	€ 80.785
56	Stichting Wintertennis	Financiering	€ 110.000	100%	€ 40.296	€ 40.296
57	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 1.750.000	100%	€ 1.077.962	€ 1.077.962
58	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 5.000.000	50%	€ 5.000.000	€ 2.500.000
59	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 3.900.000	50%	€ 3.900.000	€ 1.950.000
60	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 5.000.000	50%	€ 5.000.000	€ 2.500.000
			€ 178.071.277		€ 139.923.409	€ 84.286.830

3.3 Overzicht taakvelden

Alle bedragen in de onderstaande tabel zijn x € 1.

Activiteitenrealisatie naar taakvelden

Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
0.1	Bestuur	3.141.337	98.901	3.042.436
0.2	Burgerzaken	1.268.045	451.643	816.401
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	6.108.791	2.002.413	4.106.378
0.4	Overhead	13.151.814	383.972	12.767.842
0.5	Treasury	1.244.439	2.844.075	-1.599.636
0.61	OZB woningen	596.353	5.094.537	-4.498.185
0.62	OZB niet-woningen	0	2.403.524	-2.403.524
0.63	Parkeerbelasting	0	397.350	-397.350
0.64	Belastingen overig	0	-750	750
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	83.678.262	-83.678.262
0.8	Overige baten en lasten	-2.071	61	-2.132
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	956	0	956
0.10	Mutaties reserves	20.563.007	24.540.878	-3.977.871
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.735.341	2.615	2.732.726
1.2	Openbare orde en veiligheid	707.801	9.340	698.461
2.1	Verkeer en vervoer	7.488.978	377.554	7.111.424
2.2	Parkeren	223.700	5.689	218.011
2.3	Recreatieve havens	132.287	59.622	72.665
2.4	Economische havens en waterwegen	697.810	166.940	530.870
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	879.709	994.100	-114.391
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	56.019	16.807	39.212
3.4	Economische promotie	560.296	58.132	502.165
4.1	Openbaar basisonderwijs	555.528	0	555.528
4.2	Onderwijshuisvesting	3.416.957	243.969	3.172.988
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.133.167	618.423	1.514.744
5.1	Sportbeleid en activering	1.018.695	142.094	876.601
5.2	Sportaccommodaties	2.258.746	288.996	1.969.750
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.466.844	139.886	1.326.958
5.4	Musea	557.711	68.270	489.441

Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
5.5	Cultureel erfgoed	322.940	8.745	314.195
5.6	Media	1.014.384	0	1.014.384
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.610.025	296.652	2.313.373
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.481.323	137.212	2.344.111
6.2	Wijkteams	3.269.713	66.499	3.203.215
6.3	Inkomensregelingen	25.544.522	21.293.068	4.251.454
6.4	Begeleide participatie	10.504.213	33.800	10.470.413
6.5	Arbeidsparticipatie	853.951	0	853.951
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.205.021	0	1.205.021
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	8.921.788	240.801	8.680.987
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	13.352.670	189.039	13.163.631
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	375.959	221.330	154.629
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	1.239.996	0	1.239.996
7.1	Volksgezondheid	2.379.561	6.195	2.373.366
7.2	Riolering	3.807.400	5.179.333	-1.371.933
7.3	Afval	5.142.487	5.795.108	-652.621
7.4	Milieubeheer	1.634.402	288.917	1.345.484
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	436.518	340.271	96.247
8.1	Ruimtelijke ordening	807.376	88.959	718.417
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.371.207	1.208.534	162.673
8.3	Wonen en bouwen	2.893.772	1.827.336	1.066.436
Totaal		161.131.490	162.309.103	-1.177.613

Activiteitenrealisatie naar programma's

Programma	Lasten	Baten	Saldo
Programma 1 Bestuur en Ondersteuning	4.409.381	550.544	3.858.837
Programma 2 Veiligheid	3.443.143	11.956	3.431.187
Programma 3 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	8.542.775	609.804	7.932.971
Programma 4 Economie	1.496.025	1.069.039	426.986
Programma 5 Onderwijs	6.105.652	862.392	5.243.260
Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie	9.249.345	944.643	8.304.702
Programma 7 Sociaal domein	67.749.157	22.181.749	45.567.408
Programma 8 Volksgezondheid en Milieu	13.400.368	11.609.825	1.790.542
Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	5.072.355	3.124.829	1.947.527
Algemene Dekkingsmiddelen	41.663.290	121.344.323	-79.681.033
Totaal	161.131.490	162.309.103	-1.177.613

3.4 Mutaties in de reserves en voorzieningen

3.4.1 Mutaties in de reserves

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Beginstand	Toevoeging	Vermindering	Eindstand
<i>Algemene reserve</i>	16.842.492	8.040.946	8.242.406	16.641.032
Toevoeging herindelingsbijdrage		1.814.635		
Rentetoevoeging AR bij stand groter dan 15 miljoen		36.850		
Vrijval herindelingsreserve		792.044		
Vrijval reserve Campus		4.024.994		
Bestemming resultaat 2019		292.082		
Diverse aan- en verkopen		349.050		
Diverse aan- en verkopen		35.200		
Grenscorrectie Leeuwarden-Waadhoeke		57.000		
Gemeentefonds Coronamaatregelen		371.906		
Beschikking bestemmingsreserve Coronamaatregelen		-371.906		
Burap I Dienst SoZaWe komt deels tlv reserve		639.091		
Gevolgen incidentele autotome ontwikkelingen conform Kadernota 2020-2023			333.200	
Gevolgen incidentele wensen conform Kadernota 2019-2020			422.000	
Gevolgen incidentele wensen conform Kadernota 2020-2023			1.901.300	
MFC Sexbierun			511.000	
Verlenging tijdelijke formatie Griffier			45.000	
Neerwaartse aanpassing raming buitendijkse fietspad			-120.000	
Subside Fierljepskâns Winsum			41.685	
Nota recreatie & Toerisme "Beleef Waadhoeke"			20.000	
Verkoop perceel Tzummerweg 16 te Franeker			48.527	
Restantkredieten 2019 tlv reserves			788.750	
Steun aan huis-aan-huiskranten (Corona)			39.000	
Berap I			290.205	
Diverse aan- en verkopen			30.000	
Projectplan "Op paad lâns it Waad"			70.000	
Gunning accountantdiensten			23.000	
Beeindiging verkoop LPG Moolnersrak 4, Menaam			107.000	
Bedrijventerrein It Spoardykje Tzummarum			100.000	
Openluchtzwembad			45.000	
Beheerplan Gebouwen			1.700.000	
Bijdrage 2020 Academie van Franeker			30.000	
Burap I Dienst SoZaWe			890.644	
Toevoeging Bestemmingsreserve Corona			-39.000	
Toevoeging Bestemmingsreserve Corona			-190.205	
Bijdragen Koornbeurs			54.300	

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Beginstand	Toevoeging	Vermindering	Eindstand
Bijdrage GR Fryslan West.			1.101.000	
<i>Saldo van de rekening</i>	0		2.234.298	0
<i>Resultaat bestemming rekening 2019</i>			2.234.298	
<i>Verbouw Martenahuis tot museum"</i>	268.195	0	38.314	229.881
Kosten verbouw Martenahuis tot museum			38.314	
<i>Reserve sportvelden H. v. Saxenlaan</i>	649.634	0	72.182	577.452
Beschikking ter dekking van de kapitaallasten			72.182	
<i>Reserve kunstgrasvelden Sexbierum</i>	255.447	0	34.365	221.082
Beschikking ter dekking van de kapitaallasten			34.365	
<i>Reserve huisvesting Waadhoeke</i>	1.946.978	0	50.000	1.896.978
betreft kapitaallasten huisvesting Franeker			50.000	
<i>Reserve dekking kap.lasten nieuwbouw gymlokaal SJP</i>	431.527	0	15.983	415.544
Beschikking ter dekking van de kapitaallasten			15.983	
<i>Reserve dekking kap.lasten huisvesting onderwijs</i>	48.216	0	1.928	46.288
Beschikking ter dekking van de kapitaallasten			1.928	
<i>Reserve dekking afschr. Regeling binnenklimaat baou</i>	13.683	0	6.841	6.842
Beschikking ter dekking van de kapitaallasten			6.841	
<i>Bestemmingsreserve sporthal</i>	294.365	0	19.198	275.167
Beschikking ter dekking van de kapitaallasten			19.198	
<i>Reserve dekking kapitaallasten aanleg/renovatie sportvelden sc Berlikum</i>	336.347	0	27.066	309.281
Beschikking ter dekking van de kapitaallasten			27.066	
<i>Reserve Bochtverbreding</i>	1.950.974	0	0	1.950.974
Toevoeging o.b.v. begroting		0		
<i>Reserve Dorpen en Wijken</i>	922.371	0	429.341	493.030
Betreft onttrekking res dorpenvisies vm FR			300.000	
Betalingen dorpen en wijkenfonds 2020			129.341	
<i>Bestemmingsreserve beheerplannen</i>	0	1.819.895	1.597.779	222.116
Betreft toevoeging van Resultaat jaarrekening 2019		1.597.779		
Betreft toevoeging van Bestemmingsreserve beheerplannen		222.116		
Betreft onttrekking voor beheerplan Gebouwen			1.105.567	
Betreft onttrekking voor beheerplan Openbare verlichting			492.212	
<i>Bestemmingsreserve vervangingskosten Openbare verlichting</i>	0	559.212	0	559.212
betreft toevoeging vanuit bestemmingsreserve beheerplannen		559.212		
<i>Bestemmingsreserve Corona</i>	0	1.111.866	645.497	466.369
Berap II: Coronamiddelen dl 1 Gemeentefonds van AR aanvulling 8.12		371.906		
Minder kosten inhuur / subsidie jaarwisseling niet benut / lagere leges evenementen		8.000		

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Beginstand	Toevoeging	Vermindering	Eindstand
Berap II: Deel 2 Corona middelen gemeentefonds		714.058		
Berap II: Correct taak en reserve 6.1 Berap I taak 10.002		12.800		
Corona reserve - check begroting met realisatie			-123.336	
Correcties/en verschuivingen (foutje begr.wijz		102		
Berap Corona middelen Gemeentefonds, in tekst wel goed)				
Extra kosten door Corona: personeel		5.000		
Opbrengst parkeren/kosten gemeentehuis/inhuur communicatie /inhuur publiekcentrum			311.200	
Steun huis aan huis kranten wijz 5.8			39.000	
Berap II: Correcties taken reserve 6.1 Berap I			203.005	
Extra kosten door Corona: personeel / kinderopvang /sportvelden Menameradiel / acquisitie bedrijfsvestigingen / promotie en presentatie + burgerzaken			67.105	
Bijdrage Bloemketerp Corona-compensatie			52.961	
Bijdragen Koornbeurs			95.562	
<i>Grondexploitatie</i>	<i>1.489.422</i>	<i>265.562</i>	<i>335.114</i>	<i>1.419.870</i>
Toevoeging obv primitieve begroting		8.550		
Actualisatie groenexploitatie toev reserve		144.055		
Vrijval voorziening Grexx 31.12.2020		42.957		
Winstneming Grex Nij Altoenae		70.000		
Afboeken NIEGG Dronryp Fugellan II			126.701	
Afsluiting Grex Dronryp Fugellan			208.413	
<i>SDV/ISV eigen middelen</i>	<i>2.931.079</i>	<i>0</i>	<i>45.570</i>	<i>2.885.509</i>
Onttrekking conform prim begroting			150.000	
Berap II Onttrekking reserve S&D			696.500	
Correctie Reserve S&D			-800.930	
<i>Bildts Investeringsfonds</i>	<i>11.215</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>11.215</i>
Diverse beschikkingen inzake Bildts investeringsfonds			0	
<i>Reserve jaarovergang</i>	<i>2.889.879</i>	<i>6.487.943</i>	<i>3.209.745</i>	<i>6.168.077</i>
Resultaatbestemming		319.867		
Toevoeging inzake jaarovergang		6.168.076		
Diverse beschikking inzake jaarovergang			2.889.878	
Resultaatbestemming			251.867	
Resultaatbestemming			68.000	
<i>Reserve dorpenvisie</i>	<i>978.017</i>	<i>0</i>	<i>100.000</i>	<i>878.017</i>
Dorpenvisie			100.000	
<i>Reserve herindeling</i>	<i>67.756</i>	<i>0</i>	<i>62.454</i>	<i>5.302</i>
Betreft met name algemene kosten en kosten ICT			62.454	
<i>Reserve sociaal domein</i>	<i>1.036.733</i>	<i>1.695.479</i>	<i>2.126.731</i>	<i>605.481</i>
Gevolgen Berap I 2020		459.935		
Budget GIDS 2020		29.726		

Berap II Toevoeging aan reserve Sociaal Do		80.075		
--	--	--------	--	--

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Beginstand	Toevoeging	Vermindering	Eindstand
Berap II Toevoeging aan reserve Sociaal Do		1.125.743		
Begr. Wijz. 3.3 Pilot KOPP/BSO			17.500	
Begr. Wijz. 4.3 Automaatje			28.702	
Begr. Wijz. 4.2 Sociale inclusie agenda			50.000	
Proces- en onderzoekskst FryslanWest			26.400	
Restantkredieten 2019 tlv de reserves			10.708	
Definitieve afrekening Dienst SoZaWe			403.371	
Berup I Dienst Sozawe			989.718	
Berap II Ten laste van reserve sociaal dom			639.091	
Correctie ivm Realisatie Procesregiegroep Fryslan			-9.913	
Correctie ivm Realisatie sociale inclusie			-28.846	
<i>Reserve herindelingsbijdrage</i>	<i>1.336.565</i>	<i>0</i>	<i>1.200.044</i>	<i>136.521</i>
Prim.begroting Reserve Herindelingsbijdrage			408.000	
Berap reserve herindeling naar AR			792.044	
<i>Reserve Sportreserve</i>	<i>41.737</i>	<i>0</i>	<i>21.028</i>	<i>20.709</i>
Toevoeging AR agv actualisatie reserves		0	21.028	
<i>Reserve Breedtesport</i>	<i>94.832</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>94.832</i>
Reserve Kemmissie Meertaligheid	11.346	0	0	11.346
<i>Reserve project Campus</i>	<i>3.774.994</i>	<i>250.000</i>	<i>4.024.994</i>	<i>0</i>
Toevoeging AR agv actualisatie reserves		250.000	4.024.994	
<i>Reserve OBS-groepafhankelijk Winsum</i>	<i>38.381</i>	<i>24.570</i>	<i>0</i>	<i>62.951</i>
Toevoeging AR agv actualisatie reserves		24.570		
<i>Reserve gemeente garantstellingen</i>	<i>106.609</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>106.609</i>
<i>Bestemmingsreserve opschonen vaarten</i>	<i>9.415</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>9.415</i>
<i>Reserve risico's dorpssherstel Bildtdijken</i>	<i>0</i>	<i>307.534</i>	<i>0</i>	<i>307.534</i>
Aanpassing provinciale subsidiebeschikking Project Bildtdijken		307.534		
<i>Reserve Wegen</i>	<i>151.983</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>151.983</i>
Totaal mutaties in de reserves	38.930.192	20.563.007	24.540.877	37.186.621

Hierna volgt een toelichting op het ontstaan, doel en de mutaties in de reserves.

Algemene reserve

De algemene reserve heeft geen bepaalde bestemming. Zij dient als weerstandsvermogen en voor het opvangen van eventuele toekomstige onvoorziene tekorten op de begroting en/of rekening. Bij het bepalen van de hoogte van de aan te houden reserve dient dan ook rekening gehouden te worden met de mogelijke risico's die de gemeente loopt. In de nota reserve en voorzieningen heeft de Raad bepaald dat de hoogte van de algemene reserve afhankelijk is van de financiële risico's. Deze worden jaarlijks bepaald in de programmabegroting.

Reserves ter dekking van kapitaallasten van in het verleden gedane investeringen:

- Verbouw Martenahuis tot museum
- Aanleg sportvelden H. van Saxenlaan
- Aanleg kunstgrasvelden Sexbierum
- Enkele wegen vm. Littenseradiel
- Huisvesting Waadhoeke
- Nieuwbouw gymlokaal St-Jacobiparochie
- Huisvesting onderwijs vm. het Bildt
- Regeling binnenklimaat basisonderwijs vm. het Bildt
- Aankoop c.a. sporthal Schatzenburg
- Aanleg/renovatie sportvelden sc Berlikum

Reserve Bochtverbreding

Deze reserve is in 2016 ingesteld voor de toekomstige bochtverbreding van het Van Harinxmakanaal.

Reserve Dorpen en Wijken

Deze reserve is in 2018 ingesteld en vanuit de Algemene reserve gevoed met 1,2 miljoen. In de jaren 2019 t/m 2022 is er jaarlijks € 300.000 beschikbaar gesteld voor bestedingen. De andere beschikking betreft de realisatie in het kalenderjaar.

Bestemmingsreserve beheerplannen

Deze reserve is in 2019 ingesteld en voor € 1.597.779 gevoed vanuit resultaatbestemming 2019. Door twee voorzieningen die waren bestemd voor onderhoud en vervanging gebouwen en openbare verlichting als het ware om te zetten in een bestemmingsreserve bleven de middelen behouden voor hun oorspronkelijke doel. In de loop van 2020 zijn hiervoor beheerplannen vastgesteld en zijn de middelen toegevoegd aan resp. de Voorziening gebouwen en de Egalisatiereserve vervangingskosten OV.

In december 2020 heeft de raad ingestemd met het voorstel om dit ook voor de voorziening speeltuinen te doen. Dit heeft geleid tot een toevoeging met € 222.116.

Reserve egalisatie vervangingskosten OV (openbare verlichting)

Deze reserve is in 2019 ingesteld met als doel de jaarlijkse schommelende kosten voor vervanging van armaturen en lichtmasten te egaliseren. Vanuit de bestemmingsreserve beheerplannen is er € 271.030 in gestort. Omdat er in 2020 geen vervangingskosten zijn geweest is het budget van € 288.182 tevens in de reserve gestort.

Reserve Corona

Deze bestemmingsreserve is in 2020 ingesteld met als doel de extra uitgaven en inkomsten door Corona beter inzichtelijk houden. Middels de mutatie € 123.336 is de begroting aangepast aan de realiteit.

Reserve Grondexploitatie

Buffer ten behoeve van toekomstige verliesgevende complexen. Zie voor toelichting op de mutaties paragraaf Grondbeleid.

SDV/ISV eigen middelen

De reserve is ingesteld om gelden van SDV/ISV projecten die betrekking hebben op meerdere jaren te beheren. De onttrekking komt van de lopende projecten in de exploitatie. De lagere onttrekking heeft te maken met een correctie op de realisatie (saldo inkomsten/uitgaven).

Bildts Investeringsfonds

Met de notitie actualisatie reserves van 23 mei 2019 is rekening houdend met een claim van € 11.215 op dit fonds het resterend saldo toegevoegd aan de Algemene reserve. De claim is in 2020 niet tot uitkering gekomen.

Reserve jaarovergang

Doel van de reserve is om niet bestede budgetten beschikbaar houden. De reserve wordt gevuld middels een begrotingswijziging in december (laatste maand kalenderjaar). In januari daaropvolgend vallen de budgetten weer vrij ten gunste van de exploitatie.

Reserve dorpenvisie

Honoreren kleine wensen van dorpen die buiten het normale onderhoudsbudget vallen.

Reserve herindeling

Reserve is ingesteld in 2014 en is bedoeld om de al beschikbare eenmalige middelen voor de voorbereidingskosten herindeling en de ICT kosten Westergo/Leeuwarden te reserveren.

Reserve sociaal domein

Deze reserve is om toekomstige schommelingen in het sociale domein op te vangen.

Reserve herindelingsbijdrage

Betreft het reserveren van de ontvangen herindelingsbijdragen met ingang van 2017. Reserve is bestemd voor het bekostigen van de uitgaven die met de herindeling te maken hebben.

Sportreserve

De sportreserve is bestemd voor buitengewone werkzaamheden aan de sportterreinen en om het accommodatiebeleid voor de sportclubgebouwen financieel mogelijk te maken.

Reserve breedtesport

Deze reserve is in 2017 ingesteld voor de toekomstige kosten breedtesport Waadhoeke.

Reserve Commissie Meertaligheid

In de begroting staat een jaarlijks budget te besteden voor door de Commissie Meertaligheid. Deze commissie had in het verleden zelf een bankrekening maar op verzoek van de commissie heeft de gemeente toegezegd de uitgaven (tijdelijk) zelf te willen doen. Het banksaldo is naar de gemeente over gegaan. De commissie heeft geen juridische status.

Reserve project Campus

Deze reserve is in 2020 opgeheven en het saldo is toegevoegd aan de Algemene reserve.

Reserve OBS groeps-afhankelijk Winsum

Deze reserve is bestemd voor het primair basisonderwijs en is afhankelijk van het aantal te huisvesten groepen leerlingen te Winsum.

Reserve gemeentelijke garantstellingen (algemeen)

Reserve is gevormd om risico's af te dekken in het kader van verstrekte garanties ten behoeve van geldleningen en achtergestelde geldleningen in het kader van startende ondernemers en tuinders.

Bestemmingsreserve opschonen vaarten

Concreet doel / toezeggingen binnen grondgebied voormalig Littenseradiel.

Reserve risico's dorpsherstel Bildtdijken

De raad heeft op 12 november 2015 besloten tot instellen van deze reserve en € 400.000 over te hevelen van het Bildts Investeringsfonds. In 2020 zijn aan de Stichting verstrekte voorschotten weer teruggestort en weer toegevoegd aan de reserve.

3.4.2 Mutaties in de voorzieningen

Bedragen x € 1	Beginstand	Vermeerdering	Vermindering	Eindstand
<i>Voorz. voorm. bestuurders en pers.</i> Wachtgelduitkeringen	89.967	0	87.967 87.967	2.000
<i>Voorziening pensioenverplichting</i> Uitkeringen Aanvulling pensioenvoorziening	5.079.391	402.396	169.620 169.620	5.312.167
<i>3 WW jaar ambtenaren</i> Creeren voorziening inzake verplichting WW-ambtenaren	20.933	12.477 12.477	0	33.411
<i>Spaarvoorziening riolering</i> Onderuitputting exploitatiebudgetten Vervanging analoge lijnen / actualiseren BRP	13.722.546	1.311.601 1.311.601	575.082 575.082	14.459.065
<i>Egalisatie afvalstoffenheffing</i> Betreft het saldo van de samengevoegde voorzieningen	59.734	0	0	59.734
<i>Onderhoud begraafplaatsen</i> Extra toevoeging voorziening begraafplaatsen Vrijval ter dekking van onderhoudskosten	528.153	45.200 45.200	72.624 72.624	500.729
<i>Voorziening wegen</i> Onderuitputting onderh.budget en dotatie wegen Onderhoud wegen tlv voorziening	1.920.044	533.848 533.848	890.218 890.218	1.563.674
<i>Voorziening gebouwen</i> Onderuitputting onderhoudsbudget Betreft het saldo van de samengevoegde voorzieningen Grootonderhoud museum div gebouwen	0	3.935.999 3.705.567 230.432	248.526 248.526	3.687.473
<i>Voorziening bruggen</i> Jaarlijks dotatie obv begroting Betreft groot onderhoud bruggen / beschoeiing	522.119	12.945 12.945	41.032 41.032	494.032
<i>Voorziening kademuren</i> Jaarlijkse dotatie obv de begroting	267.008	6.800 6.800	0	273.808
<i>Voorziening Sportvelden</i> Onderuitputting van de onderhoudsbudget Betreft vervanging kunstgrasvelden Franeker	236.614	230.800 230.800	280.205 280.205	187.209
<i>Voorziening Speeltuinen</i> betreft uitgaven inzake onderhoudsbudget	222.116	0	222.116 222.116	0
<i>Voorziening overdacht stedelijk water</i>	140.812	0	0	140.812
<i>Voorziening onderhoud gemeentekantoor (nieuw) kantoor (nieuw)</i> Vrijval voorziening i.v.m. verkoop gebouw	55.714	0	55.714 55.714	0
<i>Voorziening onderhoud gemeentekantoor (oud)</i> Vrijval voorziening i.v.m. verkoop gebouw	45.550	0	45.550 45.550	0
<i>Voorziening CHWgelden Fuormanderij Birgummole</i> Bouw en woonrijp maken	12.744	0	2.002 2.002	10.742

Bedragen x € 1	Beginstand	Toevoeging	Vermindering	Eindstand
Voorziening afkoopsommen onderhoud grafstenen(K)	18.711	0	1.266	17.445
Vrijval voorziening onderhoud grafstenen			1.266	
Voorziening afkoopsommen onderhoud begraafplaatsen(K)	639.169	77.619	66.733	650.055
Extra toevoeging voorziening begraafplaatsen		77.619		
Vrijval voorziening begraafplaatsen			66.733	
Voorziening Sangers van den Biesenbosfonds	49.206	0	0	49.206
Voorziening rente Sangers van den Biesenbosfonds	335	0	0	335

Hierna volgt een toelichting op het ontstaan en het doel van de voorzieningen en de mutaties in 2020.

Voorziening voormalige bestuurders en personeel

Voorziening voor toekomstige uitkeringslasten en ter dekking van outplacement kosten. Deze voorziening is eind 2020 voor € 42.810 vrij gevallen omdat de uitkeringen aan vm. personeel begin 2021 worden beëindigd. Per 31.12.2020 hoeft er nog slechts € 2.000 aan uitkering betaald te worden.

Pensioenvoorzieningen wethouders

Voorziening voor pensioenen van de (voormalige) wethouders en/of nabestaanden. Er is in 2020 € 169.620 uitgekeerd. Naast de jaarlijkse dotatie van € 153.068 was er een aanvullende dotatie nodig van € 249.328 in verband met verlaging van de rekenrente voor pensioenen (zoals in december 2020 bekendgemaakt).

3 WW jaar ambtenaren

Alle medewerkers betalen vanaf 1 januari 2018 een kostendekkende werknemerspremie, waarmee gemeenten zelf het 3e jaar WW kunnen financieren. Dit ter reparatie van de verkorting van de opbouw en de maximale duur van de WW-uitkering per 1 januari 2016.

Voorzieningen riolering

In 2019 zijn de voorzieningen en reserves op het terrein van riolering samengevoegd tot deze voorziening. Daarbij is rekening gehouden met het vGRP 2020-2024. De voorziening is voor (vervangings)investeringen riolering om de lasten voor investeringen gelijkmatig te verdelen over meerdere begrotingsjaren.

Egalisatie afvalstoffenheffing

Voorziening voor kosten/opbrengst oud papier.

Voorziening Onderhoud begraafplaatsen

De voorziening is gevormd om de lasten voor groot onderhoud en renovatie begraafplaatsen gelijkmatig te verdelen over meerdere begrotingsjaren.

Voorziening Wegen

Deze voorziening is voor periodiek groot onderhoud van de wegen. Welk onderhoud de komende jaren nodig is omschreven in het beheerplan Wegen 2019-2022 zoals op 13-06-2019 door de raad vastgesteld.

Op grond van het vastgestelde beheerplan wordt er jaarlijkse € 533.848 gedoteerd. Volgens het beheerplan zou er voor € 1.105.609 aan onderhoud gepleegd worden maar de uitgaven zijn € 890.218.

Voorziening gebouwen

Deze voorziening is voor periodiek groot onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen. Welk onderhoud de komende jaren nodig is omschreven in het beheerplan Gebouwen 2020-2030 zoals op 03-09-2020 door de raad vastgesteld.

Op grond van het vastgestelde beheerplan wordt er jaarlijkse € 230.432 gedoteerd. In 2020 is er eenmalig € 3.707.567 gedoteerd om de voorziening toereikend te maken. Volgens het beheerplan zou er voor € 1.303.406 aan onderhoud gepleegd worden maar de uitgaven zijn slechts € 248.525.

Voorziening Bruggen

Deze voorziening is voor periodiek groot onderhoud van de wegen. Welk onderhoud de komende jaren nodig is omschreven in het beheerplan Civiele Kunstwerken 2019-2022 zoals op 13-06-2019 door de raad vastgesteld.

Op grond van het vastgestelde beheerplan wordt er jaarlijkse € 182.088 gedoteerd. Volgens het beheerplan zou er voor € 447.767 aan onderhoud gepleegd worden maar de uitgaven zijn slechts € 41.032.

Voorziening Kademuren

De voorziening is gevormd om de lasten voor groot onderhoud kademuren gelijkmatig te verdelen over meerdere begrotingsjaren.

Voorziening Sportvelden

De voorziening is gevormd om de lasten voor groot onderhoud sportvelden gelijkmatig te verdelen over meerdere begrotingsjaren.

Voorziening speeltuinen

De voorziening was gevormd om de lasten voor groot onderhoud speeltuinen gelijkmatig te verdelen over meerdere begrotingsjaren. Omdat er eind 2020 nog geen nieuw beheerplan is opgesteld zijn de voorziening vrijgevallen en zijn de middelen gereserveerd.

Voorziening overdracht stedelijk water

Voorziening waarin de bijdrage van het Wetterskip is gestort om het onderhoud van het Wetterskip te kunnen uitvoeren. De uitgaven zullen vanaf 2021 komen.

Voorzieningen onderhoud gemeentekantoor(nieuw) & (oud)

Met de verkoop van beide gemeentekantoren te Menaldum in 2020 zijn deze voorzieningen beide in 2020 vrijgevallen voor resp. € 55.714 en € 45.550.

Voorziening CHWgelden Fuormanderij Bitgummole

In verband met het faillissement van projectontwikkelaar van der Werf heeft de gemeente Menameradiel besloten de resterende kosten van bouw- en woonrijp maken op zich te nemen en daarvoor een voorziening ter grootte van € 118.000 te treffen (uit de middelen die de gemeente in 2010 had ontvangen vanuit de Crisis en herstelwet). Met deze middelen wordt het plan verder gereed gemaakt.

Sangers van den Biezenbosfonds

Dit betreft een legaat van wijlen Dhr. Sangers van den Biezenbos waaruit bijdragen voor plaatselijke culturele doeleinden worden verstrekt.

Voorziening afkoopsommen onderhoud grafstenen

Het toekomstig onderhoud aan grafstenen kan voor bepaalde tijd worden afkocht. Om aan de verplichting van dit toekomstig onderhoud te kunnen voldoen is deze voorziening getroffen.

Voorziening afkoopsommen onderhoudsrechten begraafplaatsen

Ook het toekomstig onderhoud van de begraafplaatsen kan voor bepaalde tijd worden afkocht. Om aan de verplichting van dit toekomstig onderhoud te kunnen voldoen is deze voorziening getroffen.

3.5 Gehanteerde afschrijvingstermijnen

Afschrijvingstermijnen nieuwe investeringen m.i.v. januari 2018

Nr.	Soort investering		Jaren
1.	Immateriële activa		
1.1	Ontwikkelings- en onderzoekskosten		5
1.2	Kosten sluiten geldleningen/disagio		5
1.3	Bijdragen aan activa in eigendom van derden (afschrijving conform art 64 BBV, lid 6)		
	Materiële activa		
	Maximale termijn: niet wettelijk vastgesteld		
2.	Investerings in materiële vaste activa met een economisch nut		
2.1	Huisvesting en inrichting		
2.1.1	Gebouwen	Ondergrond	0
		Opstal (permanent)	40
		Opstal (semi-permanent)	15
2.1.2	Verbouwingen/techn. Installaties	Verbouwing opstallen	20
		Technische installaties	15
2.2	Installaties		
2.2.1	Lift-, cv- en lichtinstallaties		15
2.2.2	Lichtdrukmachines/archiefsystemen/verkeerslichten		10
	Belijningmachines/geluidmeetapparatuur		
2.2.3	Kantoorapparatuur	Kasregisters	5
		Foto- en videoapparatuur	5
2.2.4	Storingsmelders (riolering)		10
2.2.5	Telefooninstallaties/bekabeling data- en telecomnet		8
2.2.6	Nutsvoorzieningen (o.a. markten)		15
2.2.7	Bliksemafleiders		10
2.3	Infrastructurele voorzieningen		
2.3.1	Grondwerken		30
2.3.2	Rioleringen	Renovatie/vervanging	
	(Voor vervanging van rioleringen is voorzien in het gemeentelijk Rioleringsplan (GRP).		
2.3.3	Verkeersregelingen	Borden	10
		Veiligheidsmaatregelen	20
2.3.4	Parkeervoorzieningen		10

2.3.5	Begraafplaatsen	Grondwerken	40
2.4	Voertuigen		
2.4.1	Brandblusvoertuigen		15
2.4.2	Veegauto's (machines)		7
2.4.3	Kolkenzuigers		10
2.4.4	Vrachtauto's		7
2.4.5	Bestelauto's		7
2.4.6	Tractoren		7
2.4.7	Aanhangwagens		7
2.4.8	Borstelmachine		7